НАЦІОНАЛЬНИЙ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК

Києво-Печерська лавра, частина об'єкта

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра у Списку всесвітньої спадщини з 1990 року

СЕРГІЙ ТАРАНЕНКО
ЮЛІЯ МИСЬКО
ОЛЕКСІЙ ЗАЖИГАЛОВ

АРХЕОЛОГІЧНА КАРТА
НАЦІОНАЛЬНОГО КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Київ 2019

УДК 902.035+902.035.001.5](477-25):069(1-751.3)
Т-19

Рецензенти:
д-р іст. наук, проф., член-кор. *Олександр Моця* (Київ)
д-р іст. наук, проф. *Володимир Ричка* (Київ)
prof. dr hab. *Artur Kijas* (Poznań)

Науковий редактор: д-р іст. наук *Любомир Михайлина*

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника
(протокол № 4 від 27.04.2017 р.)

Авторський колектив висловлює щиру вдячність за підтримку
та надані консультації під час підготовки колективної монографії
канд. іст. наук *Наталії Абашиній*, канд. іст. наук *Костянтину Крайньому*,
д-ру іст. наук *Сергію Пивоварову*, засл. буд. України *Вадиму Лук'янченку*,
канд. геолог. наук *Ірині Черевко*, *Ярославу Литвиненку* та *Сергію Балакіну*

Тараненко С. П., Мисько Ю. В., Зажигалов О. В.

Т-19 Археологічна карта Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника / С. П. Тараненко, Ю. В. Мисько, О. В. Зажигалов. – Київ : Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, 2019. – 172 с., кольор. вклейка 16 с.

ISBN 978-617-7527-36-6

Видання містить інформацію про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника з 1914 по 2016 рр. На представленій карті зафіксовано 301 ділянку археологічних досліджень. Інформація по кожній з них подається окремо і включає відомості про автора і рік проведення, вид робіт, глибину і стратиграфію, виявлені об'єкти та знахідки, бібліографічне джерело. Матеріал розміщений за хронологічним принципом і доповнений іменним, предметним і покажчиком місць археологічних досліджень.

Для археологів, істориків, краєзнавців, а також усіх, хто цікавиться історією Києва та Києво-Печерської лаври.

УДК 902.035+902.035.001.5](477-25):069(1-751.3)

© Національний Києво-Печерський
історико-культурний заповідник, 2019
© Тараненко С. П., Мисько Ю. В.,
Зажигалов О. В., 2019

ISBN 978-617-7527-36-6

Археологам, дослідникам
києво-печерських старожитностей,
присвячується

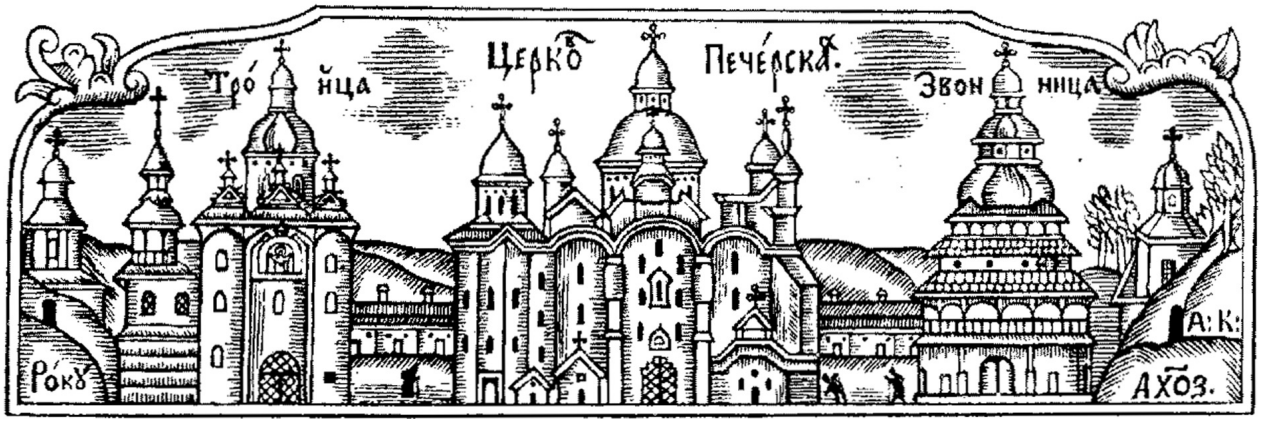

ВСТУПНЕ СЛОВО

Археологічні дослідження на території Києво-Печерської лаври тривають понад століття і є невід'ємною складовою вивчення історії заснування давньоруського монастиря та його розвитку в контексті загальноісторичних процесів на теренах нашої держави. Писемні відомості світського і церковно-агіографічного спрямування, доповнені легендарними переказами, були єдиним джерелом інформації щодо формування монастирського комплексу з його наземними і підземними спорудами, більшість з яких є справжніми архітектурними перлинами свого часу. Із введенням у науковий обіг археологічних матеріалів вимальовується цілісна картина, яка дає уявлення про всю складність і багатогранність цього процесу.

Перші кроки наукового археологічного вивчення Києво-Печерської лаври пов'язані з ремонтно-реставраційними роботами, проведеними П. П. Покришкіним у церкві Спаса на Берестові на початку XX ст. У результаті цих робіт було констатовано, що проведення археологічних досліджень є невід'ємною складовою наукової реставрації архітектурних пам'яток давнини. Дослідження дали можливість вирішити інженерні проблеми споруди і забезпечити збереження пам'ятки. З цього часу комплексний архітектурно-археологічний підхід до вивчення лаврського культурного надбання набуває значення магістрального напряму лаврської археології, що розвивається й сьогодні.

У 1920–1940 рр. археологічне вивчення пам'яток Києво-Печерської лаври стало одним з найважливіших напрямів діяльності утвореного 1926 р. Державного культурно-історичного заповідника «Всеукраїнський музейний городок». На жаль, створення потужного музейного та наукового центру в ті роки вдалося реалізувати лише частково. На заваді виконання цих планів стало перманентне нищення українських кваліфікованих фахівців і недостатнє фінансування. Та все ж, незважаючи на складні часи, формувалися принципи «лаврської археології», головним завданням якої було вивчення та збереження пам'яток. Це вимагало налагодження регулярного моніторингу всіх ремонтних та земляних робіт, що проводилися в межах заповідної території, тобто охоронно-рятувальних досліджень. Саме на цьому етапі об'єктом наукового інтересу вперше стали не лише окремі унікальні споруди Лаври, але й культурний шар заповідної території в цілому. До уваги археологів потрапив весь комплекс давніх об'єктів – виробничо-господарські, побутові, поховальні та інші археологічні пам'ятки. Розпочався процес формування джерельної бази лаврської археології, що стало передумовою створення археологічної карти Києво-Печерської лаври.

Археологічні дослідження території музейного комплексу у другій половині XX та на початку XXI ст., враховуючи попередній досвід, набули комплексного характеру. Поряд із масштабним ретельним дослідженням провідних пам'яток архітектурного ансамблю Києво-Печерської лаври, здійснювався науковий археологічний супровід всіх поточних ремонтно-реставраційних робіт.

У підсумку постав величезний масив археологічної інформації, що відображає різні періоди та різні аспекти історії Києво-Печерської лаври, накопичилася репрезентативна колекція

археологічних знахідок. З'явилась можливість і потреба у створенні єдиної інформаційної бази археологічного вивчення території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, що пропонується у цьому науковому виданні.

Археологічна карта Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника містить інформацію про всі види археологічних досліджень, картографовані та подані у хронологічній послідовності. Ця робота є унікальним досвідом аналізу та упорядкування археологічних матеріалів, вперше впровадженим серед українських історико-культурних заповідників.

Цінність видання визначається й тим, що у ньому враховано, крім суто археологічних, інші роботи, пов'язані з дослідженням наземних і підземних об'єктів – архітектурно-археологічні та спелеоархеологічні обстеження, археологічний нагляд за земляними роботами і трасами підземних комунікацій, рятівні дії у місцях аварійних просадок ґрунту.

Видання розраховано не лише на археологів, адже проведення натурних архітектурно-археологічних досліджень під час ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках культурної спадщини є необхідною складовою повсякденної пам'яткоохоронної діяльності Заповідника. Такий підхід дає можливість планування довгострокового всебічного вивчення різних ділянок музейного комплексу з метою висвітлення специфіки їхнього історичного розвитку.

Археологічна карта Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника є вагомим науковим внеском, який збільшує коло джерел з історії Києво-Печерської лаври, – об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії з прилеглими монастирськими спорудами, Києво-Печерська Лавра».

Доктор історичних наук
Михайлина Л. П.

Доктор історичних наук
Член-кореспондент НАН України
Івакін Г. Ю.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ КАРТИ НАЦІОНАЛЬНОГО КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Це видання, підготовлене науково-дослідним сектором археології Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника (далі – НКПІКЗ), створювалося одночасно з електронною археологічною картою Заповідника. Для НКПІКЗ – це перший досвід підготовки подібного інформаційного ресурсу. Необхідність введення до наукового обігу нового джерела зумовлена більш ніж сторічним періодом проведення археологічних досліджень на території Києво-Печерського монастиря. За цей тривалий час отримано потужний масив даних, який характеризує як базове давньоруське архітектурне ядро Лаври, так і чисельні археологічні об'єкти подальших періодів. З'ясовано, що територія НКПІКЗ є складною багатошаровою пам'яткою, до складу якої входять об'єкти різної культурно-хронологічної приналежності (від енеоліту до новітнього часу), різнобічного функціонального призначення (сакральні, побутові, виробничі, оборонні, інженерно-технічні споруди тощо) і, відповідно, різної історико-культурної значимості.

Якісне опрацювання і подальший аналіз отриманої інформації потребує, крім іншого, певної візуалізації, тобто сучасного картографування. Як метод дослідження археологічна карта передбачає впорядкування за територіально-хронологічним принципом усього масиву накопичених даних. Головне завдання полягає у систематизації наявних археологічних джерел з метою висвітлення історичного розвитку різних ділянок Заповідника. Важливою функцією карти є можливість її використання для планування подальших археологічних робіт на зазначеній території. Крім візуальної подачі розташування археологічних об'єктів, у роботі надано коротку інформацію про проведені дослідження.

Основою для карти став план топозйомки території НКПІКЗ та Києво-Печерського монастиря, створений у 2005 р. На ній нанесені основні наземні пам'ятки та трасування печерних ходів (Дальніх, Ближніх і Варязьких печер, які виділені блакитним кольором) (рис. 2). Карта розбита на 9 секторів, які у збільшеному масштабі представлені на окремих вкладках (рис. 3–11). Джерельною базою роботи є наукові звіти про археологічні дослідження, що зберігаються у наукових архівах Інституту археології НАН України та НКПІКЗ. У нечисельних випадках, за їхньої відсутності, використано польові матеріали і наукові публікації за результатами досліджень. При опрацюванні звітів та публікацій ретельно добиралася інформація, необхідна для нанесення графічної позначки та опису: прив'язка розкопу (шурфу, траншеї), датування культурних шарів, археологічні об'єкти та основний отриманий матеріал.

Наповнення карти, на яку нанесено 301 ділянку, підпорядковується наступним методичним засадам. По-перше, зображення форми об'єкта (мінімальний розмір для демонстрації – 1,5×1,5 м) відповідає його польовому вигляду – траншея, шурф, розкоп. Незазначені місця археологічних досліджень – без чітких прив'язок за польовою документацією та з повністю відсутнім культурним шаром.

По-друге, різночасові горизонти маркуються різними кольорами: енеоліт (кінець III тис. до н.е.) – темно-коричневим; ранній залізний вік (VI–IV ст. до н.е.) – світло-коричневим; давньоруський час (XI–XIII ст.) – червоним; XIV–XVI ст. – синім; XVII–XVIII ст. – зеленим; XIX–XX ст. – жовтим. Колір багатошарового об'єкта визначається найранішим часом. За наявності у більш пізніх культурних нашаруваннях поодиноких раніших знахідок, вони маркуються круглою позначкою відповідного кольору на тлі основного культурного шару.

По-третє, нумерація зображених об'єктів – це дві останні цифри року досліджень. Наприклад, роботи І. М. Самойловського у Ближніх печерах 1940 р. мають номер **40** (виняток зроблено тільки для досліджень П. П. Покришкіна 1914 р., де рік повністю відповідає позначці на карті – **1914**). Якщо у якийсь рік роботи відбувалися на кількох ділянках, то цифрою через крапку позначається порядковий номер кожного наступного об'єкта, що вивчався. Наприклад, 2007 р. проводилися розкопки вздовж північного фасаду корп. № 86, на західній ділянці Митрополичого

саду та біля Троїцької надбрамної церкви, тому позначки мають номери відповідно **07.1**, **07.2** та **07.3**. Якщо об'єкт вивчався протягом кількох років, то номер відповідає останньому року проведення робіт. Наприклад, дослідження 1934–1935 рр. мають номер **35**. На карті номер зазначено вище і праворуч від графічної позначки або якомога ближче до об'єкта. Нумерація на карті відповідає номеру інформації про об'єкт.

До карти включено також дослідження в буферній зоні НКПІКЗ, які були проведені за участі його працівників.

Ділянки території, що неодноразово вивчалися і мають складну стратиграфію, виділені окремо у збільшеному масштабі, що дає можливість показати всі досліджені локації та зафіксовані об'єкти різних хронологічних періодів. Це Успенський собор (рис. 12), давньоруська Трапезна (рис. 13), церква Спаса на Берестові (рис. 14), Ближні печери (рис. 15), Дальні (рис. 16) та Варязькі печери (рис. 17).

Інформація про кожну ділянку дослідження подається у наступному вигляді:

Рік проведення	фактичні роки проведення досліджень
Автор	особа, на яку виданий Відкритий лист
Вид досліджень	розвідкові; розкоп, шурф, зондаж, траншея та їхні розміри або площа відповідно до польової документації; архітектурно-археологічне, спелеоархеологічне, археологічно-антропологічне обстеження; ремонтно-реставраційні роботи; розчистка поховань; археологічний нагляд
Місце досліджень	прив'язка місця досліджень до сучасної топографії території Заповідника
Хронологія	час наявного об'єкта (об'єктів)*, культурного шару (шарів), за їхньої відсутності – датування виявлених артефактів
Глибина, стратиграфія	глибина фіксації об'єктів від сучасної денної поверхні (або за відсутності – за Балтійською шкалою висот), короткий стратиграфічний опис (за наявності)
Об'єкти	назва археологічних об'єктів
Матеріали	масовий матеріал та індивідуальні знахідки
Джерело	бібліографічний опис звіту чи іншого джерела
Примітки	додаткова інформація

Археологічна карта доповнена іменним, предметним та топографічним покажчиком місць археологічних досліджень. Це дає загальне уявлення про внесок окремих науковців у дослідження музейної території, місця проведених робіт, знайдений масовий та індивідуальний матеріал, тим самим значно спрощуючи пошук потрібних категорій.

Пропонована праця стане корисною як фахівцям – археологам, історикам, києвознавцям, так і всім, хто вивчає та цікавиться історією України, історією Києво-Печерської лаври. Крім суто наукового, Археологічна карта може знайти практичне застосування для історико-архітектурних реконструкцій різних періодів історії Києво-Печерської лаври, висвітлення окремих тем (фортифікація, водогін, майстерні тощо) та як елемент екскурсійного забезпечення для відвідувачів Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

* У разі багаторічного вивчення архітектурної пам'ятки і поява нових обґрунтованих висновків щодо часу її виникнення, саме вони зазначаються у графі «хронологія». Так, давньоруські фундаменти церкви Спаса на Берестові сучасні дослідники датують XI–XII ст.

1914

Рік проведення	1914
Автор	Покришкін П. П.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження, ремонтно-реставраційні роботи: траншеї-захватки (1,4-1,6×64 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, паралельно з обох боків фундаментів
Хронологія	XI–XII ст., XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,5 м – 2,8-3,0 м від с.д.п. – загальна глибина траншей
Об'єкти	нижня і середня частини давньоруських фундаментів, що були підсилені опорними цегляними блоками під підошвою
Матеріали	–
Джерела	*Каргер М. К.* К истории киевского зодчества конца XI – начала XII в. Церковь Спаса на Берестове // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 29, спецвипуск 11: Церква Спаса на Берестові. – К. : НКПІКЗ, 2014. – С. 66-79; *Івакін Г. Ю.* Про «поховання Юрія Долгорукого» біля Спаса на Берестові // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 29, спецвипуск 11: Церква Спаса на Берестові. – К. : НКПІКЗ, 2014. – С. 124-138.
Примітки	отримано науково обґрунтовану архітектурно-будівельну характеристику пам'ятки, вперше майже повністю розкрито невідому на той час східну частину давньоруського храму

35

Рік проведення	1934–1935
Автор	Шмонай І. А.
Вид досліджень	розвідкові
Місце досліджень	Ближні печери
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.34 м за б.ш.в.
Об'єкти	чотири крипти із залізними кільцями (у стінах) та похованнями в нішах; за гробницею «Нестора Літописця» – підземна галерея з поховальними локулами, замурована цеглою XVIII ст.; поховальна колода в ніші «гробниці Феофіла Постника»
Матеріали	людські кістяки та окремі кістки не в анатомічного порядку, фрагмент італійської камки XV–XVI ст., чотири пари шкіряного чернечого взуття, шкіряний чернечий пояс та хрест-параман, монета – «копейка» Миколи I (1825–1855), підкова від чобота
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 60 (ІІМК), № 626, арк. 11-14: *Шмонай И. А.* Изучение пещер Киево-Печерской лавры. 1935 г.; *Івакіна І.* Археологічні дослідження печерного комплексу Ближніх печер Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 1930-х рр. // Болховітіновський щорічник 2010 / Відп. ред. К. Крайній. – К. : НКПІКЗ, 2011. – С. 340-344; Археологічні дослідження печерного комплексу Ближніх печер у 1930-х рр. / Упоряд. тексту, коментарі І. Ю. Івакіної // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 140-142.
Примітки	розвідки проводилися без належного науково-методичного забезпечення. І. А. Шмонай помилково вважала поховальні крипти тюремними камерами з рештками в'язнів

37.1

Рік проведення	1937
Автор	Стругацький Г. З.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Ближні печери, ділянка № 3 «Нестора Літописця». Замурована камера за гробницею «Нестора Літописця», де хід розгалужується у північно-східному та північно-західному напрямках
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.34 м за б.ш.в. антропологічні та речові знахідки зафіксовані на глибині від 1,20 до 1,98 м від рівня підлоги печери
Об'єкти	9 ніш, у двох з них – одне та два поховання відповідно
Матеріали	людські кістки не в анатомічному порядку (більше 600 трубчастих кісток, 120 черепів та їхніх фрагментів, 104 щелепи); рештки тканини і шкіри від чернечого взуття, шкіряних поясів та хрестів-параманів, цвяхи, скляна намистина, бурштиновий хрест, фрагменти кераміки, 45 мідних монет польсько-литовського часу, різночасові графіті кирилицею та латиницею
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 60 (ІІМК), № 68: Археологічні роботи по дослідженню м. Києва. Розкопки в Києво-Печерській Лаврі (Ближні печери) 1937 р. Розкоп № 3. *Стругацький Г. З.* Щоденник розкопів – 1 зошит, м. Київ, 8.VII–19.VII–1937 р.; *Івакіна І.* Археологічні дослідження печерного комплексу Ближніх печер Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 1930-х рр. // Болховітіновський щорічник 2010 / Відп. ред. К. Крайній. – К. : НКПІКЗ, 2011. – С. 344-362; Археологічні дослідження печерного комплексу Ближніх печер у 1930-х рр. / Упоряд. тексту, коментарі І. Ю. Івакіної // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 140-157.
Примітки	Г. З. Стругацький помилково припускав, що печера могла слугувати келією для лаврських схимників

37.2

Рік проведення	1937
Автор	Самойловський І. М. (начальник експедиції Мовчанівський Т. М.)
Вид досліджень	розвідкові
Місце досліджень	Варязькі печери
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.84 м, стелі – 144.62 м за б.ш.в.
Об'єкти	зруйновані домовини
Матеріали	монети XVII–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр., арк. 29.
Примітки	докладного звіту не збереглося. І. М. Самойловський вважав, що печера давнього походження і в основному зберегла свій початковий вигляд. Дослідження печери не завершено

38.1

Рік проведення	1938
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,7×2,6 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, 21 м на схід
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	1,5 м від с.д.п. – фундаменти споруди XII ст., 1,48-1,58 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	бутова кладка фундаментів XII ст., над якою місцями залишилась кладка з плінфи («тонкої квадратової цегли»), що, як і фундамент, скріплена рожевим цем'янковим розчином
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 113: *Самойловський І. М.* Звіт про археологічну роботу на новобудовах (Києва) у 1938 р.; НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр., арк. 36.
Примітки	траншея прокладалася під каналізацію

38.2

Рік проведення	1938
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	шурфи 1, 2*
Місце досліджень	поруч із церквою Всіх Святих над Економічною брамою («поруч з колишнім Мазепинським собором»)
Хронологія	XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,12 м від с.д.п. – льох
Об'єкти	льох із склепінням викладеним в одну цеглу різних відтінків (жовта міцна, рожева крихкувата); підземелля шестигранної форми
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 063 (ФНР), № 113: *Самойловський І. М.* Звіт про археологічну роботу на новобудовах (Києва) у 1938 р.; НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 4-5, 15-17, 36: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр., арк. 38.
Примітки	шурфи закладалися для котловану будинку недалеко від знесеного будинку часів гетьмана Івана Мазепи. Досить добре збережений льох містить ніші та розгалуження з проходами в різних напрямках, які мають завали та замурування

* Тут і далі під цією позначкою: розмір на карті відповідає мінімальному (1,5×1,5 м).

38.3

Рік проведення	1938
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,8 ×150,0 м)
Місце досліджень	від вул. Лаврської до церкви Спаса на Берестові
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,8 м від с.д.п. – поховання XVII–XVIII ст.
Об'єкти	поховання XVII–XVIII ст. у струхлявілих домовинах (біля церкви), скупчення перемішаних із землею кістяків (6,4 м від західного притвору церкви)
Матеріали	фрагментовані кахлі із зеленою поливою, жорна з жовтого каменю, численні фрагменти посуду XVII–XVIII ст., дві невеликі частково ушкоджені орнаментовані керамічні люльки
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 113: *Самойловський І. М.* Звіт про археологічну роботу на новобудовах (Києва) у 1938 р.; НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 4-5, 15-17, 36: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	траншея прокладалася для водогону

38.4

Рік проведення	1938
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	археологічний нагляд: переріз валу (висота 7 м, ширина внизу 10 м, ширина верхньої частини 5 м)
Місце досліджень	вал цитаделі на Печерську, 11 м на північний схід від церкви Спаса на Берестові
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром темно-сірої землі з уламками цегли до підошви валу зафіксований товстий шар чорної землі, взятої з поверхні; зовнішній бік валу: по всьому схилу – широка смуга перемішаної землі темно-сірого кольору (досипана пізніше?), під якою додаткова досипка у верхній і нижній частинах валу; внутрішній бік валу: верхня частина до середини насипана жовтою лесоподібною землею
Об'єкти	вал
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 113: *Самойловський І. М.* Звіт про археологічну роботу на новобудовах (Києва) у 1938 р.; НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 4-5, 15-17, 36: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	І. М. Самойловський припускав, що вал був насипаний за часів гетьмана Івана Мазепи на основі більш давнього валу часів гетьмана Івана Самойловича (1679)

39

Рік проведення	1939
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	траншея (0,5×31,0 м)
Місце досліджень	між валами цитаделі перпендикулярно вул. Лаврській, північніше Києво-Печерської лаври
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,8 м від с.д.п.
Об'єкти	кладка фундаментів Київських воріт з різних порід великого розміру каменю, переважно з пісковику, потім із цегли коричнево-червоного кольору, скріпленого сірим розчином
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 111: *Самойловський І. М.* Археологічні спостереження під час земляних робіт у Києві 1939 р.; НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 34-35: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	кладку фундаменту завдовжки 25 м розкрито під тротуаром у північно-східній стороні проїзду, біля поперечного розрізу валу по всій ширині перерізаних земляних валів. У такий спосіб визначено один бік воріт

40

Рік проведення	1940
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Ближні печери
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.12 м за б.ш.в.
Об'єкти	ходи, камери та ніші XVII–XVIII ст.
Матеріали	деякі з камер завалені людськими кістками
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 13-14: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	докладного звіту не збереглося. І. М. Самойловський вважав, що окремі знахідки підтверджують припущення щодо походження частини печер з часів неоліту, коли вони мали житлове призначення. У період Київської Русі, на його думку, печери використовували як склади зброї та продуктових припасів

47.1

Рік проведення	1947
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	розкоп (2×4 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, корп. № 5, 21 м на схід
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,75 м від с.д.п.
Об'єкти	цегляна кладка від фундаменту невизначеної будівлі XVIII ст.
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 11: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	докладного звіту не збереглося

47.2

Рік проведення	1947
Автор	Самойловський І. М.
Вид досліджень	розкоп (18 м^2)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, Володимирський (північний) притвор
Хронологія	XI–XII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,2 м від с.д.п. – кераміка ранньозалізної доби (?); 1,3 м від с.д.п. – фундамент; 1,25-1,50 м від с.д.п. – материковий рівень; 2-3 м від с.д.п. – загальна глибина
Об'єкти	фундамент XII ст. північної та східної стін притвору, сім поховань XVII–XVIII ст.
Матеріали	6 колод і ящик, збитий залізними цвяхами; 6 уламків посуду ранньозалізного часу з темною загладженою поверхнею
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 8, 47, 60: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	І. М. Самойловський відмітив сліди ремонту фундаменту, проведеного в 1910–1913 рр. академіком П. П. Покришкіним. Докладного звіту не збереглося

48

Рік проведення	1946–1948
Автор	Богусевич В. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: розбирання руїн (20 тис. кубометрів блоків та будівельного сміття)
Місце досліджень	Успенський собор, Іоанно-Богословський приділ, південна частина собору XI ст., південна прибудова XVII–XVIII ст.
Хронологія	XI–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля Успенського собору – 187.04 за б.ш.в.
Об'єкти	південна стінка XI ст. – внизу типова кладка, над рештками якої – пізня перекладка з рівношарового мурування з плінфи повторного використання; кладка арок
Матеріали	понад 1000 артефактів, у т.ч. фрагментований барельєф з пісковику із зображенням Богоматері (Оранти) (розвал центральної апсиди), рештки срібних гробниць, південні ворота художньої роботи кінця XVII ст., рештки пам'ятника П. О. Рум'янцеву-Задунайському (з мармуровим медальйоном із рельєфним бюстом фельдмаршала), численні дерев'яні хрести та близько 500 зразків тканин і шитва XVII–XIX ст.
Джерела	*Богусевич В. А.* Робота по розборці руїн Великої лаврської церкви // Археологія. – К., 1948. – Т. II. – С. 205; НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 58-59: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	В. А. Богусевич пізнішу перекладку мурування пов'язував з відновленням храму за Симеона Олельковича у 1470 р.

51.1

Рік проведення	1951
Автор	Богусевич В. А.
Вид досліджень	розкопи 1-4*
Місце досліджень	Митрополичий сад, західна частина
Хронологія	друга половина XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від с.д.п. – глибина розкопу 1; 0,6 м від с.д.п. – глибина розкопу 2
Об'єкти	три (чотири?) ряди цегляної кладки на вапняному розчині з битою цеглою (розкоп 1); розвал цегли і цем'янки в один шар покладеної на ребро цегли (розкоп 2)
Матеріали	плінфа
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1951/8а: *Богусевич В. А.* Археологические раскопки в заповеднике Киево-Печерской лавры в 1951 г.; *Асєєв Ю. С., Богусевич В. А.* Воєнно-оборонні стіни XII ст. Києво-Печерської лаври // Вісник Академії архітектури УРСР. – 1951. – № 4. – С. 39-45.
Примітки	на думку В. А. Богусевича, ним виявлена частина західного фасаду монастирської фортечної стіни, що була заввишки 6 м. Простежена у всіх розкопах довжиною в цілому 135 м у напрямку з південного сходу на північний захід до Троїцької церкви. Розкопи 3, 4 розбиті для з'ясування напрямку кладки

51.2

Рік проведення	1951
Автор	Богусевич В. А.
Вид досліджень	розкоп 6 (2,0 ×8,0 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, 15 м на північ
Хронологія	друга половина XII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	2,15-2,40 м від с.д.п.
Об'єкти	рештки фундаменту кладки фортечної стіни у вигляді смуги бутового каменю та уламків плінфи; сліди поховання XVII–XVIII ст. у західній частині розкопу
Матеріали	плінфа
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1951/8а: *Богусевич В. А.* Археологические раскопки в заповеднике Киево-Печерской лавры в 1951 г.; *Асєєв Ю. С., Богусевич В. А.* Воєнно-оборонні стіни XII ст. Києво-Печерської лаври // Вісник Академії архітектури УРСР. – 1951. – № 4. – С. 39-45.
Примітки	на думку В. А. Богусевича, це частина західного фасаду монастирської фортечної стіни, рештки якої виявлені у розкопах 1-4 (див. 51.1)

51.3

Рік проведення	1951
Автор	Богусевич В. А.
Вид досліджень	розкоп 5 (3,0 ×4,5 м)
Місце досліджень	примикання монастирського муру до південно-західного рогу Троїцької надбрамної церкви
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	2,61 м від с.д.п. – фундаменти церкви; 1,25 м від с.д.п. – відмостка; 2 м від с.д.п. – фундаменти давньоруської стіни
Об'єкти	фундаменти південної стіни церкви з бутового каменю на цем'янковому розчині; давня відмостка у вигляді блоку мурування з дрібного буту та уламків плінфи на цем'янковому розчині – вздовж зовнішнього обрізу південної стіни церкви; фундаменти стіни XII ст. у вигляді блоку з уламків плінфи на вапняному розчині
Матеріали	плінфа
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1951/8а: *Богусевич В. А.* Археологические раскопки в заповеднике Киево-Печерской лавры в 1951 г.
Примітки	на думку В. А. Богусевича, церква зведена раніше оборонної стіни і може датуватися кінцем XI – початком XII ст., стіна – другою половиною XII ст.

51.4

Рік проведення	1951
Автор	Богусевич В. А.
Вид досліджень	Розкоп*
Місце досліджень	Митрополичий сад, західна частина, 55 м на південь від корп. № 6 і 35 м від монастирських мурів
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	1,1-1,2 м від с.д.п.
Об'єкти	два розвали споруд склоробно-смальтового виробництва (*горни*), що складалися з плінфи XI ст., глини та шиферних плит
Матеріали	плінфа, вкрита шарами різнокольорового переплавленого скла; зливки скла різного розміру; заготовки різнокольорової смальти; фрагменти стінок різнокольорового скляного посуду, віконного скла; уламки керамічних тиглів двох видів із скляною масою; фрагменти полив'яних плиток; скляні краплі; шматки свинцю, заліза, кобальту та сірки
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1951/8а: *Богусевич В. А.* Археологические раскопки в заповеднике Киево-Печерской лавры в 1951 г.; *Богусевич В. А.* Мастерские XI в. по изготовлению стекла и смальты в Киеве // КСИА УССР. – 1954. – Вып. 3. – С. 14-20.
Примітки	розкоп закладений для вивчення території поблизу виявленої давньоруської оборонної стіни XII ст.

61.1

Рік проведення	1961
Автор	Кілієвич С. Р.
Вид досліджень	траншея 1 (1,0 ×6,0 м), траншея 2 (1,0 ×18,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, західна частина
Хронологія	XI–XIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,4-0,6 м від с.д.п. – давньоруські матеріали, 1,3 м від с.д.п. – вимостка (траншея 1); 0,5-0,7 м від с.д.п. – об'єкт (траншея 2)
Об'єкти	вимостка з щільного шару сірої глини (траншея 1); скупчення каміння і плінфи (залишки фундаментів двох паралельно розташованих стін (?)), орієнтованих з південного заходу на північний схід (західна частина траншеї 2)
Матеріали	скляний шлак, вугілля, печина, фрагменти давньоруської кераміки, уламки цем'янки, залізні кресала, скоби, цвяхи, окуття лопат, уламки гутного скла, керамічний і залізний шлак, криця, фрагменти кераміки та цегли XVII ст. (траншея 1); фрагменти плінфи, цем'янки, кераміки давньоруських часів і XVIII–XIX ст. (траншея 2)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1961/61: *Кілієвич С. Р.* Звіт про археологічну розвідку в Києві 1961 року.
Примітки	С. Р. Кілієвич припускала, що вимостка слугувала виробничим майданчиком для зсипання глини і піску, які використовувалися у склоробній майстерні поруч, а місце скупчення каменю і плінфи могло бути фундаментом споруд, що входили до комплексу давньоруської монастирської стіни XII ст.

61.2

Рік проведення	1961
Автор	Кілієвич С. Р.
Вид досліджень	траншея, розширена в розкоп (5,0×5,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, за руїнами апсид
Хронологія	XI–XIII ст., XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,20 м від с.д.п.
Об'єкти	ушкоджений шиферний саркофаг; поховання XVIII–XIX ст.
Матеріали	чоловічий кістяк, на плечових і тазових кістках якого рештки тканини XI–XIII ст., розшитої золотом (у саркофазі)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1961/61: *Кілієвич С. Р.* Звіт про археологічну розвідку в Києві 1961 року.
Примітки	С. Р. Кілієвич припускала, що поховання було князівським, що потребує більш детального вивчення

63.1

Рік проведення	1962–1963
Автор	Холостенко М. В.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф, розбирання руїн
Місце досліджень	Успенський собор, Стефанівський приділ
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля Успенського собору – 187.04 за б.ш.в.
Об'єкти	рештки трьох каплиць початку XII ст., збудовані майже квадратною плінфою на цем'янковому розчині у техніці западаючого ряду, які частково увійшли до структури південної стіни Стефаніївського приділу XVI–XVII ст.; шиферний саркофаг; внутрістінні сходи для проходу у ризницю, розташовану над приділом
Матеріали	–
Джерело	*Холостенко Н. В.* Исследование руин Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1962–1963 гг. // Культура и искусство Древней Руси. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1967. – С. 58-68.
Примітки	у результаті обстежень встановлено, що загальні розміри собору XI ст. становили 35,57×24,3, а храму XVIII ст. – 44,07×44,95 м

63.2

Рік проведення	1962–1963
Автор	Холостенко М. В.
Вид досліджень	шурф*
Місце досліджень	Успенський собор, центральна апсида XI ст.
Хронологія	XI ст., XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля Успенського собору – 187.04 за б.ш.в.
Об'єкти	основа престолу 1755 р. змурована з цегли і вкрита шиферною плитою; обкладене шиферними плитками заглиблення; нижня частина шиферного стовпа, заглибленого в лесовий ґрунт і укріпленого щебеневою забутовкою та викладкою з плінфи
Матеріали	фрагментований горщик, окремі людські кістки, клаптики тканин та кубики смальти
Джерела	*Холостенко Н. В.* Исследование руин Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1962–1963 гг. // Культура и искусство Древней Руси. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1967. – С. 58-68; НА ІА НАН України, ф. 63 (ФНР), № 269а, арк. 92: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.
Примітки	на думку М. В. Холостенка, заглиблення, обкладене шиферними плитками, залишилось від хреста, встановленого під час закладання собору в 1073 р.

63.3

Рік проведення	1962–1963
Автор	Холостенко М. В.
Вид досліджень	шурф*
Місце досліджень	Успенський собор, північна апсида
Хронологія	XI–XIII ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля Успенського собору – 187.04 за б.ш.в. Основа жертовника храму, під яким знаходились шиферна плита та вимостка, нижче якої – напівциркульний у плані шар цем'янкового розчину із слідами кіптяви на зовнішній поверхні і заглибленням у центрі
Об'єкти	основа давнього жертовника з плінфи повторного використання, шиферна плита, вимостка з плінфи «насухо»
Матеріали	нижня частина горщика з крихтами вугілля, фрагменти кольорового та білого скла, смальта, фрагменти фрескового живопису XI–XIII ст., шиферні деталі первинної конструкції жертовника
Джерело	*Холостенко Н. В.* Исследование руин Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1962–1963 гг. // Культура и искусство Древней Руси. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1967. – С. 58-68.
Примітки	кладку основи давнього жертовника храму в 1893 р. зовні було укріплено цеглою. Нижня частина горщика вмонтована у цем'янковий розчин в центрі заглиблення під вимосткою

63.4

Рік проведення	1962–1963
Автор	Холостенко М. В.
Вид досліджень	шурф*, обстеження відмостки 1893 р. східного фасаду
Місце досліджень	Успенський собор, північно-східний кут давньоруського нартекса
Хронологія	XI–XIII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної денної поверхні біля Успенського собору – 187.04 за б.ш.в.
Об'єкти	відмостка 1893 р.; ділянка первинної підлоги храму з двох гладких шиферних плит, покладених на підготовку з цем'янкового розчину (під кладкою XIII ст.); сліди аркасолію XI ст.
Матеріали	7 плит від саркофагів; 4 – від конструктивних поясів; 210 гладких шиферних плит та фрагментів плит від підлоги XI ст. (26 із них мали написи XVI–XVII ст.); два чавунні надгробки Н. Б. і Д. І. Долгоруких (відмостка); декілька уламків шиферно-мозаїчних плит підлоги та різьблених сюжетно-декоративних плит від огорожі хор собору XI ст.; рештки пам'ятника князю К. Острозькому
Джерело	*Холостенко Н. В.* Исследование руин Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1962–1963 гг. // Культура и искусство Древней Руси. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1967. – С. 58-68.

68.1

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	археологічно-антропологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, невідоме поховання № 2
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.49 м, стелі – 144.45 м за б.ш.в.
Об'єкти	рештки не менше як 121 людини у хаотичному порядку (більше 105 черепів); 2 чоловічих поховання XI–XIII ст. в анатомічному порядку на дні усипальниці
Матеріали	фрагменти напівзотлілих тканин, шкіри, оброблені сокирою дошки від труни, шкаралупа волоських і лісових горіхів, вуглинки, монета – празький гріш Вацлава IV (1378–1419) у засипці верхнього шару
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Дяденко В. Д.* Звіт про наслідки антропологічного обстеження поховань, виявлених під час археологічних досліджень 1968 р. у Дальніх печерах Києво-Печерської лаври // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 29-37.
Примітки	черепи (один – жіночий, вісім – дитячих, решта – дорослих чоловіків) належать до великої європеоїдної раси, ознаки монголоїдності наявні на трьох із них, на деяких – незначні сліди часткової муміфікації та старих фізичних травм, нанесених, очевидно, холодною зброєю

68.2

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	археологічно-антропологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, поховання 3, 3а («Преподобний Леонтій Младенець», «Афанасій Затворник»)
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.43 м, стелі – 144.43 м за б.ш.в.
Об'єкти	у похованні 3 (верхня ніша) – частково муміфіковані залишки не менше як чотирьох дорослих осіб та фрагменти напівзотлілого черепа п'ятої особи у дерев'яному ящику-труні XIX – початку XX ст., на верхній кришці якого напис «Преподобний Леонтій Младенець»; у похованні 3а (нижнє, у підбої) – верхня частина кістяка і чоловічий череп. Зверху кістяка, у грунті, яким він присипаний – окремі розрізнені людські кістки, залишки тканини
Матеріали	рештки тканини (полотна?), уламки дуже окислених залізних пластинчастих предметів (замка?), оковка дерев'яного предмета, недогарок воскової свічки (поховання 3)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Дяденко В. Д.* Звіт про наслідки антропологічного обстеження поховань, виявлених під час археологічних досліджень 1968 р. у Дальніх печерах Києво-Печерської лаври // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 29-37.
Примітки	кістки, вірогідно, належать давнім похованням з різних місць початкового захоронення, які згодом були механічно перемішані і складені в окремій спеціальній труні

68.3

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	археологічно-антропологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, «поховання прп. Анатолія Затворника»
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.54 м, стелі – 144.71 м за б.ш.в.
Об'єкти	сім цілих та фрагментованих чоловічих черепів, кісткові залишки принаймні двох осіб у напівзотлілій дерев'яній труні (верхня ніша крипти); три черепи, залишки кісток тулуба і кінцівок від двох дорослих поховань без трун (нижня ніша крипти)
Матеріали	залишки плетеної вовняної тканини (нижня ніша)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Дяденко В. Д.* Звіт про наслідки антропологічного обстеження поховань, виявлених під час археологічних досліджень 1968 р. у Дальніх печерах Києво-Печерської лаври // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 29-37.
Примітки	на думку В. Д. Дяденка, крипта була розрахована на одне поховання, яке збереглося у труні частково непорушеним, у положенні на спині. П'ять черепів складені у крипту пізніше і походять з інших місць своїх первинних захоронень. Серед похованих з верхньої ніші лише один череп у гарному стані, який за типом може належати до часів Київської Русі. У нижній ніші один череп старого чоловіка (більше 70 років) може належати до часів Київської Русі

68.4

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	археологічно-антропологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, крипта, «поховання прп. Мардарія Затворника»
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.54 м, стелі – 144.71 м за б.ш.в.
Об'єкти	залишки трьох осіб
Матеріали	решткі дубової домовини, напівзотлілі уламки дерев'яної іконки (до XVII ст.), фрагменти шерстяних тканин
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Дяденко В. Д.* Звіт про наслідки антропологічного обстеження поховань, виявлених під час археологічних досліджень 1968 р. у Дальніх печерах Києво-Печерської лаври // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 29-37.
Примітки	поховані особи визначені як чоловіки похилого віку (бл. 70 і більше років). Один з цілих черепів доліхокранної форми, досить вузьколиций, другий, брахікранний, з розвиненим рельєфом, широколиций

68.5

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, «Келія для біснуватих» (ходи 1 і 2)
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 150.20 м, стелі – 152.80 м за б.ш.в.
Об'єкти	закладка з цегли XVII–XVIII ст. і уламків плінфи XII ст. на глиняному розчині; хід, у західній стіні якого боковий тупиковий хід 1 за закладкою; закладка з цегли XVII–XVIII ст., у якій пробито отвір – у північній стіні ходу 1; хід 2 у північному напрямку
Матеріали	людські кістки, рештки одягу, шкіряного взуття, бронзові ланцюжок і скоба, нижня частина скляної посудини з маслоподібною рідиною (миро?), шкаралупа волоських горіхів, кістки риб, два уламки керамічних посудин XIV–XVII ст., чотири монети – «полушка» XVIII ст., три польських соліди XVII ст. На стінах – шість графіті (не пізніших XVII ст.)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської лаври в червні 1968 р. // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 26-28.
Примітки	за визначенням В. Д. Дяденка, черепи належали приблизно 40 небіжчикам – 30 чоловікам (ченцям) переважно похилого віку (60–70 і більше років) і чотирьом жінкам, 6 черепів невиразні

68.6

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, південна частина, затвори «св. Аммона» і «прп. Панкратія»
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.54 м, стелі – 144.71 м за б.ш.в.
Об'єкти	дві камери у вигляді горизонтальних ніш у формі домовин, змуровані з цегли XVII–XVIII ст. У закладаннях – невеликі квадратні отвори-віконця, біля яких – дерев'яні ящики-«домовини» з покришками без торцевих стінок
Матеріали	затвор «св. Аммона»: черепи і кістки XI–XIII ст. п'яти осіб; дві монети – «дєньга» 1735 і 1746 рр. (на покришці «домовини»); фрагменти тонкої тканини, шкіряного взуття, поясів, хреста-парамана, керамічної посудини XVII–XVIII ст., 53 монети: 18 російських 30–50-х рр. XVIII ст., 35 – польських та шведських XVII ст. (серед кісток); затвор «прп. Панкратія»: шведська монета XVII ст. (на покришці «домовини»); фрагменти шкіряного взуття, шкіряних плетених поясів, два залізні цвяхи-костилі, шматки вапна, 37 монет: 31 російська 30–50-х рр. XVIII ст., шість польських та шведських солідів XVII ст. (серед кісток)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської лаври в червні 1968 р. // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 26-28

68.7

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, крипта за «домовиною прп. Сисоя Схимника»
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.09 м, стелі – 144.13 м за б.ш.в.
Об'єкти	крипта, закладена цеглою XVII–XVIII ст., в якій пробито отвір
Матеріали	кістки 23 осіб, серед яких – незначні рештки зотлілих тканин
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської лаври в червні 1968 р. // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 26-28
Примітки	серед 17 черепів, датованих XIV–XVII ст., переважна більшість, за визначенням В. Д. Дяденка, належала чоловікам похилого віку (більше 50 років)

68.8

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, хід 3
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.84 м, стелі – 144.62 м за б.ш.в.
Об'єкти	тупиковий хід 3, перегороджений шістьма стінками-закладками; між I та II закладками – яма з обкладеними цеглою XVII–XVIII ст. стінками; ніша у північній стіні ходу
Матеріали	фрагменти кахлі з рослинним орнаментом XVII–XVIII ст. (засипка між II і III стінками); частково пошкоджений давньоруський напис-графіті (південна стіна)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської лаври в червні 1968 р. // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 26-28
Примітки	I, II стінки розібрані повністю, IV–VI – до половини висоти

68.9

Рік проведення	1968
Автор	Юра Р. О.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, «захоронення Діонисія Затворника»
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.43 м, стелі – 144.43 м за б.ш.в.
Об'єкти	багатоярусні поховання в локулах
Матеріали	рештки не менше 37 розрізнених поховань, у т.ч. 28 дорослих чоловічих і дев'ять дитячих
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської Лаври в червні 1968 р.; *Чумаченко В. В.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10 : Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 17-25
Примітки	антропологічне визначення і датування кісток здійснив В. Д. Дяденко

72.1

Рік проведення	1969–1972
Автор	Холостенко М. В.
Вид досліджень	розкоп (256 м^2)
Місце досліджень	Успенський собор, Іоанно-Предтеченський приділ
Хронологія	XI–XII ст., XV–XVI ст.
Глибина, стратиграфія	4,8-5,5 м від с.д.п.
Об'єкти	рештки фундаментів та стін церкви у вигляді чотирьохстовпного храму з трьома слабовираженими апсидами на відстані 1,42 м від північної стіни собору; склеп з численними рештками поховань XV ст. у північно-західному куті церкви
Матеріали	надгробки XVI–XVIII ст.; фрагменти пам'ятника кн. К. І. Острозькому 1579 р.; 5 184 екземпляри плінфи XI ст. (у т.ч. 17 з клеймами); смальта, фрагменти керамічних та скляних виробів, цвяхи, скоби, петлі XI–XVIII ст.; блоки від пілонів; блок – північно-східний хрестовий стовп з шаром тиньку і настінним живописом В. В. Верещагіна XIX ст.
Джерела	КПЛ-А-НДФ-229: *Холостенко Н. В., Петропавловский В. П., Толочко П. П.* Отчет о проведенных архитектурно-археологических раскопках руин Успенского собора в районе Иоанно-Предтеченской крещальни с июля 1969 по сентябрь 1972 г.; *Холостенко М. В.* Нові дослідження Іоанно-Предтеченської церкви та реконструкція Успенського собору Києво-Печерської лаври // Археологічні дослідження стародавнього Києва. – К. : Наукова думка, 1976. – С. 131-165
Примітки	на думку М. В. Холостенка, церква була зведена у 1088–1089 рр.

72.2

Рік проведення	1969–1972
Автор	Холостенко М. В.
Вид досліджень	шурфи 1, 2*
Місце досліджень	Успенський собор: центральна апсида; поблизу південно-західного рогу
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	1,1 м від с.д.п. – фундаменти
Об'єкти	блок давньоруського мурування в районі західного пілястра південної стіни, який складався з фундаментної кладки, виконаної бутом та битою плінфою на цем'янковому розчині, та стінової кладки із залишками фресок
Матеріали	плінфа, стінова кладка із залишками фресок
Джерела	КПЛ-А-НДФ-229: *Холостенко Н. В., Петропавловский В. П., Толочко П. П.* Отчет о проведенных архитектурно-археологических раскопках руин Успенского собора в районе Иоанно-Предтеченской крещальни с июля 1969 по сентябрь 1972 г.; *Холостенко М. В.* Нові дослідження Іоанно-Предтеченської церкви та реконструкція Успенського собору Києво-Печерської лаври // Археологічні дослідження стародавнього Києва. – К. : Наукова думка, 1976. – С. 131-165
Примітки	висновок М. В. Холостенка, що блок мурування є рештками фундаментів сходової вежі XI ст., яка була зруйнована під час землетрусу 1230 р. і на цьому місці більше не відновлювалася, вважається дискусійним

79

Рік проведення	1978–1979
Автор	Мовчан І. І.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження
Місце досліджень	Ближні печери
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	1) рівень підлоги – 141.30 м, стелі – 144.59 м за б.ш.в., 2) рівень підлоги – 142.47 м, стелі – 144.49 м за б.ш.в., 3) рівень підлоги – 141.48 м, стелі – 142.44 м за б.ш.в.
Об'єкти	коридор з поховальними нішами-локулами, розташованими здебільшого в два яруси перпендикулярно коридору (південна частина печер) (1); печерні ходи (ділянки Нестора і Меркурія); 17 окремих підпідлогових поховань у заглибленнях під цегляною вимосткою; дев'ять поховань у колодах; «вулиця» з келіями декількох типів (2); рештки давньої церкви (?) (ділянка Меркурія) (3); цегляні стіни XVII–XVIII ст., що відокремлювали коридори від приміщень
Матеріали	настінний розпис XVIII ст.; давньоруські графіті; написи польською та вірменською мовами; фрагменти шиферних плит від гробниць; давньоруська плінфа вторинного використання; рештки дерев'яних стовпів XII ст.; близько 300 монет – російські XIX–XX ст., польсько-литовські XVII ст., дві турецькі; дерев'яні нагрудні хрести; шкіряні хрести-парамани; фрагменти шкіряних поясів
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1978-79/16г: *Мовчан И. И., Авагян А. Б.* Отчет об археологических исследованиях в Ближних пещерах Киево-Печерского заповедника в 1978–1979 гг.; Звіти про спелео-археологічні дослідження Ближніх печер Києво-Печерської лаври у 1977–1979 рр. / Упоряд. тексту Т. А. Бобровського, О. А. Воронцової // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 158-215
Примітки	загалом вивчено 178 крипт, локул, ніш, порожнин

81

Рік проведення	1981
Автор	не зазначений
Вид досліджень	розвідкові
Місце досліджень	Микільська церква, 3,2
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,4-0,6 м від с.д.п.
Об'єкти	поховальна камера, обкладена і перекрита цеглою
Матеріали	плита 1 – з чотирьох уламків, чавунна лита, з написом, перекривала поховальну камеру; плита 2 – кварцитова, з написом
Джерело	КПЛ-А-НДФ-118: Отчет о находке 2-х надгробных плит около южной стены Никольской церкви Киево-Печерского заповедника
Примітки	на лицьовому боці плити 1 – хрест та кириличний напис. Поверхня плити 2 шорстка через випадіння кварцових зерен, на неї нанесені малюнки і частково збережений кириличний напис, який свідчить про поховання лаврського ієромонаха

82.1

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 5 (1,5×3,5 м)
Місце досліджень	Успенський собор, на місці північних сходів біля західного фасаду
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1 м від с.д.п.
Об'єкти	горизонтальний майданчик, вимощений метлахськими плитками XIX ст.; підземний хід XIX ст., (первинно виявлений при розкопках 1969–1972 рр.); кладка стін північних сходів
Матеріали	світло-жовта, добре обпалена цегла кладки стін
Джерело	НА ІА НАН України, йф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.
Примітки	збереженість стін і кладок незадовільна – стіни з великими тріщинами, склепіння ходу обвалилося

82.2

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 10 (1,0×1,5 м)
Місце досліджень	Успенський собор, біля його західної стінки, північний нартекс
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	1,5 м від с.д.п.
Об'єкти	фундамент під відбудованою у 1973 р. ділянкою північно-західної стіни храму, зроблений шляхом забутовки будівельних решток собору (щебеню, каміння, шматків цем'янки), що залишилися після вибуху 1941 р.; верхня частина відкритого у 1969–1972 рр. великого блоку пілону західної стіни – північної частини центрального прясла західної стіни, ліва частина вхідного порталу XI ст.
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.; *Білодід О., Харламов В.* Знахідки під фундаментом Успенського собору // Київ. – 1983. – № 9. – С. 148-157
Примітки	із зовнішнього боку блоку в кладці пілону присутній викладений з торців плінфи хрест, із внутрішнього боку блок зберіг своє мармурове облицювання

82.3

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 6, розширений у розкоп (3,0×5,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, північна нава давньоруської частини храму
Хронологія	XI ст., XVII ст.
Глибина, стратиграфія	2,3 м с.д.п. – дно поховання Петра Могили; 2,65 м від с.д.п. – раніші перепоховання; 2,8 м від с.д.п. – фундаменти XI ст.
Об'єкти	поховання Петра Могили XVII ст., дно ями вимощене двома шиферними плитами XI ст.; шар перепохованих, складених та колись скріплених мотузкою кістяків щонайменше чотирьох осіб, перекритих прямокутною плямою від згнилої деревини; фундаментна стрічка західної пари підкупольних стовпів
Матеріали	дві срібні пластини з епітафією та родовим гербом Петра Могили; фрагменти шиферних плит з вирізьбленим рельєфним давньоруським геометрично-рослинним орнаментом, дрібні уламки шиферу; дві шиферні плити XI ст., одна з яких різьблена, інкрустована кольоровою смальтою від підлоги собору XI ст.
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.; *Білодід О., Харламов В.* Знахідки під фундаментом Успенського собору // Київ. – 1983. – № 9. – С. 148-157
Примітки	на думку В. О. Харламова, знайдені при копанні могили для поховання Петра Могили в 1647 р. більш ранні поховання, були перепоховані у дерев'яному ящику на дні могильної ями. Вище них поклали шиферні плити від давньоруського саркофага, з цього ж матеріалу встановили стінки. У цю камеру помістили тіло у дерев'яній домовині, оббитій тканиною і прикрашеній срібними пластинами. Зверху камеру накрили різьбленою орнаментованою плитою, а потім обклали цегляною кладкою з циліндричним склепінням заввишки близько 1 м

82.4

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 7, розширений у розкоп (3,0×6,5 м)
Місце досліджень	Успенський собор, східна частина Стефанівського приділу
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	4 м від с.д.п. – материковий рівень
Об'єкти	цегляна камера зі склепінчастою стелею, у південній частині її східної стіни закладений дверний отвір, за ним – частина сходів
Матеріали	дерев'яні уламки конструкцій, розтрощені дошки, залізні ручки від домовин, цвяхи, оковки (внутрішній простір камери)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.
Примітки	за архівними джерелами відомо, що в цьому місці були влаштовані підземні склепи з похованнями митрополита Тобольського, князя Долгорукого, губернатора М. І. Леонтьєва та інших. Склепи мали вигляд двох камер з коридорним проходом, входом із східного боку і сходами з 9 сходинками. В. О. Харламов досліджував східну камеру

82.5

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 18б*, розширений у розкоп
Місце досліджень	Успенський собор, 3 м на схід від кута південно-західної пілястри давньоруської частини храму
Хронологія	XI ст., XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,25 м від с.д.п.
Об'єкти	фундамент XI ст. з виступом у південному напрямку; потинькована зовнішня стінка циліндричної стелі склепу XVII ст. (південна частина розкопу)
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.
Примітки	В. О. Харламов вважав, що М. В. Холостенко раніше помилково визначав цей фундамент як залишки сходової башти

82.6

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 20 (4,5 ×7,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, приміщення біля південно-західного кута
Хронологія	XI–XIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,2 м від с.д.п.
Об'єкти	решткидавньоруського поховання
Матеріали	людські кістки, залишки деревини
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.
Примітки	збереженість решток незадовільна, верхня частина кістяка зруйнована фундаментним ровом XVIII ст.

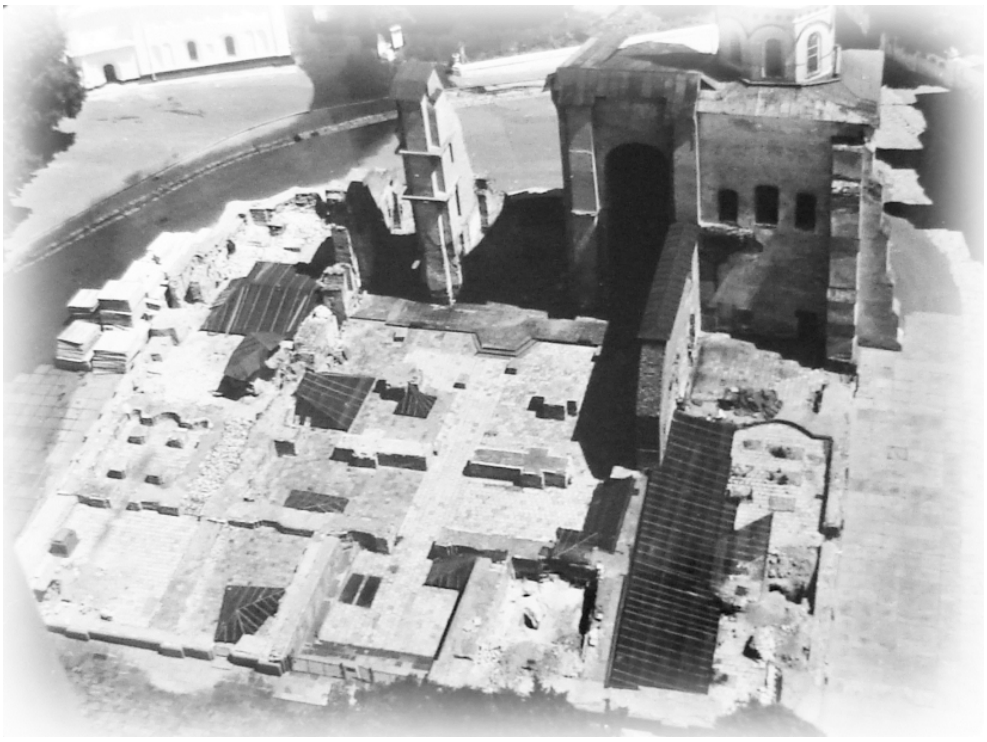

82.7

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 18а (1,4×5,3 м)
Місце досліджень	Успенський собор, південна частина нартекса
Хронологія	XIII – початок XIV ст., кінець XVII – початок XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	3,15 м від рівня сучасної підлоги – фундамент контрфорса
Об'єкти	підземний хід з перекриттям у вигляді арочної викладки з плінфи; контрфорс кінця XIII – початку XIV ст., прибудований до пілястри східної стіни нартекса; оштукатурена прямокутна ніша в кладці на західній площині стінки контрфорса, в яку, вірогідно, була замурована дерев'яна домовина; рештки зруйнованого поховання кінця XVII – початку XVIII ст. у дерев'яній домовині у західній частині контрфорса, в місці його примикання до південної стінки собору; ніша у східній частині контрфорса
Матеріали	шиферний давньоруський саркофаг із роздавленою верхньою плитою-кришкою; численні людські кістки, черепи вперемішку з уламками гутного зеленуватого скла та фрагментами кераміки; фрагменти плінфи, залишки чорного чернечого одягу
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.; *Холостенко Н. В.* Исследование руин Успенского собора Киево-Печерской лавры // Советская археология. – 1955. – Т. 23. – С. 341-358
Примітки	Харламов В. О. наводить інформацію, що у просторі між знайденим та сусіднім контрфорсами у XV – другій половині XVII ст. існувала каплиця-усипальниця, досліджена Холостенком М. В. у 1952 р. У ній знайдені рештки декількох поховань, у т.ч. лаврського архімандрита Єлисея Плетенецького. Пізніше на її місці був влаштований Трьохсвятительський приділ

82.8

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф, розширений у розкоп 18 (5,2×8,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, північно-західний кут південно-західної стіни Іоанно-Богословського приділу
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	до глибини 0,21 м від рівня консерваційних плит підлоги – цегляна кладка стіни XVIII ст.; до глибини 2,75 м – фундамент; 1 м від рівня консерваційних плит підлоги – поховання
Об'єкти	фундамент стіни, складений з шарів пісковику, що чергувалися з вирівнюючими шарами розчину; сліди поховання
Матеріали	близько 20 цеглин з клеймами на торцевій частині, цеглини вторинного використання зі слідами рожевого розчину, фрагмент штукатурки з фрескою, фрагменти темно-червоних голосників
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.
Примітки	шурф, а потім розкоп, був закладений з метою встановлення глибини залягання фундаменту стін. Непорушене поховання невизначеного періоду (XVIII–XIX ст.?) містило кістяк чоловіка молодого віку

82.9

Рік проведення	1982
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	траншея (1,5×8,0 м)
Місце	досліджень корп. № 9, західний фасад
Хронологія	XI–XIII ст., XV–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	1,4 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти давньоруської кераміки XI–XIII ст., кераміки XV–XIX ст., численні кахлі, у т.ч. полив'яні
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.
Примітки	траншея прокладена для теплотраси

83.1

Рік проведення	1983
Автор	Чайка В. В.
Вид досліджень	шурф (1,0×1,5 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, 5 м на захід від південно-східного кута
Хронологія	XI–XII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	4 м від с.д.п. 0,5 м – верхній гумусний шар та перевідкладений ґрунт з домішками будівельного сміття; нижче – шар перемішаного ґрунту (до 0,55 м), під ним – давньоруський прошарок (до 0,12 м)
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти давньоруської кераміки
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1983/164: *Чайка В. В.* Отчет об охранных археологических раскопках на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1983 году
Примітки	шурф закладений з метою комплексного вивчення геологічного стану прицерковної території

83.2

Рік проведення	1983
Автор	Чайка В. В.
Вид досліджень	шурф*
Місце досліджень	Успенський собор, 1,75 м на південний схід від південного фасаду
Хронологія	кінець XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	3,7 м від с.д.п.
Об'єкти	цегляний склеп-гробниця з напівциркульним склепінням і рештками захоронення
Матеріали	фрагменти тканини (атлас?), місцями вишитої; шкіряні чоботи, різьблений кипарисовий хрест, овальна кипарисова панагія у срібній з позолотою оправі на такому самому ланцюжку
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1983/164: *Чайка В. В.* Отчет об охранных археологических раскопках на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1983 году
Примітки	склеп був виявлений у 1982 р. при свердлінні колодязя для з'ясування структури ґрунтів з метою подальшої реставрації пам'ятки. За архівними джерелами, склеп ідентифікується як гробниця лаврського архімандрита Зосими Валкевича (помер 1793 р.)

84.1

Рік проведення	1984
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 1 (3,7×4,0 м)
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, сквер
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від с.д.п. – верхня площина кладки; 1,1 м від с.д.п. – давньоруська денна поверхня
Об'єкти	фрагмент плінфової кладки – північно-західний кут давньоруської споруди з лопаткою, що виходить на західний фасад
Матеріали	ціла та фрагментована плінфа, фрагменти фрескової штукатурки, серед яких зразки з нанесеними білими літерами
Джерело	КПЛ-А-НДФ-231: *Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях памятника древнерусской архитектуры начала XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1984 г.
Примітки	відкриту споруду можна ототожнити із збудованою 1108 р. літописною Лаврською трапезною, значно ушкодженою землетрусом 1230 р. Після 1240 р. відомостей про неї не збереглося

84.2

Рік проведення	1984
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 2 (2,0×4,0 м)
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, сквер
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,65 м від с.д.п. – верхня площина кладки
Об'єкти	кладка північної стіни споруди
Матеріали	шматок червоної міді (8×5×1,2 см), можливо, фрагмент дзвона; фрагмент керамічного зеленого полив'яного блюда; уламок керамічного горщика XII ст.; три керамічні полив'яні плитки підлоги та численні кістки осетрових риб
Джерело	КПЛ-А-НДФ-231: *Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях памятника древнерусской архитектуры начала XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1984 г.
Примітки	відкриту споруду можна ототожнити із збудованою 1108 р. літописною Лаврською трапезною

84.3

Рік проведення	1984
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 3 (1,5×2,6 м)
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, сквер
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від с.д.п. – верхня площина кладки
Об'єкти	кладка південної стіни будівлі, відкритої в розкопах 1, 2; внутрішній кут з прибудованою плінфовою кладкою стіни, що йшла у північному напрямку і була паралельна зовнішній західній стіні
Матеріали	кістки осетрових риб
Джерело	КПЛ-А-НДФ-231: *Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях памятника древнерусской архитектуры начала XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1984 г.
Примітки	розміри відкритого приміщення – 6,3×2,85 м. Відкриту споруду можна ототожнити із збудованою 1108 р. літописною Лаврською трапезною

84.4

Рік проведення	1984
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея 1 (2,5×75,0 м), розширена у ділянку 4
Місце досліджень	Соборна площа, південно-західна частина, у напрямку Трапезної палати від будинку настоятеля
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,7 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	зовнішній кут кладки стіни XVI–XVII ст. з уламків плінфи і колотого граніту на світло-сірому вапняно-піщаному розчині (південна стінка), цегляне клінкерне покриття XIX ст. (верхня площина кладки стіни)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-231: *Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях памятника древнерусской архитектуры начала XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1984 г.
Примітки	для обстеження виявлених об'єктів у траншеї теплотраси вона була розширена (ділянка 4)

84.5

Рік проведення	1984
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея 2 (2,0×75,0 м)
Місце досліджень	Соборна площа, південно-західна частина, уздовж головного фасаду Митрополичих покоїв
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля корп. № 86 –187.68 за б.ш.в.
Об'єкти	господарська яма XVI–XVII ст.
Матеріали	фрагменти побутової кераміки, кухонного та столового посуду (полив'яні тарелі та блюда), пічні кахлі (карнизні та рядові), ковані цвяхи, взуттєві підковки, 12 монет XVI–XVII ст., скляний посуд, серед якого – невеликий фрагмент тонкого скляного штофика з гравійованим зображенням
Джерело	КПЛ-А-НДФ-231: *Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях памятника древнерусской архитектуры начала XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1984 г.
Примітки	траншея призначена для теплотраси

84.6

Рік проведення	1984
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	археологічний нагляд: аварійна ділянка 5, спелеоархеологічне обстеження: аварійна ділянка 6, шурф*
Місце досліджень	Національний музей українського народного декоративного мистецтва, біля входу (ділянка 5); Соборна площа, між Великою лаврською дзвіницею, сквером і Митрополичими покоями, провал (ділянка 6)
Хронологія	XVIII–XIX ст. (?)
Глибина, стратиграфія	під шаром сучасного асфальту – цегляне клінкерне покриття XIX ст., нижче – кладка (ділянка 5)
Об'єкти	порядова рівношарова кладка з червоної та оранжевої плінфи вторинного використання на вапняно-піщаному розчині; обкладені цеглою штольні підземних ходів шириною приблизно 1 м, висотою близько 1,8 м із склепінчастим завершенням стелі (ділянка 6)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-231: *Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях памятника древнерусской архитектуры начала XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1984 г.
Примітки	повністю розкрити кладку на ділянці 5 не було можливості, тому її датування і призначення нез'ясовані; зафіксовано приблизно 50 м підземного ходу і підземних приміщень (ділянка 6)

85.1

Рік проведення	1985
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розширений розкоп (16,0×16,0 м) з примикаючими траншеями
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, сквер, на місці розкопів 1 та 3 1984 р.
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,65-0,7 м від с.д.п. – рівень стін давньоруської споруди
Об'єкти	частина давньоруської споруди (приміщення 1), виявленої 1984 р. Конструктивна основа її частково збережених стін – чотири хрестоподібні пілони по кутах та один у центрі західної стіни. Виконані кладкою в системі «opus mixtum» і доповнені прикладками
Матеріали	скупчення штукатурки із залишками фрескового живопису, рештки спаленої деревини та шматки вапняного розчину з відбитками дерев'яних конструкцій, фрагменти підлоги, на рівні підлоги – закопана по шийку корчага
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1985/29б: *Харламов В. А.* Очет о раскопках Трапезной XII в. Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1985 г.
Примітки	споруду можна ототожнити із збудованою 1108 р. літописною Лаврською трапезною

85.2

Рік проведення	1985
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розширений у східному напрямку розкоп 24а (3,3×8,5 м)
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, сквер
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,4-0,5 м від с.д.п. – рівень стін давньоруської споруди; 1 м – поховання
Об'єкти	приміщення 2 (частина давньоруської споруди) із частково збереженими стінами, що примикало до приміщення 1 з розкопу 24а; приміщення 3, що примикало з південного боку до приміщення 2; чотири поховання із зовнішнього боку споруди
Матеріали	значний завал плінфи, у т.ч. фігурної (внутрішній простір споруди 2); шар згорілої деревини, численні риб'ячі кістки по всій площі на рівні давньоруської підлоги; великі фрагменти листового свинцю поблизу західного входу (приміщення 3); сталеве вістря стріли у грудній клітці чоловічого кістяка (поховання 1)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1985/29б: *Харламов В. А.* Очет о раскопках Трапезной XII в. Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1985 г.
Примітки	споруду можна ототожнити із збудованою 1108 р. літописною Лаврською трапезною

86.1

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп (1,4×7,9 м)
Місце досліджень	Успенський собор, біля північного контрфорса західного фасаду
Хронологія	XIII–XIV ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,85 м від консерваційних плит – підлога XIX ст. з керамічної плитки
Об'єкти	підлога XIX ст.; залишки складеного періодичною кладкою з використанням каміння північного контрфорса; стіна з жовто-оранжевої цегли, прибудована до торця контрфорса
Матеріали	фрагментована цегла, плінфа
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	розкоп закладений для з'ясування стану та габаритів давньоруських контрфорсів

86.2

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 3 (2,27×3,55 м)
Місце досліджень	Успенський собор, між апсидою Іоанно-Богословського приділу та південною апсидою давньоруської частини храму
Хронологія	XIII–XIV ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,1 м від рівня асфальтового покриття – кладка контрфорса XIII–XIV ст.; 0,66 м від рівня асфальтового покриття – верх склепіння; 2,6 м – підлога склепу XVII–XVIII ст.
Об'єкти	кладка контрфорса із жолобчастої цегли на світло-рожевому вапняно-піщаному розчині; залишки вимостки з плінфи навколо контрфорса; склеп з вхідним отвором у східній торцевій стіні у провалі поблизу південно-східного кута контрфорса
Матеріали	будівельний матеріал, фрагменти різнокольорової фрескової штукатурки, деякі з сюжетними композиціями (у склепі); кістки двох осіб, рештки домовини, дві підковки від каблуків, цвяхи, жовті керамічні підлогові плитки, фрагменти великої миски із зеленою поливою та скляних виробів (дно камери склепу)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	розкоп закладений для з'ясування наявності давньоруського контрфорса у південно-східному куті храму. Склеп пограбований у давнину

86.3

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 1 (7×7,5 м)
Місце досліджень	Успенський собор, площа ризаліту, який примикає до південного крила західного фасаду храму
Хронологія	XII–XIV ст., XVII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,2 м від консерваційних плит – підлога XIX ст.; 1,3 м від консерваційних плит – гробниця (Євпраксії?) XII ст.
Об'єкти	підлога XIX ст. з жовтої цегли; північна та західна стіни каплиці; гробниця (Євпраксії?) у вигляді частково збереженої могильної ями, складеної з плінфи на глиняному розчині (північно-західний кут каплиці); підземний хід XIX ст. опалювальної системи собору із цегляними стінами, який перекриває захоронення; погребальна камера із стінами з червоної жолобчастої цегли і двома кістяками (біля південної стіни ризаліту під вимосткою підлоги); рештки південного контрфорса XIII–XIV ст. (шурф із зовнішнього боку північної стіни ризаліту)
Матеріали	цвяхи від домовини, фрагменти шиферної плити (засипка гробниці); фрагменти фрескової штукатурки, зелені кубики смальти (заповнення могильної камери)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	розкоп закладений для з'ясування точного місця та розмірів каплиці з похованням доньки кн. Всеволода Ярославича Євпраксії, відомого з літопису під 1109 р. Кістяк не виявлений, вірогідно, поховання пограбоване у давнину. У поховальній камері знайдені частково збережений кістяк підлітка та на дні у гарному стані кістяк чоловіка

86.4

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 1 (1,85×2,3 м)
Місце досліджень	Успенський собор, зовнішній бік північно-східної апсиди східного фасаду
Хронологія	XI ст., XIII–XIV ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	2,64 м від с.д.п. – поховання XVII–XVIII ст. (?); 3 м від с.д.п. – фундамент північної апсиди XI ст.
Об'єкти	цегляна вимостка початку XX ст., під нею – сім шарів цегли XVIII ст.; кладка північно-східного контрфорса XIII–XIV ст. – під шарами цегли; поховання з цеглиною під головою у частково зотлілій домовині, орієнтоване за віссю захід–схід; фундамент і стіна північної апсиди, зведена у техніці змішаної кладки з чергуванням рядів плінфи та каменю
Матеріали	три шиферні плити, шиферний фрагмент з написами «Типография»; два фрагменти мідної голівки цвяха від оковки домовини (поховання); 20 шиферних плит (територія, що примикала до північно-східного контрфорса); чотири плити з піщанику з надгробними написами (перед центральною апсидою)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	шурф закладений для визначення стану і характеристики фундаментів у цій частині пам'ятки. У похованні – кістяк чоловіка, у положенні на спині зі схрещеними на грудях руками. Всі шиферні плити вторинного використання

86.5

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 2 (1,7×2,4 м)
Місце досліджень	Успенський собор, примикання південної і центральної апсид
Хронологія	XI ст., XIII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від с.д.п. – могильна плита; 2,3 м від с.д.п. – поховання XVII–XVIII ст.; 3,35 м від с.д.п. – п'ята фундаменту контрфорса, закладена вище фундаменту апсид
Об'єкти	три чоловічі поховання; фундамент контрфорса з великого каменю та плінфи на сірому вапняно-піщаному розчині; кладка стіни апсиди
Матеріали	могильна плита з написом; фрагмент вапняно-піщаного розчину; уламки жолобчастих цеглин під головами кістяків (поховання 1, 2); фрагмент деревини під головою кістяка чоловіка (поховання 3); парчевий «воздух» з хрестом і монограмою, сердолікова намистина, фрагменти шкіряного пояса із залізною пряжкою, залишки рукавів із мідними гачками-застібками
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	шурф закладений для визначення стану і характеристики фундаментів у цій частині пам'ятки. У кладці стіни апсиди простежені два періоди будівництва: 1) напівколонка XI ст. з рожевої фігурної плінфи, що виступає із стіни; 2) рівношарова кладка XIII ст. без заглибленого ряду на дуже світлому вапняно-піщаному розчині

86.6

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 3 (2,03×2,4 м)
Місце досліджень	Успенський собор, примикання північної бічної і центральної апсид східного фасаду
Хронологія	XI ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,25 м від с.д.п. – склепіння цегляного склепу; 1,4 м від с.д.п. – поховання 1; 1,8 м від с.д.п. – поховання 7; 2,1 м від с.д.п. – поховання 6; 2,3 м від с.д.п. – поховання 2 і 3; 2,4 м від с.д.п. – поховання 4 і 5
Об'єкти	цегляний склеп; шість чоловічих і одне жіноче поховання XVII ст.; верхні частини фундаментів апсид та нижні частини кладки стін XI ст.
Матеріали	плита з піщанику з написом, бурштинові вервиці з 68 намистин, золотий хрест-енколпіон, залізна пряжка (поховання 1); шиферна плита з написом, залізна ручка від домовини, срібний хрест (поховання 2); жолобчаста цеглина під черепом, залізна ручка від домовини, рештки тканини (поховання 3); шиферна плита з написом, рештки залізної оковки домовини, фрагмент вишивки (поховання 4); жолобчаста цеглина під черепом (поховання 6); плита з піщанику з написом, жолобчаста цеглина під черепом, посріблений мідний хрест (поховання 7); домовина, обтягнута парчею, на шести ніжках з металевими ручками, рештки шовкового одягу, позолочена сережка з камінцем (рештки жіночого поховання у склепі)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	поховання з написами на плитах належать намісникові Лаври Антонію (похований 1669 р.); соборному старцю, ієромонаху Євстафію Єфремовичу (похований 1666 р.); соборному старцю Кирилу, блюстителю Дальніх печер, (похований 1671 р.); ієромонаху, економу печерському Пантелеймону Кохановському (похований 1688 р.)

86.7

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 4 (1,8×2,75 м)
Місце досліджень	Успенський собор, посередині зовнішнього боку центральної апсиди
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від с.д.п. – площина обрізу фундаменту
Об'єкти	фундамент
Матеріали	численна різнокольорова смальта, декілька екземплярів із золотим тлом
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр.– К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	шурф призначався для визначення загальної ширини фундаменту собору

86.8

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 5 (1,0×2,2 м)
Місце досліджень	Успенський собор, біля внутрішньої стіни центральної вівтарної апсиди
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	0,15 м від консерваційних плит підлоги – кладка
Об'єкти	шість шарів кладки з використанням брущатої цегли; стіна центральної апсиди XI ст.; кладка фундаменту центральної апсиди
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр.– К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	шурф призначався для визначення загальної ширини фундаменту собору

86.9

Рік проведення	1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 5 (9,0×15,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, південно-західна частина
Хронологія	XIII–XIV ст., XIX (?) ст.
Глибина, стратиграфія	0,95 м від с.д.п. – верхня площина фундаменту; 1,65 м від консерваційних плит підлоги – склеп 3 XIX (?) ст.; 2,73 м від консерваційних плит підлоги – склеп 1 XIX (?) ст.; 3,15 м від с.д.п. – контрфорс XIII – початку XIV ст.; 3,38 м від консерваційних плит підлоги – склеп 2 XIX (?) ст.
Об'єкти	цегляні склепи 1-3; фундамент, складений з каміння на вапняно-цем'янковому розчині; контрфорс з червоної жолобчастої цегли
Матеріали	розрізнені кістки з поховання із залишками зеленої і червоної тканини, срібна парчева стрічка, срібні ґудзики, пояс, шкіряна шийна бісерна підвіска, фрагменти домовини, срібні цвяхи з обивки труни, латунна позолочена пластинка з викарбуваним гербом з ініціалами; декілька десятків чавунних підлогових плит (склеп 1); 9 ручок від домовини, рештки одягу та декілька кісток (склеп 2)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.; *Харламов В. О.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр.– К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150
Примітки	на думку В. О. Харламова, фундамент зміцнював південний фасад собору після землетрусу 1230 р.

86.10

Рік проведення	1984–1986
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп (2,0×2,5 м)
Місце досліджень	корп. № 2, провал за 18 м від входу
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	на позначці 188.75/185.85 м за б.ш.в. – цегляне склепіння підземного приміщення
Об'єкти	приміщення, що поділено підпружною аркою на дві частини (ділянку 1 і ділянку 2), з трьома нішами у північній стіні; хід під кутом 22° у бік Успенського собору, який закінчувався закладкою з бетонних блоків; цегляна закладка провалу склепіння на цементному розчині зі слідами опалубки (південна частина ділянки 2); ділянка 3 із засипаним входом у галерею; галерея, яка закінчувалася залитим бетоном тупиком
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1984-1986/28а: *Харламов В. А., Авагян А. Б.* Отчет об архитектурно-археологических и спелеологических исследованиях подземных лабиринтов в районе Дома митрополита, Большой лаврской колокольни и Успенского собора, проведенных в 1984–1986 гг.
Примітки	на думку авторів звіту, це залишки кутової частини фортечних ходів Микільської фортеці

87

Рік проведення	1987
Автор	Гончар В. М.
Вид досліджень	розкоп (2×0,5 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад
Хронологія	V ст. до н.е.
Глибина, стратиграфія	1,3 м від с.д.п. – поховання
Об'єкти	ґрунтове поховання: кістяк скорчений, на правому боці, головою на схід
Матеріали	два невеликі горщики, миска, кістяне втульчасте вістря стріли
Джерела	*Гончар В. М.* Археологічні дослідження колишнього Митрополичого саду Києво-Печерської лаври у 1987–1988 рр. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 167-186; *Гончар В. М.* Нові пам'ятки доби раннього заліза на території сучасного Києва // Археологія. – 1997. – № 1. – С. 149-155
Примітки	поховання належало юнакові 15–16 років (визначення В. Д. Дяченка). На черепі сліди травми

88.1

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 1 (3,0×9,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, 14,2 м від південного кута корп. № 5
Хронологія	XII–XIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	0,3 м – 1,2-1,3 м від с.д.п. – дерен, чорнозем з шматками цегли, чистий чорнозем (гумус); 1,3 м від с.д.п. – культурний шар XII–XIII ст.; 1,5 м від с.д.п. – материковий рівень
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти давньоруського посуду, стінки червоноглиняних амфор, денце скляного кубка, фрагменти рожевого шиферу, плінфи, уламки смальти, верхня частина великої тонкостінної неорнаментованої корчаги XII ст. фрагмент полив'яного давньоруського блюда, декілька фрагментів ліпного керамічного посуду ранньозалізного віку
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.
Примітки	до глибини 0,5 м зустрічалися окремі давньоруські матеріали, які з глибини 0,9-1,1 м стали численними. При зачистці на рівні 1,3 м давньоруських об'єктів не виявлено

88.2

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 3 (2,0×3,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південніше корп. № 5
Хронологія	XII–XIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,4-0,5 м від с.д.п. – нечисленний матеріал XVII–XVIII ст.; з відмітки 0,8-0,9 м від с.д.п. – давньоруський шар; 1,2 м від с.д.п. – підлогова керамічна плитка; 1,7 м від с.д.п. – материковий рівень
Об'єкти	прямокутна споруда 1, орієнтована кутами за сторонами світу; кругла яма (центр споруди 1); зернова яма (західний кут споруди 1); споруда 2, що примикає до споруди 1 з південно-західного боку; споруда 3, що примикає до споруди 1 з південно-східного боку
Матеріали	денце гончарного горщика з клеймом у вигляді двох концентричних кіл з крапкою посередині, декілька вінець XII–XIII ст. (заповнення споруди 1); давньоруська кераміка, вінця голосників, фрагменти рожевого пірофілітового сланцю, плінфи, більше 20 фрагментів підлогової керамічної плитки, деякі з жовтою і зеленою поливою; уламки керамічного полив'яного посуду XVII–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.

88.3

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 2 (4,9×8,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південніше корп. № 5
Хронологія	XIII–XIV ст.
Глибина, стратиграфія	0,3-0,4 м від с.д.п. – нечисленний матеріал XVII–XVIII ст.; з глибини 0,8-0,9 м від с.д.п. – матеріал XIII–XIV ст.; 1,2-1,3 м від с.д.п. – нижня частина ковальського горна та ям; 1,3 м від с.д.п. – материковий рівень
Об'єкти	нижня частина ковальського горна; квадратна передгорнова яма з попелом і шлаком; яма на південний захід від горна; яма – у прирізці зі східного боку
Матеріали	полив'яна кераміка XVII–XVIII ст.; шматки шлаку, плінфи зі слідами скляної маси, деревне вугілля, численні фрагменти гончарних посудин XIII–XIV ст., оброблений ріг тура, деревне вугілля, скупчення скляних і залізних шлаків та криці, залізний ніж, кістяний орнаментований гольник, кістки тварин; фрагменти кераміки XIII–XIV ст., деревне вугілля, шматки криці (заповнення передгорнової ями); денце посудини, шматок плінфи, кородовані цвяхи, залізні смужки (заповнення ями); два фрагменти скляних браслетів (під шаром шлаку поблизу горна); ковадло, частина сіроглиняного вогнетривкого конусоподібного сопла (прирізка із східного боку)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.
Примітки	через прирізки розкоп набув Т-подібної форми: довжина північної частини – 4,9 м, південної – 3,6 м, східної – 3,6 м, західної – 8 м за 29 м

88.4

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 4 (4,6×4,8 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південніше корп. № 5
Хронологія	XIII–XIV ст.
Глибина, стратиграфія	0,5-0,6 м від с.д.п. – кладка XVIII ст.; 1 м від с.д.п. – решткі печі XIII–XIV ст.; 1,3 м від с.д.п. – черінь печі; 1,6 м від с.д.п. – материк з контурами житла
Об'єкти	кладка XVIII ст.; завал цегли XIII–XIV ст. вторинного використання – решткі зруйнованої печі, викладеної з плінфи на глиняному розчині і обмащеної глиною із зовнішнього боку; пляма оранжевого кольору – черінь печі; частина житла, кутами зорієнтованого за сторонами світу, з ямками від вертикальних стовпів
Матеріали	фрагменти вінець і стінок гончарних посудин XIII–XIV ст., кістки тварин та риб; невелика кількість керамічного матеріалу XIII–XIV ст. (заповнення житла)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.
Примітки	розкоп набув Г-подібної форми у результаті прирізки

88.5

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 5 (4,0×4,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південніше корп. № 5
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,6 м від с.д.п. – кладка; 1,2 м від с.д.п. – материковий рівень
Об'єкти	цегляна кладка від вимостки лотка без перекриття згори
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.
Примітки	виявлена кладка – частина гідротехнічної системи XVIII ст.

88.6

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 6 (3,2×6,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південніше корп. № 5
Хронологія	XIII–XIV ст.
Глибина, стратиграфія	до 0,4 м від с.д.п. – засипка з битої цегли та вапнякового розчину; з 0,9 м від с.д.п. – культурний шар XIII–XIV ст.; 1,1 м від с.д.п. – житлова споруда
Об'єкти	контури житлової споруди каркасно-стовпової конструкції; цегляна підковоподібна кладка XIII–IV ст. (північно-західний кут споруди); яма, по всьому діаметру оточена ямками від кілків (східніше від печі); господарська яма (південно-східний кут житла)
Матеріали	вінця гончарних посудин XIII–XIV ст., точильний брусок, верхня частина світлоглиняного глечика з двобічною зеленою поливою, фрагментована закопчена велика товстостінна корчага, бронзова голка, заготовки з рогів тура, лося, козулі зі слідами обробки, кістки диких та домашніх тварин, риби
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.
Примітки	виявлена у споруді цегляна підковоподібна кладка – це частина печі XIII–XIV ст.

88.7

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурфи 1-10: шурф 1 (2,0×2,0 м), шурф 2 (1,0×1,0 м), шурф 3 (1,0×1,0 м), шурф 4 (2,0×2,0 м), шурф 7 (3,0×4,5 м), шурф 8 (2,0×2,0 м), шурф 9 (2,0×2,0 м), шурф 10 (2,0×2,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південніше корп. № 5
Хронологія	XIII–XIV ст., XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5-1 м від с.д.п. – кладка XVIII ст. (шурфи 2, 4, 5, 6); 1,3 м від с.д.п. – господарська яма XIII–XIV ст. (шурф 7)
Об'єкти	цегляна кладка, господарська яма
Матеріали	численна кераміка XIII–XIV ст. (у т.ч. нижня частина блюда з відбитком тканини і фрагментований червоноглиняний глечик з ручкою), фрагменти плінфи, рожевого пірофілітового сланцю, кісток тварин, залізні кородовані цвяхи, гачок, трубчастий замок (заповнення господарської ями); вінця керамічного посуду XIII–XIV ст., фрагменти стінок червоноглиняних амфор, квадратна підлогова плитка із зеленою поливою, уламок залізного стремена, мідна шпилька на тонкому стержні довжиною 15 см із широкою пласкою шляпкою (шурф 9)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.
Примітки	у шурфах 8, 10 археологічний матеріал відсутній. У шурфах 2, 4, 5, 6 виявлена цегляна кладка XVIII ст. у вигляді жолоба без верхнього перекриття для забору води

88.8

Рік проведення	1988
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (3,0×40,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 9 і центральною апсидою Успенського собору
Хронологія	XIII–XIV ст., XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	південна стінка: під шаром (0,2 м) асфальту – цегляна вимостка XIX ст. (0,15 м) на піску, нижче – сірий гумус. 1,3 м від с.д.п – культурний шар другої половини XVIII ст., 1,4-1,5 м від с.д.п – рештки печі 1 XIII–XIV ст., 1,3 м від с.д.п. – вогнище 2, 1,5 м від с.д.п. – материковий рівень і глибина траншеї; 1,3-1,4 м від с.д.п. – шар з матеріалами XIII–XIV ст. (північна стінка); 1,5 м від с.д.п. – поховання (західна стінка)
Об'єкти	тильна частина з черенем прямокутної цегляної печі 1 XIII–XIV ст. з шматків плінфи на глиняному розчині висотою 10 цеглин; вогнища 1, 2; квадратна цегляна піч 2, із шматків плінфи різної форми зі слідами вапняного розчину; два зруйновані безінвентарні поховання
Матеріали	фрагменти орнаментованих вінець та покришок гончарних посудин XIII–XIV ст., фрагмент червоноглиняної амфори, кістки і луска осетрових риб (вогнище 2); вінця керамічних посудин XIII–XIV ст. (піч 2); залізна сокира XIII–XIV ст.; рештки деревини від домовин
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.
Примітки	траншея призначалася для прокладання кабелю

89.1

Рік проведення	1989
Автор	Загребельний О. М.
Вид досліджень	шурф 1, 2*
Місце досліджень	корп. № 20, подвір'я
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1 м від с.д.п. – фундамент, 2,23 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	фундаментний рів, фундамент будівлі XVIII ст. (?)
Матеріали	фрагменти кераміки XII–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Екпедиції), № 1997/114: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1997 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	звіт 1989 р. відсутній

89.2

Рік проведення	1989
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження: розкоп (13,0×22,5 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, східна частина давньоруської забудови храму
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,95-1,0 м від с.д.п. – давньоруські фундаменти
Об'єкти	фундаменти у вигляді бутової кладки та нижні частини цегляної кладки східних частин південної та північної стін, південно-східного, північно-східного підкупольних стовпів і трьох апсид
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-384: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках памятника архитектуры XII в. церкви Спаса на Берестове, проведенных на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1989 г.
Примітки	верхні горизонтальні площини решток стін зруйновані некрополем XV–XVII ст. Результати досліджень підтвердили попередні висновки про початковий вигляд церкви як великого шестистовпного храму з трьома навами та апсидами. Початкові розміри храму: довжина 32,1 м (без притворів), 24,4 м головним фасадом з ризалітами та 20,15 без них. Підкупольний квадрат 7,7×7,7 м

89.3

Рік проведення	1989
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження: розкоп (стратиграфічні розрізи) (13,0×22,5 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, східна частина давньоруської забудови храму
Хронологія	XI–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	північна стіна: нижній шар (давньоруський?) закінчується на глибині 0,9-1,2 м від с.д.п. (за вертикальною шкалою 2 м – 3 м – 4,2 м); вище – шар (0,5 м) XIII ст.; далі – шар XIV–XVI (?) ст., з його горішнього рівня здійснювалися поховання; прошарок (0,2-0,4 м) XVII ст., який перекриває насип валу Печерської фортеці початку XVIII ст. Східна стіна: на глибині 1,0-1,1 м від с.д.п. – шар, подібний до північної стінки, порушений 11 пізніми похованнями; далі – два шари (5-10 см) з давньоруськими будівельними рештками; шар (0,6 м) XIV–XVI ст.; шар (1,5 м) XVII ст. із залишками будівлі
Об'єкти	будівля каркасно-стовпової конструкції першої половини XVII ст. з цегляною пічкою, облицьованою кахлями; ями та рештки домовин від 21 поховання XV–XVII ст.
Матеріали	фрагменти ліпного керамічного посуду ранньозалізного часу; бита плінфа, цем'янка давньоруського часу; кухонний та столовий керамічний посуд XVII ст. (горщики з покришками, тарелі, кухлі, глеки, кубки, макітра), стінні та карнизні кахлі, фрагменти білоглиняних люльок із зеленою поливою, округлі фішки зі стінок посудин, залізні цвяхи, гачок, ключ, підкова, наконечник стріли, срібні монети Сигізмунда III 1623 р. і 1626 рр. (заповнення спаленої споруди)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-384: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках памятника архитектуры XII в. церкви Спаса на Берестове, проведенных на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1989 г.
Примітки	за складом знахідок виявлена будівля визначена авторами звіту як корчма

89.4

Рік проведення	1989
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп (13,0×22,5 м)
Місце досліджень цер-	ква Спаса на Берестові, східна частина давньоруських фундаментів храму
Хронологія	XII ст., XV–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,8-2 м від с.д.п. – поховання
Об'єкти	35 безінвентарних поховань XV–XVII ст. різного ступеня збереженості, серед яких є жіночі та дитячі; саркофаг (XII ст.) з рожевого овруцького пірофіліту з кістяком поганої збереженості
Матеріали	залишки домовин та залізні цвяхи, кераміка XV–XVII ст.; керамічна люлька (поховання 5); залізне вістря стріли у грудях кістяка (поховання 9); рештки одягу зеленого кольору (жупана?) з обшитими тасьмою комірцем, рукавами, бортами, низом; пояса; хутряної шапки (поховання 16)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-384: *Харламов В. А., Гончар В. М.* Отчет об археологических раскопках памятника архитектуры XII в. церкви Спаса на Берестове, проведенных на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1989 г.
Примітки	на думку авторів звіту, поховання у саркофазі, можливо, належить до князівських захоронень Мономаховичів XII ст. Поки що це не підтверджено надійними науковими фактами. Аналізи на ДНК не дали позитивного результату. Антропологічні дослідження виявлених черепів демонструють майже повну їхню ідентичність за основними показниками з краніологічними матеріалами Києва і Київської губернії кінця XIX – початку XX ст.

89.5

Рік проведення	1989
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 1 (0,7×1,1 м), шурф 2 (0,55×1,35 м), шурф 3 (0,9×1,08 м), шурф 4 (0,8×1,15 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, східна частина давньоруських фундаментів храму
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	глибина шурфу 1 – 2 м; глибина шурфу 2 – 0,95 м; глибина шурфу 3 – 0,95 м; глибина шурфу 4 – 1,06 м
Об'єкти	фундаменти північної апсиди храму; фундамент південного стовпа зі східної пари стовпів
Матеріали	фрагменти ліпного керамічного посуду ранньозалізного часу
Джерело	КПЛ-А-НДФ-384: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках памятника архитектуры XII в. церкви Спаса на Берестове, проведенных на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1989 г.
Примітки	обрізи фундаментів знаходяться на різних рівнях, що свідчить про неодночасність закладання основного ядра храму та притворів. У шурфах 1, 2 нижче рівня підошви фундаменту простежений шар (до 0,4 м) ранньозалізного часу з фрагментами ліпного керамічного посуду

89.6

Рік проведення	1989
Автор	Загребельний О. М.
Вид досліджень	розкоп (3,0×3,6 м)
Місце досліджень	вул. Ближньопечерна (біля повороту на територію Нижньої лаври)
Хронологія	кінець XII – початок XIII ст.
Глибина, стратиграфія	1 м від с.д.п.
Об'єкти	напівземлянка підквадратної форми з округлою плямою від вогнища у центрі долівки; льох (біля східної стінки)
Матеріали	близько 5 тис. фрагментів вінець, стінок, денець горщиків, на одному з них присутнє клеймо у вигляді літери «а»; фрагмент амфори «київського типу», імпортні вироби: фрагменти амфор, червоноглиняних мисочок і посудин, вкритих оранжевою, жовтою і зеленою поливою; залізні ковані цвяхи, бронзовий гудзик у вигляді розетки з емальованими пелюстками, фрагменти ланцюжка, уламок бронзового зливка із слідами обробки зубилом; підлогові плитки з білою і жовтою поливою, фрагменти вінець трьох скляних кубків, кільцевий піддон жовтого скла, шматки зеленої та жовтої скломаси, шлаків із включенням скла (заповнення житла)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-386: *Загребельный А. Н., Балакин С. А., Бабий Я. И.* Отчет об археологических исследованиях, проведенных отделом археологии Киево-Печерского заповедника в 1989 году при контроле за земляными работами на территории Заповедника

89.7

Рік проведення	1989
Автор	Загребельний О. М.
Вид досліджень	розкоп (3,0×5,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, по периметру північної стінки підземної споруди № 10 (льох XVIII ст.)
Хронологія	кінець XIV–XV ст.
Глибина, стратиграфія	1-1,1 м від с.д.п.
Об'єкти	фрагмент житла, північно-західна частина якого знищена при спорудженні льоху; два овальних заглиблення від внутрішніх погребів у західному куті та у північній частині (на рівні дна житла); заглиблення від вогнища (ближче до південного кута житла); трапецієподібний у перерізі рів глибиною 1,1-1,2 м, що зверху перекривав житло (профіль південної стінки)
Матеріали	фрагменти горщиків, попелу та вугликів, один фрагмент імпортної полив'яної кераміки з орнаментом «сграфіто», уламок тигля (на рівні 0,3-0,9 м від долівки житла)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-386: *Загребельный А. Н., Балакин С. А., Бабий Я. И.* Отчет об археологических исследованиях, проведенных отделом археологии Киево-Печерского заповедника в 1989 году при контроле за земляными работами на территории Заповедника
Примітки	на думку авторів звіту, виявлений вище житла рів був основою дерев'яного частоколу, спорудженого по зовнішньому обводу кам'яної стіни XII ст. і зруйнованого під час Батиєвої навали 1240 р.

90.1

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп: східна стінка – 7,5 м; південна стінка – 29,7 м; західна стінка – 34 м довжиною, північна стінка – 40 м довжиною
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, зовнішній периметр
Хронологія	XI–XII ст., кінець XIX – початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	*східна стінка*: 0,1 м асфальтового покриття, під ним 0,25-0,3 м прошарку піску з битою цеглою, щебінкою та гумусом; 0,5 м від с.д.п. – гумусований шар (1,2 м) із вмістом давньоруських будматеріалів, які утворювали сміттєві лінзи; 0,4 м від с.д.п. – цегляна кладка кінця XIX – початку XX ст.; 2,3 м від с.д.п. – материковий рівень. *Південна стінка*: під асфальтом та дерном – прошарок чорнозему, 0,25-0,6 м – шар будівельного сміття; 1,5-1,8 м – подекуди цегляна кладка XIX – початку XX ст.; з 0,6 м – гумусний шар із вмістом давньоруських будматеріалів, на тлі якого на 1,0-1,1 м від с.д.п. – лінзи із давньоруським будівельним сміттям; 1,7 м – давньоруський шар; 2,1 м від с.д.п. – материковий рівень. *Західна стінка*: під дерновим покриттям 0,3 м – золотистий супісок, далі – суглинок; 0,7-0,8 м – 1,2-1,3 м від с.д.п. – смуга давньоруського будівельного сміття (0,5-0,7 м). У двох місцях під нею на глибині 1,2-1,3 м – рештки поховань, далі – гумусований шар. 1,7 м від с.д.п. – давньоруський культурний шар. *Північна стінка:* під дерновим покриттям та гумусним прошарком на глибині 0,3-0,4 м від с.д.п. – шар коричневої глини (0,5-0,8 м), нижче – золотистий супісок (4-5 см) і гумусований прошарок (0,2-0,3 м). Під ним на глибині 0,8-1,0 м – шар давньоруського будівельного сміття, з глибини 1,3 м – гумусована смуга (0,8-0,9 м) з вкрапленнями давньоруської щебінки та розчину. 2,3 м від с.д.п. – материковий рівень
Об'єкти	рештки фундаменту кінця XIX – початку XX ст. (східна, південна стінки); яма-траншея з керамічною трубою внизу (східна стінка); рештки поховань (західна стінка)
Матеріали	давньоруська цем'янка, шматки плінфи, пірофіліту
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	при дослідженні перпендикулярно південній стінці була залишена західна бровка завдовжки 13,2 м

90.2

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф (4,0×6,0 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, з південно-східного боку
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,15 м від с.д.п. – гумусний шар; 0,15-0,55 м від с.д.п. – суглинок; 0,55-0,9 м від с.д.п. світло-коричнева глина; 0,9 – 1,4-1,5 м від с.д.п. – шар давньоруського будівельного сміття; 1,6-1,8 м від с.д.п. – гумусований культурний шар давньоруського часу товщиною 0,7-0,9 м; 2,85 м від с.д.п. – поховання; 2,6-2,8 м від с.д.п. – гумусований шар (15-20 см) бурого відтінку з включенням коричневої глини з фрагментами кераміки; 3 м від с.д.п. – загальна глибина шурфу
Об'єкти	безінвентарне поховання, орієнтоване головою на захід (південно-східна стінка)
Матеріали	рештки деревини від домовини; фрагменти плінфи, пірофіліту, фресок; стінка горщика XII–XIII ст.; фрагменти кераміки ранньозалізного часу та доби бронзи (у перевідкладеному стані?)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	вірогідно, шар будівельного сміття утворився внаслідок руйнації храму в 1240 р. і його подальшого занепаду до відновлення у 1640–1642 рр.

90.3

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 2 (1,0×1,5 м); шурф 3 (1,0×1,5 м); шурф 4 (1×1,5 м); шурф 5 (1×1,5 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові: шурф 2 – біля південного фасаду південного ризаліту; шурф 3 – біля західної лопатки південного ризаліту; шурф 4 – у центрі біля північного прясла західного притвору початку XIX ст.; шурф 5 – у місці примикання дзвіниці до західного притвору з південного боку церкви
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	1,1 м – глибина давньоруського фундаменту від верхнього обрізу, 0,8 м від с.д.п. – загальна глибина шурфу (шурф 2); 1,3 м – глибина фундаменту від верхнього обрізу до п'яти; 2,95 м – глибина до цоколю, 0,8 м від с.д.п. – загальна глибина шурфу (шурф 3); 3,2 м – глибина від верхнього обрізу напівциркульної кладки північного прясла, 2,9 м – глибина фундаменту, 4 м від верхньої кромки штукатурки цоколю – материковий рівень (шурф 4); 3,9 м, від с.д.п. – глибина шурфу, 3,25 м – глибина фундаменту, 4,25 м – від верхньої кромки штукатурки цоколю (шурф 5)
Об'єкти	давньоруський фундамент
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	ремонтно-реставраційні роботи із зміцнення фундаменту були проведені П. П. Покришкіним у 1909–1913 рр. У стінках шурфів 3-5 уздовж фундаменту простежений рів шириною 1,3 м, викопаний під час цих робіт для його укріплення. Стан фундаменту, обкладеного цеглою, – задовільний

90.4

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	шурф 6 (1,0×2,0 м); шурф 7 (1,0×2,0 м); шурф 8 (1,5×3,5 м); шурф 9 (1,5×5,0 м); шурф 10 (1,0×3,0 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові: шурф 6 – за 5,5 м північніше дзвіниці; шурф 7 – за 2,7 м від північної стіни притвору; шурфи 8-9 – поблизу північного фасаду північного ризаліту біля північної стіни розкопу; шурф 10 – поруч із східною стіною північного ризаліту біля північно-східного кута церкви
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,25 м від с.д.п. – прошарок піску і битої цегли; нижче – суглинковий шар (0,4 м) із включенням глини, битої цегли, будматеріалів XVIII–XIX ст.; 0,8 м-1,3 м – будівельне сміття (уламки давньоруської плінфи), під яким щільний гумусний прошарок із невеликою кількістю давньоруського будівельного розчину; 2,1 м від с.д.п. – материковий рівень (шурфи 6-7); 0,25-0,30 м від с.д.п. – гумус, під ним світло-коричнева глина (0,7 м), яка утворилася внаслідок спорудження фортечного валу початку XVIII ст., далі – гумусований прошарок, який на глибині 1,5 м поєднується з темною глиною і окремими фрагментами цем'янкового розчину; 2,2 м – глибина від верхньої кромки штукатурки цоколю до материка (шурфи 8, 9); 1,1 м – глибина фундаменту, 2,6 м – від верхньої кромки штукатурки цоколю (шурф 10)
Об'єкти	давньоруський фундамент (шурф 10)
Матеріали	фрагменти вінець і стінок посудин XII–XIII ст. (шурф 7)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	відкритий давньоруський фундамент облицьований цеглою і частково вкритий цементним розчином під час ремонтно-реставраційних робіт 1909–1913 рр.

90.5

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розчистка поховань 1, 2
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, біля південно-західного кута південного ризаліту
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	2,4 м – від с.д.п., 2,7 м – від верхньої кромки штукатурки цоколю (поховання 1); 2,3 м – від с.д.п., 2,6 м – від верхньої кромки штукатурки цоколю (поховання 2)
Об'єкти	кістяк (поховання 1) та верхня частина кістяка (поховання 2)
Матеріали	зотліла деревина, цвяхи від домовин
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	кістяки із зігнутими в ліктях руками та роздавленими черепами, орієнтовані головою на захід, без супроводжуючого інвентарю

90.6

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розчистка поховань 3-7
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові: поховання 3 – за 2,1 м на південь від західного кута східної лопатки південного ризаліту; поховання 4 – ліворуч від поховання 3; поховання 5 – за 3,4 м на південний захід від західної лопатки південного фасаду південного ризаліту; поховання 6 – під цегляним фундаментом XIX– початку XX ст., за 1,6 м північніше південно-західного кута розкопу; поховання 7 – поблизу решток цегляного фундаменту XIX – початку XX ст. у південній стінці розкопу, за 10 м східніше від його південно-західного кута
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	2,4 м – від с.д.п., 2,7 м – від верхньої кромки штукатурки цоколю (поховання 3); 2,3 м – від с.д.п., 2,6 м – від верхньої кромки штукатурки цоколю (поховання 4); 2 м від с.д.п. (поховання 6); 2 м – від с.д.п., 2,3 м – від верхньої кромки штукатурки цоколю (поховання 7)
Об'єкти	кістяки різного ступеня збереженості
Матеріали	зотліла деревина, цвяхи від домовин (поховання 4 і 7)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	всі поховання безінвентарні, кістяки орієнтовані головою на захід

90.7

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розчистка поховань 8-10
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, біля південного фасаду, південніше дзвіниці XIX ст. і притвору
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,6 м від с.д.п. (поховання 8); 1,8 м від с.д.п. (поховання 9-10)
Об'єкти	кістяки різного ступеня збереженості
Матеріали	зогнила деревина та залізні цвяхи від домовин
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	всі поховання, що перекривали одне одного, безінвентарні, кістяки орієнтовані на північний захід

90.8

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розчистка поховань 11-15
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові: поховання біля південної стіни дзвіниці
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,6-1,7 м від с.д.п. (поховання 11-12); 2,1 м від с.д.п. (поховання 13); 1,7-1,8 м від с.д.п. (поховання 14-15)
Об'єкти	кістяки різного ступеня збереженості
Матеріали	зотліла деревина, цвяхи від домовин
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	всі поховання безінвентарні, кістяки орієнтовані головою на захід (крім поховання 13, яке орієнтоване головою на схід). Поховання 14, 15 частково зруйновані траншеєю під кабель для освітлення церкви

90.9

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розчистка поховань 16-26
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові: поховання 16 – із північного боку дзвіниці XIX ст.; поховання 17 – за 1,5 м на північний захід від поховання 16; поховання 18 – за 1 м на північ від поховання 17, біля західного фасаду північного ризаліту; поховання 19-21 – біля західного фасаду північного ризаліту; поховання 22-23 – за 5 м від західної лопатки північного фасаду північного ризаліту; поховання 24 – поблизу північного ризаліту в районі шурфу 9; поховання 25 – ліворуч від центрального входу до церкви; поховання 26 – біля центрального входу
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	1,7 м від с.д.п. (поховання 16); 1,55-1,6 м від с.д.п. (поховання 17); 1,8 м від с.д.п. (поховання 18); 1,60-1,65 м від с.д.п. (поховання 19-23); 2,8 м від с.д.п. (поховання 24); 2,2 м від с.д.п. (поховання 25-26)
Об'єкти	кістяки різного ступеня збереженості
Матеріали	декілька вінець посудин XVII ст. (поховання 17); зотліла деревина, цвяхи від домовин
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	всі поховання безінвентарні, кістяки орієнтовані головою на захід (крім поховання 17, яке орієнтоване на південний схід). Поховання 24, 25 – дитячі. У могильній ямі поховання 26 – масове скупчення кісток із різних захоронень. Вірогідно, це перепоховання решток поховань, досліджених П. П. Покришкіним на початку XX ст.

90.10

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розчистка поховання 27
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, біля східної стіни північного ризаліту
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	2,3 м від с.д.п., 1,4 м від верхньої кромки штукатурки цоколю – шиферний саркофаг
Об'єкти	саркофаг давньоруського часу, перекритий розколотою навпіл шиферною плитою та обкладений жовтою цеглою на вапняно-піщаному розчині. Всередині – жіночий кістяк в анатомічному порядку на спині
Матеріали	закупорена та залита червоним сургучем скляна пляшка з написами XIX ст., в яку вкладений аркуш паперу (під південною стінкою); два предмета чорного металу зі слідами дерева у поганому стані (на плиті під черепом); підголівник із заглибленням у центрі, виготовлений з вапняно-цем'янкового розчину з незначною кількістю плінфи (біля західної стіни)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	припущення авторів звіту, що це поховання Євфимії, доньки Володимира Мономаха, яка померла 1136 р., поки не має достатніх наукових підстав

90.11

Рік проведення	1990
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розчистка поховання 28
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, на північ від північної апсиди давньоруської частини храму
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,3-0,4 м від рівня денної поверхні кінця XVII – початку XVIII ст. – саркофаг
Об'єкти	саркофаг давньоруського часу з чотирьох стінок, нижньої плити та кришки, виготовлених з пірофілітового сланцю, орієнтований за напрямком схід – захід. Всередині – два кістяки, які перекривали один одного
Матеріали	фрагменти тканини, декілька мідних ґудзиків
Джерело	КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.
Примітки	первинно саркофаг знаходився під фортечним валом, насипаним у XVIII ст. і зрізаним під час археологічних досліджень 1989 р.

90.12

Рік проведення	1990
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (2,0×76,0 м)
Місце досліджень	корп. № 16, із західного боку
Хронологія	XII–XIII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	верхній шар – перемішані нашарування XVIII–XX ст., під ним шар вапняно-цегляної суміші (0,1-0,2 м) з уламками червоної цегли; 0,7 м від с.д.п. – шар фрагментів червоної цегли з лінзою вапняного розчину (5 см); нижче – до 0,3 м шар щільної світлої глини з уламками червоної цегли, вкрапленнями темного гумусу та фрагментами керамічного посуду XVII–XVIII ст.; з глибини 0,8 м від с.д.п. – господарська яма; 1,2-1,4 м від с.д.п. – сіро-коричневий гумус із включенням шматків плінфи і фрагментів давньоруської кераміки, який поступово світлішав і переходив у материковий рівень (західна бровка траншеї); 1,4 м від с.д.п. – контури давньоруського об'єкта (західна частина траншеї)
Об'єкти	господарська яма; давньоруська споруда (?)
Матеріали	фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. зі слідами пролощеного орнаменту зовні, уламки червоної цегли, шматки плінфи; 18 фрагментів стінок посуду та 6 уламків амфори (у заглибленні на дні давньоруського об'єкта)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1990/50: *Сыромятников А. К.* Отчет об археологических исследованиях и наблюдениях на территории МО КПГИКЗ в 1990 г.
Примітки	траншея призначена для ремонту водогону

90.13

Рік проведення	1990
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (1,0×1,0 м)
Місце досліджень	Микільська церква, північний фасад
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під асфальтом і щебенем – відмостка (0,25 м); 0,4 м від с.д.п. – бита червона цегла з включенням вапняного розчину (0,55 м); 0,95 м від с.д.п. – прошарок (0,15 м) вапняного розчину, подібного до розчину кладки церкви; нижче шар гумусованої глини з керамікою XVIII ст.; далі – слабогумусована глина з кістками тварин та матеріалами XVIII ст.; 1,4-1,7 м – гумус із вкрапленням глини та керамікою XVII–XVIII ст.
Об'єкти	відмостка із жовтої цегли на піщаній підсипці; яма, заповнена піском з прошарками глини, печини, будівельного сміття XVIII–XIX ст. (верхня частина профілю західної стінки)
Матеріали	фрагменти керамічного посуду XVII–XVIII ст. (високогорлої посудини та миски)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1990/50: *Сыромятников А. К.* Отчет об археологических исследованиях и наблюдениях на территории МО КПГИКЗ в 1990 г.
Примітки	на думку автора звіту, на глибині 1,4-1,7 м від сучасної поверхні фіксується денна поверхня XVII–XVIII ст. (часу будівництва церкви)

90.14

Рік проведення	1990
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічний нагляд: зачистка західної стінки котловану (10,0×19,0 м)
Місце досліджень	корп. № 70, вздовж західного фасаду
Хронологія	XII–XV ст., XVII–XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	під рихлим шаром насипного перемішаного ґрунту XIX–XX ст. із значним вмістом кісток тварин – щільний жовтий материковий суглинок із вкрапленням гумусу, під яким скупчення кераміки XVII–XVIII ст., одиничні керамічні знахідки XIV–XV ст.; далі – щільний темно-сірий шар із знахідками XIV–XV ст. та дрібними вугликами; 5 м від с.д.п. – загальна глибина
Об'єкти	–
Матеріали	кістки тварин, плінфа, овруцький пірофілітовий сланець, фрагменти вінець посудин XII–XIII ст., фрагменти вінець та денець посудин XIV–XV ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1990/50: *Сыромятников А. К.* Отчет об археологических исследованиях и наблюдениях на территории МО КПГИКЗ в 1990 г.
Примітки	виявлені культурні шари характерні для розрізу схилів і є змитими з подальшим терасуванням, вірогідно, у XVII–XVIII ст.

90.15

Рік проведення	1990
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея*
Місце досліджень	корп. № 68, у північно-західному куті, під підлогою
Хронологія	XIV–XV ст.
Глибина, стратиграфія	1 м від с.д.п.
Об'єкти	господарська яма
Матеріали	вуглики, кістки тварин і риб, окремі фрагменти перепаленої плінфи, уламки овруцького пірофілітового сланцю, вінця, денця та стінки кераміки XIV–XV ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1990/50: *Сыромятников А. К.* Отчет об археологических исследованиях и наблюдениях на территории МО КПГИКЗ в 1990 г.
Примітки	траншея прокладалася для технічних потреб

90.16

Рік проведення	1990
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (65×1,8 м) та відгалуження траншеї, шурф
Місце досліджень	корп. № 37, вздовж західного фасаду
Хронологія	XII–XIII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	з глибини 1 м від с.д.п. – шари XVIII–XIX ст. з окремими знахідками давньоруської плінфи (північно-східна та південно-східна бровки шурфу); 1,4 м від с.д.п. – відгалуження траншеї під фундамент корпусу; 2,3 м від с.д.п. – стик водостоку
Об'єкти	частина дерев'яного водостоку з колод, з'єднаних залізною втулкою; залишки гідротехнічної споруди XVII–XVIII ст. у вигляді двох вертикальних рядів колод з семи та восьми вінців (стінки траншеї між люками № 5 і № 2); сліди споруди (?) XII–XIII ст. (траншея)
Матеріали	кераміка XVII–XVIII ст.; дрібні фрагменти кераміки XII–XIII ст., обрізки бронзових пластин, два шматки бурштину зі слідами обробки, численна трохи обпалена тріска (траншея)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1990/51. *Сыромятников А. К., Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях траншеи прокладываемого ливнестока на территории сада Ближих пещер Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника
Примітки	траншея призначена для водовідводу

91.1

Рік проведення	1991
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф 1 (0,7×1,7 м)
Місце досліджень	між Великою лаврською дзвіницею та огорожею ківорія
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під 0,3 м від с.д.п. асфальтового покриття, покладеного на цегляну кладку, мішаний сірий суглинок із включенням будівельних решток XVII ст.; далі – шар (0,6-0,65 м) битої плінфи, перемішаний із вапняно-цем'янковим розчином. Нижче – шар суглинку (0,5 м) із домішкою будівельних решток, під ним – слабогумусований перехідний шар (0,4 м) світло-сірого суглинку; 1,3 м від с.д.п. – материковий рівень; 3,5 м – загальна глибина шурфу
Об'єкти	кладка XIX ст. жовтої цегли на піску
Матеріали	чисельні дрібні фрагменти фресок із слідами блакитної та зеленої фарби давньоруського часу
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/158: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника»
Примітки	шурф закладений з метою з'ясування гідрогеологічної ситуації в районі Великої лаврської дзвіниці. Матеріали давньоруського часу у шурфі пов'язані, вірогідно, з перебудовою або руйнацією Трапезної

91.2

Рік проведення	1991
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф 5*
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, 15 м на південний схід від апсиди
Хронологія	XVII ст.
Глибина, стратиграфія	I шар – рештки підошви валу XVII ст.; II – шар (0,10-0,12 м) з поодинокими включеннями дрібних фрагментів кераміки XVII ст.; III шар – (0,5-0,6 м) будівельні рештки давньоруського часу; IV – золисто-вуглистий прошарок з керамікою XV–XVI ст.; V шар – щільний однорідний гумус (до 0,5 м) з поодинокими фрагментами давньоруської кераміки; VI прошарок (до 0,4 м) з матеріалами кінця XI – початку XII ст.; VII – слабогумусований шар ранньозалізного часу, що поступово перейшов у материковий рівень
Об'єкти	вал
Матеріали	дрібні фрагменти кераміки XVII ст., два фрагменти кахлів із зеленою поливою (II шар); фрагменти плінфи, фресок голубого кольору, цем'янки (III шар); кераміка XV–XVI ст., уламок рибальського гачка і залізний ніж (IV шар); фрагменти (до 10 см) плінфи, рештки цем'янкового розчину (VI шар); дрібні фрагменти ліпної кераміки (у т.ч. вінця посудини) ранньозалізного віку (VII шар)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/158: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника»
Примітки	на думку авторів звіту, IV шар, імовірно, містить рештки наземної споруди XV–XVI ст.

91.3

Рік проведення	1991
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (2,0×500,0 м, досліджено 250 м)
Місце досліджень	вул. Лаврська, вздовж монастирських мурів від рогу з Лаврським пров.
Хронологія	XII–XIII ст., XVI–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	I шар (0,4-0,5 м) – сучасне шляхове покриття (0,10-0,15 м асфальту на ґрунтовій подушці з білого піску та відмостка з бутового каменю); II шар XIX–XX ст. (0,2-0,3 м – 0,4-0,5 м) – мішаний ґрунт з будівельними рештками; III шар (0,08-0,1 м – 0,4-0,5 м) – XVI–XVII ст.; IV шар (0,5-0,6 м – 1,2-1,4 м) – темно-сірий гумусований суглинок з будівельними рештками і фрагментами давньоруської кераміки; V шар – світлий лесоподібний суглинок (0,2-0,4 см); загальна глибина траншеї – 2,2-2,3 м
Об'єкти	зафіксовано 17 місцезнаходжень (за термінологією авторів звіту, – «пунктів»). Досліджено: дві житлові споруди (пункти № 9, 11а) та одна господарсько-побутова яма XII–XIII ст. (пункт № 10); 14 господарсько-побутових ям XVI–XVII ст. (пункти № 4а-б, 5а-в, 6, 11в, 12, 13, 14а-б, 15, 16а-б); дві споруди XVI ст. (пункти № 8, 11б); дві споруди XVII ст. (пункти № 7а, в); дві споруди XVII–XVIII ст. (пункти № 2, 7б); три господарсько-побутові ями XVII–XVIII ст. (пункти № 1а-б, 3); два безінвентарні поховання XVII ст. (пункти № 11г, 17)
Матеріали	фрагменти давньоруської кераміки (IV шар); фрагменти керамічних плиток, уламки скляного посуду, фрагменти кераміки, у т.ч. амфор, цвяхи (пункт № 10); численна кераміка XVI–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/158: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника»
Примітки	поховання XVII ст., імовірно, належали до кладовища жіночого Успенського монастиря, який існував до початку XVIII ст.

91.4

Рік проведення	1991
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп (5,0×13,0 м)
Місце досліджень	Печерська фортеця, біля південно-східного фасаду порохового льоху 1749–1751 рр.
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під дерном (0,1-0,2 м) – прошарок (0,95 м) глини з рештками цілої та битої цегли, утворений при руйнації льоху; далі – прошарок (від 0,2 до 0,1 м) світло-коричневої глини; нижче – шар (0,5-0,6 м) коричневої глини з вкрапленнями гумусу; під нею – шар (0,3-0,4 м) білої глини; далі – арочні ніші глибиною 1,7 м із залишками цегляної вимостки; на 0,2 м нижче – початок фундаменту глибиною 1-1,3 м. На рівні 2,65 м дослідження зупинені через аварійний стан пам'ятки
Об'єкти	залишки вимостки з жовтої цегли, покладеної на ребро в один ряд на глиняному розчині, що оконтурювала льох (район західного і північного кутів розкопу); південно-східна стіна льоху, яка охоплювала три арочні ніші та цокольну частину і фундамент (північно-західна стіна розкопу); фундамент, викладений з цегли на вапняно-піщаному розчині
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2б: *Харламов В. А.* Отчет об археологических раскопках памятника архитектуры XVIII в. – порохового погреба на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1991 г.
Примітки	мета досліджень полягала у з'ясуванні стану цокольної частини і фундаменту льоху

91.5

Рік проведення	1991
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 1 (2,0×8,0 м), продовжений у південному напрямку до ширини 3,1 м на південь і 9,2 м на захід
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, сквер із ківорієм
Хронологія	XII–XIII ст., XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під верхнім дерновим покриттям та бетонними плитами доріжки – фундамент і цокольна частина сонячного годинника. На захід і південь – бетонна підстилка (0,08 м) під плити доріжки, під якою шар (до 0,16 м) піску з глиною; нижче – шар ґрунту (від 0,1 до 1,5 м) з включенням будівельного сміття XVIII–XX ст., далі – прошарок давньоруського будівельного сміття; 0,6-0,7 м від с.д.п. – скупчення плінфи; 0,65-0,95 м від с.д.п. – верхня площина споруди Трапезної; 0,8 м від с.д.п. – прошарок (0,05 м) глини з кістками тварин; далі – шар глини (0,25 м) з вкрапленнями вапна з відбитками дерев'яних конструкцій, нижче – прошарок (0,25-0,3 м) спаленої деревини з невеликою кількістю глини; 1,08 м від с.д.п. – рівень підлоги Трапезної
Об'єкти	фундамент і цокольна частина сонячного годинника 1750-х рр.; частина північної стіни Трапезної з пілястрами, яка із західного боку завершувалася північно-західним хрещатим кутовим пілоном (рівень підлоги споруди); квадратна тумба-контрфорс (у південно-східному куті пілону); стінка – крайній північний відрізок зовнішньої західної стіни Трапезної (південний бік пілону)
Матеріали	фрагменти плінфи; рештки цем'янки; рештки штукатурки із слідами розпису; кістки тварин; шматки вапняного розчину з відбитками дерев'яних конструкцій
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках памятника архитектуры нач. XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, а также о раскопках, связанных с поиском захоронения украинского историка Щербакивского на территории сквера Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника, проведенных Архитектурно-археологической экспедицией ИА АН Украины в 1991 году
Примітки	розкоп був розташований з північного боку виявленої у 1984 р. давньоруської кам'яної Трапезної, паралельно до її стін (див. 84.1-3)

91.6

Рік проведення	1991
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 3 Г-подібної форми (2,0×4,0 м)
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, поблизу західної огорожі скверу
Хронологія	XX ст.
Глибина, стратиграфія	під дерном – шар ґрунту (0,2-1,4 м) з включеннями різночасового будівельного сміття; 0,6 м від с.д.п. – прошарок давньоруського будівельного сміття, нижче – чистий ґрунт з жовтою глиною (західна стінка розкопу). 1,6 м від с.д.п. – рештки дощок (північна стінка розкопу)
Об'єкти	південна стінка могильної ями (північна частина східної стінки розкопу)
Матеріали	рештки дощок південної частини домовини
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках памятника архитектуры нач. XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, а также о раскопках, связанных с поиском захоронения украинского историка Щербакивского на территории сквера Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника, проведенных Архитектурно-археологической экспедицией ИА АН Украины в 1991 году
Примітки	виявлене поховання можна ототожнити із захороненням Д. Щербаківського 1927 р.

91.7

Рік проведення	1991
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 1 (5,0×10,0 м)
Місце досліджень	корп. № 20, 6,6 м від північного кута
Хронологія	XII–XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	під верхнім дерновим шаром (0,1-0,3 м) – 0,2-0,4 м будівельного сміття; 0,4-0,5 м від с.д.п. – сліди траншеї, що зруйнувала культурні нашарування; 0,6-0,7 м від с.д.п. – шар (0,1-0,15 м) глини з перепаленою деревиною і битою цеглою; рештки сильно перепаленої печини; 0,9 м від с.д.п. – шар (0,2-0,3 м) глини з включенням гумусу, що знизу і згори перекриває прошарок перепаленої глини з деревиною і битою цеглою (вся площина розкопу). Нижче – гумусований шар з поодинокими знахідками кераміки XVI–XVIII ст. 1,5 -1,9 м від с.д.п. – малонасичений шар XIV–XV ст.; 1,9-2 м від с.д.п. – давньоруський шар (0,6-0,8 м); 3 м від с.д.п. – материковий лес
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти кераміки XIX ст.; уламки вінець керамічного посуду та два фрагменти світильників XII–XIII ст.; фрагменти вінець XIV–XV ст., кераміка XVI–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2а: *Харламов В. А., Гончар В. Н., Трофименко Г. В.* Отчёт об археологических раскопках хозяйственного двора вблизи корпуса № 22 на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1991 г.

91.8

Рік проведення	1991
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 2 (8,0×8,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 19 і 20
Хронологія	XII–XV ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під верхнім дерновим шаром (0,1 м) – асфальтове покриття (0,07-0,1 м) на піщаній підсипці (0,05-0,1 м); нижче – яма, заповнена вапняною крихтою, що зруйнувала раніші шари; глибше – прошарок (0,6 м) гумусу з вкрапленнями вугілля, піску та будівельного сміття; 0,9-1 м – 1,4 м від с.д.п. – шар XVII–XVIII ст.; 1,4 м – 1,6 м від с.д.п. – шар XIV–XV ст. з господарською ямою**;** 1,6-1,7 м від с.д.п. – шар XII–XIII ст. (0,5-0,6 м); 2,2 м від с.д.п. – контури давньоруської споруди
Об'єкти	споруда XII–XIII ст. (поблизу східного кута розкопу); господарська яма XIV–XV ст.; арочне склепіння цегляної кладки підземної споруди XIX ст. (північно-східна стінка розкопу); цегляна конструкція (поблизу східного кута); цегляна арка, зруйнована вапняною ямою (поруч з північним кутом розкопу)
Матеріали	уламки вінець горщиків XII–XIII ст., фрагменти амфор, полив'яних підлогових плиток, залізні корозовані цвяхи, 8 фрагментованих скляних посудин (заповнення давньоруської споруди); керамічний матеріал та бронзова підвіска XIV–XV ст. (яма); кераміка XVII–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2а: *Харламов В. А., Гончар В. Н., Трофименко Г. В.* Отчёт об археологических раскопках хозяйственного двора вблизи корпуса № 22 на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1991 г.
Примітки	вздовж внутрішніх стін давньоруської споруди простежені згорілі дерев'яні бруски

91.9

Рік проведення	1991
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп 3 (4,0×6,0 м)
Місце досліджень	монастирські мури, між корп. № 19 і 20
Хронологія	XII–XIII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під верхнім шаром дерну та щебінки на піщаній підсипці (0,3-0,4 м від с.д.п.) – гумусований ґрунт (0,4-0,5 м) з будівельним сміттям XVIII–XIX ст.; 1,1 м від с.д.п. – контури ями (поблизу північного кута розкопу); 1,4 м від с.д.п. – смуга (0,7 м) давньоруського будівельного сміття, під нею давньоруська кладка на залізистому піщанику, яким був заповнений фундаментний рів глибиною 0,7 м; 2,8-3,05 м від с.д.п. – материковий рівень
Об'єкти	давньоруська кладка з плінфи на вапняно-цем'янковому розчині, фундаментний рів; яма кінця XVII – першої половини XVIII ст.
Матеріали	бита кахля і спалене зерно (дно ями); фрагменти гончарних посудин, блюд, мисок, кубків та кахлів (заповнення ями); монета Єлизавети Петрівни (1741–1762) (верхня частина ями); дрібні фрагменти цем'янки, плінфи
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2а: *Харламов В. А., Гончар В. Н., Трофименко Г. В.* Отчёт об археологических раскопках хозяйственного двора вблизи корпуса № 22 на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1991 г.
Примітки	у результаті досліджень виявлена кладка давньоруської оборонної стіни XII ст.

92.1

Рік проведення	1992
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	розкоп (4,2×7,4 м)
Місце досліджень	корп. № 101, 15 м на захід
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під асфальтовим покриттям насипний мішаний ґрунт (0,6-0,8 м) XX ст. зі слідами двох ям, заглиблених на 1,8-2 м та рештками бетонного фундаменту господарської споруди на глибині 0,4-1,8 м; 1,4-1,6 м від с.д.п. – заповнення стічної канави XVIII ст., загальна потужність відкладень якої близько 3 м; 3,4-3,5 м від с.д.п. – загальна глибина розкопу; 7,6 м від с.д.п. (на 4,6 м опущено в материковий рівень) – дно льоху (у шурфі)
Об'єкти	дерев'яна конструкція з двох перпендикулярних стінок, що підтримувалися стовпами – рештки порохового льоху XVIII ст.; русло стічної канави XVIII ст. одночасної льоху (північна частина розкопу); ніша овальної форми – залишки господарської споруди XVII–XVIII ст., зруйнованої канавою (профіль східної бровки розкопу)
Матеріали	фрагменти кераміки XVII ст., кістки тварин, шматки шлаку, два вироби із заліза, у т.ч. уламок кільцевої пряжки (ніша)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1992/39: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповедника» в 1992 г.
Примітки	роботи проводились у котловані, викопаному поблизу огорожі гаража під цистерни з паливом

92.2

Рік проведення	1992
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічний нагляд: обстеження дренажного колодязя (2,0×3,0 м)
Місце досліджень	вул. Цитадельна, навпроти торцевих воріт Старого Арсеналу
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	5 м від с.д.п.
Об'єкти	яма XVII–XVIII ст. з рихлим гумусованим ґрунтом (східне відгалуження дренажного колодязя); ділянка XVII–XVIII ст. із світлішим гумусованим ґрунтом (за стінкою колодязя, що з півночі примикала до східного відгалуження)
Матеріали	фрагменти цегли, цем'янкового розчину керамічних плиток, печини, фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. (заповнення ями); фрагменти полив'яних мисок, пательень, макітри, покришок, горщиків, три з яких реконструюються до повного профілю (ділянка за стінкою колодязя)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1992/39: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповедника» в 1992 г.
Примітки	обидві досліджені ділянки є конструктивними елементами однієї споруди, що, ймовірно, належала до будівель Вознесенського монастиря. У 1712 р. монастир був перенесений на Поділ, а територія використана під об'єкти Печерської фортеці

92.3

Рік проведення	1992
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (2,0×2,0 м)
Місце досліджень	корп. № 60, 4 м від північно-східного фасаду
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під верхнім шаром (0,1-0,2 м від с.д.п.) насипного чорнозему – шар світло-сірого суглинку (0,7-0,8 м) із значним вмістом будівельних решток XIX–XX ст.; нижче – однорідний прошарок (1-1,2 м) гумусованого нанесеного ґрунту, пов'язаний з будівництвом корпусу на початку XX ст.; далі – перевідкладений суглинок з включенням гумусу і глини, з рештками гідротехнічних споруд XVIII–XIX ст.: 2,4 м від с.д.п. – дерев'яна колода; 2,8-3 м від с.д.п. – цегляний лоток; 3,5 і 3,9 м від с.д.п. – верх короба водозбірного колодязя; 4,5 м від с.д.п. – загальна глибина шурфу
Об'єкти	дерев'яна колода – кільце дерев'яного водогону (північно-західна бровка); лоток з дворядкової кладки з сіро-жовтої цегли вторинного використання; квадратний короб водозбірного колодязя, зібраний з товстих дощок, покладених на ребро та з'єднаних «у шип»
Матеріали	будівельні рештки та дрібні уламки кераміки XVIII–XIX ст. (заповнення короба)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1992/39: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповедника» в 1992 г.
Примітки	шурф дав можливість дослідити гідротехнічні споруди XVIII–XIX ст.

92.4

Рік проведення	1992
Автор	Харламов В. О.
Вид досліджень	розкоп (2,7×4,1 м)
Місце досліджень	між корп. № 19 і 20, біля внутрішньої частини західного кута монастирських мурів
Хронологія	XII ст., XVII ст.
Глибина, стратиграфія	під верхнім дерновим покриттям розкопу – шар щебінки на піщаній підсипці; 0,3-0,4 м від с.д.п. – шар гумусованого ґрунту з включенням будівельного сміття XVIII–XX ст.; 1-1,2 м від с.д.п. – контури траншеї з сучасною каналізаційною трубою; 1,4-1,6 м від с.д.п. – давньоруська кладка (північна частина розкопу); 2,05 м від с.д.п. – основа давньоруського фундаменту; 3 м від с.д.п. – глибина шурфу у місці примикання кладки до стіни XVII ст.; 0,95 м від с.д.п. – кладка XVII ст. (шурф); 1,4 м від с.д.п. – прошарок (0,35 м) битої цегли (шурф); 2,6 м від с.д.п. – давньоруські фундаменти (шурф)
Об'єкти	давньоруська кладка з плінфи на вапняно-піщаному розчині, покладена на фундамент з брил піщаника; кладка, фундаменти стіни XVII ст.; давньоруські фундаменти з піщаника
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1992/1а: *Харламов В. А., Гончар В. Н., Трофименко Г. В.* Отчет об археологических раскопках Мазепинской стены на территории хозяйственного двора Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1992 г.
Примітки	конструкція давньоруської стіни аналогічна конструкції ділянок, виявлених 1951 р. розкопками В. А. Богусевича на території Митрополичого саду та розкопками В. О. Харламова 1991 р. (див. 51.1–3, 91.9)

93.1

Рік проведення	1993
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	розкоп (6,0×11,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південніше корп. № 5
Хронологія	XII–XIV ст.
Глибина, стратиграфія	під верхнім дерновим покриттям (10-15 см) – ушкоджений ґрунтовий шар (0,4-0,5 м) з поодинокими знахідками XVII–XX ст.; 1,4-1,6 м від с.д.п. – горизонт (1-1,3 м) гумусованого суглинку з давньоруськими і пізньосередньовічними культурними нашаруваннями; 2,2 м від с.д.п. – дно господарської ями; 0,8-0,9 – 1 м від с.д.п. – котлован житла; 2,1 м від с.д.п. – підлога житла; 3,5 м від с.д.п. – загальна глибина розкопу
Об'єкти	господарська яма XII–XIII ст.; рештки житлової споруди XIII–XIV ст., залишки печі, складеної на глині з уламків плінфи вторинного використання (північно-східний кут житла); рештки виробничої споруди – яма з відходами залізоробного виробництва XIII–XIV ст.
Матеріали	фрагменти кераміки XII–XIII ст. (у т.ч. розвал горщика), фрагменти скляних посудин і уламки жовтої полив'яної плитки (заповнення господарської ями); численні фрагменти кухонного та столового посуду, уламки червоноглиняних рифлених амфор XIII–XIV ст., точильний брусок, уламок темно-синьої смальти, кований цвях (заповнення житла); кераміка XIII–XIV ст. (заповнення виробничої споруди); фрагменти ліпного посуду ранньозалізного часу (культурний шар за межами житла)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1993/79: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповедника» в 1993 г.
Примітки	роботи пов'язані з ремонтом короба тепломережі

93.2

Рік проведення	1993
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,0×6,0 м)
Місце досліджень	корп. № 68, північно-східний фасад
Хронологія	XIV–XVI ст., XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під верхнім темно-коричневим ґрунтовим шаром (0,18-0,2 м) з поодинокими знахідками кераміки XVII ст. – прошарок (0,1 м) подібного, але світлішого ґрунту без знахідок; нижче – світло-коричневий горизонт передматерикового суглинку, який переходить у світлий материковий рівень. Котлован житла, заглиблений на 0,3 м в материк – у західному куті траншеї, що примикав до фундаменту корпусу. Дно могильної ями, що прорізала всі горизонти, заглиблене у материк на 0,35 м
Об'єкти	котлован житла XIV–XVI ст. з рештками сильно ушкодженої печі в куті; могильна яма XVIII ст.
Матеріали	фрагменти стінок, денце посудини XIV–XVI ст. (заповнення житла); три ковані цвяхи, череп (дно могильної ями)
Джерело	НА ІА НАН Україні, ф. 64 (Експедиції), № 1994/127: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповідника» в 1994 г.
Примітки	житло майже повністю зруйноване при будівництві корпусу, його північно-східна стінка частково знищена могильною ямою XVIII ст.

93.3

Рік проведення	1993
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (3,1×4,2 м)
Місце досліджень	церква Свв. Антонія і Феодосія Печерських із Трапезною палатою, 5 м на захід від західного фасаду
Хронологія	XV–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під сучасними верхніми нашаруваннями на 1 м від с.д.п. – темно-коричневий гумусований суглинок (1-1,2 м) – культурний шар давньоруського часу; 2-2,3 м від с.д.п. – материк. Під сучасним мішаним ґрунтом, з рівня 0,98 м від с.д.п. – три господарські ями, які перерізали одна одну (у профілі східної бровки); 3,55 м від с.д.п. – дно ями XV – початку XVI ст.; 1,6 м від с.д.п. – дно ями XVII–XVIII ст.
Об'єкти	господарська яма XV–XVI ст.; господарська яма XVII–XVIII ст.; господарська яма XVIII–XIX ст.
Матеріали	фрагменти вінець та денець керамічного посуду другої половини XV – початку XVI ст., бронзова накладка та кістяний виріб (яма XV–XVI ст.); фрагмент кахлі, уламки кераміки, шматки плінфи (яма XVII–XVIII ст.); дрібні фрагменти кераміки XII–XIII ст.
Джерело	НА ІА НАН Україні, ф. 64 (Експедиції), № 1994/127: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповідника» в 1994 г.
Примітки	роботи проводилися у зв'язку з ліквідацією аварійної просадки ґрунту внаслідок прориву водогону

93.4

Рік проведення	1993
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (1,4×2,0 м)
Місце досліджень	корп. № 4
Хронологія	XIII–XIV ст.
Глибина, стратиграфія	під дерновим покриттям – шар (до 0,4 м) будівельного сміття XIX ст., під ним – прошарок (0,05-0,06 м) світло-коричневої глини; нижче – темно-коричневий гумусований суглинок (0,5 м) з глиняними лінзами, у яких містилися уламки червоноглиняної цегли та маловиразні фрагменти кераміки XVIII–XIX ст.; далі – шар (0,3 м) гумусованого ґрунту з керамікою кінця XVII – початку XVIII ст., під ним – світло-коричневий слабогумусований передматериковий суглинок (0,9 м) із знахідками XIII–XV ст.; 2,2 м від с.д.п. – господарська яма XIII–XIV ст.; 3 м від с.д.п. – дно ями; 2,2 м від с.д.п. – окремі фрагменти кераміки ранньозалізного часу
Об'єкти	округла господарська яма XIII–XIV ст.
Матеріали	численні фрагменти кераміки XIII–XIV ст., залізне кресало, уламки плінфи (заповнення ями); декілька фрагментів кераміки ранньозалізного віку (передматериковий шар); численні фрагментами кераміки кінця XVII – початку XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН Україні, ф. 64 (Експедиції), № 1994/127: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповідника» в 1994 г.
Примітки	мета робіт полягала у з'ясуванні стану цегляного склепінчастого виходу з підземної споруди під корп. № 4

93.5

Рік проведення	1993
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (2,0×4,0 м)
Місце досліджень	церква Свв. Антонія і Феодосія Печерських із Трапезною палатою (підвальне приміщення)
Хронологія	XVI ст.
Глибина, стратиграфія	під клінкерною підлогою – засипка (0,6-0,8 м) попередньої просадки ґрунту, що перекривала шар слабогумусованого мішаного суглинку з будівельним сміттям XVIII–XIX ст.; 2 м від рівня клінкерного покриття – лінза гумусованого суглинку із вмістом деревного вугілля; нижче – яма глибиною 2,3 м; 3,5 м від с.д.п. – загальна глибина шурфу
Об'єкти	округла яма XVI ст.
Матеріали	невелика колекція кераміки другої половини XVI ст., серед якої фрагментовані невисока приземкувата та велика кухонна посудини, погано збережений залізний виріб з двох пластин (заповнення ями)
Джерело	НА ІА НАН Україні, ф. 64и (Експедиції), № 1994/127: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповідника» в 1994 г.
Примітки	роботи проводилися в рамках ліквідації просадки, що утворилася у західній частині підвального приміщення церкви

93.6

Рік проведення	1993
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	розкоп (2,7×3,0 м)
Місце досліджень	корп. № 20
Хронологія	XIII ст.
Глибина, стратиграфія	до 1 м від с.д.п. – шар мішаного ґрунту з будівельним сміттям XVIII–XIX ст., під ним – щільний гумусований шар суглинку (0,6-0,7 м) з органічними домішками (кістки тварин, луска риб), дрібними уламками плінфи і рожевої цем'янки та незначною кількістю кераміки XVII–XVIII ст.; нижче – світліший та більш однорідний гумусований суглинок (0,2-0,3 м) з декількома невиразними фрагментами пізньосередньовічної кераміки. Найнижчий шар – мішаний гумусований суглинок із лінзою деревного вугілля на глибині 2-2,1 м від денної поверхні; 2,3-2,4 м. від с.д.п. – материковий суглинок; 2,3 м від с.д.п. – під шаром зі слідами пожежі рештки давньоруської споруди, заглибленої в материк на 2,85 м
Об'єкти	рештки дерев'яної споруди
Матеріали	більше 30 кованих залізних цвяхів, два уламки залізного ножа, бронебійне вістря стріли, розпилені роги бика, фрагменти давньоруської кераміки та стінок скляних кубків, уламки плінфи (заповнення лінзи XII–XIII ст.); спечені уламки плінфи, печини, ошлакованої кераміки, фрагменти покришок, світильника, вінця кухонного посуду XII–XIII ст., більше 50 уламків амфор, стінки корчаги, дужка відра, декілька вінець керамічного посуду кінця XIII – початку XIV ст. (заповнення камер підкліту); бронзова посріблена фібула XII–XIII ст. (дно камери)
Джерело	НА ІА НАН Україні, ф 64 (Експедиції), № 1994/127: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповідника» в 1994 г.
Примітки	автори звіту пов'язують знищення цієї давньоруської споруди внаслідок пожежі із розгромом Києва ханом Батиєм у 1240 р.

94

Рік проведення	1994
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (3,0×4,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 5 і № 6
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	верхній ґрунтовий шар (0,3-0,4 м); 0,4 м – 5,6-5,8 м від с.д.п – мішаний ґрунт з будівельними рештками; 5,8 м від с.д.п – викладка підлоги льоху, який був викопаний з рівня тогочасної денної поверхні – відмітки 1,5 м. Потужність похованого ґрунтового шару – 0,4 м, підґрунтя – 0,6-0,8 м; 2,6 м від с.д.п – материковий лесоподібний суглинок
Об'єкти	підлога (двошарова викладка з фрагментованої цегли) льоху XVII–XVIII ст.
Матеріали	квадратні у перетині ковані цвяхи, смужки листового заліза, скоби, стержні, шматки залізного дроту, фрагменти керамічного, скляного та фаянсового посуду XVII–XVIII ст. Одна керамічна форма (вірогідно, для випічки пасхального хліба) повністю реконструюється (заповнення котловану льоху)
Джерело	НА ІА НАН Україні, ф. 64 (Експедиції), № 1994/127: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповідника» в 1994 г.
Примітки	потужний шар з будівельними рештками утворений внаслідок руйнації заглибленої господарсько-побутової споруди, вірогідно, льоху з цегляним входом XVII–XVIII ст.

95.1

Рік проведення	1995
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	археологічне обстеження: шурф (1,0×0,75 м)
Місце досліджень	підземна споруда № 2 під корп. № 4
Хронологія	XV–XVI ст.
Глибина, стратиграфія	3 м від рівня підлоги корпусу – контури побутової ями XV–XVI ст.; 3,82 м – дно ями. Рівень підлоги сучасного корп. № 4 – 186.44 м за б.ш.в.
Об'єкти	фрагменти кладки з червоної цегли XV–XVI ст. (ніші № 15 і № 18 підземної споруди); побутова яма (біля південної стіни підземного ходу під бутовим фундаментом споруди)
Матеріали	зернівки та насіння рослин, кістки тварин, луска риб, уламки плінфи, залізний цвях з пелюсткоподібною верхівкою, фрагмент світло-зеленої полив'яної кахлі, кераміка XV – початку XVI ст., у т.ч. фрагменти покришок і невеликий приземкуватий горщик (заповнення ями)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1995/70: *Сыромятников А. К., Балакин С. А., Пахар А. П.* Отчет об археологических исследованиях в 1995 г. на территории Киева и «Киево-Печерского историко-культурного государственного заповедника»
Примітки	виявлені об'єкти є рештками підземних споруд, що передували сучасному корпусу № 4. Вони припинили своє існування, вірогідно, під час однієї з перебудов кінця XV – початку XVI ст.

95.2

Рік проведення	1995
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (1,5×2,6 м)
Місце досліджень	Соборна площа, Успенський собор, поблизу північно-східного кута
Хронологія	XI–XII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	0,3 м від с.д.п. – контури ями з будівельним сміттям; 1,75 м від с.д.п. – дно ями; 2 м від с.д.п. – загальна глибина шурфу
Об'єкти	яма з будівельним сміттям
Матеріали	уламки плінфи; фрагменти цем'янки і фрескової штукатурки; дрібні фрагменти рожевого пірофілітового сланцю, уламки кістки і рогу, на деяких присутні сліди обробки; близько 20 уламків стінок голосників; близько 80 кубиків різнокольорової смальти, частина з яких світло-зеленого кольору, більшість зберегли сліди золотої амальгами; фрагмент мозаїки з трьох рядів по три кубики смальти в кожному (заповнення ями)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1995/70: *Сыромятников А. К., Балакин С. А., Пахар А. П.* Отчет об археологических исследованиях в 1995 г. на территории Киева и «Киево-Печерского историко-культурного государственного заповедника»
Примітки	яму можна пов'язати із закладанням будівельним сміттям з руїн собору провалів, які утворилися через аварію на водоканалізаційній та дренажній системі у 1945 р. і внаслідок цього прорив стічних вод

96.1

Рік проведення	1996
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (2,0×2,0 м), розширений у східному напрямку
Місце досліджень	корп. № 6, 11 м на північ
Хронологія	XVII – початок XIX ст.
Глибина, стратиграфія	шурф: під насипним гумусом (0,2 м) – кладка фундаменту; нижче – фундаментний рів (0,4 м) з різнорідним будівельним сміттям XVII–XVIII ст.; 1,25-1,8 м від с.д.п. – перекоп через ремонт сучасного водогону. Прирізка: 1,8-2,2 м – прошарок (0,3 м) перевідкладеного суглинку, що перекривав тонку (0,07-0,08 м) смугу золисто-вуглистого ґрунту; вище – шар (0,8 м) мішаного гумусованого ґрунту з будівельними залишками та фрагментами кераміки XVII–XVIII ст.
Об'єкти	цегляна кладка стрічкового фундаменту на піщано-вапняному розчині; фундаментний рів (західна частина шурфу)
Матеріали	уламки цегли XVIII ст., уламки давньоруської плінфи, тиньку та фресок, фрагменти стінок голосників і вінця посудин XVII–XVIII ст., уламки віконниць, скляних посудин та три монети – срібна монета Сигізмунда-Августа 1569 р. литовського карбування і дві мідні «боратинки» Яна-Казимира, одна з яких 1665 р.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1996/14: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1996 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	шурф закладений з метою вивчення місця під пам'ятник князю К. Іпсіланті. Ймовірно, тут знайдені рештки льоху XVII–XVIII ст., центральна частина якого розташовувалася південно-західніше від південно-західного кута шурфу. Пізніше на цьому місці (наприкінці XVIII ст., або на початку XIX ст.) знаходилася споруда на стрічковому фундаменті

96.2

Рік проведення	1996
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф (2,0×2,0 м)
Місце досліджень	корп. № 22, північний кут
Хронологія початок	XIII ст., XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під гумусованим грунтом (0,4 м) – шар (0,6 м) із будівельним сміттям, що перекривав горизонт мішаного лесоподібного суглинку з матеріалами XVII ст. і давньоруського часу, в який впущена яма XVIII–XIX ст. Щільний однорідний ґрунт (0,4 м) під суглинком містив кераміку XV–XVI ст. та давньоруські знахідки; нижче – давньоруський шар, що поступово переходив у материк
Об'єкти	яма XVIII–XIX ст.; східна і частково північна та південна стіни котловану прямокутної будівлі початку XIII ст. з округлими кутами (передматериковий горизонт)
Матеріали	уламки мисок XVIII ст. (яма); кераміка XV–XVI ст., фрагмент миски ранньозалізного часу (передматериковий горизонт); фрагменти амфори XII–XIII ст., давньоруських скляних та керамічних посудин, уламки підлогової плитки, ціла амфора київського типу, залізне черешкове вістря стріли (заповнення і дно котловану будівлі)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1996/14: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1996 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	шурф закладений на місці котловану, у східній бровці якого 1994 р. на глибині 2 м були виявлені контури будівлі початку XIII ст. У її заповненні містились уламки давньоруської кераміки та амфор, у т.ч. з графіті

96.3

Рік проведення	1996
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	шурф*
Місце досліджень	вул. Лаврська, 17, зі східного боку будинку
Хронологія	XV – початок XVI ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	верхній шар – будівельне сміття; 1,3 м від с.д.п. – прошарок мішаного лесоподібного суглинку, під яким темний гумусований шар (0,5-0,6 м) з керамічними матеріалами XVII ст.; 1,4 м від с.д.п. – шар XV – початку XVI ст. із біло-рожевою цем'яночною крихтою
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти чорнолощеної посудини та дрібні невиразні фрагменти XVII ст.; кераміка XV – початку XVI ст., точильний брусок і численні уламки плінфи
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1996/14: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1996 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	шурф закладений з метою з'ясування причин просідання будинку та утворення у ньому тріщин

97.1

Рік проведення	1997
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	розкоп 1 (2,8-3,0×11,2 м)
Місце досліджень	ділянка траншеї між монастирськими мурами і колодязем теплотраси між корп. № 19 і 23
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	північна бровка розкопу: під гумусом (0,2 м) – від 0,4 м до 1,4 м сучасного будівельного сміття; 1,8-2 м від с.д.п. – шар з матеріалами XII–XIII ст.; 2 м від с.д.п. – давній ґрунтовий горизонт переходить у слабогумусований лесоподібний суглинок; 2,4-2,5 м від с.д.п. – материковий суглинок, котлован споруди та вапняна яма XVII–XVIII ст. заглиблені на його рівень. Нижче – яма, дно якої заглиблено у материк на 0,2 м; 2,2-3,2 м від с.д.п. – загальна глибина розкопу
Об'єкти	котлован каркасно-стовпової споруди XVII–XVIII ст. (за 3 м на схід від внутрішнього обрізу монастирських мурів); вапняна яма XVII–XVIII ст. з рештками дерев'яної обшивки її східної стінки (за 1 м на схід від споруди); залишки ґрунтової конструкції у вигляді ями, яка розширялася у східному і західному напрямках
Матеріали	фрагменти кераміки XII–XIII ст., уламки плінфи та цем'янки; рештки дерев'яних конструкцій споруди XVII–XVIII ст. – деревний тлін та золисто-вуглисті вкраплення (дно і східна стінка котловану); фрагменти кераміки XVII–XVIII ст., скляних виробів, придонної частини давньоруської посудини, що використовувалася для приготування поливи, а потім як тигель для отримання червоної пасти (шар, що перекривав заповнення будівлі)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1997/114: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1997 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	на думку авторів звіту, споруду можна пов'язувати з господарською ямою, зафіксованою 1991 р. у розкопі 3. Функціонування споруди припинилося на рубежі XVII–XVIII ст. внаслідок пожежі. Ґрунтова конструкція може бути рештками фундаментного рову частоколу, який постійно відновлювали до кінця XVII ст.

97.2

Рік проведення	1997
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	розкоп 2 (3,0×3,0 м)
Місце досліджень	ділянка траншеї між монастирськими мурами і колодязем теплотраси між корп. № 19 і 23
Хронологія	XII–XIII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром гумусу – від 0,4 до 1,5 м сучасного будівельного сміття. Під ним у профілях східної частини розкопу – шар мішаного гумусованого суглинку (0,3-0,4–0,5-0,6 м) з будівельним сміттям XIX ст.; нижче (від 0,6 до 1,2 м) – більш однорідний шар XVII–XVIII ст.; 1,4 м від с.д.п. – нижня площина блоку кладки; 2 м від с.д.п. – шар (0,6-0,8 м) давнього похованого ґрунту XII–XIII ст., що переходить у передматериковий суглинок (0,3-0,4 м); 2,8-3 м від с.д.п. – материковий суглинок; 3,3 м від с.д.п. – фрагмент кладки
Об'єкти	три відокремлені фрагменти цегляної кладки XIX ст.
Матеріали	фрагменти давньоруської кераміки, у т.ч. світильника та амфор, кістки тварин, уламки овруцького пірофілітового сланцю, граніту, плінфи
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1997/114: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1997 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	перший фрагмент кладки знаходився у південно-західному куті розкопу, другий (біля північної бровки) містив цільний блок тинькованої з усіх боків кладки, покладений під нахилом 45є (пандус?), навпроти нього містився третій фрагмент із 12 рядів цегли повторного використання на цементному розчині

97.3

Рік проведення	1997
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	розкоп 3 (5,0×6,5 м)
Місце досліджень	на ділянці траншеї теплотраси між монастирськими мурами і західним фасадом корп. № 23
Хронологія	XVII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	2,6 м від с.д.п., під шаром гумусу – дно сміттєвої ями XVIII–XIX ст. (профіль західної стінки розкопу); 4,5 м від с.д.п. – цоколь фундаменту стіни; 6,6 м від с.д.п. – забутовка фундаменту з битої цегли на вапняному розчині (профіль північної стінки розкопу)
Об'єкти	сміттєва яма XVIII–XIX ст.; цегляні фундаменти монастирських мурів XVII–XVIII ст., нижній ряд яких виконаний поставленою на ребро цеглою на вапняно-піщаному розчині
Матеріали	фрагменти кераміки, гутного скла XVII–XVIII ст.: ціла банкоподібна посудина, уламки придонних частин та горловин штофів, чарок (сміттєва яма)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1997/114: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1997 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	дослідження траншеї теплотраси між корп. № 19 і 23 проводилося у зв'язку з ремонтом і заміною інженерних комунікацій

97.4

Рік проведення	1997
Автор	Сиром'ятников О. К.
Вид досліджень	розкоп 4 (2,0×14,8 м)
Місце досліджень	ділянка траншеї між зовнішнім обрізом північного фасаду монастирських мурів і південним фасадом корп. № 19
Хронологія	XVII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,2-0,8 м від с.д.п. – насипний гумус, замість якого поблизу корп. № 19 – плити відмостки; нижче – слабогумусований мішаний суглинок, порушений ямами з будівельним сміттям XIX–XX ст. і фрагментами жовтої цегляної кладки XIX ст.; 1 м від с.д.п. – останці похованого ґрунтового шару (до 0,6 м), на якому зверху – прошарок (0,2-0,5 м) світлого перевідкладеного лесоподібного суглинку (біля південного фасаду корп. № 19). У центральній частині розкопу – залишки рову XVII ст., верхня частина якого до глибини 2,5 м від с.д.п. заповнена різнорідним ґрунтом; 1,6-1,7 м від с.д.п. – горизонт золисто-вуглистого ґрунту (0,05-0,1 м), який за 5 м північніше від монастирських мурів опускався до 2,4-2,6 м – найглибшої частини рову; нижче – товща мішаного слабогумусованого суглинку, із золисто-вуглистими лінзами і прошарками; 3 м від с.д.п. – прошарок вугільно-чорного грунту з перепаленими зернівками (0,15-0,2 м) (профіль західної і частково східної стінок розкопу); 1,4-4,7 м – загальна глибина розкопу
Об'єкти	фрагмент цегляної кладки XIX ст.; рів XVII ст.
Матеріали	зернівки проса (найбільше), жита, м'якої пшениці, льону і гороху (попереднє визначення Г. О. Пашкевич)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1997/114: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1997 г. на территории Киево-Печерской лавры
Примітки	досліджений рів був виритий козаками гетьмана І. Самойловича у 1697 р. і зображений на плані І. Ушакова. Присутність зернівок потрактована авторами дослідження як прояв господарської діяльності інтендантського відомства Печерської фортеці

97.5

Рік проведення	1997
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження: розчищення мережі опалювальних каналів XIX ст.
Місце досліджень	Успенський собор, у межах давньоруської частини храму
Хронологія	XI ст., XV ст., XVII–XVIII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	2,54 м від рівня тогочасної підлоги собору – піщана долівка головної галереї; 2,34 м від рівня тогочасної підлоги собору – піщана долівка галереї № 1; 2,2 м від рівня тогочасної підлоги собору – піщана долівка галереї № 2, цегляна підлога галереї № 3
Об'єкти	кладка (залишки фундаментів контрфорса XV ст.?) з каменю, плінфи повторного використання та цегли (головна галерея); шиферний саркофаг XV ст. (галерея № 1); фрагмент бутової кладки фундаменту давньоруської частини собору, залишки склепіння з червоної цегли (галерея № 2); цегляна ділянка первинної підлоги опалювального каналу (галерея № 3); цегляний склеп XVII–XVIII ст. (безпосередньо виходить у галерею № 3)
Матеріали	поодинокі людські кістки, залишки дерев'яної труни та клаптики зотлілої тканини (дно склепу)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1997/101: *Івакін Г. Ю., Сіткарьова О. В., Балакін С. А.* Звіт про спелеологічно-археологічні дослідження мережі опалювальних каналів Успенського собору Києво-Печерської лаври в 1997 р.; *Балакін С. А., Івакін Г. Ю., Сіткарьова О. В.* Дослідження опалювальних каналів Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1997 р. // Археологічні вуідкриття в Україні у 1997–1998 рр. – К. : ІА НАН України, 1998. – С. 5-6; *Холостенко Н. В.* Исследования руин Успенского собора Киево-Печерской лавры // Советская ахеология. – 1955. – Т. 23. – С. 341-358
Примітки	шиферний саркофаг XV ст., зафіксований на західній дільниці галереї № 1, був обстежений М. В. Холостенком у 1952 р.

98.1

Рік проведення	1998
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 2 (2,35×3,5 м)
Місце досліджень	Успенський собор, під підлогою опалювального каналу XIX ст. у давньоруській частині храму
Хронологія	перша чверть III тис. до н.е., XIV– початок XIX ст.
Глибина, стратиграфія	2,3 м від рівня підлоги собору XIX ст. – дно землянки, вище – шар гумусованого ґрунту, над ним – мішаний лесоподібний суглинок, в який впущені поховання XIV–XVI ст. та склеп XVII–XVIII ст.
Об'єкти	житло першої чверті III тис. до н.е. землянкового типу із залишками склепіння печі; поховання у колодах XIV–XVI ст.; склеп XVII–XVIII ст.; рештки чотирьох поховань XVIII – початку XIX ст.
Матеріали	заповення житла: фрагменти кухонної та столової кераміки трипільської культури; кістки від 18 особин (бик, вівця або коза, свиня, заєць, тхір, болотна черепаха, птахи); кістки щуки, окуня, риби коропової групи; уламок гранітної зернотерки і лощило з лопатки бика (біля печі)
Джерело	*Балакін С. А.* Дослідження трипільського житла на Успенському соборі // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – К. : Видавничий дім «КМ Academia», 1999. – Вип. 2. – С. 98-103
Примітки	західна частина житла зруйнована в XI ст. Житло належить до лукашівського етапу пізньотрипільської культури

98.2

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, ділянка I, келія 4
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.5 м, стелі – 142.5 м за б.ш.в.
Об'єкти	хід I, відрізок Ia, ніша 2, поховальна камера-локула (ділянка I)
Матеріали	графіті – зображення хреста-Голгофи (келія 4)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	келія 4 майже повністю засипана ґрунтом, для обстеження доступні частина південної (довжиною 0,96 м) і західна (довжиною 2,27 м) стіни; хрест можна датувати XI ст., оскільки він витесаний тим самим знаряддям, що й келія та хід. Келія могла належати прп. Антонію Печерському, оскільки розташована найближче до давнього входу у Варязькі печери. Локула, можливо, була місцем поховання монаха Федора або Василія, життіє яких описане у Патерику Печерському

98.3

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, ділянка II
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.0 м, стелі – 142.8 м за б.ш.в. Під наносним шаром сірого кольору – 0,04-0,1 м; шар розущільненого пісковику – 0,06-0,14 м; прошарок тонкозернистого піску – 0,005 м; шар розущільненого пісковику – від 0,15 до 0,5 м
Об'єкти	хід ділянки II, ніша 1, келії 2-3, відгалуження 1
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	поверхня підлоги була розчищена наприкінці XIX ст.

98.4

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, ділянка II (1)
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.0 м, стелі – 143.6 м за б.ш.в.
Об'єкти	хід ділянки II (1), у тупиковій частині засипаний пухким ґрунтом майже під стелю
Матеріали	фрагмент дошки з рослинним орнаментом на лицевій стороні (рівень поверхні підлоги XIX ст.); окремі людські кістки, фрагменти тонкостінних скляних посудин, бита цегла XVII–XIX ст., фрагменти керамічної полив'яної плитки, ковані металеві цвяхи, гаки та костилі, фрагменти тканини з вишитим рослинним орнаментом, фрагменти ікон на дошках (заповнення ходу)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	при розчистці ходу стався обвал південно-західної стіни, через що роботи на ділянці були припинені

98.5

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, ділянки III–IV
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.5 м, стелі – 142.5 м за б.ш.в. (ділянка III); рівень підлоги – 142.0 м, стелі – 143.6 м за б.ш.в. (ділянка IV)
Об'єкти	хід ділянки III; хід ділянки IV (1-2), центральна частина стін якого на висоту 1,4 м облицьована цеглою
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	хід ділянки III закінчується тупиком (можливо, обвалом)

98.6

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, ділянки V–VI
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.0 м, стелі – 143.6 м за б.ш.в.
Об'єкти	хід ділянки V; хід ділянки VI, частина західної стіни якої укріплена цегляною кладкою на вапняному розчині
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	хід ділянки VI майже до верху засипаний будівельним сміттям

98.7

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, ділянка VII
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.5 м, стелі – 142.3 м за б.ш.в.
Об'єкти	хід ділянки VII; ніші 4, 5; навпроти ніші 5 у стіні обладнане заглиблення для встановлення свічки; ніша-лежанка (келія 5)
Матеріали	зображення хреста у вигляді чотирьох точок, нанесене вогнем свічки (ніша 4); графіті XVIII–XIX ст. (навпроти ніші 4)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	висота літер графіті 0,2 м, довжина напису 0,34 м

98.8

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, келія 1 (1,26×1,86 м, висота 1,92 м)
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.0 м, стелі – 143.0 м за б.ш.в.
Об'єкти	заглиблена прямокутна ніша – вівтар; стасидія з підлокітниками і нішами для установки дощечки; ніша-свічник; сходинка; ніші та заглиблення
Матеріали	кириличні графіті кінця XX ст., чотири графіті XVIII–XIX ст. (стіни і склепіння); прокреслено зображення восьмикінцевого православного хреста і графіті (вівтарна ніша); дрібні фрагменти тонкостінних сіроглиняних гончарних посудин XVII–XIX ст. (підлога)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	келія 1 вперше з'явилася на плані Варязьких печер 1769 р.

98.9

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, келія 2
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.0 м, стелі – 142.8 м за б.ш.в.
Об'єкти	фрагмент підлоги XI ст.; цегляний контрфорс; тичкова кладка XIX ст. в 0,5 цегли (укріплення місця обвалу); лежанка; кругле заглиблення у підлозі
Матеріали	монета «копєйка серебром» Миколи I 1840 р. (цегляна кладка контрфорса); фрагменти полив'яних керамічних плиток XIX ст., фрагменти деревини (підлога); світло-охриста цегла XVII–XVIII ст., фрагменти облицювальної зеленої полив'яної плитки XVIII–XIX ст., ковані цвяхи XVIII–XIX ст., цегельний бій XIX ст. (заповнення келії); закопчений фрагмент посудини XIX ст., фрагмент шкіряної підошви (неподалік заглиблення); графіті великими літерами з 10 рядків, яке містить дату – 1665 р. (на західній стіні)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	у привходовій частині келії західна, східна стіни і частина склепіння обвалилися

98.10

Рік проведення	1998
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Варязькі печери, келія 3 (1,4×1,4 м, висота 1,4-1,6 м)
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 141.0 м, стелі – 142.8 м за б.ш.в.
Об'єкти	Г-подібна лежанка; чотири ніші; ями 1, 2; ніша з півциркульним склепінням, заглиблена в підлогу і закладена без сполучного розчину світло-жовтою битою цеглою XIX ст.
Матеріали	три гомілкових кістки людини (у заглибленні над лежанкою); людські кістки, перемішані з ґрунтом, який містить будівельне сміття XVII–XVIII ст. (ніша у східній стіні); фрагмент залізної накладки від замка, кований чотиригранний цвях (підлога перед нішею); частини кістяка (над ямою 1); фрагменти цегли XVII ст. (?), уламки зеленої керамічної полив'яної плитки (заповнення ями 2); скупчення кісток без черепів, як мінімум від чотирьох осіб, у перевідкладеному стані, поховальне шкіряне взуття двох типів (неподалік ями 2); мідна монета – «дєньга» 1819 р. (між цеглою в кладці ніші з напівциркульним склепінням)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.; *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101
Примітки	після завершення обстеження келія 3 засипана з метою запобігання обвалам. Кістки після досліджень повернуті на місця виявлення

98.11

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	розкоп 1 (4,5×5,4 м)
Місце досліджень	Успенський собор, південна частина нартекса XI ст.
Хронологія	XV ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля Успенського собору – 187.04 за б.ш.в.
Об'єкти	поховальний комплекс із 5 шиферних саркофагів; ями під нижніми плитами саркофагів № 3 і № 4 фіксують місця первинного розташування саркофагів
Матеріали	монета – «копєйка» 1872 р., срібна монета Володимира Ольгердовича 60–80-х рр. XIV ст., (саркофаг № 4); залишки взуття та одягу – декілька десятків фрагментів переважно бавовняної тканини, у т.ч. золотого шитва (саркофаги № 2, 4, 5); підголівник із цегли і вапняного розчину (саркофаг № 4), підголівник із дубової колоди (саркофаг № 5); рештки 17 осіб
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Поховальний комплекс XV ст. у нартексі Успенського собору Києво-Печерської лаври // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури. – К. : Видавничий дім «КМ Academia», 1999. – Вип. 2. – С. 76-86
Примітки	усі саркофаги відкривали під час будівельних робіт останньої чверті XIX ст. Всі поховальні споруди пошкоджені вибухом 1941 р., жодна з плит не збереглася неушкодженою. Автори статті припускають, що виявлені поховальні споруди були усипальницею княжого роду Олельковичів, а оформлення всієї усипальниці відбулося водночас з відбудовою храму за Симеона Олельковича, близько 1470 р.

98.12

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	розкоп 2 (60 м²)
Місце досліджень	Успенський собор, північна ділянка нартекса XVIII ст.
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля Успенського собору – 187.04 за б.ш.в.
Об'єкти	рештки поховань різного часу; зруйнований склеп XVII–XVIII ст.
Матеріали	рештки кістяків (склеп); бронзовий (латунний?) натільний хрест без зображень з латунним кільцем та двоколірною стрічкою; хрест-навершшя митри з гвинтовим кріпленням; подвійний складного плетення ланцюжок з мідного дроту
Джерела	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Археологічні дослідження Успенського собору у 1998 рр. // Археологічні відкриття в Україні у 1997–1998 рр. – К. : ІА НАН України, 1998. – С. 78-79; *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	у розкопі зафіксовано картину майже суцільної руйнації пам'ятки внаслідок вибуху 1941 р. Зі зруйнованого склепу походить найбільша краніологічна серія Успенського собору (32 од.) з ознаками генетичної спорідненості померлих

98.13

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 1 (1,0×3,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, між західним одвірком давньоруського північного порталу і найближчим до нього контрфорсом XIII–XV ст.
Хронологія	XI ст., XIII–XV ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	близько 0,9 м від с.д.п.
Об'єкти	декоративна ніша зовнішньої площини північного фасаду XI ст.; фундаменти XI ст. з великого бутового каменю, вирівняного зверху плінфою; основа давньоруської декоративної арки; рештки кладки контрфорса XIII–XV ст. з консервацийним муруванням над нею; закладка дверного отвору північного порталу XI ст. з двох шарів мурування; цегляний склеп XVII–XVIII ст.
Матеріали	уламки печини та ліпної кераміки ранньозалізного часу (зондаж із зовнішнього боку давньоруських фундаментів); розкреслення під квадри (декоративна ніша); рештки оформлення давньоруських вікон – фрагменти відформованого цем'янкового розчину з добре загладженою зовнішньою поверхнею і відбитками колотих дощок та скляних шибок на зворотному боці; фрагменти червоноглиняної амфори XI–XII ст. з рифленою поверхнею
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	дослідження мали на меті вивчення решток контрфорса XIII–XV ст., розчищених у західній частині, та закладки отвору північного порталу XI ст.

98.14

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 3 (0,8×0,9 м)
Місце досліджень	Успенський собор, 1,0-1,5 м східніше північно-східного підкупольного стовпа
Хронологія	невизначена
Глибина, стратиграфія	0,45-0,5 м від плитчастої підлоги собору – залишки поховання; 0,6-0,7 м – глибина шурфу
Об'єкти	рештки ґрунтового поховання жінки
Матеріали	скупчення кісток скелета; прошарок зотлілої деревини труни (дно могильної ями); дрібні клаптики зотлілої тканини бурого кольору (серед кісток); патинована намистина з річкової перлини (район грудної клітини)
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	шурф закладений для вивчення решток ґрунтового поховання жінки, значно ушкодженого ремонтно-будівельними роботами кінця XIX ст.

98.15

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 4 (0,75×0,75 м)
Місце досліджень	Успенський собор, східна стіна нартекса XI ст.
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5-0,7 м від плитчастої підлоги собору – поховання; 0,7 м від рівня підлоги церкви – глибина шурфу
Об'єкти	рештки двох ґрунтових поховань
Матеріали	зотлілі східні торцеві стінки домовин; чотири цвяхи; ґудзик із жовтого металу з перламутровою вставкою (поруч із шурфом у шарі будівельного сміття)
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	шурф закладений у проміжку між центральною та південною гілками підпідлогової опалювальної системи кінця XIX ст. Поховання, майже повністю зруйновані будівельними роботами кінця XIX ст., виявлені у стінці опалювального каналу

98.16

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 5 (2,0×2,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, Трьохсвятительський приділ, зовнішній обріз фундаментів південної стіни XI ст.
Хронологія	XI ст., XVII–XVIII ст. (?)
Глибина, стратиграфія	1,24 м від рівня горішньої площини розконсервованої кладки східної стіни приділу – верхні обрізи повздовжніх плит саркофага; 2,02 м – нижня плита
Об'єкти	саркофаг VII; рештки ґрунтового поховання XVII–XVIII ст. (?)
Матеріали	розрізнені людські кістки, дрібні фрагменти фресок, уламок шиферної плити (заповнення саркофага); рештки зотлілої труни та церковного одягу, в т.ч. «палиці» (поховання)
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	саркофаг зберіг свою первинну позицію у топографії Успенського некрополя

98.17

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 8 (1,0×2,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, Іоанно-Предтеченський приділ
Хронологія	XI–XII ст., XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	3,4 м від рівня консерваційної підлоги собору
Об'єкти	–
Матеріали	уламки плінфи, бутового каменю, цем'янкового розчину, нечисленні фрагменти фресок кінця XIX ст.
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	ділянка досліджувалася у 1969–1972 рр., після чого зруйновані вибухом 1941 р. автентичні підмурки хрещальні відновлені сучасними будівельними матеріалами у 1974 р. Реставраційні фундаменти змуровані на шарі давньоруського будівельного сміття

98.18

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 9 (0,8-1,6×4,8 м)
Місце досліджень	Успенський собор, біля південно-західного підкупольного стовпа
Хронологія	XI ст., XVII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,1-0,15 м від консерваційного покриття – рівень підлоги XIX ст., де розташовувалися вентиляційні канали опалювальної системи; 0,5 м від консерваційного покриття – кладка мурування хрещатого підкупольного стовпа XI ст.; 0,7 м від консерваційного покриття – фундаменти стовпа, на їхньому рівні – ніша від лежня; 1,3-1,5 м від консерваційного покриття – рештки поховання; 0,7-0,8–2,6-2,7 м – глибина шурфу
Об'єкти	цегляна основа підлоги XIX ст.; вентиляційні канали опалювальної системи XIX ст.; цегляний склеп XVII ст. (?); рештки випростаного на спині головою на захід поховання у труні; кладка мурування хрещатого підкупольного стовпа XI ст., виконана прямокутною плінфою на рожевому цем'янковому розчині; бутові фундаменти стовпа; ніша від лежня
Матеріали	деформований латунний позолочений лист з рослинним орнаментом; чотири мармурові бруски із різьбленим орнаментом (вентиляційні канали); монета – «боратинка» 1664 р. Яна II Казимира (на фундаменті XI ст.); кований, квадратний у перетині залізний стрижень (ніша від лежня); кубик смальти жовтуватого кольору (під основою підлоги XIX ст.); фрагмент голосника XI–XII ст. (південніше фундаментів підкупольного стовпа); уламки ліпного посуду ранньозалізного часу
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	шурф закладений для дослідження конструкції та параметрів фундаментів XI ст.

98.19

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 10 (0,9×1,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, північна стіна Стефанівського приділу
Хронологія	XVII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,2 м від консерваційної підлоги – горішня поверхня блоку; 0,85 м від рівня консерваційної підлоги – шелига опалювального тунелю 1901 р.; 1,5 м від рівня консерваційної підлоги – рештки поховання; 2,3 м – загальна глибина шурфу
Об'єкти	блок суцільного цегляного мурування на цементному розчині, складений із різнорідного будівельного матеріалу повторного використання (у т.ч. плінфи та цегли); кладка фундаментів північної стіни приділу XVII ст. з цегли, бутового каменю, уламків плінфи на вапняно-піщаному розчині; рештки зруйнованого опалювальним каналом безінвентарного ґрунтового поховання
Матеріали	фрагменти фресок (забутовка фундаментів); уламки ліпного керамічного посуду ранньозалізного часу
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	шурф закладено для з'ясування сучасного технічного стану підмурків приділу XVII ст.

98.20

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 11 (2,4×2,8 м), прирізка (1,6×2,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, південна стіна Стефанівського приділу, над рештками мурування контрфорсів XV–XVI ст.; прирізка із західного боку
Хронологія	XI ст., XVI–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,65 м від горішньої площини східного блоку – під шаром будівельного сміття між консерваційними блоками – вимостка; 2,2 м від горішнього рівня вимостки – підошва давньоруських фундаментів; 0,8 м нижче площини вимостки – саркофаг
Об'єкти	три ряди кладки вимостки на вапняно-глиняному розчині з пласкої, майже квадратної цегли-плитки; давньоруські фундаменти північної стіни собору; шиферний саркофаг № 6; двокамерний склеп XVII–XVIII ст.
Матеріали	один цілий і два фрагментованих екземпляри лекальної плінфи XI ст. (над цегляною вимосткою); фрагмент шиферного надгробка з рештками напису (верхній шар мурування бутових фундаментів); фрагмент горщика XVII–XVIII ст., фрагменти ліпного посуду ранньозалізного часу; рештки двох чоловічих поховань в анатомічному порядку (дно саркофага); срібний денарій Сигізмунда-Августа 1548–1572 рр., «копєйка» 1864 р., «копєйка» 1890 р. (саркофаг); 16 зруйнованих поховань (склеп)
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	у саркофазі містилися рештки чотирьох осіб

98.21

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 12 (2,0×2,7 м – зовнішня ділянка апсиди; 1,2×2,0 м – внутрішня ділянка апсиди)
Місце досліджень	Успенський собор, апсидний виступ центрального нефа
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	0,3 м від с.д.п. – консерваційна кладка з плінфи, під якою – автентичне стінове мурування; близько 0,8 м від с.д.п. – глибина, з якої прокопано шурф; 2,5 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	мурування стіни храму XI ст. у техніці opus mixtum; база напівколонки XI ст., відреставрована жовтою цеглою на вапняно-піщаному розчині
Матеріали	чотири уламки шиферних плит, на одному з яких є рештки присвячувального напису (зовнішня ділянка)
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	повторна шурфовка на ділянці, що вже досліджувалася 1986 р., обумовлена потребою визначити співвідношення ширини фундаментної та стінової кладки собору (див. 86.7, 86.8)

98.22

Рік проведення	1998
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 13 (0,9×1,5 м, на рівні дна: 0,7×1,2 м)
Місце досліджень	Успенський собор, північно-західний кут давньоруського нартекса
Хронологія	XI ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	4,3 м від рівня консерваційної підлоги – верхня межа материкового лесу; 4,6 м від рівня консерваційної підлоги – загальна глибина шурфу
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти плінфи, цем'янкового розчину, бутовий камінь
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13
Примітки	заповнення шурфу – будівельне сміття, що утворилося внаслідок руйнації фундаментів та стінової кладки споруд XI ст.

99.1

Рік проведення	1999
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 6 (1,6×2,7 м)
Місце досліджень	Успенський собор, 2,9 м від південного фасаду
Хронологія	XVIII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,5 м від плит консерваційного покриття – блок цегляного мурування XIX ст.
Об'єкти	блок цегляного мурування кінця XIX ст. від південно-західного кута колодязя магістральної гілки опалювальної системи собору; цегляний склеп кінця XVIII ст. з рештками поховання у труні, головою на захід
Матеріали	рештки тканини (парча?); митра з верхівкою у вигляді невеликого хреста, прикрашена розміщеними по колу штампованими емальованими бляшками (на голові небіжчика); монета – мідний солід XVII ст. (лінза давньоруського будівельного сміття)
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Сиром'ятников О. К.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1999 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 91-92
Примітки	на думку авторів публікації, поховання у склепі належало імеретинському католикосу Максиму, який помер у Печерській лаврі 30.05.1795 р.

99.2

Рік проведення	1999
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 11а (2,45×2,8 м)
Місце досліджень	Успенський собор, північний фасад XI ст.
Хронологія	XIV–XVI ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від підлоги XIX ст. – шиферна плита; 0,6 м від плити – поховання; 1,6 м від підлоги XIX ст. – цегляна кладка, що перекривала поховання; 1,95-2 м від підлоги XIX ст. – дно могильної ями з цем'янковою засипкою (0,05-0,1 м), зверху якої прошарок гумусованого ґрунту з домішкою цем'янкового розчину та битої плінфи; 2,5 м – загальна глибина шурфу
Об'єкти	цегляна підлога XIX ст.; рештки напівзруйнованого безінвентарного чоловічого поховання головою на захід; фрагмент цегляної кладки на глиняному (лесовому?) розчині; рештки зруйнованої кладки з плінфи (північна частина могильної ями); фрагмент кладки з трьох рядів плінфи (південна частина могильної ями)
Матеріали	деревний тлін під кістяком; фрагмент підлогової смальти, фрагмент кераміки XI–XIII ст. (поховання); уламки ліпного посуду ранньозалізного часу (гумусований ґрунт нижче поховання)
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Сиром'ятников О. К.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1999 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 91-92
Примітки	досліджене поховання, можливо, свідчить про повторне використання давньоруської поховальної споруди з плінфи (?) у XIV–XVI ст.

99.3

Рік проведення	1999
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 14а (1,0×6,1 м)
Місце досліджень	Успенський собор, за лінією внутрішнього обрізу південної стіни Михайлівського приділу
Хронологія	XI ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під підлогою XIX ст. – фрагмент перевідкладеного гумусованого ґрунту (викид з фундаментного рову XI ст.); 0,2-0,4 м від підлоги – горішня площина давньоруських фундаментів
Об'єкти	підлога XIX ст., давньоруські фундаменти
Матеріали	дрібні фрагменти ліпного посуду ранньозалізного часу; розрізнені людські кістки
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Сиром'ятников О. К.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1999 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 91-92
Примітки	у шурфі (крім східної частини) відразу під підлогою зафіксований пісок з домішкою будівельного сміття XIX ст. Кістки з поховання, яке, вірогідно, було зруйноване під час ремонтів собору в 1893–1898 рр.

99.4

Рік проведення	1999
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 14 (1,1×5,3 м)
Місце досліджень	Успенський собор, північні фундаменти Михайлівського приділу
Хронологія	XI ст., початок XVI ст.
Глибина, стратиграфія	0,8-0,95 м від рівня шиферної підлоги – поховання; 1 м – загальна глибина шурфу
Об'єкти	6 чоловічих безінвентарних поховань у колодах, одна з яких була обтягнута шкірою
Матеріали	поруйновані кістяки; фрагменти плінфи, мурувального цем'янкового розчину та тиньку, скалок шиферу та граніту; фрагменти кераміки XI–XIII ст.; 40 фрагментів фресок XI–XIII ст.; 310 екземплярів квадратної та трикутної смальти різних кольорів та розмірів від настінних та підлогових мозаїк; зливок свинцю від віконних рам собору або покриття даху
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Сиром'ятников О. К.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1999 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 91-92
Примітки	поховання розташовані двома групами вздовж давньоруських підмурків собору, частина поховальних споруд знаходилася безпосередньо на верхній площині підмурків

99.5

Рік проведення	1999
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 15 (1,8-2,5×10,0 м)
Місце досліджень	Успенський собор, ділянка східного фасаду між кутовим контрфорсом XV ст. і південно-східним контрфорсом XVI ст.
Хронологія	XI ст., XVI – XIX ст.
Глибина, стратиграфія	186.5 м за б.ш.в. – шелига склепу, цегляна основа відмостки XIX ст. під шаром сучасного будівельного сміття; нижче відмостки – шар мішаного ґрунту та різночасового (у т.ч. давньоруського) будівельного сміття, що перекривало два фрагменти природної стратиграфічної колонки; шар ранньозалізного часу; 2,18 м від верхнього обрізу гранітного цоколю собору – відмостка XI ст.
Об'єкти	фундаменти XI ст.; відмостка XI ст. з дрібного бутового каменю та уламків плінфи; південно-східний контрфорс XVI ст.; цегляний склеп XVII–XVIII ст.; три розрізнені і перевідкладені ґрунтові поховання; дві ями, стратиграфічно пов'язані з шаром перевідкладеного ґрунту під відмосткою кінця XVIII ст.; ділянка цегляної основи відмостки 1893 р.
Матеріали	людські кістки (поховання); близько 120 фрагментів давньоруських фресок (склеп); стулка перловиці (Unio pictorum); дрібні фрагменти ліпної кераміки ранньозалізного часу
Джерело	*Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Сиром'ятников О. К.* Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1999 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 91-92
Примітки	ширина давньої відмостки, зафіксованої під час розчистки зовнішньої площини фундаментів XI ст. на дільниці між кутовим контрфорсом XV ст. і апсидним виступом Іоанно-Богословського приділу, співпадає з шириною зовнішнього виступу фундаментів південного приділу XI ст.

99.6

Рік проведення	1999
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (3,0×6,5 м)
Місце досліджень	корп. № 4, з північного боку
Хронологія	XI–XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	2,48 м від с.д.п. – загальна глибина шурфу; на рівні передматерикового лесоподібного суглинку – культурний шар із матеріалами давньоруського та пізньосередньовічного часу
Об'єкти	–
Матеріали	уламок полив'яної кришки глечика, фрагменти кухонних і столових горщиків XVII–XVIII ст; два уламки скляних кухлів XVII–XVIII ст.; неповний розвал тонкостінного горщика; фрагменти зелених та коричневих полив'яних кахлів із тисненим рослинним орнаментом
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/103: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 1999 р.
Примітки	шурф закладено для влаштування сходів до підземної споруди № 1

99.7

Рік проведення	1999
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (2,2×2,6 м)
Місце досліджень	корп. № 6, північна частина підвального приміщення, 5,8 м від східної стіни
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,2 м від с.д.п. – шар однорідного лесоподібного суглинку (материковий рівень), на якому цегляна вимостка, шар асфальту (0,04 м), цементна стяжка (підлога); 1,2 м від рівня підлоги – контури ями; 4,2 м від рівня підлоги – дно ями
Об'єкти	округла у плані яма XVII–XVIII ст., звужена до дна
Матеріали	близько 10 тис. фрагментів скляного та керамічного посуду XVII–XVIII ст., у т.ч. близько 20 форм цілих або таких, що реконструюються до повного профілю
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/103: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 1999 р.
Примітки	заповнення ями складалося з мішаного гумусованого ґрунту, інтенсивно насиченого різнорідним будівельним сміттям та органічними рештками

99.8

Рік проведення	1999
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження
Місце досліджень	Дальні печери, ділянка VIII
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.82 м, стелі – 144.62 м за б.ш.в.
Об'єкти	печерний хід ділянки VIII; майже квадратне у плані заглиблення у підлозі, обкладене жовтою цеглою XVIII ст. – криниця; отвір у північно-західній стіні ходу, зроблений під кутом 25
Матеріали	цегла
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/109: *Стрихар М. М.* Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської лаври. 1999 рік; *Стрихар М. М.* Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської лаври. 1999 рік / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 102-117
Примітки	автором звіту місце досліджень помилково зазначене як Варязькі печери. Заглиблення у підлозі визначене як криниця

99.9

Рік проведення	1999
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження, шурф 1 (0,65× 1,3 м)
Місце досліджень	Дальні печери, ділянка VIII, стінки-перегородки 1, 2
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 142.82 м, стелі – 144.62 м за б.ш.в., шурф: 0,12 м від рівня сучасної поверхні підлоги – материкова поверхня підлоги з щільного шару пісковику, вище якої – рихлий пісковик
Об'єкти	стінка-перегородка 1 у західній стіні ходу ділянки з брил пісковику; стінка-перегородка 2 у східній стіні ходу ділянки з пісковику, потинькованого цементним розчином
Матеріали	–
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/109: *Стрихар М. М.* Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської лаври. 1999 рік; *Стрихар М. М.* Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської Лаври. 1999 рік / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 102-117
Примітки	автором звіту місце досліджень помилково зазначене як Варязькі печери. Стінка-перегородка 2, можливо, зроблена для укріплення аварійної ділянки печерного ходу

99.10

Рік проведення	1999
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	спелеоархеологічне, архітектурно-археологічне обстеження, шурф 2 (0,78×1,0 м), шурф 3 (0,74×0,98 м), шурф 4 (0,38×0,85 м)
Місце досліджень	Дальні печери, ділянки VIII–IX, закладення 3
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	шурф 2: 0,32 м від рівня сучасної поверхні печери – під шаром рихлого пісковику – шар сірого піску (0,5-1 см); 0,33 м – щільний пісковик (материковий рівень); рівень підлоги – 143.80 м, стелі – 145.81 м за б.ш.в.; шурф 3: під плитою чавунної підлоги XIX ст. 0,1 м рихлого піску, під ним у щільному шарі материкового пісковику на рівні 0,46 м від підлоги XIX ст. – підлога ніші аркасолії; у шурфі 4 виявлене лише будівельне сміття XVIII–XIX ст., рівень підлоги – 144.01 м, стелі – 146.26 м за б.ш.в.
Об'єкти	закладення 3 з брил пісковику у східній стіні печерного ходу
Матеріали	чавунні плити підлоги XIX ст.; три мідні монети: «полушка» 1778 р., «копєйка» 1891 р., «копейка» 1898 р. (під чавунною плитою)
Джерела	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/109: *Стрихар М. М.* Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської лаври. 1999 рік; *Стрихар М. М.* Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської Лаври. 1999 рік / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 102-117
Примітки	автором звіту місце досліджень помилково зазначене як Варязькі печери. Закладення 3, можливо, зроблено для укріплення аварійної ділянки печерного ходу

99.11

Рік проведення	1999
Автор	Мовчан І. І.
Вид досліджень	шурфи 1-4*
Місце досліджень	вул. Лаврська, 27, сквер
Хронологія	XII–XIV ст.
Глибина, стратиграфія	шурф 1: під дерновим і мішаним гумусованим шарами (1,4 м) – інтенсивно гумусований ґрунт (0,6-0,7 м), насичений будівельним сміттям XVII–XVIII ст. з включенням глини, цем'янки і плінфи; нижче до материкового суглинку – гумусований шар (залишок первинного підґрунтя?); 2 м від с.д.п. – дно ями 3; 2,5 м від с.д.п. – загальна глибина шурфів
Об'єкти	котлован житла XIII–XIV ст., господарська яма XII–XIII ст. (шурф 6)
Матеріали	фрагменти кераміки XIII–XIV ст. (заповення котловану житла); уламки плінфи (господарська яма); фрагменти вінець керамічного посуду XII–XIII ст. (яма 3)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/23: *Мовчан І. І., Боровський Я. Є., Писаренко Ю. Г., Гончар В. М., Сиром'ятников О. К.* Звіт Старокиївської експедиції про розкопки у Цитадельному садку на Печерську у 1999 р.
Примітки	текст звіту відсутній, відомості наведені за його ілюстративним додатком, місце розкопок позначено як «Цитадельний садок на Печерську»

00.1

Рік проведення	2000
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (3,5×1,5 м)
Місце досліджень	пров. Лаврський, за 2,8 м від північного фасаду корп. № 19
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	2,0 м від с.д.п. – глибина шурфу; 3,5 м від с.д.п. – горизонтальне дно рову
Об'єкти	ґрунтова конструкція оборонної споруди – рів 1; менший за габаритами рів 2, викопаний у східній частині рову 1
Матеріали	зотліла деревина – рештки частоколу або дерев'яних конструкцій (заповнення рову 1); органічні рештки, фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. (заповнення рову 2); монета – коронний солід Яна-Казимира 1668 р. (дно рову 2)
Джерело	*Балакін С. А.* Археологічні пам'ятки Лаврського провулку // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні : Зб. наук. статей. – К. : ХІК, 2003. – Вип. 12. Часи козацькі. – С. 59-67
Примітки	рів 1, вірогідно, пов'язаний з фортифікаційними роботами 1679 р., коли козаками І. Самойловича були підсилені земляні укріплення Лаври. Менший за габаритами рів 2 пов'язаний із поновленням рову 1 після спорудження монастирських мурів на рубежі XVII–XVIII ст.

00.2

Рік проведення	2000
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	археологічний нагляд: котлован (6,5×18,2 м), траншея (2,2×38,2 м)
Місце досліджень	пров. Лаврський, будівля теплової підстанції № 255
Хронологія	XIV–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	2,0 м від с.д.п. – верхній горизонт лесу, близько 3,0 м від с.д.п. – глибина котловану; 1,8-2,2 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	ґрунтові конструкції двох жител XVII–XVIII ст.; рештки печі XIV–XV ст.; побутова яма XVI–XVII ст.; ділянка дороги XVII–XVIII ст.
Матеріали	фрагменти кухонного посуду XVII–XVIII ст. (заповнення жител); дрібні фрагменти різночасової кераміки (заповнення побутової ями)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2000/94: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження котловану та траншеї ТП-255 по Лаврському провулку у 2000 р.
Примітки	у котловані знаходяться цегляні короби та колодязі сучасного водогону. З метою з'ясування стратиграфічної ситуації під час нагляду за земляними роботами проведено зачистку стінок котловану та траншеї навколо нього

01.1

Рік проведення	2001
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (2,4×2,4 м), два зондажі (0,77×0,8 м та 0,8×1,5 м)
Місце досліджень	корп. № 21а, підлога під західною стіною
Хронологія	XVII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,9 м від с.д.п. – підошва фундаменту; 2 м від с.д.п. – глибина зондажу під західною стіною; 2,35 м від с.д.п. – підошва фундаменту; 2,6 м від с.д.п. – глибина зондажу під східною стіною
Об'єкти	три блоки мурування жовтою цеглою на цементно-вапняному розчині; підошва фундаменту
Матеріали	мідна монета Августа III 1754 р. (поблизу північного фасаду корпусу); маловиразні фрагменти кераміки XVII–XVIII ст.; фрагменти полив'яної кахлі XIX ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.
Примітки	шурф влаштовано з метою з'ясування причин просадки ґрунтової підлоги під західною стіною корпусу № 21а. Зондажі біля внутрішнього обрізу східної та західної стін приміщення зроблено для визначення глибини залягання фундаментів будівлі

01.2

Рік проведення	2001
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: котлован (6,0×18,0 м)
Місце досліджень	корп. № 4, північний фасад
Хронологія	XII – початок XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,2-0,3 м від с.д.п. – горішня площина фундаментів споруди XVIII ст.; котлован: під асфальтовим покриттям та піщано-щебневою підсипкою – шар мішаного ґрунту XII–XIX ст. (0,9 м); під ним – однорідний неушкоджений шар (1,4-1,6 м); 1,2 м від с.д.п. – розвал печі; 2,8-3,2 м від с.д.п. – материковий рівень; 3,5 м від с.д.п. – глибина котловану
Об'єкти	яма неправильної форми з плоским дном – підкліт господарської або житлової споруди XIII–XIV ст.; рештки печі (східна бровка котловану); льох XVIII – початку XIX ст. (північний кут котловану); рештки підмурків квадратної споруди XVIII ст. (за межами котловану, паралельно північному фасаду корп. № 4)
Матеріали	цілі та фрагментовані скляні посудини (винні, аптечні пляшки), кераміка XVIII – початку XIX ст. (заповнення льоху); дрібні уламки полив'яної кераміки XVIII ст., фрагменти посуду XV–XVI ст., фрагменти амфор, фрагменти кераміки давньоруського часу, уламки плінфи
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.
Примітки	дослідження проведені під час ремонтно-реставраційних робіт в районі просадки ґрунту над підземною спорудою № 4. У котловані, влаштованому для реставрації цієї споруди, зачищено північну та частину східної стінок

01.3

Рік проведення	2001
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	12 шурфів площею від 0,7 до 1,5 м^2
Місце досліджень	корп. № 7: шість шурфів – зовні, на ділянках західного (шурф 8), східного (шурфи 7, 7а, 9) та південного (шурфи 10, 10а) фасадів, решта – у підвальних приміщеннях північної частини корпусу
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	186.02–186.68 за б.ш.в. – п'яти фундаментів і загальна глибина шурфів; 188,65 м – рівень відмостки корпусу
Об'єкти	п'яти фундаментів XVIII ст.
Матеріали	монета – «копєйка» 1832 р. (шурф 7а); уламок підтрикутної плінфи з фрагментами літер (шурф 7); пошкоджена чавунна плита з пам'ятним написом 1904 р. (шурф 9)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.
Примітки	шурфи закладено для обстеження технічного стану фундаментів корп. № 7, у жодному з них культурного шару in situ не зафіксовано

01.4

Рік проведення	2001
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,45×60,0 м)
Місце досліджень	корп. № 24, паралельно східному фасаду
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,15 м від с.д.п. – фрагмент мурування; 0,5 м від с.д.п. – загальна глибина траншеї
Об'єкти	фрагмент мурування склепінчастого входу до підземної споруди XIX ст. з жовтої цегли на вапняно-цементному розчині (східна бровка); склепінчастий вхід до підземної споруди (на рівні цокольної частини фундаментів південного фасаду корп. № 21)
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.
Примітки	земляні роботи пов'язані з прокладкою електрокабелю

01.5

Рік проведення	2001
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,5×76 м)
Місце досліджень	між західним кутом корп. № 39 і східним кутом корп. № 54
Хронологія	XVII–XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	0,6-0,7 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	маловиразні фрагменти кераміки XVII–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.
Примітки	у стінках траншеї фіксувався мішаний перевідкладений ґрунт з домішкою будівельного сміття

01.6

Рік проведення	2001
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,4-0,5×150,0 м)
Місце досліджень	корп. № 3, контур підмурків
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,3 м від с.д.п.
Об'єкти	квадратна підземна споруда XVIII ст. (?) з жовтої цегли на цементно-вапняному розчині (поблизу південно-західного кута корпусу)
Матеріали	фрагментовані верхні частини двох кухонних горщиків XVII–XVIII ст., уламки полив'яних мисок XVIII–XIX ст., численні фрагменти карнизних та коробчастих полив'яних кахлів XVIII ст. із рослинним або рослинно-геометричним орнаментом (на схід від споруди); фрагменти тиньку з рештками фресок (південний фасад корпусу)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.
Примітки	земляні роботи пов'язані з укріпленням фундаментів корп. № 3

01.7

Рік проведення	2001
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,4×64,0 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, північний фасад
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,2-0,3 м від с.д.п. – фрагмент мурування; 0,6 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	фрагмент мурування з пласкої жовтої та коричневої цегли, зміцненого згори цементною стяжкою
Матеріали	сильно корозовані залізні фрагменти оковки та завіса від воріт, уламок чавунної огорожі з геометричним орнаментом XVIII–XIX ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.
Примітки	фрагмент мурування, за поздовжньою віссю перпендикулярний до траси траншеї, є південною ділянкою підземної споруди № 25, розташованої на північний захід від Троїцької церкви

01.8

Рік проведення	2001
Автор	Стрихар М. М.
Вид досліджень	шурф 1 (1,1×1,1 м), шурф 2 (1,5×2,0 м), шурф 3 (0,7×1,7 м)
Місце досліджень	корп. № 31, підвал
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,07 м від ґрунтової підлоги – підлога XIX ст., 1,3 м від підлоги – глибина шурфу 1; 0,15 м від ґрунтової підлоги – підлога XVII–XVIII ст. (шурф 2); 0,2 м від підлоги – глибина шурфу 3
Об'єкти	фундаменти з пісковику та червоної цегли на вапняному розчині; фундаментний рів; фрагмент підлоги XIX ст. з червоної цегли (шурф 1); фрагменти цегляної підлоги кінця XVII – початку XVIII ст. (шурфи 2, 3)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-666: *Стрихар М. М.* Звіт про архітектурно-археологічні дослідження підземної споруди № 28 під корпусом № 31 НКПІКЗ
Примітки	роботи проводилися в рамках архітектурно-археологічного обстеження підземної споруди № 28 у підвалі корп. № 31

02.1

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	розкоп 2 (4,0×4,0 м)
Місце досліджень	корп. № 4, північний фасад
Хронологія	XIV–XV ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від с.д.п. – шар мішаного гумусованого ґрунту сучасного походження; 0,4 м – 1 м від с.д.п. – шар XVII–XVIII ст.; 1-1,3 м від с.д.п. – шар (0,6-0,8 м) слабогумусованого лесоподібного суглинку (підґрунтя); 1,2-1,4 м від с.д.п. – шар з окремими знахідками ранньозалізного часу; 1,9 м від с.д.п. – верхній рівень материкового лесу; 2,3 м від с.д.п. – глибина розкопу
Об'єкти	господарські ями 1-4 XIV–XV ст., XVII–XVIII ст.
Матеріали	кістки тварин, кістки та луска риб, уламки плінфи, фрагменти керамічного посуду XIV–XV ст. (на дні ями 1 – фрагментовані нижня частина червоноглиняної корчаги та великий кухонний горщик), фрагменти від 50-60 керамічних посудин XVII–XVIII ст. (заповнення ями 1); кістки тварин, кістки та луска риб, фрагменти керамічних, скляних та металевих виробів XVII–XVIII ст. (заповнення ями 2); дрібні фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. (заповнення ями 4); фрагментована верхня частина ліпного горщика ранньозалізного часу, стулка Unio, фрагменти печини
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2002/24: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2002 р.
Примітки	дослідження проведені у зв'язку з ремонтними роботами підземної споруди XVIII ст.

02.2

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,0-1,2×1,9-2,0 м), шурф 2 (0,9-1,3×1,2 м), шурф 3, траншея (1,0×170,0 м)
Місце досліджень	Онуфріївська вежа, південний бік
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від с.д.п. – підмурки вежі; 2,4 м від с.д.п. – підошва фундаментів вежі; 2,5 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 1,6 м від с.д.п. – підошва фундаментів котельні; 3,2 м від с.д.п. – підошва монастирських мурів; 2,0-2,2 м від с.д.п. – шар суцільного будівельного сміття та щебеню; 3,4 м від с.д.п. – глибина шурфу 2; 3,8 м від с.д.п. – підошва фундаментів монастирських мурів; 4,8 м від с.д.п. – підошва підмурків; 5,2 м від с.д.п. – материковий лес; 5,6 м від с.д.п. – глибина шурфу 3; 0,9 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	фундаменти вежі, верхню частину яких складено бутовим каменем великого розміру, нижню – цеглою на вапняному розчині; фундаменти монастирських мурів
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2002/24: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2002 р.
Примітки	дослідження виконувалися у зв'язку з розробкою проекту реставрації Онуфріївської вежі й були спрямовані на з'ясування конструкції та технічного стану підмурків споруди

02.3

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (2,8×4,2 м), шурф 2 (1,5×1,8 м)
Місце досліджень	корп. № 3, південно-західний кут
Хронологія	XVII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,3-0,4 м від с.д.п. – кладка кам'яних підмурків; на яких – рештки водостоку; 0,8 м від с.д.п. – ділянка відмостки; 1 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 1,5 м від с.д.п. – глибина шурфу 2
Об'єкти	рештки кам'яних підмурків дзвіниці XVII–XVIII ст.; відмостка з уламків червоної цегли XVII ст.; рештки водостоку XVIII–XIX ст. з жовтої цегли (шурф 1); блок мурування з жовтої цегли на вапняному розчині – ділянка східної стіни підвалу XVIII–XIX ст. (шурф 2)
Матеріали	уламок полив'яної миски XVII–XVIII ст., дві монети – «деньга» 1738 р., «копєйка» 1842 р. (підмурки), побутові та будівельні (коробчасті та карнизні) кахлі, кераміка XVIII ст. (мішаний ґрунт шурфу 1)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2002/24: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2002 р.
Примітки	дослідження виконувалися у зв'язку з роботами щодо підсилення фундаментів корп. № 3

02.4

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 4 (2,8×4,2 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, південна стіна південного бічного вівтаря (Козьми і Даміана)
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	0,35 м від с.д.п. – верхня площина підмурків; 1,8 м від с.д.п. – п'ята фундаментів; 2,35 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	три ряди кладки з плінфи на цем'янковому розчині – фрагмент давньоруського мурування
Матеріали	фрагмент вінця ліпного горщика ранньозалізного часу
Джерело	КПЛ-А-НДФ-689: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічного нагляду за виконанням шурфів у церкві Спаса на Берестові у 2002 р.
Примітки	шурф закладений у рамках розвідкових архітектурно-археологічних досліджень церкви з метою з'ясування сучасного технічного стану та конструктивних параметрів підмурків будівлі храму

02.5

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 7 (2,1×2,5 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, змикання центральної та північної апсид (у межах розкопу 1989 р.)
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	під 0,25 м цементної підготовки відмостки – шар світлого консерваційного піску (0,6-0,8 м); нижче, до 1,22 м від с.д.п. – шар мішаного гумусованого ґрунту, насиченого різночасовим будівельним сміттям; 1 м від с.д.п. – п'ята давньоруських фундаментів; 1,5 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	блок давньоруського мурування – рештки хрещатого стовпа
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-689: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічного нагляду за виконанням шурфів у церкві Спаса на Берестові у 2002 р.
Примітки	шурф закладений у рамках розвідкових архітектурно-археологічних досліджень церкви з метою з'ясування сучасного технічного стану та конструктивних параметрів підмурків будівлі храму

02.6

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 8 (1,0×2,0 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, центральна частина прясла північної стіни Володимирського бічного вівтаря
Хронологія	XI ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	під 0,4 м цементної відмостки – шар мішаного гумусованого ґрунту із домішкою різнорідного будівельного сміття; нижче – лінза (0,2-0,3 м) подрібнених будівельних матеріалів (уламки плінфи, цементного розчину), що примикала до реставраційної кладки 1909–1913 рр. і сформувалася внаслідок цих робіт; далі – шар мішаного, неоднорідного за складом гумусованого ґрунту, яким засипано траншею після завершення ремонтних робіт; 1,45 м від рівня відмостки – п'ята підмурків; 1,85 м від рівня відмостки – глибина шурфу
Об'єкти	перекритий рядом плінфи прошарок бутового каменю на цем'янковому розчині – верхня частина підмурків XI ст.; реставраційна кладка жовтою цеглою на цементному розчині, зовні потинькована цементним розчином «під рукавицю»
Матеріали	окремі людські кістки
Джерело	КПЛ-А-НДФ-689: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічного нагляду за виконанням шурфів у церкві Спаса на Берестові у 2002 р.
Примітки	шурф закладений у рамках розвідкових архітектурно-археологічних досліджень церкви з метою з'ясування сучасного технічного стану та конструктивних параметрів підмурків будівлі храму. Людські кістки є рештками численних поховань, зруйнованих під час робіт 1909–1913 рр.

02.7

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 11 (0,7×1,5 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, північно-східний кут притвору XVII–XVIII ст.
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	1,6 м від сучасної підлоги – п'ята підмурків західної стіни; 1,95 м від рівня підлоги церкви – підошва фундаментів північної стіни притвору; 2,2 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	підмурки північної стіни підкріплені реставраційним мурованим блоком з жовтої цегли на цементному розчині; фундаменти західної стіни змуровані із застосуванням бутового каменю та фрагментованої плінфи
Матеріали	фрагменти фресок XVII–XVIII ст., близько 10 уламків плінфи, уламки двох сильно корозованих залізних виробів, два ковані залізні цвяхи від домовин; поодинокі людські кістки
Джерело	КПЛ-А-НДФ-689: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічного нагляду за виконанням шурфів у церкві Спаса на Берестові у 2002 р.
Примітки	шурф повністю знаходився у площі реставраційної траншеї початку XX ст., засипаної після ремонтних робіт мішаним, але відносно чистим лесовим ґрунтом

02.8

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 13 (2,1×2,1 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, пілон північної стіни центральної апсиди церкви
Хронологія	XI ст.
Глибина, стратиграфія	1,74 м від с.д.п. – підошва підмурків пілону; 1,44 м від с.д.п. – підошва стіни центральної апсиди; 0,5-0,6 м–1,4 м від с.д.п. – яма; 1,75 см від сучасної підлоги церкви – рештки кістяка; 2-2,25 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	фундаменти пілону, посилені мурованим блоком з жовтої цегли у результаті ремонтних робіт 1909–1913 рр.; яма з прямовисною південною стінкою – ділянка реставраційного рову
Матеріали	спеціально впорядкований будівельний матеріал давньоруського часу: ціла та фрагментована плінфа, бутовий камінь зі слідами цем'янкового розчину, великі фрагменти цем'янкового та вапняного розчинів (заповнення ями); рештки посткраніального скелета (під підошвою північної стіни центральної апсиди); розрізнені людські кістки; фрагмент голосника
Джерело	КПЛ-А-НДФ-689: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічного нагляду за виконанням шурфів у церкві Спаса на Берестові у 2002 р.
Примітки	шурф закладений у рамках розвідкових архітектурно-археологічних досліджень церкви з метою з'ясування сучасного технічного стану та конструктивних параметрів підмурків будівлі храму

02.9

Рік проведення	2002
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 14 (0,8×2,35 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, пілон північної стіни центральної апсиди
Хронологія	XI–XIII ст., XIV ст.
Глибина, стратиграфія	на рівні сучасної підлоги церкви – верхня площина давньоруських підмурків; 1,44 м від с.д.п. – підошва бутових фундаментів XI ст.; 1,75 м від с.д.п. – західна частина прямокутної могильної ями поховання 2; 2 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	підмурки південної стіни центральної апсиди, з південного боку підкріплені реставраційним мурованим блоком з жовтої цегли; поховання 1, 2; рештки поховань
Матеріали	рештки кістяка (немовля), клаптики зотлілої тканини (поховання 1); рештки жіночого кістяка та парчевого одягу у перевідкладеному стані (поховання 2); розрізнені людські кістки, фрагмент ліпної посудини ранньозалізного часу, фрагмент керамічного вінця XII–XIII ст., фрагмент вінця горщика XIV ст., сильно корозовані два залізні ковані цвяхи, уламок ножа
Джерело	КПЛ-А-НДФ-689: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічного нагляду за виконанням шурфів у церкві Спаса на Берестові у 2002 р.
Примітки	шурф закладений у рамках розвідкових архітектурно-археологічних досліджень церкви з метою з'ясування сучасного технічного стану та конструктивних параметрів підмурків будівлі храму

02.10

Рік проведення	2002
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	розкоп (9,0×9,5 м), траншея 1 (0,3×107,0 м), траншея 2 (0,6×16,0 м)
Місце досліджень	башта Кущника, 2,4-4,5 м від південного фасаду монастирських мурів XVIII ст.
Хронологія	XVII–XVIII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	2 м від с.д.п. – дно ями 1; 1,3 м від с.д.п. – дно ями 2; 1,7 м від с.д.п. – рештки водогону XIX ст.; 3,1 м від с.д.п. – глибина розкопу (котловану); 0,7-0,8 м від с.д.п. – глибина траншеї 1; 0,6-1,0 м від с.д.п. – глибина траншеї 2
Об'єкти	яма 1, яма 2, стовпчик цегляного мурування з жовтої цегли на вапняно-піщаному розчині – рештки водогону XIX ст.
Матеріали	дрібні фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. (заповнення ями 1, траншея 1); кістки тварин, фрагментований кухонний горщик та великий уламок верхньої частини полив'яної макітри XVII–XVIII ст. (заповнення ями 2); фрагментований кухонний горщик, нижня частина миски, великий уламок миски-покришки XVIII ст. (траншея 2)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2002/118: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Мазур В. О.* Звіт про результати археологічних досліджень котловану кав'ярні біля башти Кущника Києво-Печерської лаври у 2002 р.
Примітки	дослідження проводились у котловані, виритому для фундаменту кав'ярні

02.11

Рік проведення	2002
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф (1,1×3,8 м), зондаж
Місце досліджень	башта Кущника, 8,0 м на схід, під внутрішнім обрізом монастирських мурів
Хронологія	XIV–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	2,1 м від с.д.п. – глибина шурфу, 3,5 м від с.д.п. – глибина зондажу в його центральній частині
Об'єкти	–
Матеріали	кістки тварин, фрагменти горщиків XIV–XVI ст., фрагменти керамічного та скляного (27 екз.) посуду XVII–XIX ст., ціла та фрагментована підлогова плитка, близько 50 уламків коробчастих кахель XVIII ст., чотиригранний багнет XIX ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2002/118: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Мазур В. О.* Звіт про результати археологічних досліджень котловану кав'ярні біля башти Кущника Києво-Печерської лаври у 2002 р.
Примітки	на всю глибину в шурфі фіксувався мішаний ґрунт, інтенсивно насичений будівельним сміттям та перевідкладеним матеріалом

03.1

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,4×1,4 м), шурф 2 (1,0×1,2 м) шурф 3 (0,6×1,0 м), шурф 4 (0,75×0,9 м)
Місце досліджень	корп. № 8
Хронологія	XVIII, XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,9 м нижче рівня підлоги – підземна споруда (підвал); 0,9-1,0 м нижче рівня підлоги – глибина шурфу 1
Об'єкти	решткиопалювальної печі-грубки XIX ст. (шурф 2); підвальне приміщення з циліндричним склепінням, складене жовто-сірою цеглою на вапняному розчині; склепінчастий тунель зі складеними цеглою і зовні отинькованими сходинками – вхід у підвал; склепінчастий хід за лінією східної стінки приміщення
Матеріали	фрагменти керамічного та скляного посуду, коробчастої та карнизної кахлі, віконних шибок, дві керамічні люльки, три глазуровані керамічні розетки, численні уламки ліпного архітектурного декору другої половини XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	шурфи 1, 2 були закладені для вивчення підземної споруди, виявленої під час ремонту корп. № 8. Для з'ясування характеристики підмурків цього приміщення були влаштовані шурф 3 (біля північно-східного кута підвалу) та шурф 4 (біля південно-східного кута)

03.2

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	траншеї 1, 2 (1,0×8,0 м)
Місце досліджень	корп. № 3, південно-східний кут
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,3-0,5 м від с.д.п. – верхня площина кам'яних підмурків; 1,2-1,3 м від с.д.п. – глибина траншей
Об'єкти	підмурки в три яруси з великих блоків каменю, нижній ряд кладки яких покладено безпосередньо на вирівняний лесовий ґрунт; ділянка давньої цегляної відмостки, кладку якої виконано різнорідною цеглою повторного використання, ретельно підігнаною одна до одної і до зовнішнього контуру кам'яної кладки підмурків
Матеріали	фрагменти керамічних вінець XIV–XVI ст. (траншея 1); монета – мідний литовський солід 1666 р. (між цеглинами відмостки)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	рештки кам'яних підмурків початку XVIII ст. були виявлені 2002 р. під час благоустрою південного фасаду корп. № 3. За допомогою траншей із західного (траншея 1) та східного (траншея 2) боків кладки вдалося з'ясувати розміри вцілілої ділянки фундаментів. Об'єкт слід пов'язувати з недобудованою лаврською дзвіницею 1707 р.

03.3

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (0,9-0,6×1,4 м), шурф 2 (1,0×1,5 м), шурф 3 (0,7×1,4 м)
Місце досліджень	церква Свв. Антонія і Феодосія Печерських із Трапезною палатою, підвал
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,1 м від рівня підлоги – верхня площина підмурків потужністю 0,8 м; 1,5 м від рівня підлоги – глибина шурфу 1; 0,4-0,9 м від рівня підлоги – шар мішаного ґрунту та різнорідного будівельного сміття, під яким – рештки перевідкладеного згарища (1,1-1,3 м); нижче – грунтова засипка фундаментного рову, дно якого зафіксоване на лінії підмурків загальною потужністю 4 м; 4,6 м від рівня підлоги – глибина шурфу 2; під бетонною підготовкою підлоги підвалу (0,4 м) шурфу 3 – склепіння підземної споруди; 2,1 м від рівня сучасної підлоги підвалу – цегляна вимостка підлоги підземної споруди
Об'єкти	мурований цеглою склепінчастий хід – підземна споруда; цегляна вимостка – підлога ходу (шурф 3); підмурки споруди із світло-коричневої та рожевої цегли, зовні отиньковані «під рукавицю» вапняним розчином (шурфи 1-3)
Матеріали	кістки тварин, деревина, фрагменти керамічного посуду (горщиків, глечиків, покришок, макітер, мисок, тарілок, кухлів, ваз, чарок) та будівельної кераміки XVIII–XIX ст. (карнизні та коробчасті кахлі, повний профіль керамічного карнизу), фрагмент керамічної іграшки; фрагмент кухля (?) з наліпним декором у вигляді стилізованого людського обличчя (шар згарища шурфу 2)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	шурф 3 повністю вписався в об'єм невідомої раніше підземної споруди (решток однієї з гілок мережі опалювальних каналів кінця XIX – початку XX ст.)

03.4

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 4 (0,85×1,5 м), шурф 5 (0,9×1,25 м), шурф 6 (0,6-0,95×1,6 м), шурф 7 (два зондажі 0,3×0,3 м)
Місце досліджень	церква Свв. Антонія і Феодосія Печерських із Трапезною палатою, підвал
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,2-0,4 м від рівня підлоги підвалу – глибина підошви стрічкових підмурків, на 0,3-0,6 м нижче – підошва пілястр; 1 м від рівня підлоги – глибина шурфу 4; 1-1,3 м від рівня підлоги – глибина шурфу 5; 1,0-1,1 м від рівня підлоги – глибина шурфу 6; 0,9 м від рівня підлоги – глибина шурфу 7
Об'єкти	мурування стін, виконане хрестовою кладкою з сіро-жовтої цегли на вапняному розчині, яке без конструктивних змін переходить у мурування стрічкових фундаментів, складених з тих самих будівельних матеріалів; базові частини внутрішніх пілястр корпусу (шурфи 4-6); фундаменти пілонів (шурф 7)
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	шурфи закладено з метою з'ясування характеристики і технічного стану фундаментів будівлі

03.5

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,2–2,15 ×52 м)
Місце досліджень	Аннозачатіївська церква, вздовж північного фасаду
Хронологія	XVII–XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	0,5 (західна ділянка) – 1,5-1,6 м (східна ділянка) від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	дрібні і перевідкладені фрагменти скляного та керамічного посуду XVII–XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	траншею вирито для влаштування нової відмостки будівлі церкви

03.6

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (1,4×1,5 м)
Місце досліджень	корп. № 11а, північний фасад
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від с.д.п. – сучасна цегляна кладка; 2,95 м від с.д.п. – п'ята фундаментів корпусу загальною потужністю 3,35 м; 3,5 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	стрічка цегляної кладки з сучасної цегли; цегляні фундаменти північної стіни корпусу
Матеріали	фрагменти керамічних та скляних виробів XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	шурф закладено в процесі ремонту корп. № 11а

03.7

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження: розчищення фундаментів
Місце досліджень	корп. № 4, 11,9 м від північного фасаду
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	фундаменти розчищені на глибину 0,3 м від с.д.п.
Об'єкти	фундаменти Г-подібних обрисів (нижня частина стінової кладки?), складені жовтою цеглою на вапняно-цементному розчині
Матеріали	фрагмент світлоглиняної полив'яної орнаментованої покришки глечика
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	фундаменти є рештками однієї з підземних споруд, збудованих у XVIII–XIX ст. позаду корп. № 4

03.8

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (0,9-1,4×3,1 м), зондажі
Місце досліджень	корп. № 21, 4,5 м від південного фасаду
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1 м від с.д.п. – глибина шурфу;1,6-1,7 м від верхньої площини кладки підмурків – глибина зондажів
Об'єкти	фундаментна стрічка з жовто-сірої цегли, переважно вторинного використання, на вапняно-піщаному розчині; рештки поперечної стінки, що відходила від основної фундаментної стрічки під прямим кутом; окремий блок мурування з цегли на вапняно-глиняному розчині (можливо, для спорудження печі)
Матеріали	фрагменти полив'яної кераміки другої половини XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	ділянку фундаментної стрічки виявлено під час виконання робіт із благоустрою території між корп. № 4 та № 21. Виявлений об'єкт є рештками однієї з господарських споруд, збудованих протягом XVIII ст. позаду корп. № 4 і розібраних у XIX ст.

03.9

Рік проведення	2003
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (0,7×1,0 м), шурф 2 (0,8×0,9 м), шурф 3 (0,5×0,9 м)
Місце досліджень	корп. № 13, підвал
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,25 м від рівня цегляної підлоги підвалу – фундаменти споруди (шурф 1); 0,4-0,5 м від рівня цегляної підлоги підвалу – підошви фундаментів пілястри (шурф 2); 0,6 м – глибина шурфів 1, 2; 1,1 м – глибина шурфу 3
Об'єкти	цегляні фундаменти північно-східної стіни; підмурки пілястри північно-західної стіни з уламків червоної цегли на вапняному розчині
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.
Примітки	шурфи влаштовано для з'ясування технічних характеристик підмурків будівлі

03.10

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 2 (1,0×1,0 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, зовні східних підмурків нартекса XI–XII ст.
Хронологія	XI–XII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	0,9-1,0 м від с.д.п. – реставраційний горизонт початку XX ст.; 1,35 м від с.д.п. – цегляна викладка; 1,4 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	давньоруські фундаменти; викладка, щонайменше з двох жовтих цеглин, покладених пласким боком безпосередньо на ґрунт
Матеріали	декілька уламків плінфи
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для вивчення конструктивних характеристик давньоруських підмурків східної стіни північного (Володимирського) бокового вівтаря церкви Спаса на Берестові

03.11

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 3 (1,3×1,3 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, північно-західний кут Володимирського приділу
Хронологія	XI–XII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	0,6 м від рівня ґрунтової підлоги – бутові підмурки XI–XII ст. змінилися реставраційною кладкою початку XX ст.; 1,07 м від ґрунтової підлоги – підошва відреставрованих фундаментів; 1,4 м – глибина шурфу
Об'єкти	давньоруські фундаменти; отинькована реставраційна кладка з жовтої цегли на цементному розчині початку XX ст.
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для вивчення конструктивних характеристик давньоруських підмурків західної стіни північного (Володимирського) бокового вівтаря церкви Спаса на Берестові

03.12

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 6 (1,4×1,5 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, північно-східний кут Володимирського приділу
Хронологія	XI–XII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	з рівня ґрунтової підлоги – верхня площина фундаментів XI–XII ст., на глибині 0,44-0,45 м від неї – ребро ґрунтового рову підмурків; 1,05 м від ґрунтової підлоги – дно ніші для мощей; 1,25 м від ґрунтової підлоги – підошва відреставрованих фундаментів; 1,4 м – глибина шурфу
Об'єкти	прямокутна ніша для мощей (товща фундаментної стрічки XI–XII ст.); давньоруські фундаменти; реставраційна кладка з жовтої цегли на цементному розчині
Матеріали	поодинокі людські кістки
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для вивчення конструктивних характеристик давньоруських підмурків східної стіни північного (Володимирського) бокового вівтаря церкви Спаса на Берестові та для з'ясування характеру реставраційних робіт початку XX ст.

03.13

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 7 (0,5×1,1 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, внутрішній обріз західної стіни нартекса XI–XII ст.
Хронологія	XI–XII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	з рівня ґрунтової підлоги – верхня площина фундаментів XI–XII ст., вище якої, у відшаруваннях тиньку північної стіни приділу – два ряди реставраційної кладки з жовтої цегли; 0,8 м – глибина шурфу
Об'єкти	давньоруські фундаменти; реставраційна кладка з жовтої цегли на цементному розчині
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для вивчення конструктивних характеристик давньоруських підмурків західної стіни північного (Володимирського) бокового вівтаря церкви Спаса на Берестові та з'ясування характеру реставраційних робіт початку XX ст.

03.14

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 8 (0,5×3,4 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, внутрішній обріз східних фундаментів нартекса XI–XII ст.
Хронологія	XI–XII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	під цементною підлогою – верхня площина фундаментів східної стіни XI–XII ст.; 0,5 м – глибина шурфу
Об'єкти	давньоруські фундаменти східної стіни; реставраційна кладка; два фрагменти поперечних фундаментів
Матеріали	кородований кований цвях
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для вивчення конструктивних характеристик давньоруських підмурків східної стіни північного (Володимирського) бокового вівтаря церкви Спаса на Берестові

03.15

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 5 (1,3×7,25 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, центральна апсида
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	1-1,6 м від рівня ґрунтової підлоги церкви
Об'єкти	північна прикладка з великого бутового каменю та уламків плінфи на цем'янковому розчині; південна прикладка з бутового каменю середніх розмірів та уламків плінфи на цем'янковому розчині
Матеріали	кістки зруйнованих поховань, уламки плінфи, шматки видаленої під час реставрації початку XX ст. підошви давньоруських фундаментів, фрагмент шиферного карнизу XI–XII ст.; фрагменти ліпної кераміки ранньозалізного часу
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для вивчення прямокутних прикладок з внутрішнього боку підкупольних стовпів центральної нави церкви Спаса на Берестові. Під час зачистки західної бровки траплялися фрагменти культурного шару ранньозалізного часу

03.16

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 9 (3,78 м^2)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, південно-західний підкупольний стовп давньоруського наосу
Хронологія	XI–XII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	1,4 м від рівня ґрунтової підлоги – підошва давньоруських підмурків; 1,6 м від рівня ґрунтової підлоги – прошарок реставраційного горизонту початку XX ст.
Об'єкти	давньоруські фундаменти; реставраційна цегляна кладка потужністю від 9-10 до 14 рядів мурування
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для з'ясування технічних параметрів ремонтних робіт 1909–1913 рр. та перевірки можливої наявності на цій ділянці решток поперечної перев'язочної стрічки XI–XII ст.

03.17

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 10 (1,0×1,9 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, центр давньоруського нартекса
Хронологія	VI–IV ст. до н.е. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	0,5-0,6 м від с.д.п. – фрагментарні рештки природної стратиграфічної колонки (нижня частина гумусу) із знахідками ранньозалізного часу; 0,6 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	–
Матеріали	дрібні фрагменти печини, ліпної кераміки ранньозалізного часу
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений для перевірки стратиграфічної ситуації ділянки пам'ятки, яка могла опинитися за межею реставраційних траншей 1909–1913 рр.

03.18

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 1 (1,5×2,1 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, між фундаментами давньоруського нартекса та східним обрізом фундаментів сходів
Хронологія	XI–XII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	0,9-1,8 м від рівня ґрунтової підлоги – глибина шурфу
Об'єкти	давньоруські фундаменти; реставраційна цегляна кладка
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений з метою вивчення бутових підмурків сходів на хори церкви

03.19

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 4 (1,3×2,5 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, між східним обрізом підмурків сходів на хори і внутрішнім обрізом східної фундаментної стрічки нартекса XI–XII ст.
Хронологія	XI–XII ст.
Глибина, стратиграфія	1,12 м від с.д.п. – прошарок щебенево-цементної суміші (реставраційне втручання початку XX ст.); 1,4 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	давньоруські фундаменти
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	шурф закладений з метою вивчення бутових підмурків сходів на хори церкви Спаса на Берестові та трикутної прикладки у північно-східному куті сходової вежі

03.20

Рік проведення	2003
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	шурф 11 (1,31×2,0 м)
Місце досліджень	церква Спаса на Берестові, західний портал притвору XVII ст.
Хронологія	XVII ст., початок XX ст.
Глибина, стратиграфія	0,4-0,6 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	регулярна реставраційна кладка з жовтої цегли на вапняно-цементному розчині
Матеріали	рештки поховань
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.
Примітки	жодних ознак фундаментної кладки XI–XII ст. у шурфі не зафіксовано. Людські рештки належть похованням, зруйнованим під час реставраційних робіт П. П. Покришкіна на початку XX ст.

04.1

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурфи 1, 2 (1,0×1,2 м)
Місце досліджень	корп. № 71, уздовж північної стіни
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,25 м від с.д.п. – шар перевідкладеного ґрунту (0,65 м) з будівельним сміттям; 0,9-1,5 м від с.д.п. – слабогумусований ґрунт (0,5-0,6 м) – рештки природної стратиграфічної колонки; 1,1–1,4 м від с.д.п. – перевідкладені кістки; 1,45 м від с.д.п. – материковий рівень; 1,5 м від с.д.п. – глибина шурфів
Об'єкти	рештки поховань
Матеріали	кістки посткраніального скелета, три черепа, фрагменти керамічного посуду XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	кістки є рештками поховань воскресенського некрополя XVII–XVIII ст., які були зруйновані під час спорудження келій Гостиного двору у 1904 р.

04.2

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,0×65,0 м), зондажі 1-4
Місце досліджень	корп. № 71, уздовж південного фасаду
Хронологія	XII–XIII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під сучасною відмосткою (0,3-0,4 м) – шар (0,7-0,9 м) перевідкладеного мішаного слабогумусованого ґрунту; 1,2-1,3 м від с.д.п. – жовто-сірий материковий лесоподібний суглинок (зондажі 1, 2); під сучасною відмосткою подвір'я – яма (зондажі 3, 4); 0,9-1,0 м від с.д.п. – глибина зондажів
Об'єкти	яма; рештки напівзруйнованого ґрунтового поховання (зондаж 2); рештки зруйнованих поховань (зондажі 3, 4)
Матеріали	розрізнені кістки, фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. (зондажі 1, 2); кістки з поховання, декілька уламків стінок давньоруських кухонних горщиків та плінфи (зондаж 2); численні фрагменти кераміки XVII–XVIII ст., кісток тварин, уламок давньоруської плінфи, фрагмент верхньої частини масивної ліпної посудини (типу корчаги) XIII–XIV ст. (зондажі 3, 4)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	дослідження проводились під час ремонту корп. № 71

04.3

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,0×70,0 м)
Місце досліджень	корп. № 71, уздовж північного фасаду
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	по всій довжині північної бровки – суцільна товща мішаного гумусованого ґрунту, інтенсивно насиченого будівельним сміттям, людськими кістками; під шаром сучасного асфальту біля північно-західного кута корпусу – горизонт давнього бутового мощення (бруківки) подвір'я; 1,35 м від с.д.п. – підошва підмурків корпусу; 1,4 м від с.д.п. – глибина траншеї. На окремій ділянці присутній давньоруський шар
Об'єкти	рештки напівзруйнованого склепінчастого перекриття – підпружна арка (у товщі мурування північних підмурків); фундаменти корпусу з уламків різнорідної цегли на вапняно-глиняному розчині; сліди могильних ям; бруківка
Матеріали	фрагменти вінець горщиків XII–XIII ст., фрагменти керамічного посуду XVII–XVIII ст., мідний натільний хрест XVII–XVIII ст., ушкоджена неполив'яна керамічна люлька XVIII ст. із штампованим орнаментом, мідна монета – «2 копєйкі» 1904 р., жовта цегла зі штампом, людські кістки, рештки спорохнявілих домовин з кородованими залізними цвяхами
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	дослідження проводились під час ремонту корп. № 71. Виявлені могильні ями були зруйновані в процесі будівництва корпусу

04.4

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 1 (1,4×1,4 м)
Місце д	осліджень корп. № 33, 25 м на схід від північного фасаду
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,65 м від с.д.п. – кладка стіни монастирських мурів переходить у кладку підмурків, простежених на 1,85 м від с.д.п. (західна частина шурфу) та 1,45 м від с.д.п. (східна частина шурфу), 3,5 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	горизонтальний цегляний блок кладки підмурків
Матеріали	численні екземпляри т.зв. «лаврської» жовто-сірої пласкої цегли, брунатна цегла рубежу XVII–XVIII ст., незначна кількість крихкої червоної цегли (перевідкладений мішаний ґрунт на всю глибину шурфу)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	дослідження проводились у рамках інженерно-геологічного вивчення підмурків південного фасаду монастирських мурів Києво-Печерської лаври

04.5

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 2 (0,8×0,8 м)
Місце досліджень	Оглядовий майданчик, підвал (підземна споруда № 10)
Хронологія	XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	2,9 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	фрагмент коробчастої кахлі з рельєфним підполив'яним орнаментом, фрагмент підлогової плитки, поодинокі уламки керамічного посуду та гутного скла XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	дослідження проводились у рамках інженерно-геологічного вивчення підмурків південного фасаду монастирських мурів

04.6

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження котловану 1 (20,0×45,0 м), котловану 2 (13-17×73,5 м)
Місце досліджень	Нижня лавра, на схід від внутрішньої підпірної стіни
Хронологія	XIX–XX ст.
Глибина, стратиграфія	1,0-2,5 м від с.д.п. – мішаний ґрунт та будівельне сміття, під ним до дна – монолітний лесоподібний суглинок, 5,0 м від с.д.п. – фундаменти XIX–XX ст., 0,9-1,0 м від верхньої площини кладки фундаментів – підошва підмурків фундаментів, 5,0 м від с.д.п. – глибина котловану 1; 1,2-5,2 м від с.д.п. – глибина котловану 2
Об'єкти	рештки мурованих цеглою на вапняному розчині стрічкових фундаментів споруди XIX–XX ст., що утворювали трисекційний прямокутний об'єм (котлован 1)
Матеріали	декілька аптечних пляшок другої половини XIX – початку XX ст. (у верхньому шарі)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	виявлені фундаменти, ймовірно, є рештками триповерхового будинку, зведеного за проектом В. М. Ніколаєва наприкінці XIX ст.

04.7

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження: горизонтальна зачистка підмурків, шурф 1 (0,7×1,6 м), шурф 2 (0,8×1,25 м), шурф 3 (0,8×1,0 м)
Місце досліджень	корп. № 4, підземна споруда № 35
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,65 м від рівня відмостки – глибина шурфу 1; 1,3-1,7 м від горішньої площини фундаментної стрічки – глибина шурфу 2; 1 м від с.д.п. – глибина шурфу 3
Об'єкти	фундаментна стрічка XIX ст. з сірої цегли на вапняному розчині; фундаменти з рештками цокольної частини стін, що створювали прямокутний об'єм – північна частина невеликої господарської будівлі середини XVIII ст.
Матеріали	дрібні фрагменти червоноглиняного полив'яного глечика XIX ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	виявлена господарська споруда XVIII–XIX ст. – прибудова до північного фасаду корп. № 4, яка вперше зафіксована на планах середини XVIII ст., перебудована у XIX ст. і розібрана у 1950–1960-х рр.

04.8

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 1 (0,8×0,9 м), шурф 2 (0,9×1,2 м), шурф 3
Місце досліджень	корп. № 57, із західного боку, ділянка підпірної стіни
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,8 м від с.д.п. – фундамент підпірного муру; близько 1,1 м від с.д.п. – культурний шар XVIII ст.; 1,2 м від с.д.п. – материковий лес; 1,3 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 1,2 м від с.д.п. – глибина шурфу 2; 0,75 м від с.д.п. – дно господарської ями (шурф 3)
Об'єкти	фундамент цегляного підпірного муру з бетонних блоків (шурфи 1, 2); господарська яма XVIII ст., бетонна підпірна стінка, поставлена на рештки цегляних підмурків попередньої споруди – п'ять рядів цегляної кладки на вапняно-піщаному розчині (шурф 3)
Матеріали	фрагменти скляних виробів XVIII ст., фрагментована керамічна тарілка з поліхромним підполив'яним рослинним розписом (дно господарської ями), кістки тварин, численні дрібні уламки кухонного посуду XVIII ст., фрагменти кородованого віконного скла, скляного гутного посуду XVIII ст.
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	об'єкт з шурфу 3 є рештками господарського льоху – споруди XVIII ст., що передувала корп. № 57 і була зруйнована пожежею напередодні його будівництва в кінці XIX ст.

04.9

Рік проведення	2004
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 4 (1,1×2,0 м), шурф 5 (0,8×0,8 м), шурф 6 (1,0×1,2 м)
Місце досліджень	корп. № 69, із західного боку, ділянка підпірної стіни
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,8-3,0 м від с.д.п. – глибина шурфу 4, 1,5 м від с.д.п. – глибина шурфу 5, 1,4 м від с.д.п. – глибина шурфу 6
Об'єкти	стінка приямка складена з уламків жовтої цегли на вапняному розчині, зовнішня площина кладки потинькована «під рукавицю», цегляна відмостка (шурф 4); бетонний бордюр підпірної стінки, що спирається на блок цегляного мурування з шести рядів кладки (шурф 5); підпірна стінка з різноякісної цегли (десять рядів кладки), що спирається на більш ранню кладку з жовтої цегли (шурф 6)
Матеріали	фрагменти кераміки XVIII ст., фрагмент сулії світло-зеленого прозорого гутного скла (шурф 6)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.
Примітки	на рівні дна шурфу 4 зафіксовано рештки цегляної відмостки західного фасаду дерев'яної споруди, розташованої на місці корп. № 69 і знищеної під час пожежі у XVIII – першій половині XIX ст.

05.1

Рік проведення	2005
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 1 (1,0×10,5 м)
Місце досліджень	Онуфріївська вежа, південно-східне крило
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,8-1,2 м від с.д.п. – рівень гумусованого ґрунту з рештками культурного шару ранньозалізного часу; 1,4 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	цегляний ростверк, складений на масиві бутової кладки фундаментів вежі, зробленої з брил великого каменю на вапняно-піщаному розчині; кладка фундаментів вежі у вигляді суцільного шару по всьому дну траншеї; рештки дерев'яних конструкцій
Матеріали	дрібні фрагменти ліпної кераміки ранньозалізного часу
Джерело	КПЛ-А-НДФ-695: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2005 р.
Примітки	шурф закладений для обстеження траншеї-захватки (шириною 1 м) у процесі ремонтно-реставраційних робіт з підсилення і реставрації фундаментів Онуфріївської вежі

05.2

Рік проведення	2005
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 2 (1,0×12,0 м)
Місце досліджень	Онуфріївська вежа, північно-східне крило
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	в межах 2,5-3,5 м від рівня ґрунтової підлоги вежі
Об'єкти	мурований блок (основа вівтаря?) з бутового каменю та битої цегли на вапняно-піщаному розчині, частково поставлений на цегляний ростверк фундаментів вежі; мурований блок (основа жертовника?)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-695: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2005 р.
Примітки	шурф закладений для обстеження траншеї-захватки (шириною 1-1,5 м) у процесі ремонтно-реставраційних робіт з підсилення і реставрації фундаментів вежі

05.3

Рік проведення	2005
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 3 (1,3×2,05 м)
Місце досліджень	Онуфріївська вежа, південно-західне крило
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	2,15 м від ростверку – розвантажувальна арка в муруванні фундаментів південної стіни; 3,7 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	стінове мурування вежі на вапняно-піщаному розчині; фундаменти вежі з горішньою частиною у вигляді цегляного ростверку на глиняному розчині і основною частиною з великих брил бутового каменю (з включенням битої цегли) на вапняно-піщаному розчині; розвантажувальна арка в муруванні фундаментів південної стіни; фундаментний рів
Матеріали	кістки тварин, кістки та луска риб, фрагменти скляного та керамічного посуду XVII ст. (забутовка фундаментного рову)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-695: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2005 р.
Примітки	шурф закладений для обстеження траншеї-захватки у процесі ремонтно-реставраційних робіт з підсилення і реставрації фундаментів вежі

05.4

Рік проведення	2005
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,2-1,4×75,0 м)
Місце досліджень	корп. № 24, ділянка східного фасаду
Хронологія	XVIII–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	2,6-2,7 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти керамічного посуду XVIII–XIX ст., карнизні і коробчасті пічні кахлі; гутні вироби (штофи, пляшки, кухоль)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-695: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2005 р.
Примітки	траншея призначена для проведення робіт з гідроізоляції фундаментів південної частини корп. № 24

05.5

Рік проведення	2005
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,2-1,4×40,0 м)
Місце досліджень	корп. № 24, ділянка західного фасаду
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	2,4-2,6 м від с.д.п. – поховання; 2,6-2,7 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	три безінвентарні ґрунтові чоловічі поховання, випростані на спині, головою на захід
Матеріали	фрагменти зотлілої деревини від трун, коричнева цеглина (під головою небіжчика з поховання 2); фрагменти шкіряного пояса з прошивкою з обох боків та сильно кородована залізна пряжка підовальної форми з майже зотлілими клаптиками тканини на зворотному боці (поховання 3); фрагмент дна масивного штофу, фрагмент скляного глечика з рештками рифленої ручки, фрагменти полив'яної зеленої кахлі з орнаментом (заповнення траншеї)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-695: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2005 р.
Примітки	поховання зруйновані фундаментним ровом 1902–1903 рр., зовнішня бровка якого проходила за 0,7 м від обрізу західної стіни корпусу

06.1

Рік проведення	2006
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	траншея (0,6×160,0 м)
Місце досліджень	Воскресенська церква, за зовнішнім периметром
Хронологія	XIV–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,0 м від с.д.п.
Об'єкти	підмурки стін, виконані порядовою цегляною кладкою на вапняно-піщаному розчині; фундаменти апсидної частини з великих блоків колотого каменю із застосуванням цегли; сміттєва яма XVII–XVIII ст.; рештки житлової споруди XIV–XVI ст. (?)
Матеріали	бита та ціла рожева і жовта цегла, лекальна цегла XVIII ст., фрагмент плінфи XII–XIII ст. (заповнення сміттєвої ями); розрізнені людські кістки, фрагмент стінки ліпного горщика ранньозалізного часу, дрібні уламки керамічного посуду і будівельної кераміки XVII–XVIII ст. (район північного та південного фасадів); фрагменти кухонних горщиків XIV–XVI ст., кований цвях, сильно кородований залізний ключ, уламок точильного бруска, кам'яна кулька зі слідами обробки, кістки тварин (заповнення вірогідної житлової споруди)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-698: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2006 р.
Примітки	траншея вписалася у фундаментний рів, виритий під час зведення церкви. Людські кістки (серед яких не менше семи черепів) походять зі зруйнованих під час спорудження храму поховань XVI–XVII ст. Біля північної апсиди церкви могли бути рештки житлової споруди XIV–XVI ст., що існувала тут до спорудження на початку XVII ст. першої дерев'яної церкви

06.2

Рік проведення	2006
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: ділянки 1-3 траншеї (1-1,6×85,0 м)
Місце досліджень	корп. № 24, північний фасад (ділянка 1), корп. № 23, вздовж південної стіни (ділянка 2), між східним фасадом корп. № 24 і південною стіною корп. № 23 (ділянка 3)
Хронологія	XVIII–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	1,8-2,0 м від с.д.п., у котловані біля східного фасаду корп. № 24 – до 3,2 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	близько 300 артефактів: керамічний та скляний посуд XVIII–XIX ст., серед якого два кухонні горщики, що графічно реконструюються до повної форми; керамічний підсвічник; майже ціла полив'яна керамічна баночка; монета – «полушка» 1735 р.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-698: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2006 р.
Примітки	культурних нашарувань in situ в траншеї не виявлено, весь зібраний археологічний матеріал є рештками побутово-господарського комплексу лаврських задвірків, які сформувалися протягом XVII–XVIII ст.

06.3

Рік проведення	2006
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	зондаж 1 (0,8×2,4 м), зондаж 2 (1,0×4,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 1 та Великою лаврською дзвіницею
Хронологія	друга половина XVIII – середина XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,75 м від горішньої площини кладки фундаменту (зондаж 1), 1,1 м від с.д.п. (зондаж 2)
Об'єкти	видовжено-підпрямокутний блок цегляного мурування з жовтої цегли на вапняному розчині (під зовнішнім обрізом цокольної частини південних фундаментів дзвіниці); ділянка фундаментної стрічки з жовтої цегли на вапняно-піщаному розчині, верхні ряди мурування якої – порядова кладка, нижня частина підмурків – уламки цегли на вапняно-піщаному розчині
Матеріали	фрагменти керамічного та скляного посуду XVII–XVIII ст., серед яких уламок полив'яного керамічного декору, можливо, рештки елемента від первинного оздоблення інтер'єру дзвіниці (зондаж 1); фрагмент горщика XV ст. (зондаж 3 під фундаментною стрічкою)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-698: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2006 р.
Примітки	земляні роботи, пов'язані з пониженням рівня насипного ґрунту на глибину до 0,5 м, виконувалися у зв'язку із влаштуванням цегляної відмостки, внаслідок чого й була зафіксована фундаментна стрічка

06.4

Рік проведення	2006
Автор	Бобровський Т. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (8 м^2)
Місце досліджень	корп. № 41, 36 м на південний схід
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	2,5-3 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	внутрішній кут підпірної стіни XVIII ст., що складався з окремих блоків жовтої цегли на вапняному розчині, неперев'язаних між собою
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2006/127: *Бобровський Т. А., Балакін С. А., Циліцький В. В.* Звіт про результати спелео-археологічних розвідок на території м. Києва у 2006 р.
Примітки	земляні роботи пов'язані з прокладанням інженерних комунікацій на майданчику перед входом у Ближні печери

06.5

Рік проведення	2006
Автор	Бобровський Т. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф (0,3-0,4×6,5 м)
Місце досліджень	Хрестовоздвиженська церква, перед входом у Ближні печери
Хронологія	XIII–XIV ст.
Глибина, стратиграфія	під шарами гумусу та будівельного сміття XIX–XX ст. на глибині 1,3 м від с.д.п. – шар (0,1-0,15 м) вапняного розчину, змішаного з битою цеглою XVII–XVIII ст.; нижче – шар (0,15-0,2 м) темно-коричневого гумусу з фрагментами кераміки XIV–XV ст., яким перекрито заповнення об'єкта XIII–XIV ст. та ділянку темно-сірого гумусного шару з матеріалами XII–XIII ст.; 1,9-2 м від с.д.п. – прошарок (0,05 м) гумусу, насиченого деревним вугіллям; 3 м від с.д.п. – дно об'єкта XIII–XIV ст.
Об'єкти	об'єкт (споруда?) XIII–XIV ст. у вигляді глибокої траншеї (у профілі бровки) невідомого функціонального призначення
Матеріали	уламки плінфи XII ст. (серед них ціла плінфа з відбитками формувального ящика на лицевій поверхні), складені в два ряди без розчину (дно об'єкта XIII–XIV ст.); фрагменти гончарного посуду XIV–XV ст.; декілька фрагментів гончарного посуду другої половини XI ст. (прошарок гумусу з лінзами деревного вугілля)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2006/127: *Бобровський Т. А., Балакін С. А., Циліцький В. В.* Звіт про результати спелео-археологічних розвідок на території м. Києва у 2006 р.
Примітки	шар гумусу з деревним вугіллям і керамікою XI ст. можна пов'язувати з пожежею в Печерському монастирі, спричиненою нападом половців 1096 р.

06.6

Рік проведення	2006
Автор	Бобровський Т. А.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження: підземна споруда (1,5×2,0×2,5 м)
Місце досліджень	корп. № 46, із східного боку
Хронологія	друга половина XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,5 м від підлоги господарського будиночка
Об'єкти	підземна споруда (підвал) у вигляді прямокутної камери з півциркульним склепінням із жовтої цегли середини XIX – початку XX ст. на вапняному розчині; прохід із споруди у північному напрямку
Матеріали	зотлілі дошки (підлога)
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2006/127: *Бобровський Т. А., Балакін С. А., Циліцький В. В.* Звіт про результати спелео-археологічних розвідок на території м. Києва у 2006 р.
Примітки	розчистка приміщення не проводилася. Загальний вигляд дозволяє визначити споруду як залишки поховального склепу другої половини XIX ст. з наземною каплицею, що пізніше були перебудовані на господарські приміщення

06.7

Рік проведення	2006
Автор	Бобровський Т. А.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження: підземна споруда (1,7-1,8×1,0×15,0 м)
Місце досліджень	цегляний стилобат перед корп. № 43, у північному торці
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень сучасної поверхні біля входу до Ближніх печер – 143.1 за б.ш.в.
Об'єкти	пряма склепінчаста підземна галерея із горизонтальним заляганням складена та обмурована типовою цеглою кінця XVIII – початку XIX ст. на вапняному розчині
Матеріали	–
Джерело	НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2006/127: *Бобровський Т. А., Балакін С. А., Циліцький В. В.* Звіт про результати спелео-археологічних розвідок на території м. Києва у 2006 р.
Примітки	підземна споруда відкрита при проведенні укріплювальних робіт на схилі Ближньопечерного пагорба, її стан незадовільний через численні вертикальні та горизонтальні розколини у стінах і склепінні. Споруда може бути визначена як дренажна штольня, зроблена в тілі стилобату на межі XVIII–XIX ст. з метою запобігання його руйнації ґрунтовими водами

06.8

Рік проведення	2006
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження: шурф (3,0×3,6 м)
Місце досліджень	над аварійною ділянкою «Батиєм убієнних» у Ближніх печерах
Хронологія	XI–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	дерновий шар порушений сучасною траншеєю (0,7-0,8 м); 0,75–1,3 м від с.д.п. – поховання XIX ст.; 2,5 м від с.д.п. – стародавній провал із гумусно-лесово-глинистою засипкою; 3,5-4,0 м від с.д.п. – кераміка XV–XVI ст.; 4,75 м від с.д.п. – залишки (0,6 м) вивального купола, пов'язаного із стародавнім провалом вздовж східної стіни печерної галереї; 5,35-5,45 м від с.д.п. – материкове склепіння галереї; 5,5-5,6 м від с.д.п. – стіни галереї; 7,65-7,75 м від с.д.п. – підлога галереї
Об'єкти	три безінвентарні поховання середини XIX ст.; склепіння, стіни і підлога печерної галереї; підпірна стіна першої половини XVII ст. з цегли на глиняному розчині з незначним додаванням вапна; підмурок (контрфорс) другої половини XVII – початку XVIII ст. з жовтої цегли; декілька невеликих стінних ніш
Матеріали	фрагмент гутної пляшки, денце скляної лампадки; уламок чавунних грат, ковані кородовані залізні цвяхи (поховання); фрагменти кераміки другої половини XV – початку XVI ст.
Джерело	*Івакін Г. Ю., Бобровський Т. А., Балакін С. А., Зажигалов О. В.* Науковий звіт про результати спелео-археологічного обстеження Ближніх печер Києво-Печерської лаври у 2005–2006 рр. у зв'язку з аварійною ситуацією на ділянці «Батиєм убієнних» // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 244-280
Примітки	шурф влаштовано на місці аварійної ділянки, виявленої 2005 р.

07.1

Рік проведення	2007
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (6-0,9 до 2,4-2,5×90,0 м)
Місце досліджень	корп. № 86, уздовж північного фасаду
Хронологія	XI–XII ст., XIV–XV ст., XVII–XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	під шаром (0,8 м) сучасних нашарувань – 1,0 м перевідкладеного мішаного ґрунту; нижче – 0,8-1,0 м мішаного відносно однорідного гумусованого ґрунту, у складі якого кістки тварин та кераміка XVII–XVIII ст.; 3,0-3,2 м від с.д.п. – верхня межа материкового лесоподібного суглинку; 5,0 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	–
Матеріали	близько 50 фрагментів плінфи XI–XII ст.; фрагменти кухонних горщиків XIV–XV ст., кістки тварин, кістки та луска риб; фрагменти побутової кераміки та пічної кахлі XVII–XVIII ст.; гутні вироби XVII–XVIII ст., фрагменти віконниць
Джерело	КПЛ-А-НДФ-699: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2007 р.
Примітки	у траншеї, виритій для укріплення фундаментів корп. № 86, культурних нашарувань in situ не збереглося. Археологічні матеріали можна пов'язати з комплексом монастирської Трапезної, перенесеної у післямонгольський час на ділянку південніше собору, де пізніше, у XVII ст. була зведена мурована трапезна

07.2

Рік проведення	2007
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: котлован (2,9×3,5 м)
Місце досліджень	корп. № 39, над Ближніми печерами
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під 1,4 м товщею мішаного гумусованого ґрунту – 0,6 м переміщеного лесоподібного суглинку з розвалом печі XVIII ст.; нижче – 0,1-0,15 м інтенсивно гумусованого зольно-вуглистого ґрунту із значною кількістю залізного шлаку та печини; 2,2-2,7 м від с.д.п. – глибина котловану
Об'єкти	розвал печі другої половини XVIII ст.
Матеріали	фрагменти плінфи та кераміки XII–XIII ст.; численні фрагменти пічної кахлі XVIII ст. (коробчаста, бордюрна, кутова) із сюжетним та стилізовано-рослинним орнаментом, що графічно реконструюються до повної форми
Джерело	КПЛ-А-НДФ-699: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2007 р.
Примітки	горизонт гумусованого золисто-вуглистого ґрунту може бути пов'язаний з функціонуванням (відвал) залізоробного виробництва XII–XIII ст. Пічний гарнітур пов'язаний із будинками на території саду над Ближніми печерами, які були знесені під час влаштування тут т.зв. затильного укріплення 1811–1812 рр.

07.3

Рік проведення	2007
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,3×11,5 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, по західному фасаду монастирських мурів XVII–XVIII ст.
Хронологія	XI–XII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	3,45-3,6 м від с.д.п. – підошва мурів XVII–XVIII ст.; 1,2-1,6 м від с.д.п. – давньоруська стіна; 2,15 м від с.д.п. – дно фундаментного рову XI–XII ст.; 2,75 м від с.д.п. – дно східної ями; 3-3,7 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	регулярна стінова кладка XVII–XVIII ст. з чергуванням прошарків цегли та бутового каменю; підмурки у вигляді нерегулярної бутово-цегляної кладки, виконаної у ґрунтовому рові; фрагмент мурів XI–XII ст. з коричневої плінфи на крихкому цем'янковому розчині; фундаментний рів XI–XII ст.; контури східної і західної ям (грунтові конструкції дерев'яного частоколу?)
Матеріали	фрагменти плінфи, крихти цем'янкового розчину та деревного вугілля (заповнення східної ями); фрагменти керамічного посуду та уламки віконниць з тонкого скла XII–XIII ст.; фрагменти кераміки XVIII–XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-699: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2007 р.
Примітки	у траншеї виявлено об'єкти, пов'язані з трьома будівельними горизонтами XI–XII ст.: 1) «столпієм» останньої чверті XI ст.; 2) Троїцькою надбрамною церквою 1008–1111 рр.; 3) мурованою стіною кінця XII ст.

08.1

Рік проведення	2008
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншеї, розширені до котлованів (11×8 м східний; 11×28 м західний)
Місце досліджень	корп. № 58, східний і західний фасади
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	4,0 м від с.д.п. – глибина траншей-«захваток»; 1,5-2,0 м–3,6-3,7 м від с.д.п. – глибина траншеї біля західного фасаду; 3,5 м від с.д.п. – підошва підмурків західного фасаду
Об'єкти	цегляні фундаменти східного фасаду з невеликим розширенням; фундаменти західного фасаду з жовтої та рожевої цегли на вапняному розчині, без розширення; рештки цегляного контрфорса західної стіни
Матеріали	фрагмент макітри XVIII ст., фрагменти вінець полив'яних горщиків XIX ст. та кахля XIX ст. з молочно-білою поливою (біля західного фасаду); дві пляшки XIX ст. (біля східного фасаду)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-702: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2008 р.
Примітки	дослідження проводились у зв'язку з ремонтно-реставраційними роботами, пов'язаними з укріпленням фундаментів корп. № 58 та влаштуванням підвальних приміщень всередині будівлі

08.2

Рік проведення	2008
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея 1 (1,2×95,0 м), траншея 2 (1,2-1,3×48,0 м), траншея 3 (0,5×55 м), траншея 4 (0,5-0,7×10,0 м)
Місце досліджень	корп. № 64, зі східного боку
Хронологія	XI–XII ст., XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,6-1,9-2,2 м від с.д.п. – глибина траншеї 1; 0,3 м від с.д.п. – фундаментна кладка XIX ст., під якою – рештки стрічкових фундаментів XVIII–XIX ст.; 1,6-1,7 м від с.д.п. – глибина траншеї 2; 1,5-1,8 м від с.д.п. – глибина траншеї 3; 2,0 м від с.д.п. – глибина траншеї 4, на дні якої місцями зафіксовано давньоруський шар
Об'єкти	фундаментна кладка – регулярне цегляне мурування з жовтої цегли на слабкому вапняно-піщаному розчині; рештки стрічкових фундаментів підпірної стіни (огорожі) XVIII–XIX ст. – бутова кладка з дрібного валунного каменю (траншея 2)
Матеріали	фрагмент покришки-миски XVII–XVIII ст. та декілька фрагментів плінфи без розчину (траншея 1); фрагмент кухонного горщика XIV–XV ст., уламок гутної пляшки XVIII ст., аптечний флакон XIX ст., уламок прямокутного денця скляного фабричного виробу з клеймом (траншея 3); фрагменти плінфи XI–XII ст. без розчину (траншея 4)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-702: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2008 р.
Примітки	обстеження проводилися у рамках ремонтно-реставраційних робіт

08.3

Рік проведення	2008
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф (3,0×3,0 м)
Місце досліджень	корп. № 37
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під 0,2 м шаром насипного ґрунту – блок цегляної кладки, 2 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	блок напівзруйнованої цегляної кладки потужністю близько 1,5 м
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-702: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2008 р.
Примітки	роботи проводились у рамках влаштування на території саду над Ближніми печерами шурфу дренажної штольні

08.4

Рік проведення	2008
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,5×43,0 м)
Місце досліджень	корп. № 8, уздовж східного фасаду
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,7 м від с.д.п. – цегляна кладка, 1,2 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	кладка з жовтої цегли у вигляді стрічки
Матеріали	нечисельні фрагменти керамічного посуду XVII–XVIII ст., світло-сіра кам'яна (мармурова?) кулька шароподібної форми з відшліфованою поверхнею
Джерело	КПЛ-А-НДФ-702: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2008 р.
Примітки	кулька могла використовуватися як набій для ручної метальної зброї типу давньоруського самострілу XIII–XV ст. чи німецького шнеппера XIV–XVI ст.

08.5

Рік проведення	2008
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурфи 1-7 (1,5×3,0 м)
Місце досліджень	парк Вічної Слави, південно-східна ділянка, котлован для зведення Меморіалу жертвам Голодомору
Хронологія	XVII–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	під шаром насипного паркового гумусу – потужна товща строкатого мішаного ґрунту XVIII–XIX ст., 2,5-3,0 м від с.д.п. – глибина шурфів
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти кераміки, скляних виробів XVII–XVIII ст., фрагменти коробчастої кахлі та цегли, побутові речі XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-702: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2008 р.
Примітки	культурних нашарувань in situ у шурфах не виявлено. Основна маса мішаного ґрунту пов'язана із засипкою та плануванням оборонних споруд колишньої Печерської фортеці XVIII–XIX ст., зокрема рову з напольного боку Спаського бастіону

08.6

Рік проведення	2008
Автор	Івакін Г. Ю.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея 1 у вигляді двох паралельних ровів (15×1,5 м), які з'єднувалися у котлован (5,0×5,0 м); траншея 2 (2,5×45,0 м)
Місце досліджень	парк Вічної Слави (траншея 1), вул. І. Мазепи, із західного боку, буд. № 26 (траншея 2)
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під 0,2-0,4 м шаром паркового ґрунту – шар (0,7 м) мішаного гумусованого ґрунту з дрібним будівельним сміттям, під ним – суцільний шар (0,5-0,6 м) битої цегли, вапняного тиньку тощо, нижче – перевідкладений ґрунт з включенням матеріалів XVIII–XX ст.; 2,5 м від с.д.п. – глибина траншеї 1; під шаром (0,15 м) асфальтового покриття – бутова кладка, 1,3 м від с.д.п. – глибина траншеї 2
Об'єкти	блок напівзруйнованої цегляної кладки кінця XVIII–XIX ст. з червоної цегли на вапняному розчині (профіль східної бровки траншеї 2)
Матеріали	фрагменти кераміки XVIII ст., побутові речі XIX ст. (траншея 1); фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. (траншея 2)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-702: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2008 р.
Примітки	у траншеї 1 ознак природної стратиграфічної колонки та археологічних об'єктів не зафіксовано. Потужність знайдених у траншеї 2 фундаментів та їхню приналежність з'ясувати не вдалося

09.1

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: котлован (5,0×5,0 м)
Місце досліджень	Східна брама Верхньої лаври, між корп. № 10 та № 94
Хронологія	XVII ст.
Глибина, стратиграфія	2,5 м від с.д.п. – глибина котловану
Об'єкти	три фрагменти специфічної кладки у муруванні корпусів: блоки з крихкої червоної цегли на міцному вапняному розчині, які згори перекриті кладкою з «лаврської» цегли жовто-болотяного кольору (корп. № 10) або жовтою цеглою (корп. № 94а)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	всі виявлені блоки – це рештки фундаментів однієї споруди, що передувала зведеним тут у XVIII ст. корпусам № 10 і № 94 та Східній брамі між ними. Споруда – одна з двох напівбашт, збудованих разом із монастирськими мурами Верхньої лаври кінця XVII ст. по обидва боки Південної брами

09.2

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 із зондажем (1,0×2,2 м), шурф 2 (1,5×2,2 м), шурф 3 (1,5×2,0 м)
Місце досліджень	монастирські мури, південний фасад: шурф 1 – навпроти корп. № 54; шурф 2 – східний виступ корп. № 31; шурф 3 – на схід від Південної (Годинникової) вежі
Хронологія	XVII–XVIII ст., перша половина XIX ст.
Глибина, стратиграфія	3,1 м від с.д.п. – склепіння підземної споруди, 3,4 м від с.д.п. – фундаменти фортечної стіни, 3,7 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 1,5 м від с.д.п. – фундаменти фортечної стіни, 3,3 м від с.д.п. – глибина шурфу 2; 2,5 м від с.д.п. – глибина шурфу 3
Об'єкти	підземна споруда з жовтої цегли на вапняному розчині під фундаментами монастирських мурів (шурф 1); фундаменти монастирських мурів XVII–XVIII ст. (шурф 1-3)
Матеріали	фрагменти побутової та будівельної (кахля) кераміки XVIII ст. (шурф 2)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	за функціональним призначенням споруда з шурфу 1 – рештки напівзруйнованої дренажної галереї першої половини XIX ст., прокладеної у відкритий спосіб під фундаментами монастирських мурів з укріпленням їхньої основи

09.3

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: два колодязі діаметром 2 м і траншея між ними (20×0,5 м)
Місце досліджень	між корп. № 58 та № 71
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	2 м від с.д.п. – глибина колодязів; під 0,6 м шаром сучасних відкладень – до дна траншеї товща мішаного ґрунту у вигляді прошарків глини, цегли, кахлі; 1,8 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	розвал цегляної печі XIX ст. (траншея)
Матеріали	фрагменти неорнаментованих полив'яних кахель, ціла лицьова (виповнююча) кахля із різнокольоровим рослинним орнаментом та фабричним клеймом «З. М. Г. Л.» із зовнішнього боку; фрагмент пляшки зі світлого прозорого скла XVIII–XIX ст. (траншея)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	земляні роботи пов'язані з прокладанням інженерних комунікацій. Культурних нашарувань in situ не зафіксовано

09.4

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,5×80 м)
Місце досліджень	корп. № 56, північно-східний кут
Хронологія	XII–XIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	1,9 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	фрагмент горщика XII–XIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	на всю довжину траншеї фіксувався лише перевідкладений мішаний ґрунт

09.5

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (2,8×2,9 м)
Місце досліджень	музеєфікована давньоруська Трапезна, ділянка ківорія
Хронологія	XII–XIII ст.
Глибина, стратиграфія	під сучасним консерваційним покриттям (0,35 м) по всіх бровках – шар мішаного гумусованого ґрунту, насиченого дрібним будівельним сміттям; відразу під сучасним покриттям – блок давньоруської кладки (профіль західної бровки); 1,7 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	однорядне мурування з плінфи на цем'янковому розчині, що спиралося на великий бутовий камінь (граніт) – блок давньоруської кладки
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	фрагмент кладки можна пов'язувати з посиленням первинних фундаментів споруди Трапезної, виконаним під час її першого ремонту на початку XII ст. (близько 1110 р.?)

09.6

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (1,5×1,5 м)
Місце досліджень	корп. № 20, східний фасад
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,6 м від с.д.п.
Об'єкти	рештки цегляної кладки
Матеріали	фрагменти столового та кухонного посуду XVIII–XIX ст, бордюрної неполив'яної кахлі із стилізовано-рослинним орнаментом, нижня частина склянки та денце кухля
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	рештки пізньої цегляної кладки невідомого призначення у східній частині шурфу; всі археологічні матеріали у перевідкладеному стані

09.7

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф (2,0×1,5 м), траншея (0,6×25,0 м)
Місце досліджень	корп. № 1, з північно-західного боку
Хронологія	XVIII–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	на всю глибину площини траншеї – шар перевідкладеного ґрунту та різнорідного будівельного сміття XVIII–XX ст.; 1,2 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти метлахської плитки, фабричної пічної кахлі
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	шурф і траншея призначені для ремонту інженерних комунікацій вздовж споруди корп. № 1

09.8

Рік проведення	2009
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	спелеоархеологічне обстеження, археологічний нагляд
Місце досліджень	Ближні печери, ділянка «Батиєм убієнних»
Хронологія	XI–XX ст.
Глибина, стратиграфія	рівень підлоги – 143.65 м, стелі – 145.78 м за б.ш.в.
Об'єкти	ділянка «Батиєм убієнних»
Матеріали	розрізнені людські кістки, денце кухонного горщика з клеймом у вигляді кола, фрагментований неполив'яний горщик XIII–XIV ст., ангобований всередині (крипта «Батиєм убієнних»)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.
Примітки	ремонтно-реставраційні роботи спрямовані на розчистку та укріплення цеглою стін та склепіння підземних ходів, у т.ч. на ділянці «Батиєм убієнних», майже повністю заваленої рештками зруйнованих первинних стін та стелі

10.1

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: ремонт церкви Всіх Святих над Економічною брамою
Місце досліджень	церква Всіх Святих над Економічною брамою
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,35 м нижче сучасного рівня Економічної вулиці – ґрунтова підлога східного приміщення; 0,55 м нижче сучасного рівня Економічної вулиці – ґрунтова підлога західного приміщення
Об'єкти	два приміщення виконані рожевою цегляною кладкою на вапняно-піщаному розчині, розташовані навпроти одне одного у східній та західній стінках проїзду
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	обидві споруди, в дальніх стінах яких прорізані бійниці, на 1/5 об'єму завалені ґрунтом та будівельним сміттям (у т.ч. бутовим каменем) і закладені цеглою під час одного з ремонтів церкви

10.2

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,4×1,9 м, біля дна 0,6×1,5 м), шурф 2 (бл. 0,9×0,9 м), шурф 3 (1,0×1,0 м), шурф 4 (0,9×0,9 м)
Місце досліджень	церква Всіх Святих над Економічною брамою, зовнішній периметр
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	3,8 м від с.д.п. – підошва фундаментів, 3,9 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 1,8 м від с.д.п. – глибина шурфу 2; 0,8-0,9 м від с.д.п. – сміттєва яма, 2,3 м від с.д.п. – підошва фундаментів, 2,6 м від с.д.п.– глибина шурфу 3; 2,5 м від с.д.п. – підошва цегляних фундаментів галереї, 1,5 м від с.д.п. – глибина шурфу 4
Об'єкти	зовнішня площина фундаментів церкви у вигляді регулярної цегляної кладки, частково зі слідами тинькування вапняним розчином (шурф 1-3); мурування західного фасаду у вигляді регулярної цегляної кладки, сміттєва яма XVIII–XIX ст. (шурф 3); фундаменти галереї церкви (шурф 4)
Матеріали	фрагменти скляних виробів XVIII–XIX ст. (шурф 2); зотліла деревина, кістки тварин та риб, цегла, уламки віконного скла, фрагменти керамічного та скляного посуду другої половини XVIII – початку XIX ст. (заповнення сміттєвої ями з шурфу 3); ручка візантійської амфори XII–XV ст. (шурф 4)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	шурфи закладені для вивчення інженерно-геологічного стану поблизу церкви Всіх Святих

10.3

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,8-0,9×165,0 м)
Місце досліджень	корп. № 31, уздовж південного і західного фасадів
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під 1,0 м сучасного насипного ґрунту – фундаменти, поставлені на розрівняний гумусований ґрунт; 1,3 м від с.д.п. – верхня межа лесових відкладень, 2,2 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	блок стрічкових фундаментів з рожевої цегли на глиняному розчині
Матеріали	маловиразні фрагменти кераміки та плінфи XII–XIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	фундаменти, можливо, пов'язані з підвальним приміщенням корп. № 31 (підземна споруда № 28), яке було споруджене на межі XVII–XVIII ст., значно раніше сучасної наземної частини будівлі, зведеної 1874 р.

10.4

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (2,5×2,5 м)
Місце досліджень	між монастирськими мурами і підпірною стіною корп. № 86
Хронологія	XVII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	2,7 м від с.д.п. – фрагменти цегляного мурування, перекриті зверху цементною стяжкою з рештками керамічної плитки XIX–XX ст., 3,7 м від с.д.п. – підошва фундаментного блоку, яка спиралася на зрубну конструкцію
Об'єкти	потужний блок цегляних фундаментів XIX ст., фрагменти цегляного мурування, прямокутна в плані зрубна конструкція з дубових колод XVII–XVIII ст.
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	зрубна конструкція, очевидно, є колекторним колодязем XVII–XVIII ст. каналізаційної системи кухні Трапезної палати (корп. № 85)

10.5

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 2 (0,8×1,7 м)
Місце досліджень	Південна (Годинникова) вежа, 9,5 м на схід, зовні монастирських мурів
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від с.д.п. – верхня площина фундаменту, 1,8 м від с.д.п. – підошва підмурків
Об'єкти	регулярна цегляна фундаментна кладка з бутово-цегляними підмурками на вапняно-піщаному розчині
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	бутовий камінь різної якості та розміру трапляється переважно у нижній частині підмурків і не утворює окремих рядів кладки

10.6

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 3 (1,6×2,5 м)
Місце досліджень	між корп. № 54 і східною брамою вул. Ближньопечерної
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	3,6 м від с.д.п. у східній частині шурфу – блок цегляного мурування, 1,6-2,0 м від с.д.п. у західній частині шурфу – фрагмент бутово-цегляної кладки, 4 м від с.д.п. – підошва фундаментів кладки, 4,3 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	блок цегляного мурування з різнорідної цегли на вапняно-піщаному розчині – ділянка дренажного каналу; фрагмент бутово-цегляної кладки XVIII–XIX ст.
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	за особливістю будівельних матеріалів та місцем розташування виявлений фрагмент бутово-цегляної кладки ототожнюється з рештками південної напівбашти, яку було збудовано разом з монастирськими мурами і розібрано 1822 р.

10.7

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 4 (3,0×3,6 м)
Місце досліджень	східна брама вул. Ближньопечерної
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	2 м від с.д.п. – дренажний канал XIX ст. (східна частина шурфу), 2,5 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	цегляний дренажний канал XIX ст.
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	у північно-західному куті шурфу у 1989 р. було досліджене житло XII–XIII ст. (див. 89.6)

10.8

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (2,0×2,0 м), шурф 2 (1,9×2,7 м)
Місце досліджень	корп. № 100, південний фасад
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під 2,6 м товщею сучасних нашарувань – шар інтенсивно гумусованого ґрунту з ознаками згарища і матеріалами XVIII–XIX ст., 4,3 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 2,1 м від с.д.п. – глибина шурфу 2
Об'єкти	чотири (дубові?) колоди, одна з них вкопана вертикально (шурф 1)
Матеріали	кістки тварин та риб, зотліла деревина, залізні вироби (переважно цвяхи), фрагменти будівельної (різні кахлі, в т.ч. з поліхромним розписом) та побутової кераміки, скляного посуду XVIII ст. (шурф 1); фрагменти керамічного та скляного посуду XVIII ст. (шурф 2)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	шурф 1, вірогідно, потрапив на ґрунтовий котлован льодовні XVII–XVIII ст., засипаний після руйнації рештками згарища. Дві колоди, можливо, є рештками конструкції цієї господарської споруди і ще дві – нижніми частинами стовпів дерев'яної монастирської огорожі XVII ст.

10.9

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 3 (2,2×2,2 м), шурф 4 (2,1×2,6 м)
Місце досліджень	корп. № 100, північний фасад
Хронологія	XVIII–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	під потужною товщею сучасних нашарувань до глибини 3,1 м – шар інтенсивно гумусованого мішаного ґрунту, насиченого кухонними відходами та уламками кераміки XVIII–XIX ст., 2,75 м від с.д.п. – горизонтальний прошарок цегли та чистого білого піску; 4,1 м від с.д.п. – глибина шурфу 3; 3,1 м від с.д.п. – глибина шурфу 4
Об'єкти	–
Матеріали	дрібні фрагменти керамічного посуду XVIII–XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	у шурфі 3 прошарок цегли та піску маркує рівень будівельного майданчика, пов'язаного зі спорудженням монастирських мурів XVII–XVIII ст.

10.10

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,4-1,7×180,0 м)
Місце досліджень	корп. № 6, північний фасад
Хронологія	XVIII–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	2,8 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	фрагменти кераміки та скла XVIII–XIX ст. у перевідкладеному стані
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	траншея призначена для інженерних комунікацій

10.11

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф*
Місце досліджень	корп. № 53, західний фасад
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,4 м від с.д.п.
Об'єкти	рештки фундаментів з жовтої цегли кінця XVIII–XIX ст.
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	шурф закладено у траншеї (шириною 1,3 і глибиною 1,4 м) призначеній для інженерних комунікацій

10.12

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (2,5×100,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 54 і № 55
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,7-2,0–3,2 м від с.д.п.
Об'єкти	рештки цегляного мурування склепінчастого входу до підвального приміщення з форматної жовтої цегли на вапняно-піщаному розчині, кладка стрічкових фундаментів
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	об'єкти виявлені у південній бровці на східній ділянці траншеї, на лінії північного фасаду корп. № 55. Вхід вів до підвального приміщення господарської споруди другої половини XIX ст., що не збереглася

10.13

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,1×1,5 м), шурф 2 (1,1×1,5 м)
Місце досліджень	Південні ворота Верхньої лаври
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під сучасною клінкерною відмосткою – потужна бутова кладка; 1,4 м від с.д.п. – підошва перекладки стіни муру, 1,6 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 0,7 м від с.д.п. – підошва реставраційних прикладок, 1,2-1,4 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	бутова кладка з великих блоків каменю на вапняно-піщаному розчині, регулярна цегляна кладка на бутово-цегляних фундаментах – стіна фортечного муру; монолітний блок регулярної цегляної кладки, стінова частина якої безпосередньо переходила у фундаментну – перекладка стіни монастирського муру (шурф 1); реставраційні прикладки (шурф 2)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	у шурфах зафіксовано сліди ремонтних робіт 1793 р., спричинених землетрусом 1789 р. Тоді було заново перекладено прилеглі до Печерних воріт ушкоджені землетрусом ділянки монастирського муру рубежу XVII–XVIII ст.

10.14

Рік проведення	2010
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд
Місце досліджень	Водонапірна вежа, внутрішній простір
Хронологія	друга половина XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під підлогою, перекритою прошарком червоного гравію й бетонною стяжкою (0,35 м) – шар слабогумусованого чистого ґрунту; 2,5 м від с.д.п. – підошви фундаментів
Об'єкти	трьохрядна цегляна кладка – підлога; підошви фундаментів вежі
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.
Примітки	земляні роботи були пов'язані із зниженням рівня ґрунтової поверхні та з'ясуванням технічних параметрів фундаментів Водонапірної вежі

11.1

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 1 (1,0×1,5 м), шурф 2 (1,6×2,75 м)
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, південно-західний та східний бік
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,6 м від с.д.п. – відмостка, 4,6 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 1,5 м від с.д.п. – глибина шурфу 2
Об'єкти	відмостка дзвіниці з жовтої цегли (шурф 2)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	шурфи закладені для продовження інженерно-геологічного обстеження фундаментів Великої лаврської дзвіниці, розпочатого 2010 р.

11.2

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурф 1 (0,6×2,0 м), шурф 2 (1,0×2,0 м)
Місце досліджень	корп. № 85, східний та південний фасади
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	5 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 1,0 та 2,0 м від с.д.п. у стіновому муруванні – прошарки (0,3 м) бутової кладки; 2,65 м від с.д.п. – верхня площина підмурків; 4,2 м від с.д.п. – материковий рівень; 5,3 м від с.д.п. – підошва підмурків; 5,4 м від с.д.п. – глибина шурфу 2
Об'єкти	суцільний масив бутово-цегляного мурування з чергуванням шарів каменю та цегли – фундаменти стін корпусу
Матеріали	чисельні фрагменти керамічного посуду, гутного скла (денця штофів) та пічної кахлі XVIII ст. (шурф 1); дрібні уламки кераміки XVIII–XIX ст. (шурф 2)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	матеріали з шурфу 1 пов'язані з функціонуванням трапезного комплексу, що існував на цьому місці до спорудження у 1893–1895 рр. сучасних будівель

11.3

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (1,0×4,3 м)
Місце досліджень	стик корп. № 34 та № 35
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,4 м від с.д.п. – розширення бутових фундаментів, 2,2 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	мурування монастирського муру з невеликим розширенням бутових фундаментів
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	у шурфі зафіксовано межі тієї самої ремонтної перекладки кінця XVIII ст., що й у шурфі 2010 р. (див. 10.13), але у західному напрямку від Південних воріт

11.4

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (0,85×1,3 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, південне крило давньоруського об'єму
Хронологія	XII ст., XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під сучасною дерев'яною підлогою підвалу з ґрунтовою підготовкою (0,8 м) – рештки печі; нижче (до відмітки 1,3 м) – шар мішаного пухкого ґрунту, насиченого різнорідним будівельним сміттям, серед якого уламки плінфи XII ст.; 1,3-1,8 м – щільний гумусований лесоподібний суглинок; 1,8 м від сучасної підлоги церкви – підошви фундаментів XII ст. (глибина шурфу)
Об'єкти	фрагменти цегляної кладки та рештки печі XVIII–XIX ст., бутові давньоруські фундаменти
Матеріали	будівельні матеріали (25 зразків): фрагменти плінфи, серед яких зразки зі слідами дощових крапель, пічного нагару (повторне використання) та рештками мурувального розчину XII ст.; уламки канельованої цегли (литовки); фрагменти корчаги XII–XIII ст.; фрагмент верхньої частини гутного штофа зеленого скла; фрагментована полив'яна таріль; поодинокі уламки полив'яних горщиків XVIII–XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	пізніші будівельні нашарування у вигляді фрагментів цегляної кладки (північна бровка) та рештки опалювальної печі XVIII–XIX ст. (північно-західний кут) не дали змоги повністю розкрити автентичну кладку церкви на цій ділянці

11.5

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 2 (0,9×1,3 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, північне крило
Хронологія	XII ст., XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром сучасної цементної підлоги церкви і блоком цегляної кладки (0,5 м) – мурування підземної споруди, що збереглося на висоту до 1,5 м і було поставлене безпосередньо на бутові давньоруські фундаменти; 2 м від сучасної підлоги церкви – розширення підошв фундаментів XII ст.; 2,6 м від сучасної підлоги – глибина шурфу
Об'єкти	рештки цегляної підземної споруди XVIII–XIX ст. з двома стінними нішами; внутрішнє розширення підошви східних фундаментів церкви, складених великими брилами бутового каменю
Матеріали	фрагменти керамічного посуду XVIII–XIX ст., уламок кам'яного архітектурного декору (карниз?); жовта цегла, «лаврська» цегла; зразок канельованої червоної цегли зі слідами пічного нагару
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	підземна споруда XVIII–XIX ст., змурована з цегли на вапняно-піщаному розчині, повністю займала давньоруський об'єм пам'ятки. Частково розчищені її північна та східна стінки. Знахідки походять з шару перевідкладеного ґрунту

11.6

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 3 (0,85×1,2 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, південна частина прибудови XVIII ст.
Хронологія	XII ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром сучасної цементної підлоги церкви (0,2 м) – шар (0,5-0,55 м) мішаного гумусованого ґрунту з лінзами відносно чистого лесоподібного суглинку та будівельним сміттям XVIII ст.; нижче – шар (0,5 м) гумусованого перевідкладеного ґрунту з різнорідним будівельним сміттям, у т.ч. уламками плінфи та крихтами цем'янкового розчину; 1,25 м від сучасної поверхні підвалу – прошарок (0,04-0,05 м) перепаленого лесового ґрунту та подрібненого деревного вугілля, який виходив на рівень горішньої площини давньоруських фундаментів; 2,65 м від сучасної підлоги – глибина шурфу
Об'єкти	фундаменти північної стіни давньоруської церкви
Матеріали	фрагменти плінфи
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	формування стратиграфічного горизонту з будівельним сміттям пов'язане із спорудженням у першій половині XVIII ст. північного приділу церкви, одна із стін якого утворювала західну бровку шурфу. Прошарок над горішньою площиною давньоруських фундаментів маркує будівельний горизонт початку XII ст. – можливий час зведення храму

11.7

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 4 (1,2×1,4 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, східна ніша прибудови XVIII ст.
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром сучасної цементної підлоги церкви (0,2-0,25 м) – шар (0,8-1 м) сучасного мішаного ґрунту з будівельним сміттям XIX–XX ст.; нижче – шар мішаного гумусованого ґрунту із значною кількістю уламків цегли XVIII ст; 2 м від сучасної підлоги – горішній рівень материкового суглинку (глибина шурфу); 2,4 м від рівня сучасної підлоги – підошва фундаментів XVIII ст.
Об'єкти	блок монолітної цегляної кладки на вапняно-піщаному розчині, зовні потинькованою «під рукавицю», із незначним включенням бутового каменю – фундаменти XVIII ст. (підбій у північній частині шурфу)
Матеріали	шиферна плита, фрагмент горщика XIII–XIV ст., фрагмент верхньої частини горщика XVII–XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	фундаменти східної стіни прибудови XVIII ст. у шурфі не розкривалися. Уламки цегли з шару мішаного гумусованого ґрунту ідентичні до цегли фундаментів прибудови XVIII ст.

11.8

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (0,8×1,65 м), шурф 2 (0,9×1,6 м)
Місце досліджень	башта Кущника: під зовнішнім обрізом північних фундаментів (шурф 1), під внутрішнім обрізом південних фундаментів (шурф 2)
Хронологія	XIII–XIV ст., XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	1,7 м від с.д.п. – підошва фундаментів фортечних мурів; 2 м від с.д.п. – глибина шурфу 1; 2 м від с.д.п. – підошва підмурків башти; 2,3 м від с.д.п. – глибина шурфу 2
Об'єкти	відносно регулярна бутова кладка з порядовим розташуванням каменю – внутрішній обріз фундаментів фортечних мурів (шурф 1), п'ять рядів кладки регулярного цегляного мурування у верхній частині та бутові фундаменти споруди башти (шурф 2)
Матеріали	розрізнені людські кістки та п'ять–шість черепів у перевідкладеному стані, фрагменти оплавленого шлаку (криця?), фрагментований кухонний горщик XVI ст., фрагмент полив'яного кухля XVIII ст., дві полив'яні поліхромні кахлі XVIII ст. з рослинним та геометрично-рослинним орнаментом
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	присутність у шурфі 2 значної кількості шлаку може свідчити про перевідкладені рештки залізоробного чи ковальського виробництва другої половини XIII–XIV ст.

11.9

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,1×1,1 м)
Місце досліджень	корп. № 3, північно-східний кут другої (із заходу) секції
Хронологія	XIII–XV ст., XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	1,2 м від с.д.п. – глибина шурфу; 1,7 м від с.д.п. – глибина зондажу
Об'єкти	–
Матеріали	поодинокі фрагменти кераміки XIII–XV та XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	у шурфі фіксується перевідкладений грунт

11.10

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,7×70,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 6 та № 3
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від с.д.п. – бруківка XVIII–XIX ст.; 1,4-1,8 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	рештки бруківки з пісковику XVIII–XIX ст. (ділянка біля корп. № 6)
Матеріали	чисельні кістки тварин, у т.ч. великої рогатої худоби; матеріали кінця XIX ст.: фрагменти кухонних керамічних горщиків та порцелянових виробів, декілька цілих форм та фрагментів скляного посуду (ділянка біля корп. № 6)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	серед підйомного матеріалу – трубка з тонкого листового білого (срібло?) металу, прикрашена карбованим орнаментом, можливо, накладка на дерев'яне руків'я

11.11

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурфи 1-5 (від 1,4×1,4 до 2,0×2,0 м)
Місце досліджень	корп. № 39, західна ділянка саду над Ближніми печерами
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від с.д.п. – верхня площина підмурків; 2,4-2,4 м від с.д.п. – підошва підмурків; 2,3-2,6 м від с.д.п. – глибина шурфів
Об'єкти	підмурки XIX ст. з жовтої цегли
Матеріали	фрагменти побутових та аптечних скляних виробів другої половини XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	роботи були спрямовані на пошук та з'ясування плану будівлі іконної лавки, спорудженої за проектом О. П. Середи 1869 р. і відомої за проектними кресленнями та тогочасними фото. Її було розібрано, очевидно, у середині – другий половині XX ст.

11.12

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,0×42,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 55 і новозбудованими монастирськими спорудами
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,8-2 м від с.д.п. – глибина траси каналів; 2,1-2,6 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	два дренажні цегляні канали XIX ст.
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	траншея призначалася для прокладки водогону

11.13

Рік проведення	2011
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,7×1,8 м), шурф 2 (1,5×2,0 м), шурф 3 (1,3×2,5 м)
Місце досліджень	стіна Дебоскета, із західного боку
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	3,4 м від с.д.п. – глибина п'яти фундаментів стіни та глибина шурфів 1, 2; 3 м від с.д.п. – глибина шурфу 3
Об'єкти	підмурки стіни з жовто-сірої «лаврської» цегли
Матеріали	фрагменти цегли XVIII ст. та ранішої червоно-коричневої канельованої цегли, поодинокі фрагменти кераміки XVII–XVIII ст. та скляних пляшок XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.
Примітки	розміри шурфів подано без урахування відмостки фундаментів

12.1

Рік проведення	2012
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,2×1,7 м), зондаж; шурф 2 (1,4×1,4 м), зондаж
Місце досліджень	Воскресенська церква, зовнішній периметр
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	2,3 м від с.д.п. – підошва фундаментів; 2,9 м від с.д.п. – глибина шурфу 1 (з урахуванням зондажу); 1,75 м від с.д.п. – дно могильної ями; 2,2 м від с.д.п. – підошва фундаментів; 2,85 м від с.д.п. – глибина шурфу 2 (з урахуванням зондажу)
Об'єкти	ґрунтове поховання (шурф 2), фундаменти церкви
Матеріали	людські кістки (череп), сліди зотлілої деревини від домовини
Джерело	КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.
Примітки	поховання датується XVI–XVII ст. і належить до погосту одного із тогочасних дерев'яних Воскресенських храмів

12.2

Рік проведення	2012
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 3 (1,3×1,7 м), шурф 4 (0,8×1,0 м)
Місце досліджень	Воскресенська церква, зовнішній периметр
Хронологія	XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	2,5 м від с.д.п. – підошва фундаментів; 3 м від с.д.п. – глибина шурфу 3; 1,95 м від с.д.п. – підошва фундаментів та глибина шурфу 4
Об'єкти	цегляні фундаменти південного фасаду церкви (шурф 3), суцільно-цегляні фундаменти південно-західного рогу нартекса церкви (шурф 4)
Матеріали	окремі людські кістки (шурф 3)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.
Примітки	людські кістки належать зруйнованим похованням Воскресенського некрополя XVI–XVII ст.

12.3

Рік проведення	2012
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурфи 5-10 (1,0×1,0 м), шурф 11 (1,2×1,5 м)
Місце досліджень	корп. № 114а (шурфи 5, 6), корп. № 114б (шурфи 7, 8, 10), підвал корп. № 114б (шурф 9), стик східної частини корп. № 71 та оборонних мурів середини XIX ст. (шурф 11)
Хронологія	XVII–XIXст.
Глибина, стратиграфія	0,9 м від с.д.п. – підошва фундаментів корп. № 114а (шурф 5); 1,3 м від с.д.п. – підошва фундаментів корп. № 114а (шурф 6); 1,8 м від с.д.п. – глибина шурфів 5, 6; 1,8-2,2 м від с.д.п. – підошва фундаментів корп. № 114б (шурфи 7, 10); 2,0 м від с.д.п. – поховання (шурф 8); 1,5 м від с.д.п. – підошва фундаментів корп. № 71; 1,9 м від с.д.п. – підмурки стіни XIX ст. (шурф 11); 0,6-2,7 м від с.д.п. – глибина шурфів 7-11
Об'єкти	цегляні фундаменти корп. № 114а (шурфи 5, 6); цегляні фундаменти корп. № 114б (шурфи 7, 10); два ґрунтових поховання XVII–XVIII ст. у трунах (шурф 8); цегляні фундаменти корп. № 71; підмурки стіни XIX ст. (шурф 11)
Матеріали	розрізнені людські кістки, фрагменти та цілі форми скляного та керамічного посуду XIX ст., фрагменти кераміки, фрагментований невеликий полив'яний кухонний горщик, уламок пательні XIX ст. (шурф 11)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.
Примітки	шурф 8 потрапив на ділянку Воскресенського некрополя XVII–XVIII ст. Із зруйнованих поховань також походять розрізнені людські кістки у шурфі 11

12.4

Рік проведення	2012
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: аварійна ділянка (просадка ґрунту) діаметром близько 1,5 м
Місце досліджень	корп. № 18, із південного боку
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,2-1,85 м від с.д.п. – блок цегляної кладки; 3,25 м від с.д.п. – глибина просадки грунту
Об'єкти	блок кладки з жовтої цегли на вапняно-піщаному розчині
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.
Примітки	фундаментна кладка, вірогідно, належала споруді XIX ст., що не збереглася (будівлю зображено на плані Лаври 1925 р.). Враховуючи кількість винесеного ґрунту (бл. 7,5 м^3), господарська споруда мала значні за об'ємом підвальні приміщення

12.5

Рік проведення	2012
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,0×1,2 м), шурф 2 (1,0×1,5 м)
Місце досліджень	Різдвяний бастіон, зовні оборонної стіни XIX ст.
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,75 м від с.д.п. – підошва фундаментів і глибина шурфу 1; 1,85 м від с.д.п. – підошва фундаментів і глибина шурфу 2
Об'єкти	цегляні підмурки стіни
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.
Примітки	обстеження підмурків стіни Нижньої лаври підтвердило, що висота стіни становить 3,7 м (з цокольною частиною – 4,5 м)

12.6

Рік проведення	2012
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: шурфи 1, 2 (1,1×1,1 м)
Місце досліджень	галерея Дальніх печер, з південно-західного боку
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	1,9 м від с.д.п. – глибина шурфів
Об'єкти	цегляні опорні стовпи, фундаментна кладка галереї з жовтої цегли на слабкому вапняно-піщаному розчині
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.
Примітки	шурфи закладені для проведення інженерно-геологічного обстеження технічного стану фундаментів та ґрунтової основи споруди

12.7

Рік проведення	2012
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,5×80,0 м)
Місце досліджень	корп. № 94, зі східного боку
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	частина розвантажувальної арки з первинною кладкою, виконаною червоною цеглою, і пізнішою закладкою ніші жовтою цеглою
Матеріали	фрагмент дна гутної посудини XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.

13.1

Рік проведення	2013
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,95×2,9 м)
Місце досліджень	корп. № 4, північно-східне приміщення східної секції
Хронологія	XV–XVI ст., перша половина XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від рівня сучасної підлоги – вимостка XV–XVI ст.; 1 м від рівня підлоги – контури південно-східного кута каркасно-стовпової споруди; 0,6 м від рівня підлоги – горішня площина фундаментів корпусу; 2,15 м від рівня підлоги – підошва фундаментів корпусу; 2,25 м від рівня підлоги – глибина шурфу
Об'єкти	мурована вимостка XV–XVI ст. з уламків плінфи, бутового каменю, шиферу та брускової цегли повторного використання на глиняному розчині; частина каркасно-стовпової споруди; підмурки східної секції корпусу з битої цегли та бутового каменю на вапняному розчині
Матеріали	фрагментована горщикоподібна кахля з квадрифольним отвором кінця XV – початку XVI ст. (споруда)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.
Примітки	зазначена частина корп. № 4 споруджена раніше, в іншій будівельній техніці та з інших будівельних матеріалів ніж основна частина

13.2

Рік проведення	2013
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (1,2×1,6 м)
Місце досліджень	Велика лаврська дзвіниця, центральне приміщення
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,75 м від рівня цегляної підлоги – 2-3 см прошарок вапняного (мурувального) розчину; 0,8-0,9 м від рівня підлоги – численні скалки пісковику у складі ґрунту; 0,64 м від рівня підлоги – горішня площина фундаментів корпусу; 1,25 м від рівня підлоги – глибина шурфу
Об'єкти	підлога з цегли жовто-сірого та рожевого кольору на піщаній підсипці, фундаментна та стінова кладки дзвіниці з жовтої цегли
Матеріали	фрагменти горщиків XIII–XIV ст., уламки плінфи та цем'янкової фрескової штукатурки XI–XII ст., фрагменти керамічних підлогових плиток та коробчастої печної кахлі XVIII ст., дрібні уламки керамічного посуду XVII–XVIII ст., шматки склоподібного сіро-зеленого шлаку із залишками цем'янкового розчину
Джерело	КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.
Примітки	уламки пісковику пов'язані з будівництвом фундаментів

13.3

Рік проведення	2013
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,4×7,0 м)
Місце досліджень	Троїцька надбрамна церква, 12 м північніше входу на церковне подвір'я
Хронологія	XVII–XVIII ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	під прошарком (0,3 м) сучасного покриття – мішаний гумусований грунт, насичений будівельним сміттям; 0,85 м від с.д.п. – верх північної стінки цегляного короба теплотраси; 1,3 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	–
Матеріали	дрібні уламки давньоруської плінфи, фрагменти полив'яного посуду XVII–XVIII ст., кістки риб
Джерело	КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.
Примітки	ймовірно, траншея аварійної ділянки теплотраси потрапила на котлован господарської споруди, позначеної приблизно на цьому місці на плані Верхньої лаври 1925 р.

13.4

Рік проведення	2013
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурфи 1-3 (1,8×6,0 м)
Місце досліджень	між корп. № 51 та галереєю Дальніх печер
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,9 м від с.д.п. – решткі дренажного каналу XIX ст.; 1,1 м від с.д.п. – блок цегляного мурування; 2,1-2,6 м від с.д.п. – глибина шурфів
Об'єкти	склепінчасте перекриття з жовтої цегли на вапняно-піщаному розчині – дренажний канал XIX ст.; блок мурування з жовтої цегли
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.
Примітки	блок мурування виконано тією самою жовтою цеглою, що й дренажний канал і, очевидно, одночасно з ним

13.5

Рік проведення	2013
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,9×65,0 м), шурф 1 (1,1×2,0 м), шурф 2 (1,2×1,8 м), шурф 3 (1,7×1,8 м)
Місце досліджень	корп. № 73, уздовж західного фасаду
Хронологія	XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	0,3 м від с.д.п. – блок кладки (траншея); 1,7 м від с.д.п. – підошва фундаментів корпусу та глибина шурфу 1; 0,45 м, 1,1 м та 1,4 м від с.д.п. – блоки цегляної кладки, 2,6-3,0 м від с.д.п. – поховання, 3,4 м від с.д.п. – підошва фундаментів корпусу, 3,45 м від с.д.п. – глибина шурфу 2; 6,2 м від с.д.п. – глибина шурфу 3
Об'єкти	блок кладки з цегли жовтого кольору на піщаній підсипці (траншея), фундаменти корпусу, блоки напівзруйнованої цегляної кладки, сліди трьох могильних ям
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.
Примітки	сліди могильних ям, ймовірно, пов'язані з некрополем церкви Андрія Первозванного XVII–XVIII ст.

13.6

Рік проведення	2013
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф (1,7×2,0 м)
Місце досліджень	стіна Дебоскета, з внутрішнього боку
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	6,7 м від с.д.п.
Об'єкти	внутрішній обріз фундаментів стіни, кладка якої виконана в три яруси з жовто-сірої та рожевої цегли
Матеріали	уламок денця гутної банки, фрагмент тарелі XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.
Примітки	до спорудження стіни Дебоскета на її місці існувала підпірна стіна, зведена між 1752 і 1781 рр. Її будівельні матеріали використовували при зведенні стіни Дебоскета

13.7

Рік проведення	2013
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: 21 шурф (від 1,4×1,6 до 2,0×2,0 м)
Місце досліджень	корп. № 94, з північно-східного боку
Хронологія	XVIII–XIX ст. (наявний матеріал)
Глибина, стратиграфія	від 0,9 до 1,3 м від с.д.п. – глибина шурфів, в яких – перевідкладений гумусований ґрунт, насичений будівельним сміттям XIX–XX ст.
Об'єкти	–
Матеріали	фрагмент нижньої частини полив'яного горщика XVIII ст., уламок бордюрної кахлі XIX ст. з білою поливою
Джерело	КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.
Примітки	на цій ділянці був розташований будівельний майданчик

14.1

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,8×2,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, монастирські мури
Хронологія	XVII ст.
Глибина, стратиграфія	під плитами сучасної відмостки – шар (0,4 м) суцільного будівельного сміття XIX–XX ст., нижче – шар мішаного гумусованого ґрунту з будівельним сміттям та поодинокими матеріалами XII–XIV ст., 0,98 м від с.д.п. – підошва фундаментів мурів, 1,5 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	фундаменти мурів кінця XVII ст. з уламків цегли та незначною кількістю бутового каменю на вапняно-піщаному розчині
Матеріали	численні кородовані залізні вироби, декілька зразків цілої жовтої цегли, жовта керамічна підлогова плитка, уламок черепиці XIX ст. та ціла аптечна пляшечка початку XX ст. з клеймом на денці (шар XIX–XX ст.); дрібні фрагменти керамічного посуду XII–XIII та XIII–XIV ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	шурф розміщено в межах аварійної ділянки мурів з метою з'ясування технічного стану та інженерно-геологічної ситуації фундаментів споруди

14.2

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 2 (1,8×2,1 м), шурф 3 (1,85×2,0 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, монастирські мури
Хронологія	XVII ст.
Глибина, стратиграфія	під плитами сучасної відмостки – шар (0,3 м) будівельного сміття XIX–XX ст., нижче – шар пухкого перевідкладеного ґрунту з включеннями дрібного будівельного сміття та чисельними матеріалами XII–XIV ст., 0,7 м від с.д.п. – слабогумусований світло-коричневий лесоподібний суглинок, 1 м від с.д.п. – підошва фундаментів мурів, 1,6 м від с.д.п. – глибина шурфу 2; під шаром (0,7 м) мішаного гумусованого ґрунту, насиченого різнорідним будівельним сміттям, – пухкий слабогумусований лесоподібний суглинок, 0,87 м від с.д.п. – підошва фундаментів мурів, 1,1 м від с.д.п. – глибина шурфу 3
Об'єкти	фундаменти пілону лаврських мурів кінця XVII ст. у вигляді чотирьох рядів регулярної цегляної кладки на вапняно-піщаному розчині та бутової фундаментної кладки нижче з нерегулярним чергуванням прошарків битої цегли та каменю (шурф 2); фундаменти мурів у вигляді суцільної цегляної забутовки без застосування каменю (шурф 3)
Матеріали	фрагменти кераміки XII–XIII ст. та XIII–XIV ст., окремі кістки тварин (шурф 2); скалки овруцького пірофілітового сланцю, фрагменти кераміки ранньозалізного часу, дрібні фрагменти керамічного посуду XII–XIII та XIII–XIV ст. (шурф 3)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	шурф розміщено в межах аварійної ділянки мурів з метою з'ясування технічного стану та інженерно-геологічної ситуації їхніх фундаментів

14.3

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	траншея 1 (1,5×4,0 м)
Місце досліджень	підземна споруда № 9 (господарський льох XVIII ст.), 10 м на південь
Хронологія	XII–XIII ст., XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під дерновим шаром – мішаний гумусований ґрунт (0,50-0,55 м) з будівельним сміттям; нижче – прошарок (0,15-2, м) щільної темно-коричневої глини (рештки т.зв. глиняного замка, пов'язаного із зруйнованою підземною спорудою XVIII ст.); під ним – шар (до 1,0-1,2 м) пухкого гумусованого ґрунту з дрібним будівельним сміттям та керамікою XII–XIII ст.; 0,2 і 0,3 м від с.д.п. – блоки кладки; 1,35 м від с.д.п. – труба, перекрита плінфою; 1,6-1,7 м від с.д.п. – горішній рівень материкового лесоподібного суглинку; 2,2 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	блоки напівзруйнованої цегляної кладки на вапняно-піщаному розчині – рештки склепіння підземної споруди XVIII ст. (?) або підземної споруди № 9; залізна труба, перекрита чотирма фрагментами плінфи, очевидно, від кладки давньоруської стіни
Матеріали	поодинокі фрагменти печини та ліпного посуду ранньозалізного часу, дрібні уламки керамічного посуду XII–XIII ст., окремі трубчасті кістки тварин із слідами обробки, уламки овруцького пірофілітового сланцю
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	із шаром пухкого гумусованого ґрунту пов'язана яма, яка може бути рештками археологічного шурфу 1951 (1961?) року. У бровці зафіксовані невеликі лінзи культурного шару, можливо, сліди слабовираженого (чи зруйнованого) ґрунтового об'єкта давньоруського часу

14.4

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	траншея 2 (1,5×4,0 м)
Місце досліджень	між підземною спорудою № 9 і південним фасадом корп. № 6
Хронологія	XII ст., XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром (0,3-0,35 м) гумусованого ґрунту з дрібним будівельним сміттям XII ст. – подібний, але більш світлий прошарок (0,2 м) слабогумусованого ґрунту, під яким – лінза (0,01 м) битої плінфи (північно-східна бровка); ще нижче – шар (0,7-0,9 м) слабогумусованого, мішаного, відносно чистого лесоподібного суглинку з незначною кількістю знахідок; 0,6 м від с.д.п. – контури ями із сміттям давньоруського часу; 1,55 м від с.д.п. – дно ями; 1,4-1,5 м від с.д.п. – горішній рівень материкового лесу; 1,75 м від с.д.п. – інженерна комунікація та глибина траншеї
Об'єкти	інженерна комунікація (залишки водогону кінця 30-х рр. XIX ст.?), яма з дрібним будівельним сміттям давньоруського часу
Матеріали	уламки плінфи, фрагменти кераміки XII–XIII ст., уламки пічної кахлі XVII–XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	яма пов'язана з північною ділянкою попередніх археологічних досліджень, ймовірно, розкопом В. А. Богусевича 1951 р. (див. 51.1, 51.3)

14.5

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	траншея 3 (1,5×2,5 м), зондаж
Місце досліджень	між підземною спорудою № 9 і південним фасадом корп. № 6
Хронологія	XII–XIII ст., XVII–XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром (0,35-4 м) мішаного гумусованого ґрунту з дрібним будівельним сміттям – шар (0,6-0,7 м) слабогумусованого мішаного ґрунту з включеннями будівельних матеріалів XII ст., 1,5 м від с.д.п. – верхня межа материкових лесових відкладень, 1,85 м від с.д.п. – глибина траншеї, 2,9 м від с.д.п. – глибина зондажу
Об'єкти	дві ями, заповнені давньоруським будівельним матеріалом
Матеріали	фрагменти плінфи, уламок трубчастої кістки тварини із слідами обробки, фрагменти горщиків XII–XIII ст., поодинокі фрагменти полив'яної кераміки XVII–XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	в траншеї 3 виявлено північну бровку розкопу В. А. Богусевича 1951 р. (див. 51.1)

14.6

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (2,6×4,3 м) шурф 2 (1,4×1,6 м), шурф 3 (1,0×2,5 м)
Місце досліджень	корп. № 4, у межах східної частини
Хронологія	друга половина – кінець XVII ст.
Глибина, стратиграфія	під бутовими фундаментами, автентичними стіновій кладці сучасної східної частини корпусу, – інші за технічними параметрами підмурки від більш ранньої споруди; 1,1-1,2 м від рівня ґрунтової підлоги – верхня площина фундаментів, 1,2-1,3 м від рівня підлоги – підошва фундаментів, 2,3 м від рівня підлоги – глибина шурфів
Об'єкти	фундаменти у вигляді монолітного блоку, складеного уламками цегли та бутового каменю на міцному вапняно-піщаному розчині
Матеріали	фрагментована коробчаста полив'яна поліхромна кахля XVII ст. з рельєфним рослинним орнаментом та великий фрагмент полив'яного керамічного виробу XVI ст. типу каганця (світильника) (шурф 1); дрібні уламки ліпної кераміки ранньозалізного часу; фрагменти верхньої частини кухонного горщика XV–XVI ст., зразки побутової та будівельної кераміки XVII–XVIII ст., серед яких уламки бордюрних та коробчастих полив'яних кахлів (шурф 4)
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	шурф 1 був закладений 2012 р., 2013 р. розширений прирізкою, 2014 р. – поглиблений у зондажі і виведений на обріз фундаментів внутрішньої стіни

14.7

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	архітектурно-археологічне обстеження: розчистка цегляної вимостки (24 м^2)
Місце досліджень	корп. № 4, внутрішній простір східної секції
Хронологія	кінець XVI–XVII ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від рівня ґрунтової підлоги – глибина залягання вимостки
Об'єкти	вимостка з трьох ділянок, виконаних різнорідними будівельними матеріалами у різній техніці
Матеріали	уламки поліхромної полив'яної тарелі XVIII ст. (поверхня вимостки), фрагменти посуду та скла XVII–XVIII ст., уламки полив'яних коробчастих кахель, деталь бронзового виробу у вигляді стиснутої в кулак людської долоні з наскрізним квадратним отвором у центрі, монети – драйпелькер прусського герцога Георга Вільгельма, ризький та польський соліди («боратинки») Яна II Вази середини – кінця XVII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	вимостка – результат нашарування декількох архітектурних компонентів різного призначення та часу. Вона не має прямого стосунку до сучасного корпусу, будівництво якого призвело до припинення існування об'єктів, пов'язаних із вимосткою

14.8

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (0,5×20,0 м)
Місце досліджень	корп. № 21, з південного боку
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,4 м від с.д.п. – фрагмент 1 фундаментів (східна бровка), 0,6 м від с.д.п. – фрагмент 2 фундаментів, 0,7 м від с.д.п. – фрагмент 3 фундаментів (західна бровка), 1 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	фрагмент 1 фундаментної кладки з різноякісної червоної та жовтої цегли, фрагменти 2-3 фундаментної кладки з жовтої цегли
Матеріали	фрагменти кераміки XVII–XVIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	рештки цегляних фундаментів належали допоміжним монастирським спорудам, що входили до складу господарської інфраструктури корпусу № 4

14.9

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,0×20,0 м)
Місце досліджень	садиба «Музею Івана Гончара», західний фасад
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром (0,5 м) мішаного ґрунту та сучасного будівельного сміття – ділянки відносно чистого гумусованого ґрунту з ознаками культурного шару, 2,5 м від с.д.п. – горішній рівень материкових лесових відкладень, 3 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	–
Матеріали	фрагмент верхньої частини горщика XV–XVI ст., жовті цеглини
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	цеглини можуть бути рештками давнього мощення подвір'я

14.10

Рік проведення	2014
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (1,4×1,5 м)
Місце досліджень	оборонні мури Нижньої лаври, із західного боку
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	з рівня с.д.п. до глибини 2,6 м – фундаментна кладка, 2,6 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	зовнішній обріз фундаментів стіни 1844–1845 рр. з двох елементів – горішнього основного (22 ряди з жовтої цегли) та нижнього субстратного (три ряди мурування з рожевої цегли на слабкому вапняно-піщаному розчині)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.
Примітки	нижній субстратний горизонт фундаментної кладки оборонної стіни Нижньої лаври, можливо, датується більш раннім (у межах XVII–XVIII ст.) часом, ніж час спорудження її основного об'єму

15.1

Рік проведення	2015
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 1 (2,0×2,0 м)
Місце досліджень	церква Всіх Святих над Економічною брамою, 9,8 м на захід, із внутрішнього боку монастирських мурів
Хронологія	XIX ст., XX ст.
Глибина, стратиграфія	1,4 м від с.д.п. – піч XX ст., під нею до глибини 0,9-1,0 м від с.д.п. – мурування стіни у вигляді регулярної цегляної кладки; нижче – прошарок (0,4 м) автентичної стінової кладки галереї, далі – бутовий фундамент з пісковику та уламків цегли на вапняно-піщаному розчині; 2,4 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	бутовий фундамент бойової галереї монастирських мурів з пісковику та уламків цегли на вапняно-піщаному розчині; мурування стіни у вигляді регулярної цегляної кладки, пов'язаної з влаштуванням аркової ніші, спорудженої пізніше мурів; фрагмент автентичної стінової кладки галереї з червоно-коричневої цегли; рештки тимчасової печі XX ст., складеної на глиняному розчині з різнорідних будівельних матеріалів
Матеріали	будівельні матеріали (метлахська плитка, цегла, кахля), фрагментовані керамічні та скляні вироби XIX–XX ст., бордюрна кахля «голландського типу» XVIII–XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.
Примітки	у центрі бордюрної кахлі з синьою (кобальтовою) поливою зображено двоповерхову кірху з двосхилим дахом та хрестом, під нею – стилізований човен

15.2

Рік проведення	2015
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 2 (2,0×2,0 м)
Місце досліджень	церква Всіх Святих над Економічною брамою, 14 м на захід, із внутрішнього боку монастирських мурів
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром (0,3 м) сучасного насипного ґрунту – бутово-цегляне мурування, покладене на мішаний перевідкладений ґрунт, 1,2 м від с.д.п. – глибина шурфу.
Об'єкти	кладка бутово-цегляного мурування з каменю та жовтої цегли повторного використання на вапняно-піщаному розчині, сміттєва яма
Матеріали	фрагменти керамічного посуду та скляних виробів XVIII ст. (заповнення ями), уламки будівельних матеріалів XVIII ст.; фрагментовані віконниці, уламки штофів, глека, пляшок, кухонних горщиків, сковорідок-латок, мисок, покришок
Джерело	КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.
Примітки	серед знахідок – стулка мушлі Unio

15.3

Рік проведення	2015
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	шурф 3 (1,5×4,0 м)
Місце досліджень	церква Всіх Святих над Економічною брамою, 21,2 м на захід, із зовнішнього боку монастирських мурів
Хронологія	XVIII ст.
Глибина, стратиграфія	під сучасними нашаруваннями (0,2 м) – яма із сучасною цеглою, 1,5 м від с.д.п. – дно ями; 2,3-2,5 м від с.д.п. – лінза дрібного будівельного сміття та мурувального розчину, під якою – лінза суцільного деревного вугілля; нижче – прошарок мішаного лесового ґрунту та дрібного будівельного сміття, зцементованого вапняним мурувальним розчином (рівень будівельного горизонту рубежу XVII–XVIII ст.); 3,05 м від с.д.п. – підошва підмурків стіни, материковий лесоподібний суглинок; 3,1 м від с.д.п. – глибина шурфу
Об'єкти	мурування фундаментів монастирських мурів: три ряди стінової (реставраційної?) кладки з жовтої цегли, які спиралися на блок автентичної монолітної регулярної кладки з крихкої рожевої цегли
Матеріали	фрагменти кераміки післямонгольського часу, керамічного та скляного посуду XVII–XVIII ст., численні уламки жовтої черепиці XVIII–XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.
Примітки	шурф мав глибину по всій площі 1,6 м, і з цього рівня у його північній та південній ділянках були зроблені зондажі

15.4

Рік проведення	2015
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	розкоп (7,8×13,4 м)
Місце досліджень	Феодосіївська церква, південно-західний кут
Хронологія	XIV–XVII ст., XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під сучасним покриттям (до 0,5 м) – рештки кладки дзвіниці; 1,7-1,9 м від с.д.п. – мішаний слабогумусований ґрунт з порівняно незначною кількістю будівельного сміття і рештками фундаментів споруди XIX ст.; 1,4-1,6 м від с.д.п. – дно могильних ям поховань 3, 4; 1,8-1,9 м від с.д.п. – дно могильних ям поховань 1, 2; 2 м від с.д.п. – глибина розкопу
Об'єкти	рештки стінової кладки розібраної дзвіниці у вигляді завалів будівельного сміття (битої та цілої жовтої цегли); рештки цегляних фундаментів споруди XIX ст. у вигляді двох повздовжніх стрічок; чотири зруйнованих безінвентарних ґрунтових поховання XIV–XVII ст. без чітких ознак трун (поховання 1, 2 – під пілястрами західного входу, поховання 3, 4 – за лінією південної та західної бровок розкопу)
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.
Примітки	поховання 1, 2 заходили під фундаменти сучасної кам'яної Феодосіївської церкви і, вірогідно, належали до цвинтаря однієї з її дерев'яних попередниць XVII ст.

15.5

Рік проведення	2015
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея (1,4×46,0 м)
Місце досліджень	корп. № 34, з північно-західного боку
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,75 м від с.д.п. – рештки фундаментів, 1,4 м від с.д.п. – глибина траншеї
Об'єкти	фундаменти з жовтої цегли на вапняному розчині (профіль східної бровки)
Матеріали	уламок кованого залізного ключа XIX ст., три аптечні, одна (фігурної форми) парфумерна (?) пляшечки кінця XIX – початку XX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.

15.6

Рік проведення	2015
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд (9,0×18,0 м)
Місце досліджень	корп. № 53, внутрішній бік штучної тераси Нижньої лаври
Хронологія	XIX ст. (наяний матеріал)
Глибина, стратиграфія	6 м від с.д.п.
Об'єкти	–
Матеріали	обпалені та просмолені у нижній частині дві соснові колоди
Джерело	КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.
Примітки	ймовірно, колоди є рештками т.зв. затильного укріплення, спорудженого у 1812 р. для захисту Києво-Печерської фортеці, невдовзі (1814–1816) його зрівняли у зв'язку із погіршенням технічного стану лаврських печер

15.7

Рік проведення	2015
Автор	Балакін С. А.
Вид досліджень	археологічний нагляд: траншея 1 (1,2×2,0 м), траншея 2 (1,6×4,1 м)
Місце досліджень	в'їзна брама Ближніх печер, з обох боків
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	0,5 м від с.д.п. – глибина траншеї 1, 1 м від с.д.п. – блок кладки; 1,3 м від с.д.п. – глибина траншеї 2
Об'єкти	окремий блок кладки жовтої цегли XVIII–XIX ст.
Матеріали	–
Джерело	КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.
Примітки	траншеї вирито у ході робіт з підсилення фундаментів воріт Ближніх печер

16.1

Рік проведення	2016
Автор	Тараненко С. П.
Вид досліджень	розкоп 1 (3×6 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південно-західний кут
Хронологія	XVII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром (до 0,4 м) сучасного мішаного ґрунту – шар (0,4 м) однорідного сірого гумусованого ґрунту, нижче – шар (до 1,6 м) передматерикового лесоподібного суглинку світло-коричневого кольору, під ним – сіро-жовтий материковий лес; 3 м від с.д.п. – глибина розкопу
Об'єкти	господарська споруда XVII–XVIII ст. каркасно-стовпової конструкції; господарські ями 1, 1а, 2 (XVIII–XIX ст.)
Матеріали	кераміка XIII–XIX ст., кахлі XVI–XVIII ст., фрагменти виробів зі скла XVIII–XIX ст., монети – солід («боратинка») Яна II Казимира Вази 1664 р., півторагрошовик Сигізмунда III Вази 1622 р.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-733: *Тараненко С. П., Зажигалов О. В., Балакін С. А., Фінадоріна Д. В., Мисько Ю. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2016 р.
Примітки	на території Митрополичого саду попередньо проведено георадарну розвідку

16.2

Рік проведення	2016
Автор	Тараненко С. П.
Вид досліджень	розкоп 3 (3×6 м)
Місце досліджень	Митрополичий сад, південно-західний кут
Хронологія	XVIII–XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром (до 0,4 м) сучасного мішаного ґрунту – шар (0,4 м) однорідного сірого гумусованого ґрунту, нижче – шар (до 1,6 м) передматерикового лесоподібного суглинку світло-коричневого кольору, під ним – сіро-жовтий материковий лес; 3 м від с.д.п. – глибина розкопу
Об'єкти	–
Матеріали	кераміка XIII–XIX ст., кахлі XVI–XVIII ст., фрагменти виробів зі скла XVIII–XIX ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-733: *Тараненко С. П., Зажигалов О. В., Балакін С. А., Фінадоріна Д. В., Мисько Ю. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2016 р.
Примітки	на території Митрополичого саду попередньо проведено георадарну розвідку

16.3

Рік проведення	2016
Автор	Тараненко С. П.
Вид досліджень	шурф (1×2 м)
Місце досліджень	корп. № 93, оборонні мури Нижньої лаври, ділянка № 2
Хронологія	XIX ст.
Глибина, стратиграфія	під шаром (до 0,2 м) пухкого насипного (парникового) гумусу – шар (0,7 м) перевідкладеного мішаного гумусованого ґрунту з рештками будівельних матеріалів XIX–XX ст.
Об’єкти	контури фундаментного рову середини XIX ст. (північна торцева стінка)
Матеріали	фрагмент вінець кухонного горщика першої половини XIII ст.
Джерело	КПЛ-А-НДФ-733: *Тараненко С. П., Зажигалов О. В., Балакін С. А., Фінадоріна Д. В., Мисько Ю. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2016 р.
Примітки	роботи виконувалися з метою з’ясування причин утворення тріщин у стіновій кладці споруди, вперше зафіксованих тут у березні 2014 р.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

б.ш.в.	Балтійська шкала висот
до н.е.	до нашої ери
ІІМК	Інститут історії матеріальної культури, Київ
КСИА УССР	Краткие сообщения Института археологии, Киев
КПЛ	Києво-Печерська лавра
КПЛ-А-НДФ	Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, відділ науково-фондової роботи, група збереження “Архів”, науково-допоміжний фонд
корп.	корпус
НА ІА НАН України	Науковий архів Інституту археології Національної академії наук України
НКПІКЗ	Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
прп.	преподобний
с.д.п.	сучасна денна поверхня
ФНР	фонд наукових рукописів
NKPRHK	Narodowy Kijowsko-Pieczerski rezerwat historyczno-kulturalny
NKPHCP	National Kyiv-Pechersk Historical & Cultural Preserve

АРХІВНІ ДЖЕРЕЛА

КПЛ-А-НДФ-118: Отчет о находке 2-х надгробных плит около южной стены Никольской церкви Киево-Печерского заповедника.

КПЛ-А-НДФ-229: *Холостенко Н. В., Петропавловский В. П., Толочко П. П.* Отчет о проведенных архитектурно-археологических раскопках руин Успенского собора в районе Иоанно-Предтеченской крещальни с июля 1969 по сентябрь 1972 г.

КПЛ-А-НДФ-231: *Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях памятника древнерусской архитектуры начала XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1984 г.

КПЛ-А-НДФ-384: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках памятника архитектуры XII в. церкви Спаса на Берестове, проведенных на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1989 г.

КПЛ-А-НДФ-385: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических исследованиях церкви Спаса на Берестове XII–XIX вв., проведенных Архитектурно-археологической постоянно действующей экспедицией ИА АН УССР в 1990 г.

КПЛ-А-НДФ-386: *Загребельный А. Н., Балакин С. А., Бабий Я. И.* Отчет об археологических исследованиях, проведенных отделом археологии Киево-Печерского заповедника в 1989 году при контроле за земляными работами на территории Заповедника.

КПЛ-А-НДФ-666: *Стрихар М. М.* Звіт про архітектурно-археологічні дослідження підземної споруди № 28 під корпусом № 31 НКПІКЗ.

КПЛ-А-НДФ-689: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічного нагляду за виконанням шурфів у церкві Спаса на Берестові у 2002 р.

КПЛ-А-НДФ-695: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2005 р.

КПЛ-А-НДФ-698: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2006 р.

КПЛ-А-НДФ-699: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2007 р.

КПЛ-А-НДФ-702: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2008 р.

КПЛ-А-НДФ-703: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2009 р.

КПЛ-А-НДФ-705: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2010 р.

КПЛ-А-НДФ-726: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2011 р.

КПЛ-А-НДФ-728: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2012 р.

КПЛ-А-НДФ-729: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2013 р.

КПЛ-А-НДФ-731: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2014 р.

КПЛ-А-НДФ-732: *Балакін С. А., Зажигалов О. В., Фінадоріна Д. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2015 р.

КПЛ-А-НДФ-733: *Тараненко С. П., Зажигалов О. В., Балакін С. А., Фінадоріна Д. В., Мисько Ю. В.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2016 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1951/8а: *Богусевич В. А.* Археологические раскопки в заповеднике Киево-Печерской лавры в 1951 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1961/61: *Кілієвич С. Р.* Звіт про археологічну розвідку в Києві 1961 року.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1968/25б: *Юра Р. О.* Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерськоі Лаври в червні 1968 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1978-79/16г: *Мовчан И. И., Авагян А. Б.* Отчет об археологических исследованиях в Ближних пещерах Киево-Печерского заповедника в 1978–1979 гг.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1982/34е: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1982 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1983/164: *Чайка В. В.* Отчет об охранных археологических раскопках на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1983 году.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1984-1986/28а: *Харламов В. А., Авагян А. Б.* Отчет об архитектурно-археологических и спелеологических исследованиях подземных лабиринтов в районе Дома митрополита, Большой лаврской колокольни и Успенского собора, проведенных в 1984–1986 гг.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1985/29б: *Харламов В. А.* Очет о раскопках Трапезной XII в. Киево-Печерского монастыря, проведенных в 1985 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1986/28: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках Успенского собора на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1986 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1988/26: *Харламов В. А., Гончар В. Н.* Отчет об археологических раскопках, проведенных архитектурно-археологической экспедицией по изучению Лавры ИА АН УССР на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1988 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1990/50: *Сыромятников А. К.* Отчет об археологических исследованиях и наблюдениях на территории МО КПГИКЗ.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1990/51: *Сыромятников А. К., Харламов В. А.* Отчет об археологических исследованиях траншеи прокладываемого ливнестока на территории сада Ближих пещер Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/158: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника».

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2: *Харламов В. А.* Отчет о раскопках памятника архитектуры нач. XII в. Трапезной Киево-Печерского монастыря, а также о раскопках, связанных с поиском захоронения украинского историка Щербакивского на территории сквера Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника, проведенных Архитектурно-археологической экспедицией ИА АН Украины в 1991 году.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2а: *Харламов В. А., Гончар В. Н., Трофименко Г. В.* Отчёт об археологических раскопках хозяйственного двора вблизи корпуса № 22 на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1991 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1991/2б: *Харламов В. А.* Отчет об археологических раскопках памятника архитектуры XVIII в. – порохового погреба на территории Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1991 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1992/1а: *Харламов В. О., Гончар В. М., Трофименко Г. В.* Отчет об археологических раскопках Мазепинской стены на территории хозяйственного двора Киево-Печерского государственного историко-культурного заповедника в 1992 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1992/39: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповедника» в 1992 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1993/79: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповедника» в 1993 г.

НА ІА НАН Україні, ф. 64 (Експедиції), № 1994/127: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях на территории «Киево-Печерского историко-культурного заповідника» в 1994 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1995/70: *Сыромятников А. К., Балакин С. А., Пахар А. П.* Отчет об археологических исследованиях в 1995 г. на территории Киева и «Киево-Печерского историко-культурного государственного заповедника».

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1996/14: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1996 г. на территории Киево-Печерской лавры.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1997/101: *Івакін Г. Ю., Сіткарьова О. В., Балакін С. А.* Звіт про спелеологічно-археологічні дослідження мережі опалювальних каналів Успенського собору Києво-Печерської лаври в 1997 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1997/114: *Сыромятников А. К., Балакин С. А.* Отчет об археологических исследованиях в 1997 г. на территории Киево-Печерской лавры.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1998/97: *Стрихарь М. Н.* Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры в 1998 г.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/103: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 1999 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/109: *Стрихар М. М.* Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської лаври. 1999 рік.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 1999/23: *Мовчан І. І., Боровський Я. Є., Писаренко Ю. Г., Гончар В. М., Сиром'ятников О. К.* Звіт Старокиївської експедиції про розкопки у Цитадельному садку на Печерську у 1999 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2000/94: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження котловану та траншеї ТП-255 по Лаврському провулку у 2000 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2001/21: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2001 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2002/24: *Балакін С. А.* Звіт про археологічні дослідження на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2002 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2002/118: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Мазур В. О.* Звіт про результати археологічних досліджень котловану кав'ярні біля башти Кущника Києво-Печерської лаври у 2002 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/130: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2003 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2003/204: *Івакін Г. Ю., Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень церкви Спаса на Берестові у 2003 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2004/148: *Балакін С. А.* Звіт про результати археологічних досліджень на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2004 р.

НА ІА НАН України, ф. 64 (Експедиції), № 2006/127: *Бобровський Т. А., Балакін С. А., Циліцький В. В.* Звіт про результати спелео-археологічних розвідок на території м. Києва у 2006 р.

НА ІА НАН України, ф 60, ІІМК, № 68: Археологічні роботи по дослідженню м. Києва. Розкопки в Києво-Печерській Лаврі (Ближні печери) 1937 р. Розкоп № 3. *Стругацький Г. З.* – щоденник розкопів – 1 зошит. м. Київ, 8.VII – 19.VII-1937 р.

НА ІА НАН України, ф. 60, ІІМК, № 626, арк. 11-14: *Шмонай И. А.* Изучение пещер Киево-Печерской лавры. 1935 г.

НА ІА НАН України, ф. 63, ФНР № 111: *Самойловський І. М.* Археологічні спостереження під час земляних робіт у Києві р. 1939.

НА ІА НАН України, ф. 63, ФНР № 113: *Самойловський І. М.* Звіт про археологічну роботу на новобудовах (Києва) у 1938 р.

НА ІА НАН України, ф. 63, ФНР № 269а: *Самойловський І. М.* Хроніка археологічних досліджень Києва з 1917 по 1967 рр.

ЛІТЕРАТУРА

Археологічні дослідження печерного комплексу Ближніх печер у 1930-х рр. / Упоряд. тексту, коментарі І. Ю. Івакіної // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 140-157.

Асєєв Ю. С., Богусевич В. А. Воєнно-оборонні стіни XII ст. Києво-Печерської лаври // Вісник Академії архітектури УРСР. – 1951. – № 4. – С. 39-45.

Балакін С. А. Археологічні пам'ятки Лаврського провулку // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні : Зб. наук. статей. – К. : ХІК, 2003. – Вип. 12 : Часи козацькі. – С. 59-67.

Балакін С. А. Дослідження трипільського житла на Успенському соборі // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – К. : Видавничий дім «КМ Academia», 1999. – Вип. 2. – С. 98-103.

Білодід О., Харламов В. Знахідки під фундаментом Успенського собору // Київ. – 1983. – № 9. – С. 148-157.

Балакін С. А., Івакін Г. Ю., Сіткарьова О. В. Дослідження опалювальних каналів Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1997 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1997–1998 рр. – К. : ІА НАН України, 1998. – С. 5-6.

Богусевич В. А. Робота по розборці руїн Великої лаврської церкви // Археологія. – К., 1948. – Т. II. – С. 205.

Богусевич В. А. Мастерские XI в. по изготовлению стекла и смальты в Киеве // КСИА УССР. – 1954. – Вып. 3. – С. 14-20.

Гончар В. М. Археологічні дослідження колишнього Митрополичого саду Києво-Печерської лаври у 1987–1988 рр. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989 рр. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 167-186.

Гончар В. М. Нові пам'ятки доби раннього заліза на території сучасного Києва // Археологія. – 1997. – № 1. – С. 149-155.

Дяденко В. Д. Звіт про наслідки антропологічного обстеження поховань, виявлених під час археологічних досліджень 1968 р. у Дальніх печерах Києво-Печерської лаври // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 29-37.

Звіти про спелео-археологічні дослідження Ближніх печер Києво-Печерської лаври у 1977–1979 рр. / Упоряд. тексту Т. А. Бобровського, О. А. Воронцової // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 158-215.

Івакін Г. Ю. Про «поховання Юрія Долгорукого» біля Спаса на Берестові // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук праць. – Вип. 29, спецвипуск 11: Церква Спаса на Берестові. – К. : НКПІКЗ, 2014. – С. 124-138.

Івакін Г. Ю., Балакін С. А. Археологічні дослідження Успенського собору у 1998 рр. // Археологічні відкриття в Україні у 1997–1998 рр. – К. : ІА НАН України, 1998. – С. 78-79.

Івакін Г. Ю., Балакін С. А. Підсумки археологічного дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври у 1998 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13.

Івакін Г. Ю., Балакін С. А. Поховальний комплекс XV ст. у нартексі Успенського собору Києво-Печерської лаври // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури. – К. : Видавничий дім «КМ Academia», 1999. – Вип. 2. – С. 76-86.

Івакін Г. Ю., Балакін С. А., Сиром'ятников О. К. Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1999 р. // Археологічні відкриття в Україні у 1998–1999 рр. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 11-13.

Івакін Г. Ю., Бобровський Т. А., Балакін С. А., Зажигалов О. В. Науковий звіт про результати спелеоархеологічного обстеження Ближніх печер Києво-Печерської лаври у 2005–2006 рр. у зв'язку з аварійною ситуацією на ділянці "Батиєм убієнних" // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 244-280.

Івакіна І. Археологічні дослідження печерного комплексу Ближніх печер Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 1930-х рр. // Болховітіновський щорічник 2010 / Відп. ред. К. Крайній. – К. : НКПІКЗ, 2011. – С. 340-344.

Каргер М. К. К истории киевского зодчества конца XI – начала XII в. Церковь Спаса на Берестове // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук праць. – Вип. 29, спецвипуск 11: Церква Спаса на Берестові. – К. : НКПІКЗ, 2014. – С. 66-79.

Стрихар М. М. Звіт про спелео-археологічні дослідження Варязьких печер Києво-Печерської Св. Успенської лаври. 1999 рік / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 102-117.

Стрихарь М. Н. Отчет о спелео-археологических исследованиях в Варяжских пещерах Киево-Печерской Св. Успенской лавры. 1998 год / Упоряд. тексту Р. І. Качана // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 67-101.

Харламов В. О. Дослідження Успенського собору Києво-Печерської лаври 1986 р. // Стародавній Київ. Археологічні дослідження 1984–1989. – К. : Наукова думка, 1993. – С. 138-150.

Холостенко Н. В. Исследование руин Успенского собора Киево-Печерской лавры // Советская археология. – 1955. – Т. 23. – С. 341-358.

Холостенко М. В. Нові дослідження Іоанно-Предтеченської церкви та реконструкція Успенського собору Києво-Печерської лаври // Археологічні дослідження стародавнього Києва. – К. : Наукова думка, 1976. – С. 131-165.

Холостенко Н. В. Исследование руин Успенского собора Киево-Печерской лавры в 1962–1963 гг. // Культура и искусство Древней Руси. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1967. – С. 58-68.

Чумаченко В. В. Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 17-25.

Юра Р. О. Звіт про археологічні дослідження Дальніх печер Києво-Печерської лаври в червні 1968 р. // Лаврський альманах: Києво-Печерська лавра в контексті української історії та культури : Зб. наук. праць. – Вип. 27, спецвипуск 10: Дослідження печерних комплексів Києво-Печерської лаври. – К. : ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2012. – С. 26-28.

ПОКАЖЧИК МІСЦЬ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Аннозачатіївська церква 101
башта Кущника 98, 99, 134, 155, 166
Ближні печери 7, 8, 10, 11, 14, 27, 115-118, 120, 125, 135, 149, 154, 156, 157, 166-167
будинок настоятеля 34
Варязькі печери 7, 8, 11, 74-78, 87, 88, 155, 157, 166
Велика лаврська дзвіниця 33, 35, 36, 57, 60, 115, 131, 139
Верхня лавра 122, 130, 140
Водонапірна вежа 130
Воскресенська церква 114, 136, 166
вул. Ближньопечерна 49, 127, 128, 166
вул. І. Мазепи 122, 166
вул. Лаврська 13, 14, 58, 70, 89, 166, 167
вул. Цитадельна 63
галерея Дальніх печер 138, 140
Гостиний двір 107
Дальні печери 7, 8, 21-25, 39, 87, 88, 154, 157, 158, 166
ділянка «Батиєм убієнних» 117, 125, 157
ділянка Меркурія 27
ділянка Нестора 11, 27
Києво-Печерська фортеця 149
корп. № 1 115, 125
корп. № 2 41
корп. № 3 92, 95, 100, 134
корп. № 4 66, 68, 86, 91, 94, 102, 110, 139, 144, 145
корп. № 5 14, 42-45, 64, 67
корп. № 6 17, 69, 87, 129, 135, 143, 144
корп. № 7 91
корп. № 8 99, 121
корп. № 9 32, 45, 166
корп. № 10 122
корп. №11а 101
корп. № 13 102
корп. № 16 55
корп. № 18 137
корп. № 19 61, 62, 64, 70-72, 89, 166
корп. № 20 46, 61, 67, 124, 166
корп. № 21 92, 102, 145
корп. № 21а 90
корп. № 22 69, 166
корп. № 23 71, 114
корп. № 24 92, 113, 114
корп. № 31 93, 123, 126
корп. № 33 108
корп. № 34 131, 149
корп. № 35 131
корп. № 37 57, 120
корп. № 39 92, 118, 135, 166
корп. № 43 117
корп. № 51 140
корп. № 53 129, 149
корп. № 54 92, 123, 127, 129
корп. № 55 129, 135

корп. № 56 124
корп. № 57 110
корп. № 58 119, 123
корп. № 60 63
корп. № 68 56, 65, 166
корп. № 69 111
корп. № 70 56, 166
корп. № 71 107, 108, 123, 137
корп. № 73 141
корп. № 85 127, 131
корп. № 86 7, 34, 118, 127
корп. № 93 151
корп. № 94 122, 138, 141
корп. № 100 128
корп. № 101 62
корп. № 114а 137
корп. № 114б 137
Лаврський провулок 58, 89, 90, 166, 167
монастирські мури 17, 58, 62, 64, 70-72, 98, 99, 119, 123, 127, 135, 142, 147, 148, 166
Микільська церква 27, 55
Митрополичі покої 35
Митрополичий сад 14, 16-18, 41-45, 49, 64, 142, 150
Музей Івана Гончара 146
Національний музей українського народного декоративного мистецтва 35
Національний музей «Меморіал жертв Голодомору» 121
Нижня лавра 49, 109, 138, 146, 149, 151
Оглядовий майданчик 109
Онуфріївська вежа 94, 111, 112, 166
підземна споруда № 2 68
підземна споруда № 9 143, 144
підземна споруда № 10 49, 109
підземна споруда № 28 93, 126, 153
підземна споруда № 35 110
парк Вічної Слави 121, 122
Печерськ 13, 89
Печерська фортеця 72
Південна (Годинникова) вежа 123, 127
Південні ворота (брама) 130, 131
Різдвяний бастіон 138
Соборна площа 34, 35, 68, 167
Старий Арсенал 63
стіна Дебоскета 136, 141
Східна брама 122, 128
Трапезна давньоруська 8, 33-36, 57, 60, 124, 153, 154
Трапезна палата 34, 65, 66, 100, 101, 118, 127, 131
Троїцька надбрамна церква 8, 16, 17, 32, 93, 119, 132, 133, 140, 166, 167
Успенський собор 8, 15, 18-20, 26, 28-32, 36-41, 45, 68, 73, 78-86, 155-158, 167
Феодосіївська церква 148, 167
Хрестовоздвиженська церква 116, 167
церква Свв. Антонія і Феодосія Печерських з Трапезною палатою 65, 66, 100, 101, 167
церква Всіх Святих над Економічною брамою 12, 125, 126, 147, 148
церква Спаса на Берестові 8, 9, 12, 13, 15, 46-48, 50-54, 58, 95-98, 103-106, 153, 156, 157, 167

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Асєєв Ю. С. 16, 156
Авагян А. Б. 27, 41, 154
Білодід О. І. 28, 29, 156
Бабий Я. И. 49, 153
Балакін С. А. (Балакин С. А.) 46, 49, 57, 58, 62-73, 78-87, 89-151, 153-157
Бобровський Т. А. 27, 115-117, 156, 157
Богусевич В. А. 15-17, 64, 143, 144, 154, 156
Боровський Я. Є. 89, 155
Верещагін В. В. 26
Воронцова О. А. 27, 157
Гончар В. М. (Гончар В. Н.) 41-48, 50-54, 61-62, 64, 89, 153-157
Дяденко В. Д. 21-25, 157
Дяченко В. Д. 41
Загребельний О. М. (Загребельный А. Н.) 46, 49, 153
Зажигалов О. В. 117, 142-151, 153, 154, 157
Івакін Г. Ю. 9, 73, 78-86, 90, 98, 99, 103-106, 117, 121, 122, 155-157
Івакіна І. Ю. 10, 11, 156, 157
Каргер М. К. 9, 157
Качан Р. І. 74-78, 87, 88, 157
Кілієвич С. Р. 18, 154
Мазур В. О. 98, 99, 155
Мисько Ю. В. 150, 151, 154
Мовчан І. І. (Мовчан И. И.) 27, 89, 154, 155
Мовчанівський Т. М. 11
Пахар А. П. 68, 155
Пашкевич Г. О. 72
Петропавловский В. П. 26, 153
Писаренко Ю. Г. 89, 155
Покришкін П. П. 5, 7, 9, 15, 51, 53, 106
Самойловський І. М. 7, 11, 12-15, 19, 156
Сиром'ятников О. К. (Сыромятников А. К.) 55-58, 62-72, 84-86, 89, 154, 155, 157
Сіткарьова О. В. 73, 155, 156
Стрихар М. М. (Стрихарь М. Н.) 74-78, 87, 88, 93, 153, 155, 157
Стругацький Г. З. 11, 156
Тараненко С. П. 150, 151, 154
Толочко П. П. 26, 153
Трофименко Г. В. 61, 62, 64, 154, 155
Фінадоріна Д. В. 142-151, 153, 154
Харламов В. О. (Харламов В. А.) 28-48, 50-54, 57, 59-62, 64, 153-157
Холостенко М. В. (Холостенко Н. В.) 19, 20, 26, 30, 31, 73, 153, 158
Щербаківський Д. М. (Щербаковский Д. М.) 60, 154
Чайка В. В. 32,154
Чумаченко В. В. 25, 158
Циліцький В. В. 115-117, 156
Шмонай І. А. 10, 156
Юра Р. О. 21-25, 154, 158

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

амальгама золота 68
амфора 42, 45, 49, 58, 61, 64, 67, 69, 71, 79, 91, 126
апсида 15, 18-20, 26, 37-40, 45, 46, 48, 54, 58, 83, 86, 96-98, 105, 114, 166,167
башта 30, 98, 99, 122, 127, 134, 155, 166
браслет 43
бронза, бронзовий 23, 44, 49, 50, 61, 65, 67, 79, 145
брусок точильний 44, 64, 70
будівля 14, 33, 46, 47, 69, 70, 90, 95-98, 101, 102, 110, 119, 126, 135, 167
бурштин, бурштиновий 39, 57
вал 13, 14, 47, 51, 54, 58
вапно, вапняк 24, 60, 117
вапняний 16, 17, 34-38, 40, 44, 45, 54, 55, 57, 59, 60-62, 64, 69, 70, 71, 76, 78, 82, 83, 90, 92-102, 106,108-112, 114-117, 119, 120, 122, 123, 125-127, 129, 130, 132, 133, 137-140, 142-144, 146-149
вимостка 18, 20, 27, 37, 38, 44, 45, 59, 82, 87, 100, 139, 145
вівтар, вівтарний 40, 77, 95, 96, 103, 104, 112
відмостка 17, 20, 55, 58, 72, 86, 91, 95, 96, 100, 101, 107, 110, 111, 115, 130, 131, 136, 142
віконниця 69, 118, 119, 147
вінця 42, 44, 45, 56-58, 67, 69, 95, 98
вістря стріли 36, 41, 48, 67, 69
«воздух» 38
вугілля 18, 20, 43, 61, 66, 67, 116, 119, 133, 148
георадарна розвідка 150
голка 44
голосник 31, 42, 68, 69, 81, 97
гольник 43
горн 17, 43
графіті 11, 23, 27, 74, 76, 77
гробниця 10, 11, 15, 27, 32, 37
гутний 18, 31, 71, 109-111, 113, 117, 118, 120, 131, 132, 138, 141
ґудзик 40, 49, 54, 80
денце 42, 43, 49, 56, 65, 117, 120, 124, 125, 131, 141, 142
домовина 11, 13, 22, 24, 29, 31, 37, 38, 39, 40, 45, 47, 48, 50, 52, 53, 60, 80, 97, 108, 136
дренажний 63, 68, 117, 120, 123, 127, 128, 135, 140
житло, житловий 43, 44, 49, 58, 64, 65, 73, 89, 90, 114, 128, 156
жорна 13
закладка, закладення 23-25, 41, 79, 88, 138
залізо, залізний 10, 15, 17, 18, 21, 24, 29, 38, 39, 43, 45, 47-49, 52, 57, 58, 61, 62, 64, 66-69, 78, 81, 93, 97, 98, 108, 113, 117, 118, 128, 134, 142, 143, 149
затильне укріплення 118, 149
зернівка, зерно, зернова, зернотерка 42, 62, 68, 72, 73
золото, позолота 18, 32, 39, 68, 78
камера 10, 11, 14, 24, 27, 29, 37, 67, 74, 116
камінь бутовий 16, 17, 58, 79, 81-83, 86, 94, 96, 97, 105, 112, 124, 125, 127, 132, 133, 139
каркасно-стовпова 44, 47, 70, 139, 150
кахля 13, 25, 32, 34, 47, 58, 62, 65, 68, 86, 90, 92, 95, 99, 100, 109, 113, 118, 119, 121, 123-125, 128, 131, 134, 139, 141, 143, 144, 147, 150
кераміка давньоруська 18, 20, 32, 33, 42, 49, 50, 55, 58, 61, 64, 67, 70, 71, 84, 85, 91, 107, 108, 116, 118, 124-126, 142-144, 151
кераміка ранньозалізного віку / часу та доби бронзи 15, 41, 42, 47, 48, 50, 58, 64, 66, 79, 81, 82, 84-86, 94, 95, 98, 105, 111, 114, 142-144
кераміка «сграфіто» 49
кераміка трипільської культури 73
керамічний посуд та його фрагменти 11, 18, 23, 24, 31, 32, 34, 42, 43, 45-50, 55-58, 61-71, 84-87, 89-92, 94, 95, 98-102, 107-123, 126, 128, 129, 131-137, 139, 141-148, 150
кістка оброблена 143, 144

кістки людські 10, 11, 14, 18, 19, 21-24, 30, 31, 37, 40, 73, 75, 78, 80, 85, 86, 96-98, 103, 105, 107, 108, 114, 125, 134, 136, 137
кістки риб 23, 33, 36, 43-45, 56, 73, 94, 112, 118, 126, 128, 140
кістки тварин 43, 44, 55, 56, 60, 62, 67, 68, 71, 73, 94, 98-100, 110, 112, 114, 118, 126, 128, 135, 142-144
кістяк 10, 13, 18, 21, 30, 31, 36-38, 41, 48, 52-54, 78, 79, 84, 85, 97, 98
кістяний (виріб) 41, 43, 65, 73
кладка 12, 14-16, 19, 20, 26, 28, 29, 31, 33-40, 43-46, 50, 51, 55, 57, 61-65, 67-69, 71-73, 76, 77, 79-84, 95, 96, 100-106, 108-111, 114-115, 119-122, 124-127, 129-134, 137-139, 141-143, 145-149
кладка давньоруська 12, 15, 20, 26, 33, 35, 38-40, 46, 51, 62, 64, 73, 81, 83, 95, 114, 115, 124
клеймо 26, 31, 42, 49, 120, 123, 125, 142
ключ 47, 114, 149
кобальт 17, 147
ковадло 43
колодязь 32, 63, 70, 71, 84, 90, 123, 127
контрфорс 31, 36-38, 40, 60, 73, 77, 79, 82, 86, 117, 119
корчага 35, 42, 44, 67, 94, 107
кресало 18, 66
крипта 10, 22, 24, 27, 125
криця 18, 43, 134
кубок 42, 47, 49, 62, 67
локула 10, 25, 27, 74
люлька керамічна 13, 48, 99, 108
макітра 47, 63, 98, 119
материк, материковий 15, 29, 42-45, 50, 51, 55-58, 61, 62, 65-67, 69-70, 83, 87-89, 91, 94, 107, 110, 117, 118, 131, 133, 143, 144, 146, 148, 150
мідь, мідний 11, 33, 38, 39, 45, 54, 69, 78, 79, 84, 88, 90, 100, 108
мозаїка, мозаїчний 20, 68, 85
монета 10, 11, 21, 23, 24, 34, 47, 62, 69, 77, 78, 81, 84, 88, 89, 90, 91, 95, 100, 108, 114, 145, 150
мур 17, 58, 62, 64, 70-72, 89, 94, 98, 99, 108, 109, 110, 119, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 134, 137, 142, 146, 147, 148, 151
мурування 15, 17, 26, 79, 81-85, 90, 92, 93, 95, 96, 98, 101, 102, 105, 108, 109, 112, 115, 120, 122, 124, 126, 127, 129, 131, 132, 134, 140, 147, 148
мушля Unio 86, 94, 147
надгробок, надгробний 20, 26, 27, 38, 82, 153
намистина 11, 38, 39, 80
напис 20, 21, 25, 27, 38, 39, 54, 76, 82, 83, 91
нартекс 20, 28, 31, 78, 79, 80, 83, 103-106, 136, 157
ніша 10, 11, 12, 14, 21, 22, 24, 25, 27, 31, 41, 59, 62, 68, 74, 76-79, 81, 88, 103, 117, 132, 133, 138, 147
одяг 23, 31, 39, 40, 48, 78, 80, 98
«**п**алиця» 80
панагія 32
печина 18, 61, 63, 67, 79, 94, 105, 118, 143
підвіска 40, 61
підкліт 67, 91
підмурки 81, 82, 85, 91, 92, 94-106, 108-110, 114, 119, 127, 131, 134-139, 144, 148
пілон 26, 28, 35, 60, 97, 98, 101, 142
пілястра 26, 30, 31, 60, 101, 102, 148
піч 43-45, 47, 64, 65, 73, 90, 91, 99, 102, 118, 123, 132, 147
плита 17, 19, 20, 27, 29, 31, 36-40, 54, 60, 72, 78, 80, 83, 84, 88, 91, 133, 142, 153
плита мозаїчна 20
плита чавунна 27, 40, 88, 91
плита шиферна 17, 19, 20, 27, 29, 31, 37-39, 54, 78, 80, 83, 84, 133
плитка керамічна 33, 36, 37, 42, 45, 49, 58, 63, 75, 77, 78, 82, 127
плитка метлахська 28, 125, 147
плитка підлогова 37, 42, 49, 61, 69, 99, 109, 139, 142
плитка полив'яна 17, 33, 45, 49, 61, 64, 75, 77, 78

плінфа 12, 15-20, 23, 26-28, 31, 33-38, 42, 45, 47, 50, 51, 54-58, 60, 62, 64-71, 73, 79, 81-86, 89, 91, 94-97, 103, 105, 107, 114, 116, 118-120, 124, 126, 132, 133, 139, 140, 143, 144
пляшка 54, 91, 109, 113, 117, 119, 120, 123, 136, 142, 147, 149
покришка 24, 45, 47, 63, 67, 68, 98, 102, 120, 147
полива, полив'яний 13, 17, 32-34, 37, 42-45, 47, 49, 58, 61, 63, 64, 68, 70, 75, 77, 78, 86, 90-92, 95, 98, 102, 109, 110, 114, 115, 119, 123, 132, 134, 137, 140, 141, 144, 145, 147
посуд скляний 17, 23, 34, 49, 54, 58, 61, 64, 67, 69, 75, 86, 87, 91, 99, 101, 110, 112-115, 124, 126, 128, 135-137, 148
поховання 8-11, 13, 15, 16, 18, 21, 22, 25-27, 29-31, 36-41, 45, 47, 48, 50, 52-54, 58, 60, 73, 74, 79-82, 84-86, 96, 98, 105-107, 113, 114, 117, 136, 137, 141, 148, 157
пояс 10, 11, 20, 24, 27, 38, 40, 48, 113
притвор 13, 15, 46, 48, 51, 52, 97, 106
пряжка 38, 39, 62, 113
розпис 27, 60, 110, 128
рів 46, 49, 51, 62, 69, 70, 72, 85, 89, 93, 97, 100, 103, 112, 114, 119, 121, 151
ріг, роги 43, 44, 67, 68
саркофаг 18-20, 29, 31, 48, 54, 73, 78, 80, 82
свинець 17, 36, 85
свічка 21, 76
свічник, підсвічник 77, 114
сережка 39
сірка 17
склеп 26, 29, 30, 32, 37, 39, 40, 73, 79, 81, 82, 84, 86, 116
скло, скляний 11, 17, 18, 26, 37, 43, 70, 79, 94, 110, 117, 121, 126, 135, 147
склоробно-смальтове виробництво 17
скоби 18, 23, 26, 67
сланець пірофілітовий овруцький 42, 45, 48, 50, 54, 56, 68, 71, 142, 143
смальта 17, 19, 20, 26, 29, 37, 39, 42, 64, 68, 81, 84, 85, 156
споруда 5-7, 12, 17, 18, 33, 35, 36, 42, 44, 47, 49, 55, 57, 58, 60-64, 66-70, 78, 83-86, 89, 91-94, 99, 100, 102, 109-111, 114, 116, 117, 121-123, 125, 126, 128, 132, 134, 135, 137-140, 142-145, 148, 150, 151
срібло, срібний, посріблений 15, 29, 32, 39, 40, 47, 67, 69, 78, 82, 135
стіна давньоруська 16-18, 62
стовп 19, 26, 27, 43, 98, 128, 138
стовп підкупольний 26, 29, 46, 48, 80, 81, 96, 105
тарель, тарілка 34, 47, 100, 110, 132, 141, 145
тигель 17, 49, 70
тканина 11, 15, 18, 19, 21, 22, 24, 29, 32, 39, 40, 45, 54, 75, 78, 80, 84, 98, 113
труна 21, 22, 40, 73, 80, 81, 84, 113, 137, 148
фібула 67
фресковий 20, 31, 33, 35, 37, 68, 139
фундамент, фундаментний 8, 9, 12, 14-18, 26, 28-31, 38-40, 46-48, 50-52, 57, 59, 60, 62, 64, 69-71, 73, 79-83, 85, 86, 90-98, 100-106, 108-115, 118-120, 122-124, 126, 127, 129-134, 136-139, 141, 142, 144-149, 151, 156
хід підземний 23, 25, 28, 31, 35, 37, 68, 75, 87, 88, 125
хрест 10, 11, 15, 19, 24, 27, 28, 32, 38, 39, 74, 76, 77, 79, 84, 108, 147
цвях 11, 15, 18, 24, 26, 29, 34, 37, 38, 40, 43, 45, 47-49, 52, 53, 58, 61, 64, 65, 67, 68, 75, 77, 78, 80, 97, 98, 104, 108, 114, 117, 128
цегла, цегляний 9, 10, 12-14, 16, 18-20, 23-25, 27-29, 31, 32, 34-47, 50-52, 54, 55, 57, 59, 61, 63, 64, 66-69, 71-73, 75-79, 81-84, 86, 87, 90, 92-106, 108-117, 119-149
цем'янка, цем'янковий 12, 16-20, 26, 28, 40, 47, 50, 51, 54, 57, 58, 60, 62, 63, 67, 68, 70, 81, 83-85, 89, 95-97, 105, 119, 124, 133, 139
череп 11, 21-24, 31, 39, 41, 48, 52, 54, 65, 78, 107, 114, 134, 136
черінь печі 43, 45
шкіряне взуття 10, 11, 23, 24, 32, 77, 78
шлак 18, 43, 49, 62, 118, 134, 139
штоф 34, 71, 113, 131, 132

Д О Д А Т О К

ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ РОЗМІЩЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК ВІД ЕНЕОЛІТУ ДО XVI ст.

	Місце та рік археологічного дослідження	Пам'ятки з культурним шаром		
		енеоліт-ранньо-залізний вік	XI–XIII ст.*	XIV – XVI ст.
1	2	3	4	5
1.	башта Кущника, 2011			11.8
2.	Ближні печери, 1934–1935, 1937, 1978–1979, 2006, 2009		35, 37.1, 79, 06.8	35, 37.1, 79, 06.8, 09.8
3.	буд. № 17, зі східного боку, вул. І. Мазепи, 1996			96.3
4.	Варязькі печери, 1937, 1998		37.2, 98.2-7, 98.9-10, 99.8-10	98.2-7, 98.9-10, 99.8-10
5.	Велика лаврська дзвіниця, сквер, 1984, 1985, 1991, 2009		84.1-3, 85.1-2, 91.1, 91.5-6, 09.5	
6.	Воскресенська церква, 2006, 2012			06.1, 12.1-2
7.	вул. Ближньопечерна, 1989		89.6	
8.	вул. Лаврська, вздовж монастирських мурів від рогу із Лаврським пров., 1991		91.3	91.3
9.	корп. № 19, 20, 1991, 1992		91.7-8, 92.4	91.7-8
10.	Дальні печери, 1968		68.1, 68.3-6	68.1, 68.4-7
11.	корп. № 20, 1993		93.6	
12.	корп. № 68, 1990, 1993			90.15, 93.2
13.	корп. № 22, 1996		96.2	
14.	корп. № 39, 1990		90.16	
15.	корп. № 4, 1993 (внутрішній фасад), 1999 (з північного боку), 2001, 2002 (північний фасад)	02.1	99.6, 01.2 93.4,	99.6, 01.2, 02.1
16.	корп. № 4, 2013			13.1
17.	корп. № 70, 1990			90.14
18.	Митрополичий сад, 1951, 1961, 1987, 1988, 1989, 1993, 2014	87, 93.1	51.1, 51.4, 61.1, 88.1-2, 93.1, 14.3-5	88.3-4, 88.6-7, 89.7, 93.1
19.	між монастирськими мурами і колодязем теплотраси між корп. № 19 і 23, 1997		97.2	97.1
20.	між корп. № 9 і центральною апсидою Успенського собору, 1988			88.8
21.	монастирські мури XVII ст., 1991		91.9	
22.	Онуфріївська вежа, 2005	05.1		
23.	підземна споруда № 2, 1995			95.1
24.	примикання монастирського муру до південно-західного рогу Троїцької надбрамної церкви, 1951		51.3	

1	2	3	4	5
25.	пров. Лаврський, будівля теплової підстанції № 255, 2000			00.2
26.	Соборна площа, 1984, 1995		95.2	84.4-5
27.	Троїцька надбрамна церква, 15 м на північ, 1951		51.2	
28.	Троїцька надбрамна церква, 5 м на захід від південно-східного кута, 1983		83.1	
29.	Троїцька надбрамна церква, по західному фасаду монастирських мурів, 2007		07.3	
30.	Троїцька надбрамна церква, 2011		11.4-6	
31.	Успенський собор, 1946–1948, 1962–1963, 1969–1972, 1982, 1986, 1997, 1998, 1999	98.1, 99.5	48, 63.1-4, 72.1-2, 82.2-3, 82.5-6, 86.3-8, 97.5, 98.13, 98.16-22, 99.3-5	48, 72.1, 82.7, 86.1-4, 86.9, 97.5, 98.1, 98.11, 98.13, 99.2, 99.4-5
32.	Успенський собор, за руїнами апсид, 1961		61.2	
33.	Феодосіївська церква, 2015			15.4
34.	Хрестовоздвиженська церква, перед входом у Ближні печери, 2006		06.5	06.5
35.	церква Свв. Антонія і Феодосія Печерських з трапезною палатою, 1993			93.5
36.	церква Свв. Антонія і Феодосія Печерських з трапезною палатою, 5 м на захід від західного фасаду, 1993		93.3	93.3
37.	церква Спаса на Берестові, 15 м на південний схід від апсиди, 1991	91.2	91.2	91.2
38.	церква Спаса на Берестові, 1913, 1947, 1989, 1990, 2002, 2003	89.5, 03.17	1914, 47.2, 89.2, 89.4-5, 90.1, 90.3-4, 90.10-12, 02.4-9, 03.10-16, 03.18-19	89.3-4, 90.5-9, 02.9
39.	церква Спаса на Берестові, 21 м на схід, 1938		38.1	
40.	церква Спаса на Берестові, з південно-східного боку, 1990		90.2	
41.	вул. Лаврська, 27, сквер, 1999		99.11	99.11

*Карта-схема розміщення пам'яток давньоруського періоду наведена окремо (рис. 1).

РЕЗЮМЕ

СЕРГІЙ ТАРАНЕНКО, ЮЛІЯ МИСЬКО, ОЛЕКСІЙ ЗАЖИГАЛОВ

АРХЕОЛОГІЧНА КАРТА НАЦІОНАЛЬНОГО КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Представлене видання містить інформацію про археологічні дослідження території Києво-Печерського монастиря (з 1926 р. – Заповідника) з 1914 по 2016 рр.

Матеріал поданий за хронологічним принципом на основі археологічних звітів, що зберігаються в архівах Інституту археології НАН України та НКПІКЗ, а за їхньої відсутності – наукових публікацій. Інформація по кожному місцю досліджень охоплює короткі відомості щодо нього: автор і рік проведення, вид робіт, глибина і стратиграфія, виявлені об'єкти та знахідки, бібліографічне джерело, примітки.

Вперше, як одне з основних джерел, задіяний новий інформаційний ресурс – електронна «Археологічна карта території НКПІКЗ», розроблена авторами раніше. На карті зафіксовано 301 ділянку археологічних досліджень, зображення яких відповідає їхньому польовому вигляду (розкоп, траншея, шурф тощо). Ділянки території, що неодноразово вивчалися і мають складну стратиграфію (Успенський собор, давньоруська Трапезна, церква Спаса на Берестові, Варязькі, Ближні та Дальні печери), виділено окремо у збільшеному масштабі, що дає можливість показати всі досліджені локації та зафіксовані об'єкти різних хронологічних періодів. Видання доповнено зручними покажчиками і розраховано насамперед на фахівців у галузі церковної та печерної археології, істориків-медієвістів та урбаністів, а також всіх, хто цікавиться історією столиці України.

РЕЗЮМЕ

СЕРГЕЙ ТАРАНЕНКО, ЮЛИЯ МЫСЬКО, АЛЕКСЕЙ ЗАЖИГАЛОВ

АРХЕОЛОГИЧЕСКАЯ КАРТА НАЦИОНАЛЬНОГО КИЕВО-ПЕЧЕРСКОГО ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВЕДНИКА

Издание содержит информацию об археологических исследованиях на территории Киево-Печерского монастыря (с 1926 г. – Заповедника), начиная с 1914 и по 2016 гг.

Материал, в основу которого легли археологические отчеты, хранящиеся в архивах Института археологии НАН Украины и Национального Киево-Печерского историко-культурного заповедника, излагается в хронологическом порядке. Предлагается краткая информация по каждому изученному участку: автор и год исследований, вид работ, глубина и стратиграфия, выявленные объекты и находки, библиографический источник, примечания.

Впервые в качестве одного из основных источников задействован новый информационный ресурс – разработанная авторами ранее электронная «Археологическая карта Национального Киево-Печерского историко-культурного заповедника». На карту нанесен 301 участок археологических исследований, изображение которых соответствует их полевому виду (раскоп, траншея, шурф и т.п.). Неоднократно изучавшиеся участки со сложной стратиграфией (Успенский собор, древнерусская Трапезная, церковь Спаса на Берестове, Варяжские, Ближние и Дальние пещеры) выделены отдельно в увеличенном масштабе, что дает возможность показать все исследованные локации и зафиксированные объекты разных хронологических периодов.

Информация о каждом исследованном участке обобщена в следующей таблице:

Год проведения	фактические года проведения исследований
Автор	владелец Открытого листа
Вид исследований	разведочные; раскоп, шурф, зондаж, траншея и их размеры или площадь в соответствии с полевой документацией; архитектурно-археологические, спелеоархеологические, археолого-антропологические обследования; ремонтно-реставрационные работы; расчистка погребений; археологический надзор
Место исследований	привязка места исследований к современной топографии территории Заповедника
Хронология	время выявленного объекта (объектов), культурного слоя (слоев), при их отсутствии – датировка найденных артефактов
Глубина, стратиграфия	глубина фиксации объектов от современной дневной поверхности (или при отсутствии – по Балтийской шкале высот), краткое стратиграфическое описание (при наличии)
Объекты	перечень археологических объектов
Материалы	массовый материал и индивидуальные находки
Источник	библиографическое описание отчета или другого источника
Примечания	дополнительная информация

Издание сопровождается удобными указателями и рассчитано, в первую очередь, на специалистов в области церковной и пещерной археологии, историков-медиевистов и урбанистов, а также всех интересующихся историей Киева.

SUMMARY

SERHIY TARANENKO, IULIIA MYSKO, OLEKSIY ZAZHYGALOV

ARCHAEOLOGICAL MAP OF THE NATIONAL KYIV-PECHERSK HISTORICAL & CULTURAL PRESERVE

This work is based on previously developed digital archaeological map of the NKPHCP. Archaeological map as the research method focuses on systematization of all available data according to spatial and chronological criteria. Systematization of data is the main aim of this research in historic development of different parts of the Preserve. The map is based on the plan of topographic survey of the territory of Kyiv-Pechersk monastery and the NKPHCP that was produced in 2005.

The records are represented by scientific reports on archaeological investigations that are kept in scientific archives of the Institute of Archaeology of the National Academy of Sciences of Ukraine and the NKPHCP. If the reports were not available, field data and scientific papers were used instead.

The map includes 301 locations. Representation of shapes of the objects (the minimal size is 1.5 by 1.5 m) mirrors their view in the field, tranches, test-pits, excavation-sites. Areas without cultural layers, as well as the excavation-sites that are impossible to relate to particular part of the territory due to the quality of the reports are not considered.

Horizons of different time are marked by different colors. Eneolithic, the end of 3 mil. BC, – dark brown; Early Iron Age, 6–4 century BC – light brown; Old Rus time, 9–13 century AD – red; 14–16 century AD – blue; 17–18 century AD – green; 19–20 century AD – yellow. Multi-layered objects are marked by the color of the earliest object. If the artefacts produced in earlier times were found in later layers, these finds are marked by rounds in the related color on the background of the main cultural layer.

Numbering of objects is represented by two last digits of the year, when investigations were conducted. If several areas were studied during the same year, then the dot and the digit mark the number of objects in ordering of investigations. Objects excavated for several years are marked by the numbers related to the last year of work. Numbers in the map and catalogue are the same.

Areas that were investigated for several times and have complicated stratigraphy are represented separately in wide scale in order to mark all the investigated locations belonging to different chronological periods. This is about the Dormition Cathedral, Our Savior at Berestovo Church, the Old Rus Refectory as well as the Varangian, Near-by and Far-off Caves.

Information on the areas is structured as follows.

Year	Actual year(-s), when investigations were conducted.
PI	Owner of the permission for the fieldwork.
Type if investigations	Surveys; Excavation-site; test-pit; probing; trench and their size according to field documentation Architectural and archaeological; speleological and archaeological; archaeological and anthropological investigations Archaeological supervision.
Place of investigations	Geo-reference.
Chronology	Date of the earliest cultural layer, or chronology of finds. If the finds belong to earlier periods, than the earliest cultural layer, they are marked as ‘dated finds’
Depth, stratigraphy	Depth of the objects from the modern surface (or, if not mentioned in the records, depth according to the Baltic scale), brief description of the stratigraphy (if available).
Objects	Objects named.
Materials	Mass materials and individual finds.
Record	Bibliographic description of the scientific report or other record.
Notices	Information details those were not included into passport. Citations of the authors of investigations are quoted. Notes of the authors of the Companion are given in Italics.

The «Archaeological map» publication is well indexed. The reference and search aids, etc. are available.

STRESZCZENIE

SERGII TARANENKO, JULIA MYŚKO, OLEKSII ZAZHYHALOV

MAPA ARCHEOLOGICZNA NARODOWEGO KIJOWSKO-PECZERSKIEGO REZERWATU HISTORYCZNO-KULTUROWEGO

Podstawą dla prezentowanego wydania jest opracowana wcześniej elektroniczna mapa archeologiczna NKPRHK. Jako metodę badań mapa archeologiczna przewiduje uporządkowanie całokształtu zgromadzonych danych według zasad terenowo-chronologicznych. Głównym zadaniem jest systematyzacja obecnych źródeł archeologicznych w celu przedstawienia rozwoju historycznego różnych części Rezerwatu. Podstawą dla Mapy jest plan prac geodezyjnych prowadzonych na terenie NKPRHK oraz klasztoru Kijowsko-Peczerskiego w roku 2005.

Bazą źródłową są sprawozdania naukowe z badań archeologicznych, przechowywane w archiwach Instytutu Archeologii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy i NKPRHK. W brakujących przypadkach wykorzystano materiały terenowe jak też publikacje naukowe powstałe na podstawie wyników badań.

Na mapie przedstawiono 301 obiektów. Wygląd formy obiektu (pomiar minimalny – 1,5 × 1,5 m) odpowiada jego wyglądowi polowemu – rozkop, szurf, wykop. Na mapie nie ma zaznaczonych miejsc badań archeologicznych bez dokładnych informacji pochodzących z dokumentacji terenowej oraz bez pełnej warstwy kulturowej.

Warstwy różnych okresów zaznaczone są różnymi kolorami: eneolit (epoka miedzi) (koniec III tys. p.n.e.) – ciemno-brązowy; wczesna epoka żelaza (okres halsztacki) (IV–VI wieku p.n.e.) – jasno-brązowy; okres Rusi Kijowskiej (XI–XIII w.) – czerwony; XIV–XVI w. – niebieski; XVII–XVIII w. – zielony; XIX–XX w. – żółty. Kolor obiektu wielowarstwowego jest zaznaczony okresem najbardziej wczesnym. W razie obecności w późniejszych warstwach kulturowych pojedynczych znalezisk z okresów wcześniejszych są one oznaczane znakiem okrągłym odpowiedniego koloru na tle zasadniczej warstwy kulturowej.

Numeracja przedstawionych obiektów – to dwie ostatnie cyfry roku badań. W sytuacji, kiedy w którymś roku prace były prowadzone na kilku obiektach – cyfrą łamaną przez kropkę zaznaczono numer porządkowy kolejnego badanego obiektu. Jeżeli obiekt był badany w ciągu kilku lat to numer odpowiada ostatniemu rokowi prowadzonych badań. Numer obiektu na mapie odpowiada numerowi informacji o nim.

Te części terenu, które były wielokrotnie badane i mają stratygrafię skomplikowaną, wydzielono oddzielnie na skali powiększonej. W ten sposób umożliwia to przedstawienie wszystkich zbadanych lokacji oraz obiektów utrwalonych z różnych okresów chronologicznych. Są to: Sobór Zaśnięcia Matki Bożej, cerkiew refektarzowa pod wezwaniem Świętych Antoniego i Teodozjusza Pieczerskich, Cerkiew Zbawiciela na Berestowie, Pieczary Wareskie, Bliskie oraz Dalekie.

Informacja o każdym miejscu badań jest prezentowana w następujący sposób:

Rok prowadzenia	faktyczne lata prowadzenia badań.
Autor	osoba, która otrzymała zezwolenie
Rodzaj badań	prace poszukiwawcze; wykop, szurf, sondowanie terenu, rozkop i je pomiary według dokumentacji polowej; zbadanie architektoniczno-archeologiczne, speleo-archeologiczne, archeologiczno-antropologiczne; nadzór archeologiczny.
Miejsce badań	połączenie miejsca badań z topografią współczesnych terenów Rezerwatu.
Chronologia	datowanie najbardziej wczesnej warstwy kulturowej, w razie jej braku – czas odkrycia artefaktów. W razie utrwalania materiałów wcześniejszych od dolnej granicy warstwy kulturowej są one też zaznaczone «według materiału».
Głębokość, stratygrafia	głębokość utrwalania obiektów od powierzchni współczesnej (lub, w razie braku – według układu wysokości Kronsztad), krótki opis stratygraficzny jeśli jest obecny.
Obiekty	nazwy obiektów archeologicznych.
Materiały	materiał masowy i znaleziska indywidualne.
Źródło	opis bibliograficzny sprawozdania lub innego źródła.
Przypisy	szczegóły informatyczne, które nie zostały wpisane do paszportu. W cudzysłowie w paszporcie podano cytaty autora badań, kursywą wydzielono uwagi autorów Przewodnika.

«Mapa archeologiczna» jest uzupełniona indeksami nazwisk, przedmiotowym i topograficznym.

ЗМІСТ

Вступне слово (*Михайлина Л. П., Івакін Г. Ю.)*	5
Методичні засади створення Археологічної карти Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника	7
Археологічні дослідження	9
Список скорочень	152
Архівні джерела	153
Література	157
Покажчик місць археологічних досліджень	159
Іменний покажчик	161
Предметний покажчик	162
Додаток	
Зведена таблиця розміщення археологічних пам'яток від енеоліту до XVI ст.	165
Резюме (укр.)	167
Резюме (рос.)	168
Summary	169
Streszczenie	170

Наукове видання

АРХЕОЛОГІЧНА КАРТА НАЦІОНАЛЬНОГО КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Куратор проекту
Олександр Рудник

Відповідальна за випуск
Олена Черняхівська

Редактори, коректори
Наталія Свєшнікова, Олена Черняхівська

Художник
Володимир Кода

Верстка
Любов Єгорова

В оформленні використані фотографії з археологічних досліджень різних років на території КПЛ
та гравюра із зображенням храмів Києво-Печерської лаври
(Акафісти. Друкарня КПЛ. 1677 р.)

Фотографія обкладинки надана *Андрієм Кадуном*

Національний Києво-Печерський
історико-культурний заповідник,
видавничий відділ
01015, Україна, м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 21
тел. (044) 406-63-43
Офіційний сайт: www.kplavra.kiev.ua

Підписано до друку 26.04.2019
Ум. друк. арк. 18,66. Формат 60× 84/8.
Наклад 200 прим. Зам. № 15

Друк ПП "Ощипок М. М."
Адреса: м. Львів, вул. С. Бандери, 45
№ свід.: 670155 тел./факс: (032) 238-74-60
e-mail: ommzmik@ukr.net

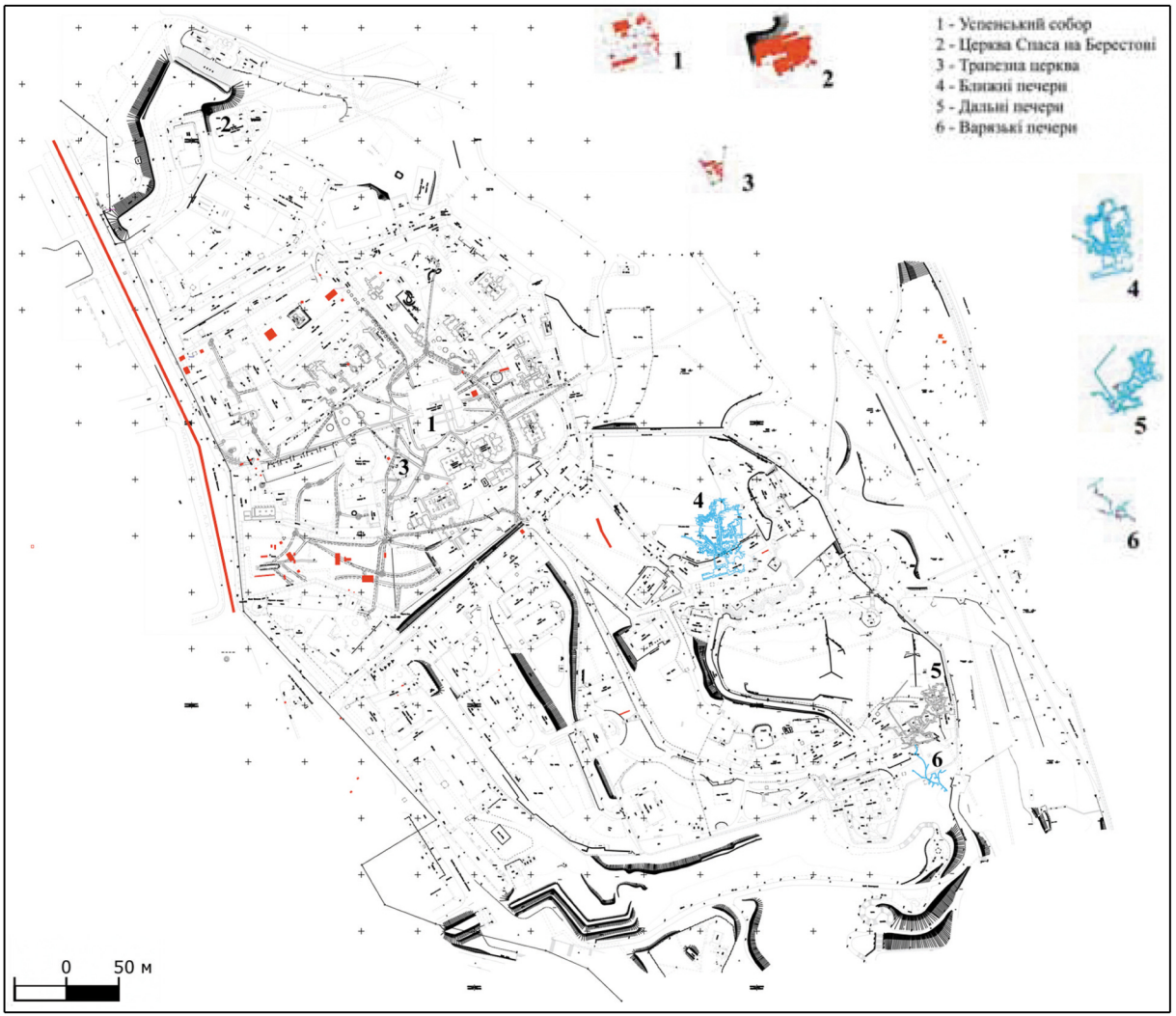

Рис. 1. Карта-схема розміщення пам'яток давньоруського періоду

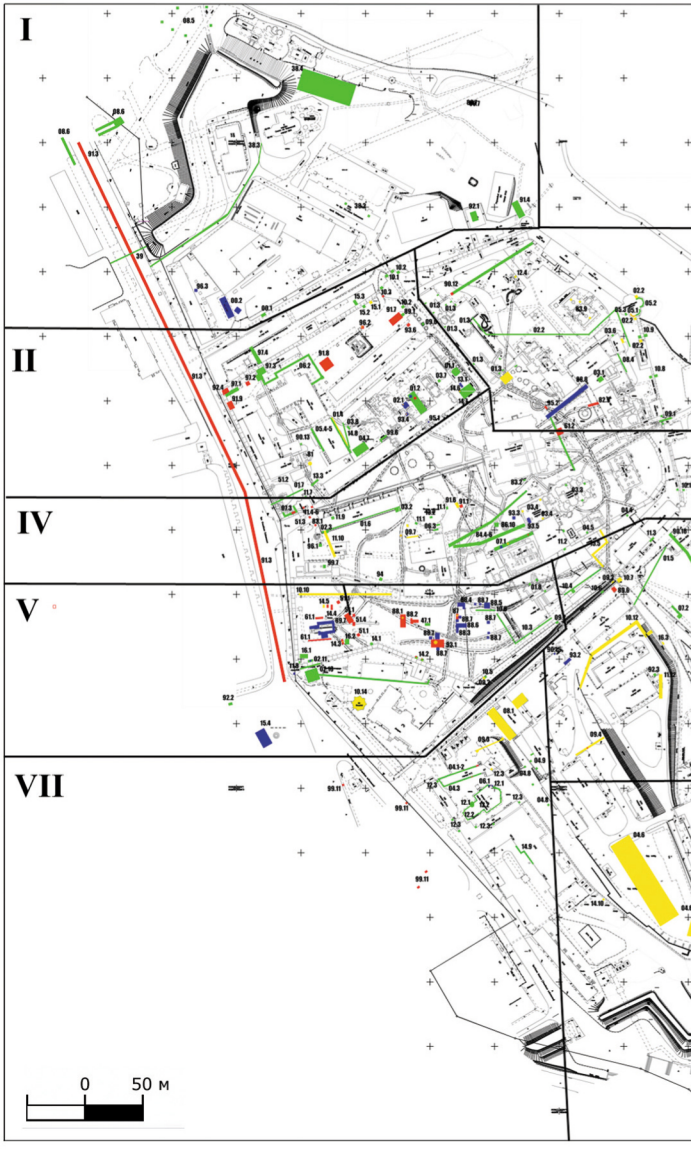

Рис. 2. Археологічна карта Національного Києво-Печерського історико культурного заповідника

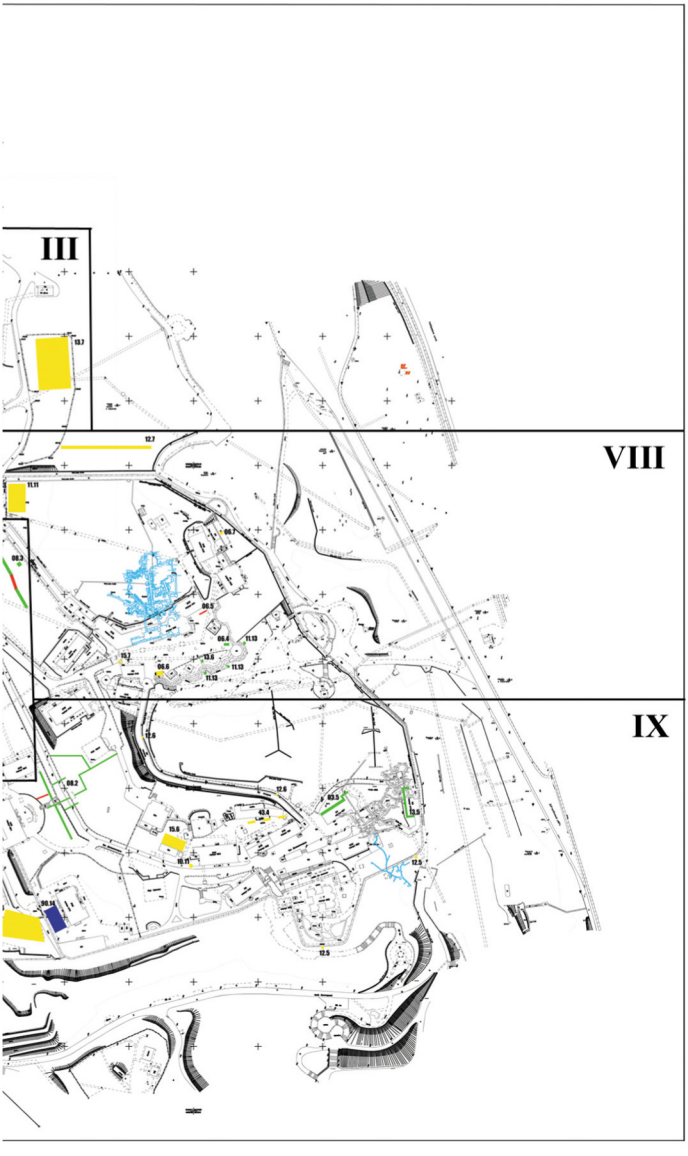

Пам'ятки енеоліту (кін. III тис. до н.е.)

Пам'ятки раннього залізного віку (VI-IV ст. до н.е.)

Пам'ятки давньоруського часу (XI-XIII ст.)

Пам'ятки XIV-XVI ст.

Пам'ятки XVII-XVIII ст.

Пам'ятки XIX-XX ст.

Печери

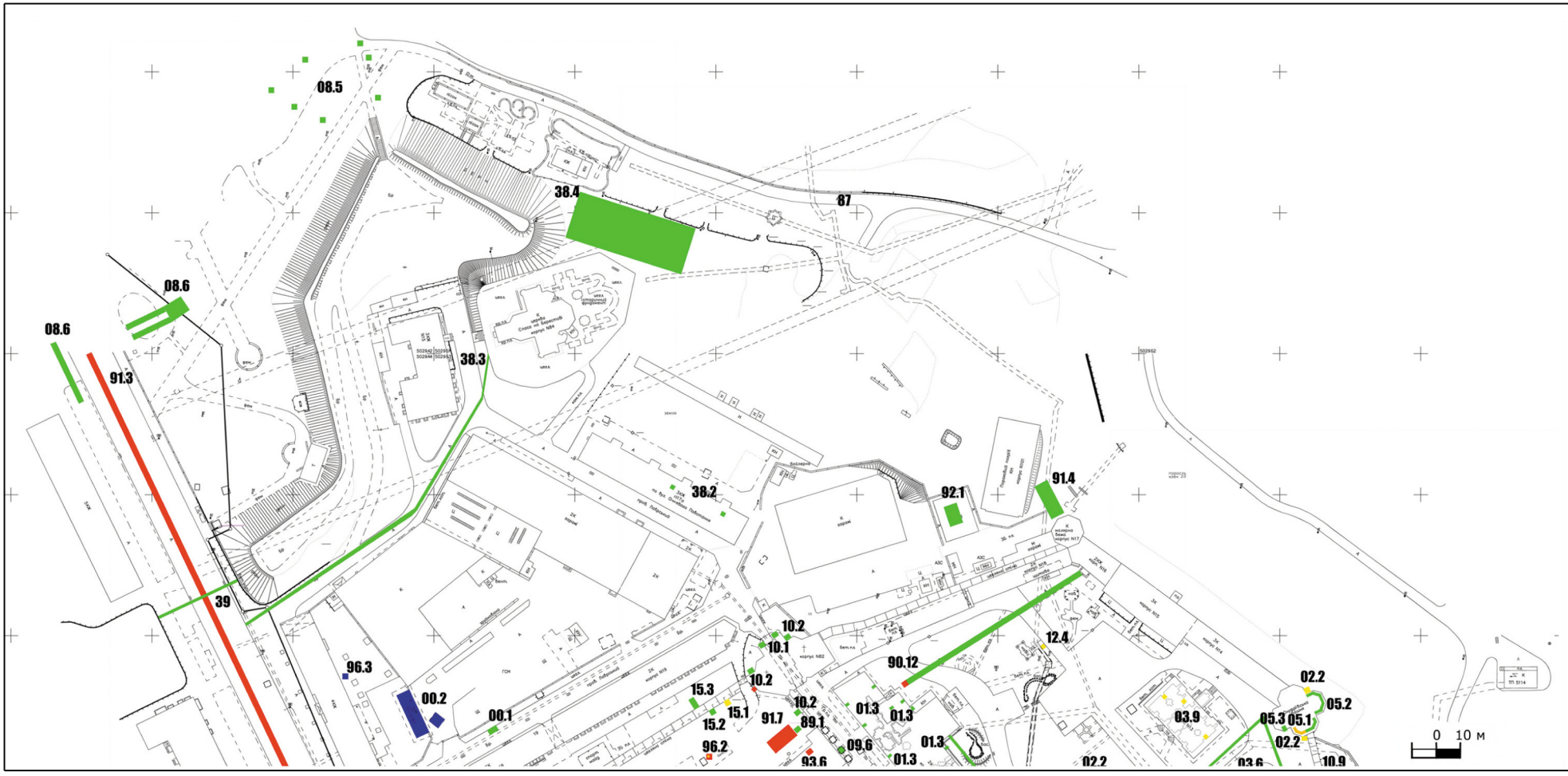

Рис. 3. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор І

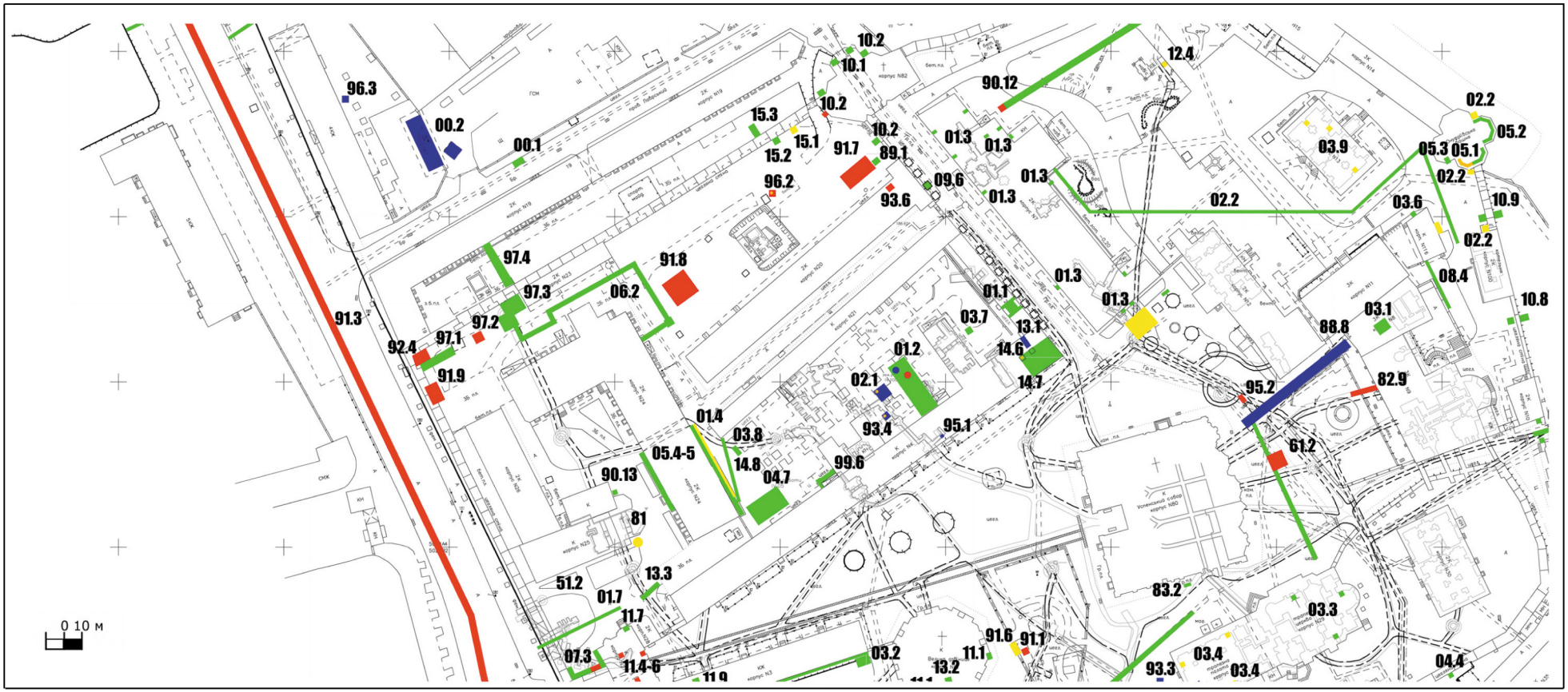

Рис. 4. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор II

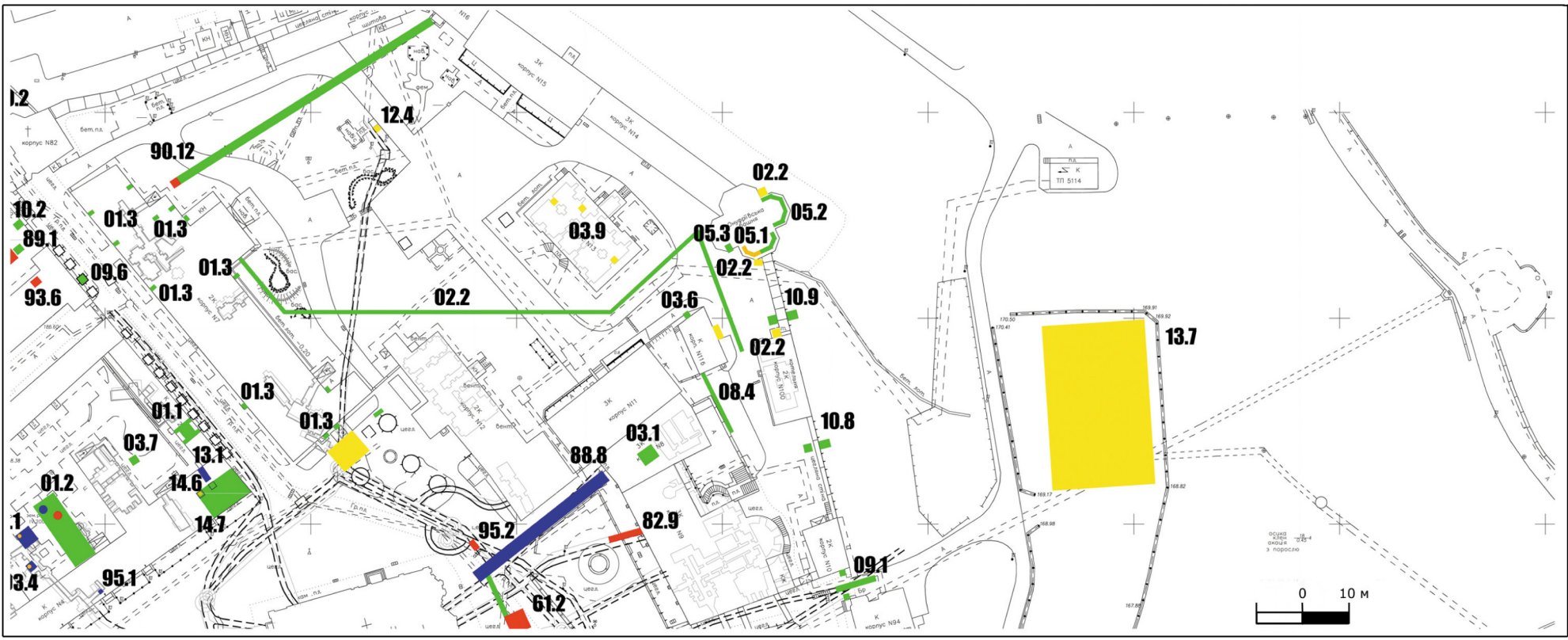

Рис. 5. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор ІІІ

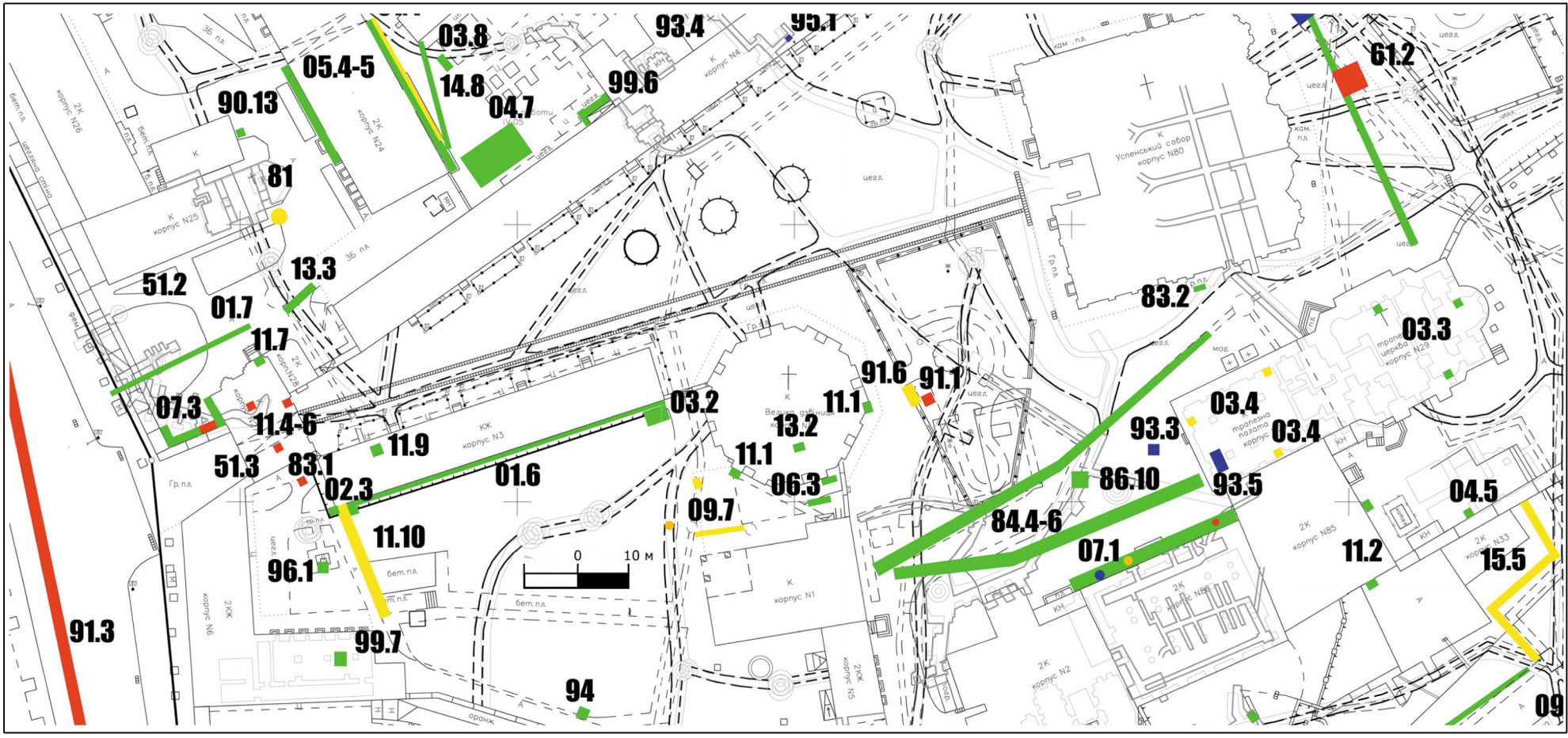

Рис. 6. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор IV

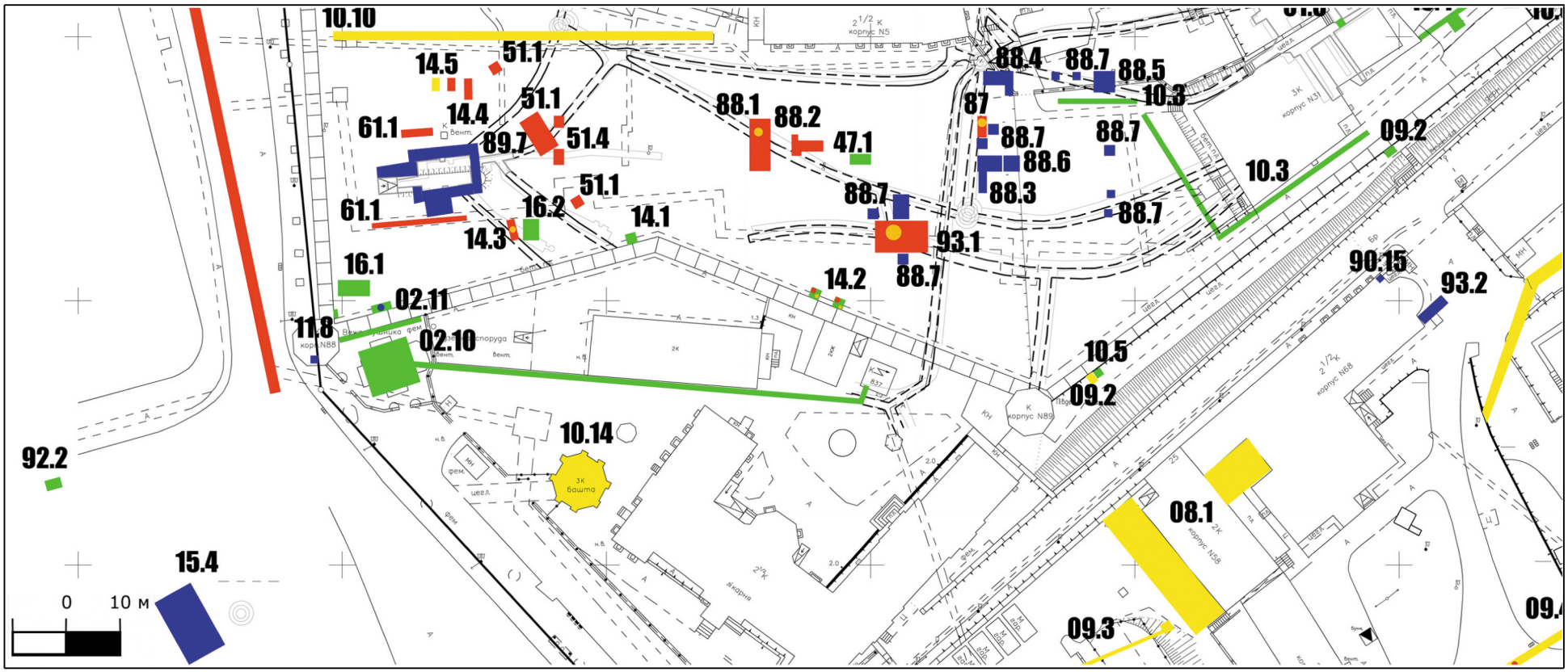

Рис. 7. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор V

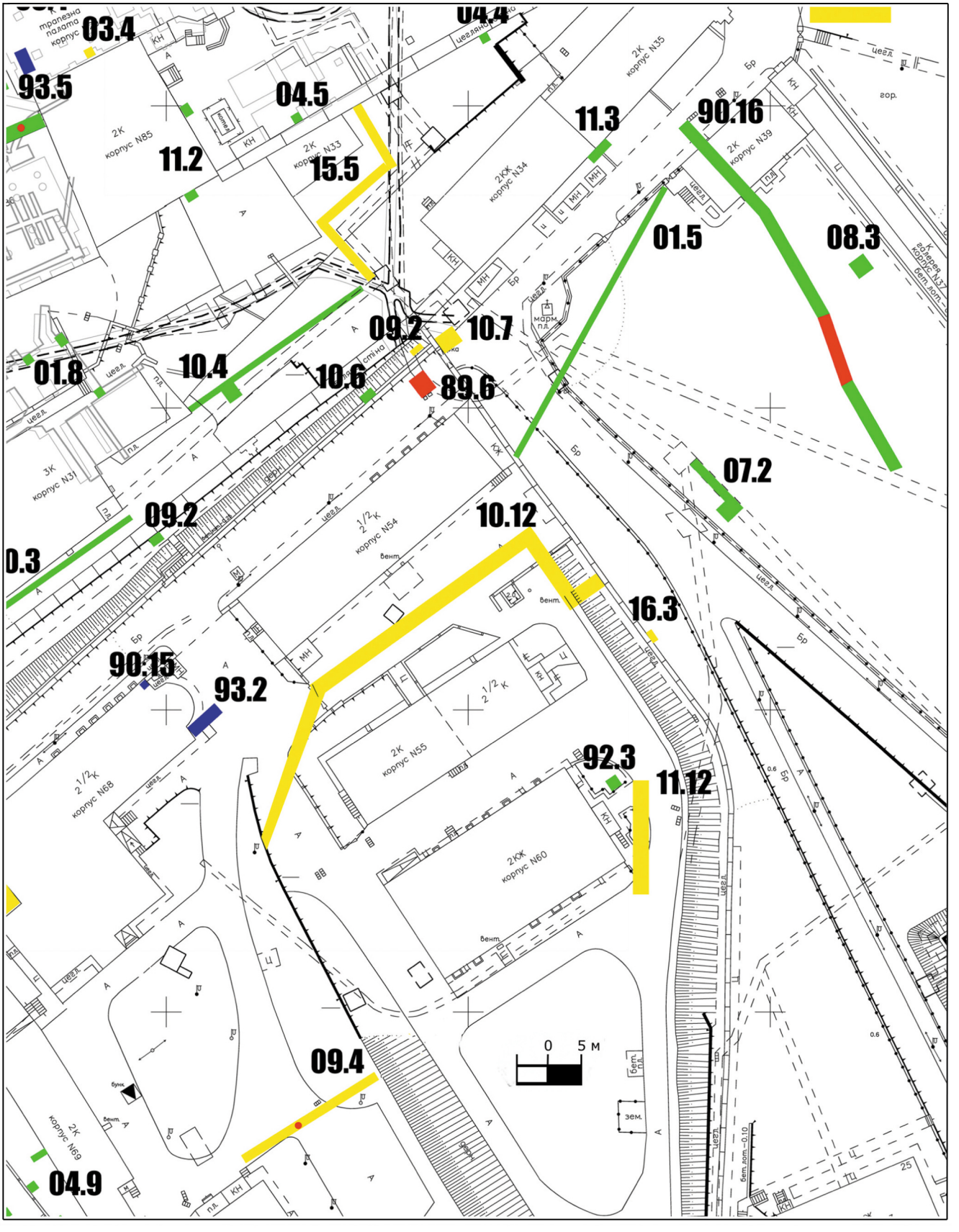

Рис. 8. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор VI

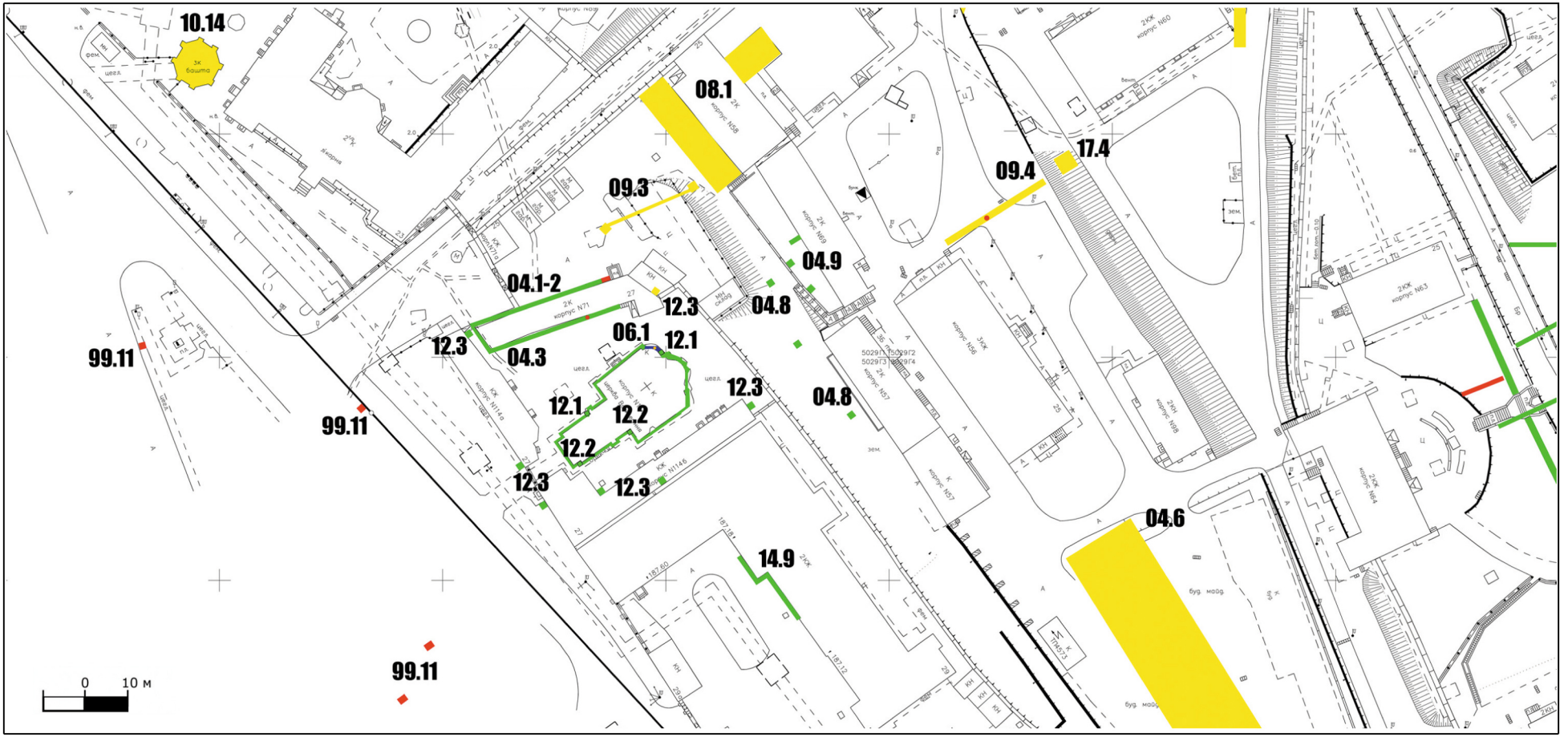

Рис. 9. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор VII

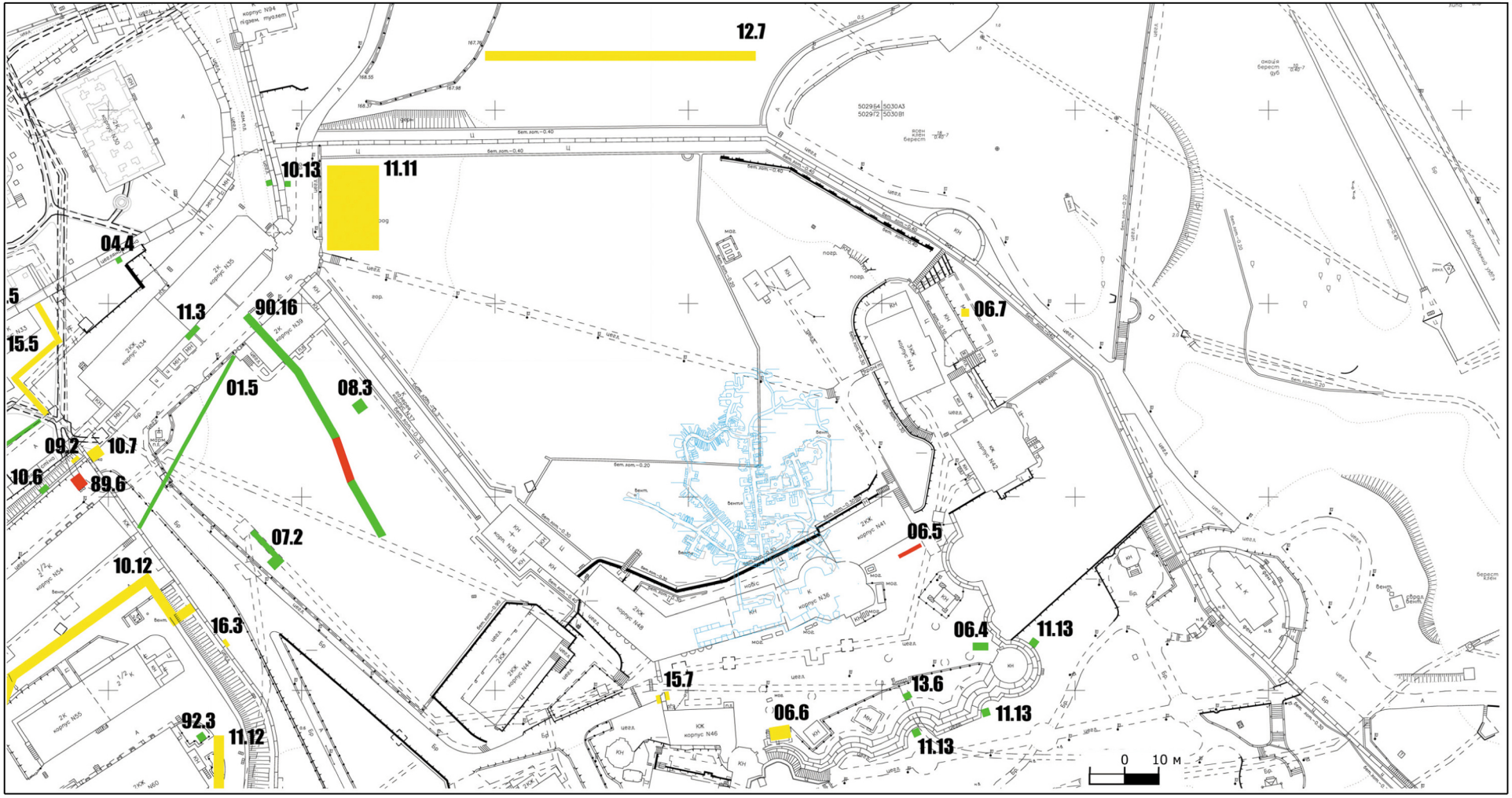

Рис. 10. Археологічна карта НКПІК3, сектор VIII

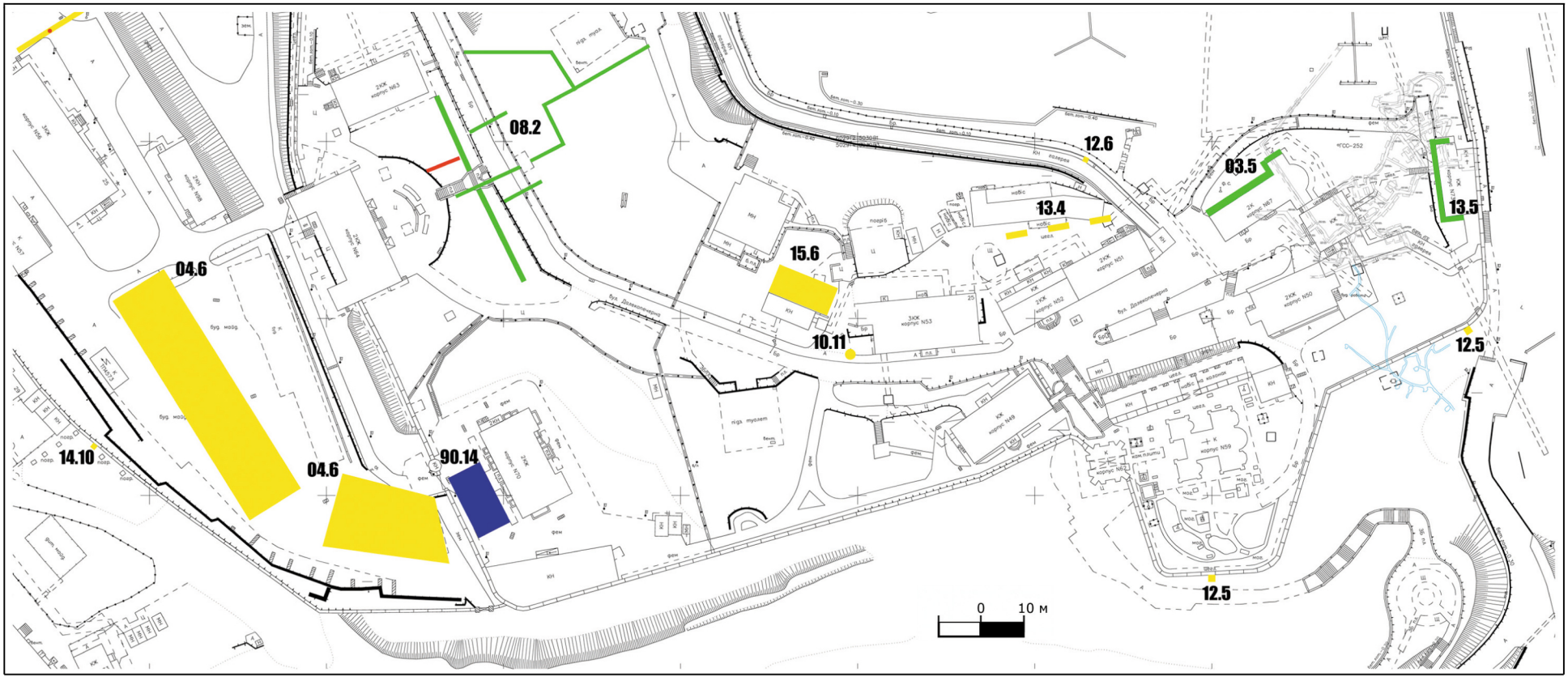

Рис. 11. Археологічна карта НКПІКЗ, сектор IX

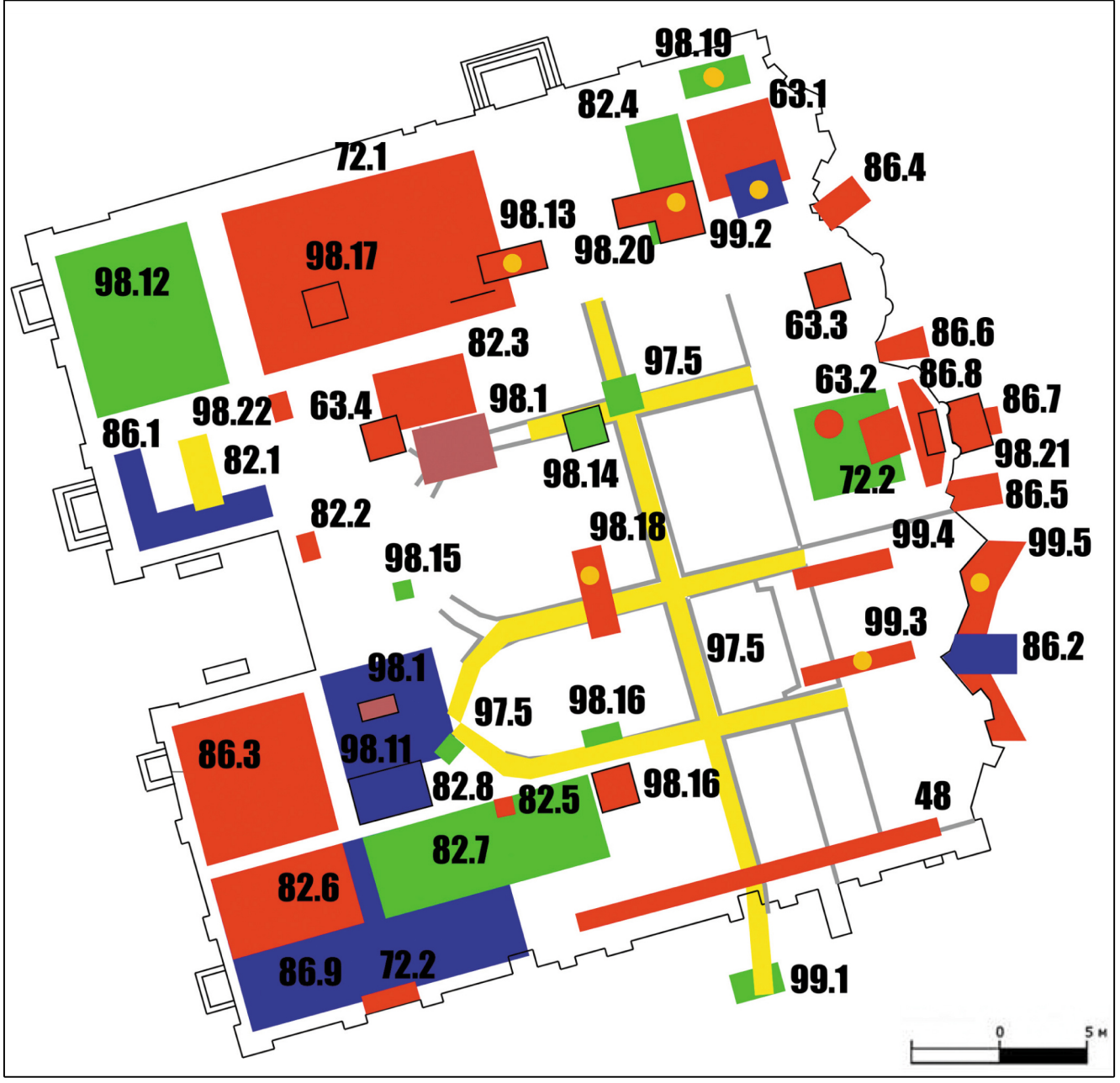

Рис. 12. Успенський собор

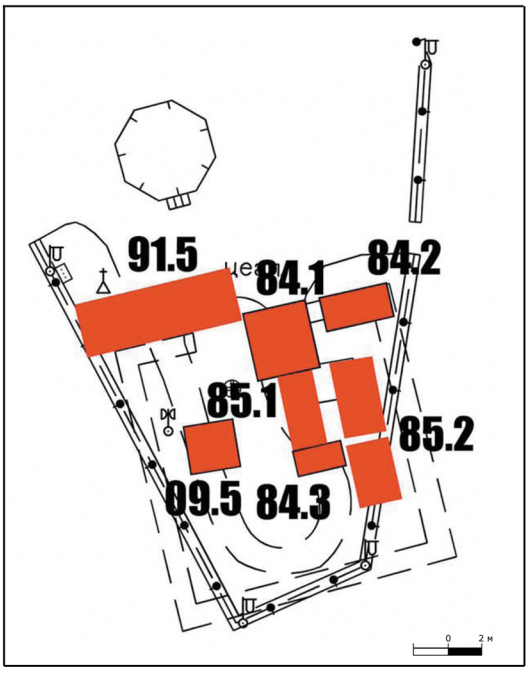

Рис. 13. Давньоруська Трапезна

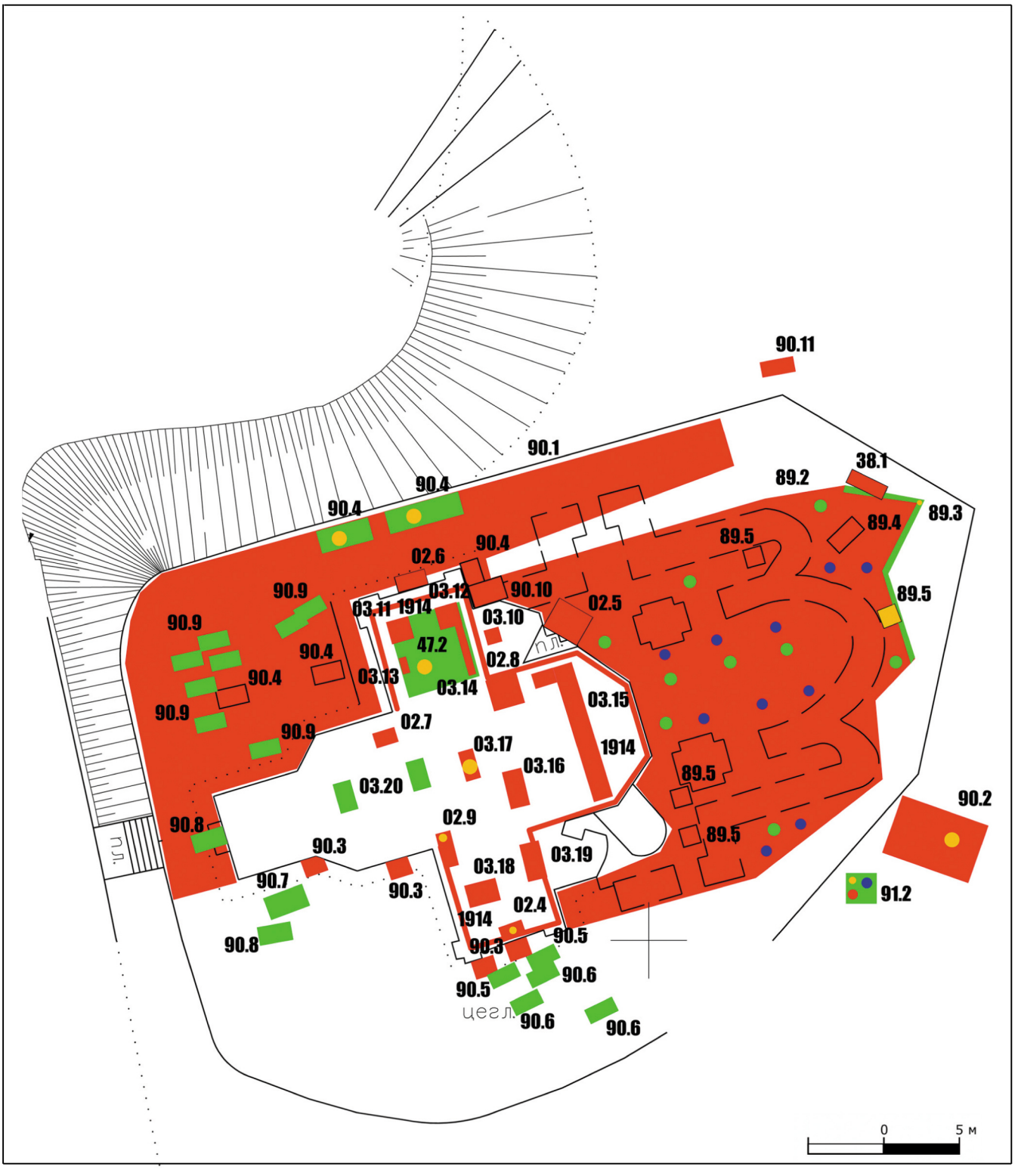

Рис. 14. Церква Спаса на Берестові

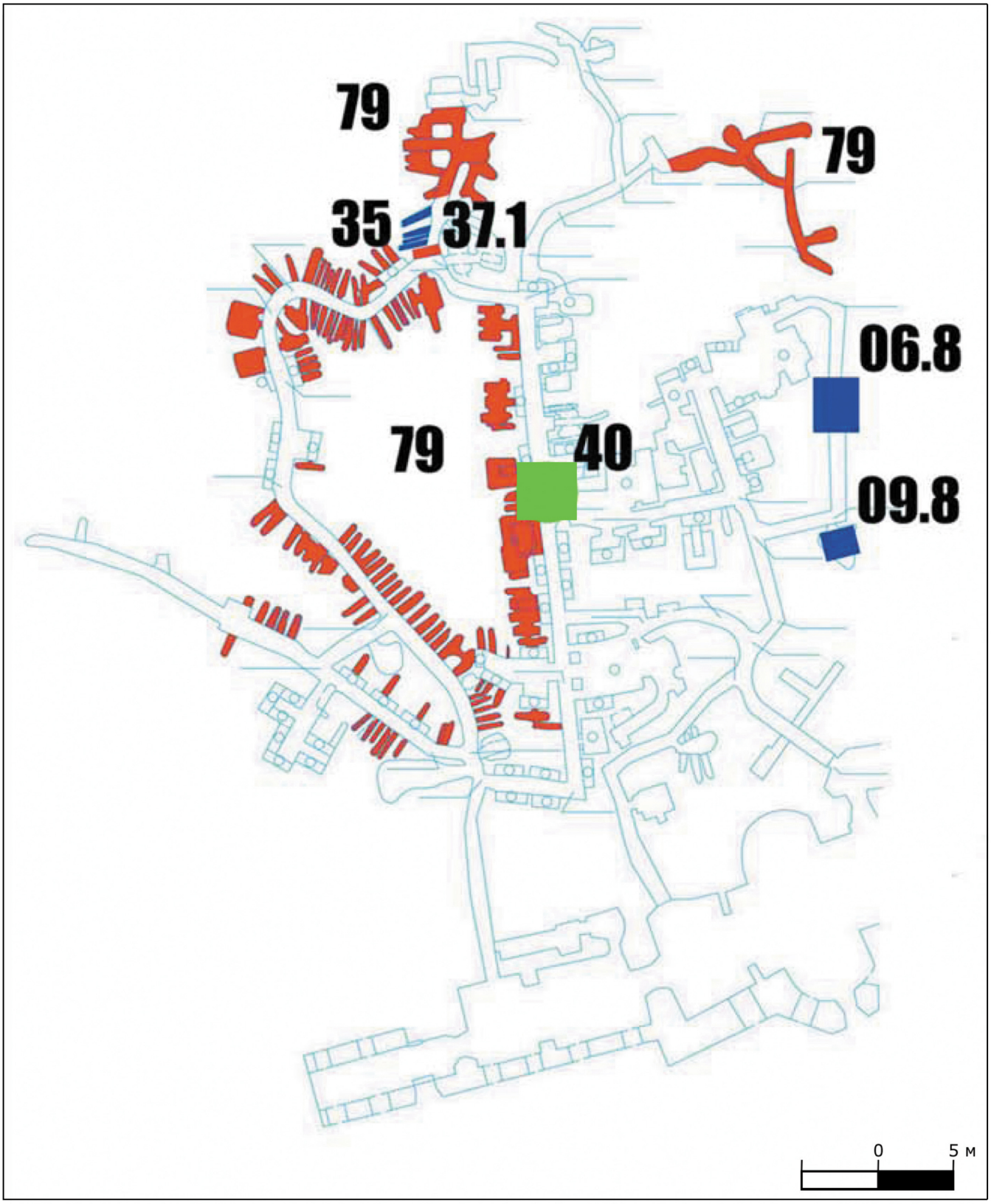

Рис. 15. Ближні печери

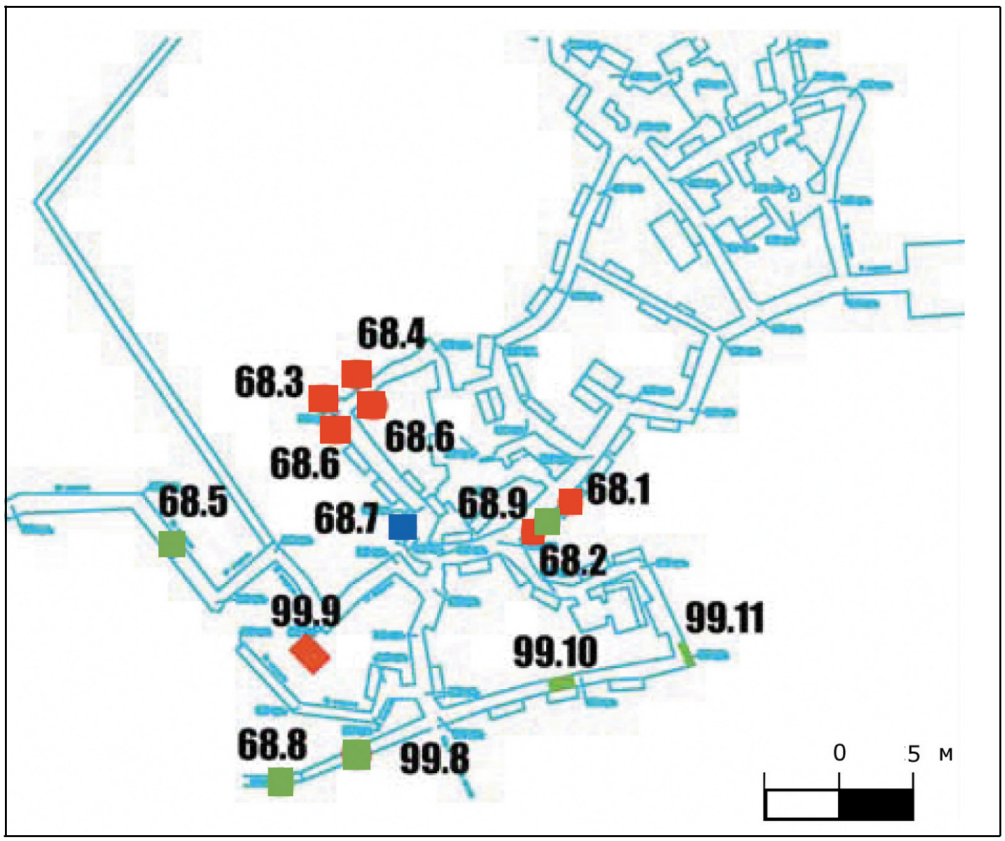

Рис. 16. Дальні печери

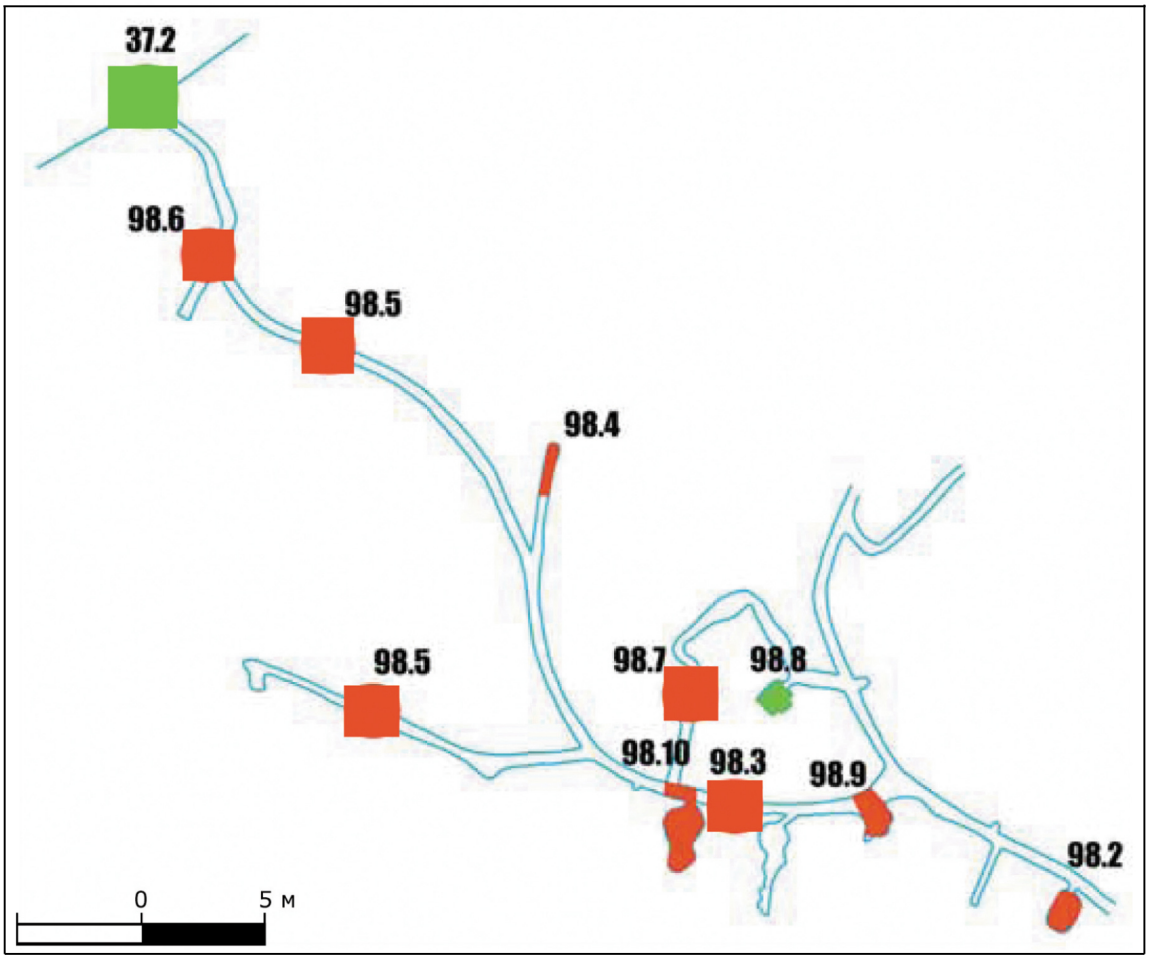

Рис. 17. Варязькі печери